

gemeente
HEEZE-LEENDE

JAARSTUKKEN 2024

Inhoud

1. Algemeen	1
<i>Aanbieding jaarstukken 2024</i>	1
<i>Leeswijzer</i>	4
2. Programmaverantwoording	5
<i>Programma 1: Dienstverlening en bestuur</i>	5
<i>Programma 2: Wonen, bedrijven en recreëren</i>	16
<i>Programma 3: Samen leven en participeren</i>	36
3. Paragrafen	54
<i>Paragraaf lokale heffingen</i>	54
<i>Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	59
<i>Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen</i>	67
<i>Paragraaf financiering</i>	72
<i>Paragraaf bedrijfsvoering</i>	75
<i>Paragraaf verbonden partijen</i>	84
<i>Paragraaf grondbeleid</i>	97
<i>Paragraaf Wet open Overheid (WOO)</i>	102
Jaarrekening	103
<i>Overzicht van baten en lasten</i>	103
<i>Toelichting op het overzicht van baten en lasten</i>	104
<i>Rechtmatigheidsverantwoording</i>	131
<i>Balans</i>	133
<i>Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling</i>	135
<i>Toelichting op de balans</i>	140
<i>Gebeurtenissen na balansdatum</i>	165
<i>WNT</i>	166
Bijlagen	168
<i>Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld</i>	169
<i>Staat van gewaarborgde geldleningen en gegarandeerde faciliteiten</i>	172
<i>Verantwoording specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage)</i>	174
<i>Berekening financiële kengetallen</i>	187
<i>Beleidsindicatoren</i>	189

1. Algemeen

Aanbieding jaarstukken 2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij bieden we u de jaarrekening 2024 aan. In de slotwijziging 2024 hebben we u geïnformeerd over de laatste bijstellingen die doorgevoerd zijn in de begroting 2024. Deze jaarstukken 2024 vormen het sluitstuk van het begrotingsjaar 2024.

Verklaring negatief resultaat

We sluiten het jaar af met een negatief resultaat van € 703K. In de begroting was uitgegaan van een positief resultaat van € 783K, het resultaat ten opzicht van de begroting is dus €1.486K negatief. De grootste afwijking in het resultaat wordt veroorzaakt door de voorziening die we hebben opgenomen van € 1.488K voor de aankomende afwaardering van de Berkenschutse. Recent is een subsidie van 7,6 miljoen euro uit de Regiodeal toegekend aan onze gemeente voor de Berkenschutse.

Andere grote afwijkingen ten opzichte van de begroting betreffen de onderschrijding op jeugd € 430K, hogere baten bij maatschappelijke ondersteuning € 251K, hogere lasten van overhead, personeel en de afwaardering € 200K van de Rafaelschool door een lagere taxatiewaarde. De verklaringen zijn toegelicht in de paragraaf baten en lasten.

Trots

Een algemene blik werpend op de jaarstukken kijken we ondanks de financiële perikelen met trots naar de vele activiteiten en projecten die conform doel, planning en financiën zijn behaald. Wetende dat de krappe arbeidsmarkt voor een kleine gemeente als Heeze-Leende veel uitdagingen biedt. Ook de schaa sprong in Metropoolregio Eindhoven en de uitdagingen die daarbij komen kijken, vragen van Heeze-Leende capaciteit. Door de snelle groei is er een toenemende vraag naar woningen, bedrijventerreinen, arbeidskrachten en mobiliteit. Dit vraagt om grote investeringen en strategische planning om de regio en Heeze-Leende leefbaar en aantrekkelijk te houden. In 2024 zijn we gestart met de bouw van de nieuwe gymzaal aan de Drs Kremerstraat en is de Rafaelschool aangekocht om meer invloed te hebben op strategische ontwikkelingen rondom het centrumgebied. Maar zeker de opvang van 160 asielzoekers in de tijdelijke gemeentelijke opvang die we gerealiseerd hebben op de Boelakker en de inzet van de vele vrijwilligers daar ter plaatse mag zeker niet onvermeld blijven.

In 2024 is onder leiding van een externe procesbegeleider de rust binnen het bestuur van de GRSA2 teruggekeerd en hebben we besloten samen verder te gaan en te investeren in de GRSA2.

In deze jaarrekening treft u per programma en per onderdeel een beleidsmatige toelichting op de stand van zaken eind 2024. We starten ieder programma met een terugblik op het raadsprogramma en een algemene indruk op de belangrijkste inhoudelijke resultaten in 2024.

Onderstaand volgt de uitsplitsing van het resultaat naar de programma's:

Tabel 1.0 Baten en lasten per programma

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024 *	Rekening 2024	Verschil 2024
1 Dienstverlening en bestuur	11.666	13.582	-1.916
2 Wonen, bedrijven en recreëren	13.642	13.173	269
3 Samen leven en participeren	26.256	28.643	-2387
Totaal lasten	51.564	55.598	-4.034
1 Dienstverlening en bestuur	35.103	35.981	878
2 Wonen, bedrijven en recreëren	7.000	7.061	61
3 Samen leven en participeren	10.368	11.660	1.292
Totaal baten	52.471	54.702	2.231
Saldo van baten en lasten	907	-896	-1.803
Toevoegingen aan reserves	5.292	4.087	1.205
Onttrekkingen aan reserves	5.168	4.281	-888
Saldo mutatie reserves	-124	194	318
Saldo voor bestemming (resultaat)	783	-703	-1.486

Resultaatbestemmingen

In 2024 hebben we een negatief resultaat behaald van € 703. Dit negatieve resultaat wordt voornamelijk door het treffen van een voorziening voor de incidentele afwaardering van Berkenschutse. Er komen 2 budgetten in aanmerking voor "budgetreservering". Deze reservering zal vanuit de algemene reserve onttrokken worden. Verder stellen we voor om een bestemmingsreserve te vormen uit de algemene reserve.

Budgetreserveringen als gevolg van o.a. vertraging waardoor uitgaven doorlopen in 2025

Er wordt een aantal budgetreserveringen voorgesteld ten laste van de algemene reserve:

Advieskosten programma kostenverhaal

Het programma kostenverhaal moet nog worden afgerond en worden geïmplementeerd waarvoor externe advisering noodzakelijk is.

Herbestemmingsonderzoek St. Maartenshuis & ontwerp voor het gemeentehuisplein

Het herbestemmingsonderzoek voor het St. Maartenshuis is in 2024 niet afgerond omdat onbekend was welke invloed de ontwikkeling van de Rafaelschool op het St. Maartenshuis zou hebben. In december 2024 is de Rafaelschool aangekocht door gemeente Heeze-Leende. Nu we volledig regie kunnen voeren op het pand, kunnen we ook het herbestemmingsonderzoek van het St. Maartenshuis verder uit voeren. Het ontwerp voor het gemeentehuisplein heeft wat vertraging opgelopen doordat een extra ontwerproude is toegevoegd. Daardoor zijn niet alle werkzaamheden afgerond. De planning is om het ontwerp begin Q2 2025 af te ronden.

Nieuw te vormen bestemmingsreserves

Hervormingsagenda

In 2024 hebben we incidentele Rijksmiddelen ontvangen voor de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd 2024-2028. Doel van de hervormingsagenda is 1) voorkomen dat jeugdigen jeugdzorg nodig hebben door te bouwen aan een pedagogische basis (preventief jeugdbeleid) en 2) voor de meest kwetsbare jeugdigen passende zorg beschikbaar te hebben o.a. door het versterken van de lokale teams en de inkoop van specialistische jeugdzorg.

De uitkering van deze middelen hebben we eerder ontvangen dan dat de rijksoverheid en de VNG-overeenstemming hadden over de HvA. Dit heeft als consequentie dat we in 2024 nog niet hebben kunnen starten met de aanpak stevige lokale teams. We zijn in 2024 via Opgroeikracht gestart met door ontwikkelen en investeren in de sociale basis: dit is in lijn met de doorlooptijd van de Hervormingsagenda een meerjarenaanpak.

Vooralsnog ontvangt de gemeente alleen in de eerste helft van de looptijd van de HvA tijdelijke middelen om de doelen van de Hervormingsagenda te realiseren. Om toch zeker te stellen dat we de vereiste verbeteringen door kunnen voeren in het versterken van de pedagogische basis en het versterken van de lokale teams het verzoek het resterende budget van 2024 in een meerjaren bestemmingsreserve Hervormingsagenda Jeugd onder te brengen.

Tabel 1.1 Budgetreserveringen

Bedragen x € 1.000

Budgetreservering tlv algemene reserve	
Advieskosten programma kostenverhaal	18
Herbestemmingsonderzoek St. Maartenshuis & ontwerp voor het gemeentehuisplein	12
Bestemmingsreserve Hervormingsagenda	320
Totaal onttrekking algemene reserve	350

Tabel 1.2 Stand algemene reserve na gerealiseerd resultaat en budgetreserveringen

Bedragen x € 1.000

Saldo algemene reserve	6.184
Gerealiseerd resultaat 2024	-703
Budgetreserveringen	-350
Saldo algemene reserve na gerealiseerd resultaat en budgetreserveringen	5.131

Burgemeester en wethouders van Heeze-Leende,

de secretaris,

M.C.I Smits

de burgemeester,

T.M. Heldens

Leeswijzer

De jaarstukken zijn verdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit een verantwoording per programma. Per programma geven we antwoord op de vragen 'wat hebben we bereikt?' en 'wat hebben we daarvoor gedaan?'. De eerste vraag betreft het beoogde maatschappelijke effect. De tweede vraag gaat in op de activiteiten die zijn uitgevoerd om dit beoogde maatschappelijke effect te bereiken. De vraag 'wat heeft het gekost?' wordt voor een belangrijk deel nader toegelicht in de verschillenanalyse die is opgenomen in het onderdeel 'jaarrekening'.

Met een kleur is inzicht gegeven in de status van de realisatie van de doelen. Waar nodig is daarbij een toelichting opgenomen met eventuele actiepunten. De betekenis van de kleuren is als volgt:

Groen	Beleidsdoel is of wordt naar verwachting gerealiseerd.
Oranje	Beleidsdoel is of wordt naar verwachting in aangepaste vorm (lagere kwaliteit) of later gerealiseerd.
Rood	Beleidsdoel is en wordt naar verwachting niet gerealiseerd.

Financiële afwijkingen groter dan € 10.000 worden per programma in beeld gebracht en toegelicht.

Net als in de programmabegroting worden vervolgens de paragrafen behandeld. Deze gaan over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en Wet Open Overheid. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede door alle programma's waarbij sprake kan zijn van grote bestuurlijke en financiële impact.

Jaarrekening

De jaarrekening is financieel van aard en bestaat uit de balans en het overzicht van baten en lasten, beide voorzien van een toelichting.

In de algemene toelichting wordt ingegaan op de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. In de toelichting op de balans wordt een nadere specificatie van balansposten gegeven. Daarnaast wordt ingegaan op niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen voor toekomstige jaren.

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening geeft per programma:

- Een verschillenanalyse op de exploitatie.
- De door de raad gevoteerde langlopende kredieten. Er vindt een verantwoording plaats van hetgeen in 2024 met deze kredieten is gedaan en of het krediet moet worden gehandhaafd dan wel afgesloten.
- Tot slot wordt bij elk programma ingegaan op de naleving van de begrotingsrechtmatigheid.

Daarnaast wordt inzicht gegeven in de aanwending van het bedrag onvoorzien uit de programmabegroting. Tevens worden de incidentele baten en lasten en structurele stortingen en onttrekkingen uit reserves weergegeven.

In de overige toelichting is het overzicht Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector opgenomen en worden de mutaties in de reserves en voorzieningen toegelicht.

Het laatste onderdeel van de jaarrekening is de controleverklaring van de accountant.

Bijlagen

Als bijlagen zijn opgenomen:

- Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.
- Staat van gewaarborgde geldleningen en gegarandeerde faciliteiten.
- Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa).
- Berekeningen financiële kengetallen
- Beleidsindicatoren

2. Programmaverantwoording

Programma 1: Dienstverlening en bestuur

Producten

Het programma *Dienstverlening en bestuur* omvat de volgende producten:

Product
1.1 Bestuur
1.2 Samenwerking
1.3 Openbare orde en veiligheid
1.4 Burgerzaken
1.5 Algemene dekkingsmiddelen
1.6 Overhead
1.7 Overige baten en lasten
1.8 Vennootschapsbelasting

Welke ontwikkelingen wilden we realiseren (raadsprogramma)

We werken samen met de raad, het college en de ambtelijke organisatie aan een gemeente die onze inwoners goed van dienst is. Vanuit vertrouwen gaat de raad op een constructieve manier te werk, voert met elkaar de dialoog op steeds meer strategische onderwerpen om vanuit die dialoog de juiste besluiten te nemen. De afstand tussen gemeente en inwoners is klein en laagdrempelig door middel van een open en mensgerichte bestuurscultuur. We zorgen voor transparantie en open informatievoorziening en we nemen inwoners en bedrijven vroeg in het traject mee en vragen actief om participatie, we verwerken feedback en geven duidelijkheid. Daar waar mogelijk zetten we in onze dienstverlening nét dat stapje extra. Daarbij namen we de volgende aandachtspunten uit het raadsprogramma over:

- **Verbinding politiek – inwoners:** De inwoners komen vaak alleen vraag- of voorval gestuurd in aanraking met de gemeente. In de verkiezingstijd lukt het beter, en op andere manieren om met hen in contact te komen. In het raadsprogramma staan een aantal ideeën om belangstelling te wekken, en van daaruit verder te bouwen.
- **Participatie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties:** De rolverdeling tussen overheid en gemeenschap verandert, dat gebeurt al decennialang. Steeds meer inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties willen invloed hebben op en een bijdrage leveren aan de kwaliteit van hun fysieke of sociale leefomgeving. Dit vraagt ook aanpassing in processen en werkwijzen van de gemeente.

Bestuurlijke en regionale samenwerking en de samenwerking met inwoners, instellingen en bedrijven vormen de basis voor de uitvoering van ons beleid. Dit is een belangrijke pijler van onze bestuurskracht, waardoor we goed in staat zijn om te voldoen aan de opgaves waar de gemeente voor staat. We hebben een eigen identiteit en zijn zelfstandig. Dit klinkt door in onze stem in de samenwerkingsverbanden die we zijn aangegaan of nog aangaan. De samenwerking binnen de GRSA2 op het gebied van bedrijfsvoering is afgelopen jaar opnieuw bekrachtigd. En samen met de Metropoolregio Eindhoven werken we aan een versnelling van de grote opgaves in het kader van de schaa sprong.

Door voldoende preventieve maatregelen en een adequate handhaving zijn we een veilige gemeente. Ook het gemeentebestuur kan op een veilige en integere wijze zijn functie uitoefenen. We werken samen met diverse veiligheidspartners en onze inwoners en we hebben daarbij zowel oog voor objectieve (cijfers) als subjectieve (gevoelsmatige) veiligheid. Daarbij hebben we qua veiligheid gewerkt aan de volgende ontwikkelingen uit het raadsprogramma:

- **Versterken van toezicht (intensiever monitoren) en handhaving (actief ingrijpen)** met een focus op weren van vrachtverkeer uit de kernen, goed functioneren straatinrichting en aanpakken risicosituaties criminaliteit;
- **Autoluw en verkeersveilig maken van de centra** (zie programma 2);
- **Aandacht voor de bewustwording van onze inwoners voor ondermijning** en alert zijn op en voorkomen van de vele vormen van ondermijning en dit aanpakken waar mogelijk;
- **Aanpak en preventie van vandalisme.**

De gemeente voerde een gezond financieel beleid. Er is een goede balans tussen inkomsten en uitgaven en financiële voordelen zetten we in voor de gemeenschap. Daarbij zijn de financiële uitgangspunten, benoemd in het raadsprogramma:

- Betere transparantie en keuzemogelijkheden in alle stukken van de P&C cyclus;
- In samenspraak met de raad, toevoegen van formele infographics voor inzicht in de 'financiële gezondheid' van de gemeente en de meerjarige ontwikkeling daarvan.
- Hanteren van een gedegen en realistische begroting en bij raadsvoorstellen de financiële impact expliciet in beeld brengen, zodat de raad een keuze kan afzetten tegen het grotere geheel van de meerjarige begroting.
- Onderzoek naar de herziening van de huidige opzet van de gemeentelijke lasten en de verdeling tussen rioolrechten, afvalstoffenheffing en OZB.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard hebben we onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitgevoerd. Onder programma 1 zijn dat bijvoorbeeld deelname aan het intergemeentelijke Dommelstroom Interventie Team (DIT), Kwaliteitscontroles van onze persoons- en adresgegevens, het uitgeven van reisdocumenten en rijbewijzen en het tegengaan van fraude. Deze taken staan verder niet expliciet in de jaarrekening benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in de jaarrekening.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

In de programmabegroting 2024 hebben we aangegeven wat we binnen het programma *Dienstverlening en bestuur* wilden bereiken en wat we daarvoor zouden gaan doen. In de volgende tabel lichten we per onderdeel toe wat we in 2024 hebben bereikt. Een algemene indruk: In 2024 is het politiebureau in Leende gebouwd en in gebruik genomen. Door extra toezichthouders en de Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) is intensief gecontroleerd. Het aantal meldingen van vernielingen en overlast is mede daardoor afgenomen. In 2024 startten we met procesoptimalisatie bij handhaving en bij meldingen over de openbare ruimte. Ook is de communicatie met inwoners op onderdelen verbeterd.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
1.1 Bestuur		
Verbinding politiek en inwoners	• De ideeën uit het raadsprogramma samen met de raad verder uitdiepen en een aantal daarvan in de praktijk brengen.	Bij rondetafelgesprek insprekers zijn toegelaten. Insprekers mogen zich melden bij elke RTG over niet-agendeerde onderwerpen en voor geagendeerde onderwerpen. De dag van de democratie is een democracy georganiseerd voor vijf basisscholen waarbij de jeugd een dorp mag besluiten hoe een dorp eruit komt te zien.
	• In 2024 organiseren we een voor onze nieuwe inwoners informeel moment om kennis te maken met de gemeente.	Inwoners zijn in januari uitgenodigd voor de nieuwjaarsbijeenkomst in 't Perron in Heeze.
	• 2025: organiseren we de Dag voor de Democratie voor alle inwoners, in combinatie met de opendag van het hulpverlenersplein in Leende, met de nieuwe politiepost.	Deze staat in 2025 in de planning.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
De raad faciliteren om zijn kader stellende en controlerende rol uit te voeren.	• Uitvoeren van het raadsprogramma en het college-uitvoeringsprogramma zoals opgenomen in de meerjarige begroting. • Het raadsprogramma blijft dynamisch en zal van tijd tot tijd door besluitvorming van de raad bijgesteld worden. • Benoeming van de nieuwe burgemeester. • Afscheid nemen van onze huidige burgemeester c.q. voorzitter van de raad (25 januari 2024). • Introductieprogramma opstellen voor nieuwe burgemeester.	In 2024 is het raadsprogramma meer herkenbaar gemaakt in de P&C producten. Zo is een uitgebreide inleiding per programma opgenomen waarin de link met het raadsprogramma is verwoord. In 2024 is naast de wettelijke taken, vooral uitvoering gegeven aan het raadsprogramma. In de P&C-producten is melding gemaakt van de bereikte doelen en effecten van het raadsprogramma. Om de herkenbaarheid nog meer te vergroten is een update gegeven over het college-uitvoeringsprogramma. We voerden de genomen raadsbesluiten in 2024 uit en ze zijn financieel verwerkt. Per 1 februari is burgemeester Teun Heldens gestart. Ook is op een gepaste wijze afscheid genomen van de voormalig burgemeester en voorzitter van de gemeenteraad. De burgemeester heeft een intensief inwerkprogramma gehad in 2024.
Een verrassende en klantvriendelijke dienstverlening	We willen de dienstverlening verder verbeteren door: • Onze processen daar waar nodig te optimaliseren. • De ervaring van de inwoners regelmatig te meten en mee te nemen in de doorontwikkeling. De bevindingen vanuit het ervaringsonderzoek inwoners 2023 oppakken en vertalen in verbeteracties.	In 2024 is gestart met procesoptimalisatie. Gestart is met een tiental processen bij Handhaving. Ook is gestart om de processen rondom melding over de openbare ruimte op orde te brengen. Dit loopt door in 2025. Begin 2024 heeft een inwonerspeiling plaatsgevonden over de dienstverlening. De volgende resultaten kwamen hieruit naar voren: De dienstverlening van de gemeente Heeze-Leende wordt door inwoners positief ervaren. Het rapportcijfer voor de verschillende bevraagde thema's varieert tussen een 7,0 en 7,5. Inwoners van Heeze-Leende zijn goed bekend met verschillende communicatiemiddelen van de gemeente. De website wordt het vaakst gebruikt.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		Met name de vriendelijkheid van de dienstverlening (balie en telefoon) wordt gewaardeerd. Het plan om de verbeteracties door te voeren is in de maak. Er is een inventarisatie gemaakt van de gemeentelijke producten die nog niet voldoen aan de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (ingang 01 januari 2026).
	Inzet van de podcastserie om de inwoners meer duidelijkheid te geven waar de gemeente voor staat en wat die kan betekenen voor hen.	De podcastserie die voor 2024 gepland stond is uitgesteld naar 2025.
	Uitvoeren van het plan om de websites en applicaties digitaal toegankelijk te maken, door de organisatie te trainen, de opgedane kennis te blijven borgen en daarmee een bewustwording van de organisatie tot stand te brengen.	De website van Heeze-Leende voldoet per eind 2024 aan de wettelijke eisen van digitale toegankelijkheid en heeft het certificaat B.
1.2 Samenwerking		
Versterken sturing op samenwerking	Anticiperen en inzicht op de ontwikkelingen in de regio door strategisch te acteren in samenwerkingen.	Heeze-Leende was in 2024 zowel ambtelijk als bestuurlijk goed vertegenwoordigd binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE) op alle vijf de thema's, te weten: Ruimte en Wonen, Mobiliteit, Economie, Transitie Landelijk Gebied, en Energietransitie. Ook is afgelopen jaar een bijdrage geleverd aan het inzichtelijk maken van de benodigde voorzieningen in het kader van de schaa sprong, zodat de brede welvaart/het welzijn van iedereen op peil blijft.
	Acteren op nieuwe taken voor de komende jaren gegeven de behoeftes van onze inwoners, de bestuurlijke ambities vanuit het raadsprogramma, de bestuurlijke visie 2030 en de onzekerheden van de toekomst.	Door onze bijdrage te leveren aan de MRE, was de gemeente in staat om steeds beter kansen te zien en in te spelen op die ontwikkelingen die voor Heeze-Leende van strategisch belang kunnen zijn, gezien de behoeftes van onze inwoners, de bestuurlijke ambities vanuit het raadsprogramma en de bestuurlijke visie 2030. Ook is in 2024 samen met Valkenswaard en Cranendonck een start gemaakt met het opstellen van een strategische agenda voor de MRE-subregio A2.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de gemeente en de gemeenschap vormgeven. Daarbij zijn communicatie, participatie en verbinding belangrijke thema's	Informatievoorziening naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verbeteren door: • informatie beter vindbaar te maken op openbare plekken; • duidelijke/begrijpbare taal te gebruiken; • diverse (digitale) media inzetten om de doelgroepen te bereiken.	Er werd intensief gecommuniceerd via nieuwsbrieven: algemeen en ook via projectniewsbrieven zoals centrumontwikkeling, TGO, Paaldijk Renheide. De papieren nieuwsbrief werd verbeterd en verspreid via de dorpshuizen. Begrijpelijke taal werd als project gepland voor 2025, na het digitaal toegankelijk maken van de website en applicaties voor Heeze-Leende. Via onze website werden project-gerelateerde pagina's opgezet en bijgehouden. Er is een Instagram account aangemaakt, de activiteiten op 'X' stilgelegd, sandwichborden in de kernen werden ingezet. Social media zijn specifiek ingezet. Er is een magazine gemaakt over duurzaamheid.
	Participatie als vast onderdeel toevoegen aan processen en werkwijzen. Hiervoor voldoende tijd reserveren om inwoners te kunnen betrekken en de terugkoppeling naar de inwoners en andere partijen te regelen.	In 2024 is een begin gemaakt met een integraal plan van aanpak voor de Wet Versterking Participatie op lokaal niveau, waarbij o.a. de ambities en de kaders van ons als gemeente op het gebied van participatie worden vastgelegd. Verder zijn de participatie-/informatieroutes op projectniveau via de website voor inwoners inzichtelijk gemaakt en gehouden.
1.3 Openbare orde en veiligheid		
De waardering van de subjectieve veiligheid door de inwoners van onze gemeente (gevoelsmatige veiligheid) en de objectieve veiligheid (harde cijfers) minimaal op hetzelfde niveau houden en waar mogelijk verbeteren.	Uitvoeren Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026. • Aandacht geven aan de bewustwording van onze inwoners voor ondermijning via communicatie. Alert zijn op en voorkomen van de vele vormen van ondermijning en dit aanpakken waar mogelijk;	Er is een uitgebreid en integraal pakket aan maatregelen ingezet om ondermijning tegen te gaan. De aanpak richt zich enerzijds op het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid onder burgers via alle beschikbare mediakanalen – van sociale media, radio, tv tot kranten – en anderzijds op harde handhaving met onder meer publiek cameratoezicht, strengere vergunningseisen en directe interventies. Media-inzet: Er is ingezet op een proactieve communicatiecampagne via sociale media, radio, tv en de krant. Dit zorgt ervoor dat burgers

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		beter geïnformeerd en gestimuleerd worden om verdachte situaties te melden. Thematische actieweken DIT: Het Dommelstroom Interventie Team (DIT) heeft gedurende vier actieweken diverse casussen rondom ondermijning onderzocht. Deze actie-initiatieven helpen niet alleen om concrete zaken aan te pakken, maar versterken ook de samenwerking tussen burgers en ambtenaren. Beleid: Er is een begin gemaakt met een Actieplan Ondermijning dat gericht is op 2025 en 2026. Dit duidt op een structurele en langdurige aanpak in plaats van incidentele interventies. Publiek cameratoezicht en objectbeveiliging: Op grond van artikel 151c van de gemeentewet is publiek cameratoezicht toegepast in Leenderstrijp. Daarnaast is het gemeentehuis beveiligd met (extra) camerabeveiliging. Dit werkt zowel preventief als repressief. Versterken van regelgeving: De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is aangescherpt. Zo zijn onder andere vakantieparken nu exploitatievergunningsplichtig, wat helpt bij het beheersen van risico's die samenhangen met ondermijning. Gebiedsontzegging: de burgemeester heeft tweemaal een gebiedsontzegging opgelegd aan overlastveroorzakers, een krachtige maatregel om de openbare orde te herstellen wanneer dat strikt noodzakelijk is.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	Aanpak en preventie van vandalisme door meer voorlichting en intensiever toezicht;	Door de toezichthouders en de Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) is op bekende hangplekken en locaties waar in het verleden vandalisme plaatsvond intensief gecontroleerd. Het aantal meldingen van vernielingen en overlast is mede daardoor met ongeveer 30% (van 30 naar 21) afgenomen ten opzichte van 2023. In december zijn controles aangekondigd om vuurwerkoverlast rondom de jaarwisseling tegen te gaan. Door deze (extra) controles hebben we geen vernielingen gehad in de gemeente.
	Realisatie van politiebureau in Leende in 2024;	Het in gebruik nemen van het nieuwe politiebureau in Leende in november 2024 is een concrete stap richting een sterkere lokale veiligheid. De aanwezigheid van een bureau betekent immers een zichtbare en toegankelijke politie, wat niet alleen de reactietijd bij incidenten aanzienlijk verbetert, maar ook bijdraagt aan een gevoel van veiligheid en vertrouwen onder de inwoners. De burgemeester investeert als bevoegd gezag in de relatie met de politie door periodiek mee op surveillance te gaan met wijkagenten en ook door nachtdiensten mee te draaien met de Officier van Dienst.
	Objectieve en subjectieve veiligheid jaarlijks monitoren.	Het jaarlijks monitoren van zowel de objectieve (harde cijfers) als de subjectieve veiligheid (hoe ervaren burgers de lokale veiligheid) is essentieel voor een genuanceerd beeld van de veiligheidssituatie in de gemeente. Voor 2024 zijn deze cijfers, zeker vergeleken met andere soortgelijke gemeenten, op een uitstekend niveau. Echter een dergelijk overzicht vangt niet de hele complexiteit van de veiligheid in de gemeente. Voor de problematiek rondom bijvoorbeeld ondermijning is het een stuk lastiger. Criminele netwerken opereren vaak onzichtbaar en passen hun methoden snel aan, zodat traditionele statistieken deze activiteiten niet altijd tijdig of volledig registreren. Het kan er dan toe leiden dat terwijl de reguliere cijfers "prima" lijken, de ondergronds werkende

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		elementen van ondermijning onder de radar blijven. Er is dus een discrepantie tussen de zichtbare veiligheid en de bredere, soms verborgen risicofactoren.
1.4 Burgerzaken		
Inwoners kunnen hun stem uitbrengen.	Organiseren van de verkiezing van de Nederlandse leden Europese Parlement op 6 juni 2024.	De parlementsverkiezingen zijn succesvol verlopen. De opkomst in Heeze-Leende was in 2024 51,65% waarmee dit de 3e grootste opkomst van Brabant was. Ten opzichte van 2019 betekent dit een forse toename van 7,26%.
1.5 Algemene dekkingsmiddelen		
Een financieel gezonde gemeente.	- Jaarlijks een meerjarenbegroting aanbieden waarbij minimaal het eerste begrotingsjaar reëel en structureel sluitend is of als dit niet lukt het laatste begrotingsjaar. - Een ratio weerstandvermogen van minimaal 1,5 (zie ook paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). - Bij de begroting en de jaarrekening inzicht in de vijf verplichte financiële kengetallen (zie ook paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).	Dit gebeurt ieder jaar conform onze financiële verordening. De ratio weerstandsvermogen voor de jaarrekening 2024 (2,9) alsook de begroting 2024 (2,4) voldoet aan het streven van minimaal 1,5. De financiële kengetallen zijn toegevoegd.
	In samenspraak met (een afvaardiging van) de raad onderzoeken hoe we de planning & control documenten verder kunnen verbeteren. We kijken daarbij onder andere naar aspecten als transparantie, keuzemogelijkheden en financiële impact. Tevens wordt de bedrijfsvoering om te komen tot planning & control producten geprofessionaliseerd.	Met de begroting 2026-2029 is beoogd een professionaliseringslag te maken in de P&C cyclus door middel van een applicatie (Pepperflow). De leesbaarheid en toegankelijkheid van de P&C wordt daarmee verbeterd.

Bijdrage verbonden partijen

Verbonden partij	Speerpunt/taak
Metropoolregio Eindhoven (MRE)	Samenwerking regio Eindhoven op het gebied van wonen & ruimte, economie, mobiliteit, energietransitie, transitie landelijk gebied en Brede welvaart/voorzieningen.
Gemeenschappelijke regeling Samenwerking A2-gemeenten (GRSA2)	Bedrijfsvoering (administratie, financiën, informatiemanagement, personeel en organisatie, inkoop, communicatie, juridische zaken).

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO)	Veiligheid (crisisbeheersing, regionale brandweer en ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en gemeenschappelijke meldkamer).
---	---

Voor nadere informatie over de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf *Verbonden partijen*.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.0 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Thema	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil begroting na wijzigingen - rekening
1.1 Bestuur	1.740	1.594	1.634	1.573	61
1.2 Samenwerking	232	228	228	235	-7
1.3 Openbare orde en veiligheid	1.512	1.614	1.722	1.674	48
1.4 Burgerzaken	770	696	696	942	-246
1.5 Algemene dekkingsmiddelen	260	69	-26	457	-483
1.6 Overhead	7.584	7.426	7.381	8.711	-1.330
1.7 Overige baten en lasten	241	32	0	3	-3
1.8 Vennootschapsbelasting	43	47	32	-13	45
Totaal lasten	12.383	11.706	11.666	13.582	-1.916
1.1 Bestuur	0	0	60	28	-32
1.2 Samenwerking	0	0	0	0	0
1.3 Openbare orde en veiligheid	182	336	226	215	-12
1.4 Burgerzaken	245	173	173	381	208
1.5 Algemene dekkingsmiddelen	32.289	33.113	34.612	35.321	709
1.6 Overhead	142	27	31	11	-20
1.7 Overige baten en lasten	140	0	0	25	25
1.8 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Totaal baten	32.999	33.650	35.103	35.981	878
Saldo baten en lasten programma 1	20.616	21.944	23.437	22.398	-1.038
Toevoegingen aan reserves	185	501	570	552	18
Onttrekkingen aan reserves	127	458	687	589	-99
Saldo mutatie reserves	-58	-43	117	36	-81
Saldo na bestemming programma 1	20.558	21.901	23.553	22.435	-1.119

Een toelichting op deze cijfers en de verschillen tussen de begroting (na wijzigingen) en de realisatie (rekening) treft u in de jaarrekening aan bij paragraaf "Toelichting op het overzicht van baten en lasten".

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen (per saldo en baten) zijn in het volgende overzicht gespecificeerd.

Tabel 2.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen (Baten)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Vershil begroting na wijzigingen - rekening
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	4.153	4.405	4.335	4.496	161
Algemene uitkering	27.798	28.542	30.101	30.322	221
Dividend	25	20	20	22	2
Saldo financieringsfunctie	29	55	161	-3	-163
Overige algemene dekkingsmiddelen	283	22	22	28	6
Saldo algemene dekkingsmiddelen (baten)	32.289	33.044	34.639	34.864	226

Overhead

Overhead wordt afzonderlijk verantwoord. Hierdoor wordt direct zichtbaar wat de overhead van de gemeente is. Onder overhead worden o.a. de salariskosten van indirect personeel, de kosten van informatievoorziening en automatisering en overige bedrijfsvoeringskosten opgenomen. Het betreft de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van primaire processen.

In het volgende overzicht is de opbouw van de overhead opgenomen.

Tabel 2.2 Opbouw overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Vershil begroting na wijzigingen - rekening
Automatisering (ICT) GRSA2	0	0	0	0	0
Bedrijfsvoering (niet via GRSA2)	238	233	283	303	-19
Bedrijfsvoering GRSA2	5.325	4.870	5.000	5.400	-400
Gemeentehuis Heeze	443	465	503	632	-129
Organisatieontwikkeling	15	30	30	16	14
Personeel en organisatie	1.253	1.508	1.244	2.035	-791
Vervoermiddelen/tractie	112	101	107	126	-19
Voorlichting	39	56	56	28	28
Werkplaats Heeze	159	163	158	171	-14
Totaal lasten	7.584	7.426	7.381	8.711	-1.330
Opbrengsten facilitaire zaken	15	5	5	2	-3
Vervoermiddelen/tractie	0	0	14	14	-1
Inkomsten huisvesting	13	3	3	-6	-9
Vergoeding eigen personeel	29	19	9	1	-8
Bedrijfsvoering GRSA2	84	0	0	0	0
Totaal baten	142	27	31	11	-20
Saldo overhead	-7.442	-7.399	-7.350	-8.700	-1.350

In de paragraaf *Bedrijfsvoering* lichten we de belangrijkste ontwikkelingen toe.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven wordt jaarlijks een bedrag van € 30.000 in onze begroting opgenomen. Om een beroep te kunnen doen op de post onvoorziene uitgaven moet aan een aantal criteria worden voldaan, te weten:

- *Onvoorzienbaar* ten tijde van de samenstelling van de kaderbrief en/of meerjarenbegroting;
- *Onontkoombaar* op basis van wetgeving, contract of overeenkomst of een zwaarwegende politieke toezegging of belang;
- *Onuitstelbaar* tot een volgend begrotingsjaar.

Inzet van de post onvoorzien kan slechts via afzonderlijke besluitvorming. In 2024 is het totaalbedrag aan onvoorziene uitgaven niet ingezet.

Programma 2: Wonen, bedrijven en recreëren

Producten

Het programma *Wonen, bedrijven en recreëren* omvat de volgende producten:

Product
2.1 Wonen en bouwen
2.2 Openbare ruimte
2.3 Ruimtelijke ordening
2.4 Milieu
2.5 Afval
2.6 Water
2.7 Economische zaken
2.8 Recreatie en toerisme

Welke ontwikkelingen wilden we realiseren (raadsprogramma)

Binnen Heeze-Leende was in 2024 een grote behoefte aan woningen voor starters, singles/alleenstaanden en senioren vanuit Heeze-Leende. Heeze-Leende leverde een beperkte bijdrage aan het invullen van de woningbehoefte voor nieuwkomers n.a.v. de schaa sprong van Brainport Eindhoven. Uitdaging was om een balans te vinden tussen het realiseren van nieuwe woningen én het behouden van de dorps karakteren.

Daarbij wilden we qua wonen de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Voldoende passende en betaalbare woningen;
- Ruimte bieden aan beperkte groei van het aantal woningen in Heeze, Leende, Sterksel en Leenderstrip door inbreiding;
- Kleinschalige uitbreiding van de bebouwde kom in de kernen is bespreekbaar, indien nodig voor autonome groei en onder voorwaarden van het behoud van dorps karakter en centrumbinding;
- Actief sturen op doelgroepgerichte bouw om de doelstelling te behalen zoals beschreven in de Woonvisie 2020-2025, met name ten behoeve van senioren en starters met wortels in Heeze-Leende en specifieke aandacht voor zorgwoningen;
- Voorkomen van huisjesmelkerij en korte termijn winstbejag, door extra aandacht en het inzetten van meer maatregelen ter bevordering van de zelfbewoningsplicht;
- Verkennen van het realiseren van tijdelijke woningen, waarmee de druk van de woningmarkt kan worden gehaald (mogelijkheden, onder welke voorwaarden, doelgroepen);
- Als gemeente de regie voeren over de Bulders en zorg voor openheid hierin;
- Beperkt bijdragen aan het realiseren van woningen in relatie tot de schaa sprong in Zuidoost-Brabant;
- Een actieve rol van de gemeente wat betreft grondverwerving en woningbouw.

We vonden leefbare kernen in onze gemeente belangrijk. Het moest 'fijn wonen' zijn met voldoende voorzieningen in Heeze-Leende voor alle doelgroepen. Belangrijk daarvoor was dat we het doorgaand verkeer zoveel als mogelijk ontmoedigen uit alle kernen en dat we ons meer richten op vervoer per fiets en openbaar vervoer.

Daarbij wilden we qua mobiliteit en leefbare kernen de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Versterken van het netwerk, kwaliteit en veiligheid van fiets- en wandelpaden, met het oog op de recreatiefunctie van Heeze-Leende in de regio. Meer richten op vervoer per fiets en openbaar vervoer. Realiseren tracé randweg – Poortmannen (o.a. door realiseren van de financiële middelen hiervoor) als tussentijdse doelstelling voor het realiseren van de voorgenomen Centrale As tot aan de Somerenseweg en een toekomstige oplossing voor de verkeersontlasting van de dorps kern Leende;
- Aansluiten op regionale (snel)fiets tracé 's: doorfiets routes tussen onze kernen de regio;
- Voldoende financiële en duidelijke planning voor onderhoud wegen, trottoirs en wandel- en fietspaden, op korte en lange termijn;
- Duidelijke keuzes (in afstemming met ProRail) ten aanzien van realiseren, behoud en functies van spoorweg passages inclusief de onderdoorgang bij station Heeze;

- Beleid en plannen voor een goede ontsluiting voor de fiets van kernen onderling en naar omliggende gemeentes;
- Vastleggen cultuurhistorische en beeldbepalende elementen en dorpsgezichten en controle krijgen over het behoud en instandhouding ervan;
- Voor alle kernen voort maken met centrumvisies en het inrichten centrumgebieden als prettige en veilige leef- en verblijfsgebieden;
- Centra autoluw en verkeersveilig maken (fietser en voetganger centraal, auto te gast);
- Oplossing voor parkeren in en nabij de centra;
- Samenhang, uitstraling, behoud historische en beeldbepalende elementen, elke kern is uniek;
- Groen in de centra en wijken – duidelijke plek groenstructuur in omgevingsvisie en -plan (incl. financiën);
- Aandacht voor een gezonde duurzame leeftijdsopbouw van inwoners in de kernen.

Het klimaat eiste ook in 2024 dat we aan de slag gingen met duurzaamheid. Wij droegen daaraan bij door initiatieven te ondersteunen en aan te dragen en werkten samen met de regio. Het veranderende klimaat vereiste dat we een aanpak ontwikkelden voor risicoplekken ten aanzien van wateroverlast en dat we waterberging realiseerden in samenwerking met het waterschap.

Vanuit het klimaatakkoord hadden wij ook in 2024 de verantwoordelijkheid om de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂) te verlagen door energie te besparen, alle woningen en bedrijfspanden aardgas loos te maken en duurzame energie op te wekken. In de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0) zijn hiervoor doelstellingen opgenomen. Samen met 20 andere gemeenten, de Provincie en de Waterschappen droegen wij de verantwoordelijkheid om gezamenlijk de doelstellingen van RES 1.0 te gaan halen.

Daarbij wilden we qua Klimaatverandering en energietransitie de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Focus leggen op gedragsverandering, besparen, isoleren en verduurzamen eigen energieopwekking inwoners en bedrijven, met extra aandacht voor inwoners met een laag inkomen en mensen in beperkt geïsoleerde huizen (o.a. in afstemming met woningcorporaties)
- We richten ons eerst maximaal op 'Zon op Dak' en houden alternatieve vormen van duurzame opwekking ook in beeld.
- Actualiseren duurzaamheidsbeleid waarin ook concrete doelstellingen worden opgenomen voor de energietransitie met betrekking tot besparing
- Maak de voorgenomen ambities en doelstellingen op termijn veel explicieter en meetbaarder
- Klimaatadaptatie: aanpak risicoplekken wateroverlast/ realiseren waterberging in samenwerking met waterschap
- Invulling geven aan de verantwoordelijkheden die volgen uit de energietransitie in het algemeen en de afspraken in de RES 1.0.

Voor het verder verduurzamen van de voedselproductie, inpassen van klimaatadaptatie & opwekken van duurzame energie en het versterken van de biodiversiteit waren we aangewezen op ons buitengebied. Al deze aspecten vroegen om een samenhangende gebiedsgerichte benadering van onder meer landbouw, natuur, milieu, kwaliteit van leefomgeving en water.

Daarbij wilden we qua transitie van het landelijk gebied de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Inzetten op een integraal en lange termijnperspectief rondom verduurzamen voedselproductie, inpassen klimaatadaptatie, opwek duurzame energie, versterken van biodiversiteit en economische kracht in het landelijk gebied. Ga en blijf met de bewoners van het buiten gebied (clusters) in gesprek. Er zit best veel expertise bij hen en andere betrokkenen, maak daar maximaal gebruik van;
- Sturen op balans tussen het groene karakter (natuur en landschap) en functies zoals wonen, werken (waaronder landbouw) en recreatie;
- Strategisch omgaan met vrijgekomen areaal moet vooral gezien worden als mogelijkheden scheppen voor vrijkomende agrarische bebouwing. Zuinig zijn op landbouwgebieden. Gronden die door stoppende boeren worden verlaten kunnen een bijdrage zijn voor extensivering van blijvende bedrijven;
- Concrete acties gericht op toekomstbestendige verduurzaamde landbouw in een vitaal buitengebied, waarbij agrariërs worden gefaciliteerd en open wordt gestaan voor nieuwe economische dragers. De expertise van adviesraad en omgevingstafel bundelen en gebruiken in de uitwerking.

Een vitale economie zorgde voor een vitale gemeenschap. Bedrijvigheid en recreatie zorgden voor werkgelegenheid, inkomsten en levendige dorpskernen. Daarbij wilden we qua lokale economie de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Aantrekkelijk houden van onze kernen = voldoende gevarieerd winkel- & horeca-aanbod;
- Zorgen voor een bedrijvenprogrammering bedrijventerreinen (incl. Poort 43), passend binnen de ambities, structuur en cultuur van Heeze-Leende en aansluitend bij de regionale strategie;
- Onderzoeken of – en in welke mate nieuwe economische dragers in het buitengebied mogelijk- en/of wenselijk zijn;
- Realiseren bedrijfsverzamelgebouwen voor kleine ondernemers (startups);
- Verbeteren van het aanzien van de dorpsentrees (waaronder als eerste de aankleding van rotondes);
- Stimuleren van koop lokaal;
- Inzetten op natuur gerelateerde recreatie en toerisme als primaire driver voor de lokale economie, met een aansluiting van de middenstand in de kernen (bijvoorbeeld horeca);
- Stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen de ondernemers.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard bleven we ook in 2024 onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitvoeren. Onder programma 2 waren dat bijvoorbeeld het uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht & Handhaving Omgevingsrecht, het uitvoeren van onderhoud aan wegen, civiele kunstwerken en verlichting, de aanleg van invalideparkeerplaatsen en verkeersmaatregelen, uitvoering geven aan het groenstructuurplan, vervangen en verduurzamen (LED) van armaturen en masten, deelnemen aan regionale overleggen en samenwerken in de regio wat betreft het vitaal buitengebied, het onderhouden en ontwikkelen van natuur gerelateerde beleving voor toeristen en recreanten, het bezoeken en controleren van het bestaande toeristische areaal, voldoen aan de leveringsafspraken met De Groote Heide. Deze taken staan verder niet expliciet in de jaarrekening benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in deze jaarrekening.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

In de programmabegroting 2024 hebben wij aangegeven wat we binnen het programma *Wonen, bedrijven en recreëren* willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen. In de volgende tabel lichten we per onderdeel toe wat de actuele stand van zaken is. Een algemene indruk: In 2024 is een flinke boost gegeven aan de woningbouw. Maar liefst 95 nieuwbouwvergunningen werden verleend. Ook is gewerkt aan doelgerichte bouw voor zorgwoningen in overleg met initiatiefnemers in de verschillende kernen. Voor deelgebied IV van De Bulders is met CPO Heeze en woCom een stedenbouwkundig ontwerp opgesteld voor ca. 130 woningen. Ook is in 2024 ervaring opgedaan met de nieuwe omgevingswet. Het beleidsplan openbare verlichting is vastgesteld. In samenwerking met de omgeving is het ontwerp van de skatebaan in Leende gemaakt. Er is een nieuw ontwerp gemaakt voor het gemeentehuisplein en de Rafaelschool is aangekocht, waardoor we regie kunnen voeren op de ontwikkeling in dat gebied. En een aantal wegen is afgewaardeerd van 50 km/u naar 30 km/u.

Het gebiedsplan Paaldijk/Renheide is opgesteld. Rioolwerkzaamheden aan de Averbodeweg zijn klaar en we zijn gestart met het vervangen van het riool in de Ten Brakeweg in Sterksel.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
2.1 Wonen en bouwen		
Voldoende passende woningen in alle kernen voor de autonome groei en met behoud van het dorps karakter en centrumverbinding.	Ruimte bieden aan beperkte groei van het aantal woningen en een kleinschalige uitbreiding van de bebouwde kom en een beperkte bijdrage leveren aan de schaaalsprong in Zuidoost Brabant. In de gesloten regionale woondeal is vastgelegd welke woningbouwcategorieën moeten worden gebouwd. Hierdoor is een woningbouwbehoefteonderzoek overbodig geworden. Wel gaan we onderzoeken hoe we de realisatie van deze woondeal optimaal kunnen uitvoeren.	Er zijn ruim 40 woningbouw-initiatieven behandeld in het intake-team woningbouwinitiatieven. Deze konden niet allemaal in behandeling genomen worden omdat ze niet voldeden aan het afwegingskader of het woningsplitsingsbeleid. Eind 2024 waren er (samen met wat al vóór 2024 liep) in totaal ca.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	We onderzoeken hiervoor per kern of er noodzaak is tot uitbreiding. We zetten echter vooral in op inbreidingslocaties.	40 woningbouwinitiatieven in behandeling. De omgevingsplannen voor Kapelstraat 1-3 en Nieuwendijk 5 werden vastgesteld. Ook werden ca. 95 vergunningen afgegeven voor nieuwbouwwoningen, werd gestart met de bouw van ca. 50 woningen en werden er ca. 75 woningen opgeleverd. Er is met lokale partijen (zoals de dorpsraden van Sterksel, Leende en de Kernraad Strijp) gesproken om hun input te geven m.b.t. woningbouw. Er is gewerkt aan woningbouwprojecten in deelgebied IV van de Bulders en de Breedvennen, ook werd gewerkt aan een mogelijke woningbouw ontwikkeling in Sterksel.
	Actief sturen op doelgroepgerichte bouw voor senioren en starters met specifieke aandacht voor zorgwoningen. Dit doen we door bij nieuwe initiatiefnemers, afhankelijk van de locatie, in de anterieure overeenkomst op te nemen voor welke doelgroepen gebouwd moet worden. Ook op eigen locaties bekijken we welke doelgroepen hier gewenst zijn. We maken prestatieafspraken met de in onze gemeente werkzame woningbouwcorporaties.	Naast het bovenstaande is specifiek ook gewerkt aan doelgerichte bouw voor zorgwoningen in overleg met initiatiefnemers in verschillende kernen zoals bijv. Vogelshof in Leende. Ook is er een woonzorgvisie vastgesteld waarin uitgangspunten zijn opgenomen voor woningen met zorg. Deze prestatieafspraken zijn gemaakt.
	De gemeente trekt de regie naar zich toe in de Bulders door actiever te sturen op de invulling van deelgebied IV. De rest van de Bulders is op enkele vrije kavels na, al helemaal uitgegeven.	Het plan voor deelgebied IV is nu in voorbereiding. Met CPO Heeze en woCom is een stedenbouwkundig ontwerp opgesteld voor ca. 130 woningen. Ook werd er gewerkt aan de omgevingsplanwijziging. Veel onderzoeken zijn inmiddels al uitgevoerd.
	Actieve(re) rol in grondverwerving en woningbouw. We gaan hiervoor de strategische locaties in kaart brengen en vervolgens de eigenaren hiervan benaderen. Tevens gaan we onderzoeken hoe we optimaal kosten kunnen verhalen bij initiatiefnemers.	Diverse gronden & panden zijn in kaart gebracht en er lopen inmiddels gesprekken. Eind 2024 is de Rafaelschool aangekocht. We hebben in 2024 een programma kostenverhaal en

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		financiële bijdrage opgesteld. Hiermee kunnen we kosten verhalen op de initiatiefnemer. Besluitvorming moet nog plaatsvinden.
Voorkomen van 'huisjesmelkerij'.	Inzetten van instrumenten om dit te voorkomen zoals het opstellen van een doelgroepenverordening/huisvestingsverordening	In 2023 is reeds de doelgroepenverordening vastgesteld. Met de huisvestingsverordening trekt Heeze-Leende samen met andere gemeenten in MRE verband op met inachtneming van de nieuwe Wet versterking regie op de Volkshuisvesting.
Druk van de woningmarkt halen.	• Het ontwikkelen van Deelgebied IV van de Bulders; • Het versneld ontwikkelen van woningbouw in de Breedvennen; • Het realiseren van de tijdelijke woningen; • Onderzoeken of er kansen liggen om tijdelijke woningen ook op andere locaties in de gemeente te realiseren; • Woningbouwinitiatieven op inbreidingslocaties ondersteunen. Bovenstaande ontwikkelingen zullen overeenkomstig de in 2023 gesloten Woondeal met Rijk, Provincie Noord-Brabant, regiegemeenten en corporaties worden uitgevoerd, waarbij we streven naar minimaal 30% sociale huur en minimaal 36% midden-huur en/of betaalbare koopwoningen.	Deelgebied IV is in voorbereiding. Zie hierboven. In de Breedvennen zijn ondanks de problemen met het opstellen en publiceren van het omgevingsplan en capaciteitsproblemen toch nog stappen gezet. Er heeft een omgevingsdialoog plaatsgevonden en er is aanvullend archeologisch onderzoek gedaan (proefsleuven). Ook is gewerkt aan enkele aanpassingen van het plan als gevolg van de omgevingsdialoog. Tien tijdelijke woningen zijn gerealiseerd in de Breedvennen. Dit is onderzocht: gekozen wordt voor permanente (kleinschalige) woningbouw. Indien initiatieven voldoen aan het afwegingskader/splitsingsbeleid worden deze in behandeling genomen. Plannen moeten hierbij ook voldoen aan de gesloten Woondeal. Het effect van de eis dat plannen moeten voldoen aan de Woondeal (2/3 betaalbaar) is pas over enkele jaren zichtbaar omdat de doorlooptijd van woningbouwplannen lang is.
2.2. Openbare ruimte		
Creëren van prettige en veilige leef- en	Herinrichten Jan Deckersstraat en Kapelstraat Heeze.	Om het doorgaande verkeer te stimuleren om de randweg te nemen, hebben we de

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
verblijfsgebieden in de centra.		Geldropseweg afgewaardeerd van 50 km/u naar 30 km/u. We monitoren de effecten van deze maatregel. Het gelijkwaardig maken van de kruisingen in het centrum is in voorbereiding.
	Het geactualiseerde beleidsplan openbare verlichting wordt momenteel herzien. Doel is om het plan begin 2024 ter vaststelling aan de raad voor te leggen. In de kadernota van 2024 zijn middelen gevraagd voor de uitvoering van dit plan. De middelen zoals opgenomen leiden uiteindelijk tot een areaal dat geheel is uitgevoerd in LED in 2032.	Dit beleidsplan is in 2024 in de gemeenteraad vastgesteld.
	Samen mee naar de A2. In 2024 afronden van het bestek na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Vanwege de forse stijging van bouwkosten van de afgelopen jaren en het uitblijven van de bijdrage van Poort 43, waar in 2016 vanuit gegaan werd, zal een aanvullend gemeentelijk budget nodig zijn om tot uitvoering over te kunnen gaan. De hoogte van het benodigde aanvullend budget kan, na uitspraak Raad van State en na afronding van de bestekraming bepaald worden.	Bestek is gereed en in afwachting van de uitspraak van de Raad van State zijn diverse onderzoeken uitgevoerd.
	Verharden Kloosterlaan na afronding procedures.	Het college heeft het ontwerp vastgesteld. Adviesbureau heeft de opdracht gekregen voor het vertalen van het ontwerp in bestekstekeningen en bestek. De concepttekening is er, maar dit werk ligt voorlopig stil totdat duidelijk is wat de gevolgen van ingediende bezwaren zijn. De brug over Sterkselsch Kanaal is reeds vervangen. Grond aan de zijde Beukenlaan is verworven. Grond verwerven aan Heezerweg is niet gelukt. Als gevolg van het niet kunnen verwerven van de grond aan de Heezerweg wordt het ontwerp van de kruising Heezerweg aangepast. Uitgangspunt is dat het herziene ontwerp in zijn geheel op gemeentegrond komt te liggen. Verkeersbesluit "Kloosterlaan openstellen" is een beroep op bezwaar bij Rechtbank.
	Reconstructie Ginderover/Somerenseweg binnen de bebouwde kom.	In 2024 is het ontwerp opgesteld, is overleg geweest met stakeholders en zijn voorbereidende onderzoeken uitgevoerd, onder

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		andere bodemonderzoek en archeologie. Op schema met de investeringsplanning.
	Het uitvoeren van preventieve mensgerichte maatregelen (vergroten kennis, beïnvloeding houding, intentie en gedrag verkeersdeelnemers) in samenwerking met VVN Heeze-Leende. Het coördineren van Brabants Veiligheidslabel (BVL) op 7 basisscholen en verkeerseducatie op kinderdagverblijven.	De mensgerichte maatregelen en het coördineren van het Brabants Veiligheidslabel werden conform planning uitgevoerd. Deze maatregelen waren voor de basisscholen gericht op het praktisch verkeersexamen en het controleren van de fietsverlichting. Daarnaast vond voor oudere automobilisten een opfriscursus van de verkeersregels plaats en is aandacht besteed aan de campagne 'Onze scholen zijn weer begonnen'. Vanuit de gemeente is verder het project 'Reflectionday' voor basisscholen gefaciliteerd om de zichtbaarheid van leerlingen in het verkeer te vergroten. Tijdens dit project hebben vier basisscholen deelgenomen.
	Het realiseren van een skate-baan in Leende naar aanleiding van een burgerinitiatief van kinderen in Leende, met ondersteuning van ouders en begeleiding van jongerenwerk. De haalbaarheid van een geschikte locatie moet nader onderzocht worden, omdat binnen Leende zeer beperkte mogelijkheden zijn in het openbaar gebied.	In 2024 is het ontwerp in samenwerking met de omgeving gemaakt. De baan wordt gerealiseerd op de bestaande lemen crossbaan in Leende.
Bevorderen biodiversiteit in het buitengebied	De Stimuleringsregeling Landschap (STILA) en Ervenplus hebben tot doel de biodiversiteit in het buitengebied te vergroten. Deze projecten zorgen voor een impuls aan natuurontwikkeling. Voor de komende jaren willen we deze werkwijze doorzetten en projecten verlengen. Ook kijken we waar kansen liggen om het landschap te versterken. Specifiek werken we in 2024 aan de realisatie van maatregelen ter ontsnippering van de Somerenseweg.	In 2024 zijn 3 nieuwe locaties toegevoegd aan de regeling waarmee het totaal aantal locaties die meedoen aan de Stila regeling komt op 103. Specifiek werkte gemeente Heeze-Leende aan het verbinden van de natuurgebieden gelegen aan beide zijden van de Somerenseweg. Dit betreft de aanleg van tien amfibiepassages. Deze maatregelen komen mede tot stand door financiële bijdragen van IVN Heeze-Leende en Provincie Noord-Brabant. Er werd gewerkt aan het ontwerp van functionele en technische haalbare voorzieningen waarbij de hoge grondwaterstanden een grote uitdaging vormden.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
Verbeteren bereikbaarheid Brainportregio.	In het BO-MIRT overleg tussen het rijk en de MRE is een totaalpakket aan mobiliteitsmaatregelen voor de Brainportregio overeengekomen, waar het reeds eerder vastgestelde korte termijn pakket onderdeel van uitmaakt. Ook vanuit Heeze-Leende wordt daarvoor een bijdrage gevraagd. Hier zal d.m.v. een separaat raadsvoorstel bij u op terug gekomen worden.	In Q4 2024 is de raad geïnformeerd over de voorgenomen maatregelen zoals beschreven in KTM2 als onderdeel van 'Beethoven' en gevraagd in te stemmen met de begeleidende brief.
Meer richten op vervoer per fiets en openbaar vervoer.	Aansluiten en realiseren regionale (door)fietsroute. Regionale (door)fietsroute is opgenomen in het concept maatregelenpakket KTM2.	Vorbereidingen hiervoor zijn gestart. In gesprek met Brabantwater en Waterschap de Dommel tbv ontwikkeling Groote Heide, i.v.m. aansluiting doorfietsroute. Vaststelling gebiedvisie + in 2025.
Beleid en plannen voor een goede ontsluiting voor de fiets van kernen onderling en naar omliggende gemeentes.	Verbeteren fietspaden Leenderweg.	Om de fietspaden te kunnen verbeteren moeten vooraf kabels en leidingen worden verlegd. Vanwege de lange voorbereidingstijden van de netbeheerders zijn er in 2024 nog geen werkzaamheden uitgevoerd.
	Vorbereiden aanleg fietspad Someren Sterksel	Loopt conform planning
Verkeersveiligheid vergroten en verkeershinder beperken.	• Snelheid wegen verlagen naar 30 km/u van Ginderover/ Somerenseweg binnen de bebouwde kom en Oudenmolen. Ook de wegen opnieuw inrichten als onderdeel van de reconstructie van deze wegen; • Voor het centrum van Heeze een keuze maken in het al dan niet autoluw maken (fietsers en voetgangers centraal, auto te gast); • Het uitvoeren van de 'Flankerende maatregelen' Heeze; • Vorbereiden reconstructie Leenderweg. Het opstarten is afhankelijk van de variantenstudie Randweg - Poortmannen.	Laatste gesprekken met betrekking tot het definitief ontwerp Ginderover/ Somerenseweg worden gevoerd en binnenkort afgerond. De bodemonderzoeken worden uitgevoerd. Daarna wordt het bestek opgesteld met een kostenraming. Start uitvoering wordt verwacht voor 2025. Voordat een keuze gemaakt kan worden om het centrum al dan niet autoluw te maken, hebben we eerst een aantal quick wins uitgevoerd, waarmee de basis op orde gemaakt kon worden. Zie eerste punt onder 2.2 openbare ruimte. De uitvoering van de Oudenmolen is gestart in oktober 2024, eind 2024 was de weg voor ca 50% gereed en wordt naar verwachting medio Maart opgeleverd. Dit betreft gedeelte tussen spoor en randweg. Het besluit over de variantenstudie is genomen. Vorbereiding kan in gang worden gezet.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
2.3 Ruimtelijke ordening		
De centrumgebieden zijn prettige en veilige leef- en verblijfsgebieden.	In 2024 gaan we verder met herinrichting centrum Heeze. Na afronding hiervan pakken we de centrumvisie van Leende op.	In 2024 werd gewerkt aan de herinrichting van de Kapelstraat en Jan Deckersstraat. Voor het gemeentehuisplein maakten we een nieuw ontwerp met meer groen en ruimte voor terras(sen) en minder parkeerplaatsen. De ontwerpfase wordt begin 2025 afgerond. Uit het herbestemmingsonderzoek bleek dat de mogelijkheden voor ontwikkeling sterk samenhangen met de ontwikkeling van de Rafaelschool. Eind december 2024 hebben we de Rafaelschool kunnen kopen waardoor we nu regie kunnen voeren op de ontwikkeling van beide panden.
	Oplossing voor parkeren in Heeze.	De verkeersbesluiten voor een proef met blauwe zones in de Kapelstraat en Jan Deckersstraat zijn genomen. In de openbare ruimte en op gronden van de gemeente zijn uit het onderzoek geen geschikte locaties gekomen. Nader verkend wordt wat er op particuliere gronden mogelijk is.
Een duurzamer en vitaler buitengebied op het gebied van voedselproductie, klimaatadaptatie, opwek energie, biodiversiteit en economie.	• Sturen op balans tussen de verschillende functies in het landelijk gebied; • Maken van een gebiedsplan voor Paaldijk;	Binnen de gebiedsplannen was er volop aandacht voor balans tussen de verschillende functies. Gebiedsplan Paaldijk/Renheide is opgesteld en in het najaar aan de raad aangeboden. De raad heeft de visie vervolgens ter inzage gelegd, waarop enkele zienswijzen ingediend zijn.
	• Voorbereidingen voor gebiedsplannen Hazenhurk en Vlaamseweg;	De Gebied Gerichte Aanpak (GGA) Strabrechtse Heide is opgedeeld in deelprojecten. Eén daarvan is het deelgebied Sterkselse Aa/ Vlaamseweg. De uitwerking daarvan was in de opstartfase. Gemeente Heeze-Leende zocht naar een modus om het gebiedsplan Vlaamseweg daar onderdeel van te maken, maar dit is nog niet concreet uitgewerkt..
	• In de uitwerking de expertise van de adviesraad en omgevingstafel bundelen en benutten.	In de omgevingswet is er een verplichting om participatie te organiseren, de wijze waarop dat

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		gebeurt staat de gemeente vrij. In 2024 is een proef gedaan met een beperkte vertegenwoordiging van inwoners die deelnamen aan de omgevingstafel. Naar aanleiding van een evaluatie zal bekeken worden op welke wijze en met welke stakeholders participatie nader vorm zal worden gegeven.
	Beleid opstellen voor het scheppen van nieuwe economische dragers.	De gebiedsvisie Paaldijk bevat een globaal afwegingkader met nieuwe economische activiteiten die bij stoppende (of extensiverende) agrariërs wenselijk zijn. Beleid voor nieuwe economische dragers wordt op een later moment aan de raad voorgelegd.
	Samen met provincie en Rijksoverheid agrariërs faciliteren en sturen om zo de keuze voor een verduurzaamde landbouw te stimuleren. Bijvoorbeeld kunnen we faciliteren dat agrariërs eventueel vrijkomende agrarische grond kunnen inzetten voor extensivering van blijvende bedrijven.	In gesprekken met agrariërs was dit een terugkerend thema. Uiteindelijk blijft dit een keuzevrijheid van de ondernemer. Om dit te stimuleren heeft de gemeente onder andere het convenant Biobased bouwen en telen ondertekend.
2.4 Milieu		
Het tegen gaan en beperken van het veranderen van het klimaat en het beperken van de gevolgen van het veranderen van het klimaat voor de leefomgeving.	De duurzaamheidscampagne voortzetten met als doel een gedragsverandering teweegbrengen zodat inwoners en bedrijven aan de slag gaan met het verduurzamen van woningen en bedrijfspanden. Onder andere door te gaan isoleren en eigen duurzame energie op te wekken via zonnepanelen op daken.	In 2024 is de duurzaamheidscampagne voortgezet. In 2024 is ook gestart met het meer vormgeven van de duurzaamheidscampagne (meer het verhaal vertellen) op basis van de campagne van gemeente Cranendonck.
	Meehelpen realisatie van grootschalige opwek van duurzame energie door wind en/of zon rekening houdend met de problematiek van netwerkcapaciteit.	<i>Zonnewal A2 (geluidswal)</i> Omgevingsvergunning is verleend. In 2024 is SDE++ regeling (Subsidie Duurzame Energie), opgesteld en toegekend.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	Focus op het faciliteren van realisatie van zon op daken, onderzoek naar opslag van energie en realisatie van grootschalige opwek op de geluidswal A2 Leende en via de Klimaatcorridor A67.	Klimaatcorridor A67 De klimaatcorridor A67 kijkt breed naar ontwikkelingen in het gebied rond de A67 en koppekansen die er mogelijk zijn. In de eerste helft van 2024 is onderzoek gedaan naar hoe nu verder met de Klimaatcorridor naar aanleiding van de Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER)-traject A67. De conclusie was dat om realisatie van energie opwek langs de A67 voor elkaar te krijgen, ook andere processen in beeld moeten worden gebracht in het kader van een goede verdeling van de beschikbare ruimte. OER A2 en A67 Het traject Opwek Energie op Rijksgronden (OER) heeft de potentie voor opwek op rijksgronden bekeken. Voor Heeze-Leende is geen potentie.
	Starten met het aardgasloos maken van woningen en bedrijfspanden in gemeente Heeze-Leende. In samenwerking met stakeholders de uitvoering van de warmtetransitie versnellen, rekening houdend met de huidige beperkingen, door: • Voorzetting van de duurzaamheids-campagne Heeze-Leende duurzaam vooruit; • Deelname aan de RES coalitions De Groene Zone Isoleren en De Groene Zone zonnepanelen 2.0; • Deelname aan de coalition Groengas;	Pilot netbewuste woonwijk: In 2024 was de pilot om de gebouwde omgeving van Leenderstrijp aardgasloos te maken zonder extra belasting van het elektriciteitsnetwerk in voorbereiding. De Groene Zone Isoleren: In 2024 liepen de voorbereidingen. Echter diende rekening te worden gehouden met de bescherming van bedreigde diersoorten. Nog veel onduidelijk hierover. De Groene Zone Zonnepanelen: Er is om diverse redenen besloten om niet deel te nemen. Coalition Groen Gas: position paper over inzet van groen gas in de regio is afgerond en is positief besloten door het Portefeuillehouderoverleg Energietransitie (11-9-2024).

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	Uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma (NIP).	Nationaal Isolatieprogramma: In 2024 was de glasactie in voorbereiding en deels uitgevoerd.
	Het vorderen van duurzame mobiliteit door: - Uitvoering te geven aan uitrol van oplaadpalen voor het opladen van elektrische auto's op basis van voorgesteld plaatsingsplan (uitkomst aanbesteding Provincie Noord-Brabant); - Uitvoering geven aan de Laadvisie 2022.	In de eerste helft van 2024 is het traject van plaatsing van laadpalen afgerond en de voorbereidingen voor een mogelijk vervolg is gestart.
2.5 Afval / Grondstoffen		
Beperking restafval tot 5% van de totale afvalstroom (cf. regionale afspraken).	2024 staat in het teken van het stabiliseren van Blink als organisatie. Deze koers wordt momenteel bepaald: blijft Blink enkel een uitvoeringsorganisatie of trekken de Blinkgemeenten samen op met betrekking tot de transitie naar een circulaire economie. In 2024 ligt de focus op continuering van de dienstverlening en service voor inwoners. De projecten bladkorven en GRIP-wagen worden voortgezet.	In 2024 is Blink als organisatie gestabiliseerd en op eigen benen gaan staan. Voorheen waren we afhankelijk van de dienstverlening en voertuigen van Prezero. In 2024 zijn ook de eerste stappen gezet om te komen tot een definitieve verhuizing. De dienstverlening en de service naar de inwoners is gecontinueerd. De bladkorven en de GRIP-wagen zijn inmiddels toegevoegd aan de reguliere dienstverlening.
2.6 Water		
Aanpak risicoplekken wateroverlast	In 2023 zijn de wateroverlast locaties onderzocht, conform raadsprogramma. Begin 2024 stellen we een maatregelenpakket op voor het oplossen van de wateroverlast locaties. Financiële middelen voor realisatie zijn nog niet bekend. Doelstelling is om de top 5 van wateroverlast locaties voor 2030 te hebben opgelost.	In 2024 zijn de maatregelen voor de Wateroverlastlocaties verder uitgewerkt.
Doelmatig en efficiënt beheren van het rioolsysteem voor afvalwater en zorgen voor de inzameling en verwerking van hemelwater. Het beheren en onderhouden van de gemeentelijke sloten en beheer van het grondwater.	Het uitvoeren van het Plan Stedelijk Water (PSW) 2023-2027. Het PSW is afgestemd op de nieuwe wetgeving van de Omgevingswet en het Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie. In het PSW zijn acties opgenomen ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater. In 2024 gaan we: - De realisatie van een gescheiden rioolstelsel op de Averbodeweg in Sterksel afronden; - Middels bovengrondse buffervoorzieningen het regenwater scheiden van afvalwater op de Oudenmolen in Heeze;	De realisatie van de riolering in de Averbodeweg is in het begin van het tweede kwartaal 2024 afgerond. De uitvoering van de Oudenmolen is gestart in oktober 2024, eind 2024 was de weg voor ca 50% gereed.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	• Starten met de uitvoering van de herinrichting en aanleg van een gescheiden rioolsysteem op de Ginderover en Somerenseweg in Heeze; • In de samenwerking Waterportaal Zuidoost Brabant, een gezamenlijk pakket maatregelen nemen onder de naam Kallisto. Hiermee wordt voldaan aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het project is erop gericht om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren.	Vervanging van het riool gebeurt gelijktijdig met de reconstructie van Ginderover en Somerenseweg in Heeze, zie paragraaf 2.2. In samenwerking treft gemeente Heeze-Leende maatregelen in het kader van de kaderrichtlijn water. Dit behoort tot de reguliere werkzaamheden. Uit inspectiebeelden van de riolering is gebleken dat het riool in de Ten Brakeweg was aangetast door rioolgas. Daarom is in het derde kwartaal 2024 eveneens gestart met het vervangen van het riool in de Ten Brakeweg Sterksel.
2.7 Economische zaken		
Economische groei en vitaliteit in de gemeente bevorderen	Stimuleren van samenwerking tussen gemeente en het lokale bedrijfsleven. Als onderdeel hiervan wordt, in het kader van duurzaamheid, een bijeenkomst georganiseerd.	De bijeenkomst is gehouden op 31 oktober 2024.
	Onderzoeken of er behoefte is aan centrummanagement en binnen welke contouren deze met voldoende draagvlak kan worden vormgegeven.	De eerste verkennende gesprekken over hoe dit aan te pakken werden opgestart. Vanwege het vertrek van de ambtenaar is er vertraging opgetreden.
Behouden en uitbreiden van de levendigheid in de centra	Faciliteren van voldoende gevarieerd winkel- en horeca-aanbod door ondernemersinitiatieven optimaal te ondersteunen en, indien passend, medewerking te verlenen aan mogelijkheden zoals gemengd gebruik. Binnen beleidskader de maximale ruimte opzoeken om initiatieven vanuit ondernemers te ondersteunen.	<i>In 2024 voerden de Winkeliersvereniging Heeze en gemeente de gesprekken waarvan de blauwe zone in het centrum van Heeze het resultaat is. Verzoeken en aanvragen van ondernemers zijn in behandeling genomen. Verder kocht de gemeente in 2024 de Rafaelschool aan met de bedoeling regie te krijgen en houden op de ontwikkeling van het gebied Rafaelschool, Sint Maartenshuis en omgeving gemeentehuis in Heeze.</i>
	Centra inrichten als prettig en veilig verblijfsgebied. In 2024 gaan we verder met het traject om verkeersbewegingen in het centrum te verminderen en parkeermogelijkheden te onderzoeken (zie Centrumontwikkeling Heeze).	Zie 2.2 en 2.3
	Detailhandelsvisie opstellen samen met A2 gemeenten.	Er heeft overleg plaatsgevonden met de andere A2-gemeenten ten behoeve van het gezamenlijk opstellen van de detailhandelsvisie.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		Vanwege verschillende prioriteiten zal dit op een later moment worden uitgewerkt. In de Centrumvisie Heeze zal een visie op detailhandel voor dat deelgebied wel vast worden meegenomen.
Faciliteren en uitbreiden van midden- en kleinbedrijf (MKB).	Zorgen voor een bedrijvenprogrammering bedrijventerreinen (incl. Poort 43), passend binnen de ambities, structuur en cultuur van Heeze-Leende en aansluitend bij de regionale strategie A2.	Dit is een continu proces in samenwerking en afstemming met de regio MRE en de subregio A2. De MRE Visie bedrijventerreinen en strategie zijn in 2024 door de raad vastgesteld. De MRE uitvoeringsagenda en de lokale uitwerking volgen.
	Intern mogelijke locaties voor een bedrijfsverzamelgebouw in kaart brengen voor kleine ondernemers (startups).	De gemeente heeft middels een vergunningaanvraag (en verlening) medewerking verleend aan een initiatief met 20 units binnen een bedrijfsverzamelgebouw.
Versterken economische kracht in het landelijk gebied.	Onderzoeken of en in welke mate nieuwe economische dragers in het buitengebied mogelijk en/of wenselijk zijn.	De gebiedsvisie Paaldijk bevat een globaal afwegingkader met nieuwe economische activiteiten die bij stoppende (of extensiverende) agrariërs wenselijk zijn. Beleid voor nieuwe economische dragers wordt op een later moment aan de raad voorgelegd.
2.8 Recreatie en toerisme		
Een sterke toeristisch recreatieve sector die aansluit bij het groene karakter van onze gemeente en daarmee bijdraagt aan een aantrekkelijk woon- en werkklimaat.	Voor Natuurgrenspark De Groote Heide ligt tot en met 2026 de nadruk op het realiseren van een beleefstuin in de Bulders en het realiseren van een nieuwe fietsverbinding tussen Someren en Sterksel. Daarnaast wordt onderzocht hoe de samenwerking met ondernemers(verenigingen) en VVV's in het gebied geïntensiveerd kan worden. In 2024 een beleidsplan vaststellen voor toerisme en recreatie.	In 2024 is subsidie toegekend voor het aanleggen van een 'beleefstuin Bulders' en voor een 'fietspad Sterksel – Someren'. Het fietspad is in voorbereiding i.s.m. Someren. De beleefstuin wordt medio 2025 opgepakt. Het onderzoek naar de intensivering van samenwerking met VVV's en ondernemers is nog niet gestart. In 2024 is er geen beleidsplan opgeleverd. Het plan is gewijzigd naar een uitvoeringsplan dat wordt opgeleverd in 2025, vanuit de kaders die zijn opgenomen in de omgevingsvisie.

Grote projecten

Invoering Omgevingswet		
Wat wilden we bereiken?	Een vlotte overgang van de oude regelgeving naar de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2024. Geheel 2024 kan gezien worden als overgangsjaar: lopende dossiers handelen we af onder het oude regime en nieuwe dossiers onder het nieuwe regime.	
Wat hebben we daarvoor gedaan?	Aan de slag en ervaring opdoen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Waar tegen nieuwe vraagstukken of onvolkomenheden wordt aangelopen, deze pragmatisch oplossen.	In 2024 zijn ruim 100 aanvragen bouwen en afwijken omgevingsplan ingediend onder de Omgevingswet. Daarnaast 8 aanvragen bouwtechnische activiteit en 4 Wkb Meldingen. Door de hausse aan aanvragen vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet onder de oude Wabo wetgeving, zijn de aanvragen met toepassing van de Wkb nog niet echt op gang gekomen en is daarmee nog weinig ervaring opgedaan. Door de intensieve communicatie met initiatiefnemers zijn de aanvragen alle in goede banen geleid, soms door praktisch aanvragen aan te laten vullen of in overleg intern 'om' te zetten naar het juiste type aanvraag.
	Aan de slag met de omgevingstafel aan de hand van een pilot. De kosten van deze pilot worden betaald uit het 'invoeringsbudget Omgevingswet'. Als de omgevingstafel definitief gemaakt wordt, moet hier vanaf 2025 structureel geld voor uitgetrokken worden.	De omgevingstafel heeft enkele keren bijeengezeten en heeft geadviseerd over verschillende onderwerpen. De evaluatie volgt in 2025.
	Opstellen van omgevingsplan 'Kom Sterksel'. De kosten van dit omgevingsplan worden betaald uit het 'invoeringsbudget Omgevingswet'. Het binnen dit budget beschikbare bedrag, is onvoldoende om tot een gemeente dekkend omgevingsplan te komen.	In eerste instantie was het plan te starten met het omgevingsplan voor de hele Kom van Sterksel. Vanwege de grootte van de opgave is gekozen om prioriteit te geven aan de versnelling van de woningbouw. Hiervoor hebben we het woningbouwproject Breedvennen geselecteerd. We hebben een omgevingsdialoog gehouden waarvan de resultaten gaan leiden tot aanpassingen van het plan.
	Eind 2024 eindigt het project 'Invoering Omgevingswet'. Op dat moment gaat naar de omgevingswet over naar de gemeentelijke lijnorganisatie.	De enige taak die overblijft in het kader van het project is het opstellen van een gebiedsdekkend omgevingsplan. De resterende middelen zoals nu in de reserve zullen hiervoor gebruikt worden.
Wat heeft het gekost?	Voor de invoering is voor jaren 2022 tot en met 2024 incidenteel € 425.000 geraamd in een aflopende reeks van € 185.000 in 2022 tot € 80.000 in 2024. Omdat de invoeringsdatum van de Omgevingswet een aantal keer uitgesteld is, zijn in 2022 en 2023 niet alle middelen besteed. Deze niet bestede middelen wordt voorgesteld om deze over te hevelen bij de jaarrekening naar 2024.	In het omgevingsplan Breedvennen werd ook de structuur opgezet voor het omgevingsplan van de hele gemeente. Hierdoor vielen de kosten hoger uit maar verwacht Heeze-Leende later bij de volgende wijzigingen van het omgevingsplan

Invoering Omgevingswet		
	Tegelijk met de invoering van de Omgevingswet, gaat ook de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) stapsgewijs in. Hierdoor verandert dan ook de rol van de gemeente naar een minder toetsende en controlerende partij. Dit betekent dat de gemeente vanaf 2024 bij de eenvoudigere bouwwerken, minder werkzaamheden heeft en dus minder kosten/leges door kan rekenen aan de initiatiefnemers. Een eerste inschatting is dat de leges-inkomsten hierdoor in 2024 1/3e lager zullen zijn. In de daaropvolgende jaren zullen de inkomsten, als de Wkb voor meer bouwwerken gaat gelden, verder teruglopen; wellicht tot 1/2e van het huidige niveau.	weer te besparen. Alle kosten die zijn toe te rekenen aan de woningbouwontwikkeling in de Breedvennen werden opgenomen in de grondexploitatie van de Breedvennen.

Centrumontwikkeling Heeze gemeentehuisplein en -tuin		
Wat wilden we bereiken?	Verder met de ontwikkeling van het gebied rondom het gemeentehuis. Het plein voor het gemeentehuis wordt deels autovrij en er komt ruimte voor ontmoeten en verblijven in een groene setting. Het St. Maartenshuis behouden en duurzaam ontwikkelen. Naast het huidige evenementen/parkeerterrein ligt een particulier perceel betrekken bij de herinrichting van het evenementen-/ parkeerterrein.	
Wat hebben we daarvoor gedaan?	Voor het plein voor het gemeentehuis een nieuw ontwerp maken.	Voor het gemeentehuisplein maakten we in 2024 een nieuw ontwerp met meer groen en ruimte voor terras(sen) en minder parkeerplaatsen. De ontwerpfase wordt begin 2025 afgerond.
	Voor het St. Maartenshuis en de gymzaal aan de Spoorlaan een herbestemmings- en verduurzamingsonderzoek uitvoeren om zo inzicht te krijgen in de herbestemmingsmogelijkheden en de exploitatie daarvan. Verwerven van het particuliere terrein om het in de toekomst toe te voegen aan het evenementen-/ parkeerterrein.	Uit het herbestemmingsonderzoek blijkt dat de mogelijkheden voor ontwikkeling sterk samenhangen met de ontwikkeling van de Rafaelschool. Eind december 2024 hebben we de Rafaelschool kunnen kopen waardoor we nu regie kunnen voeren op de ontwikkeling van beide panden. Voor de gymzaal aan de Spoorlaan is het herbestemmingsonderzoek afgerond. Op basis hiervan wordt een stedenbouwkundige schets gemaakt. Er zijn gesprekken geweest met de eigenaar van het perceel maar er is geen overeenstemming over de koopsom bereikt.
Wat heeft het gekost?	Voor het ontwerp van het gemeentehuisplein is € 25.000 beschikbaar. Het herbestemmingsonderzoek voor het St.	Aankoop Rafaëlschool € 500.000 Ontwerp plein € 23.000

Centrumontwikkeling Heeze gemeentehuisplein en -tuin		
	Maartenshuis en de gymzaal aan de Spoorlaan kost € 40.000. Op basis van de getaxeerde marktwaarde is € 100.000 beschikbaar voor de aankoop van het perceel.	Herbestemmingsonderzoeken € 30.000. Het resterend bedrag van € 12.000 voor het plein en herbestemmingsonderzoeken wordt voorgesteld om over te hevelen.

Centrumontwikkeling Heeze aanpak Kapelstraat en Jan Deckersstraat		
Wat wilden we bereiken?	Het centrum van Heeze is een prettig woon- en verblijfsgebied. Het historische lint geeft het centrum karakter maar zorgt ook voor veel verkeer. Het streven is om het doorgaande verkeer uit het centrum te weren en het centrum autoluwer te maken. Dit wordt gedaan door het aantrekkelijker te maken om de randweg te nemen. Minder verkeer draagt bij aan een prettig verblijfsgebied en voetgangers en fietsers krijgen meer ruimte. Parkeren is noodzakelijk voor bezoekers aan het centrum maar draagt niet bij aan ruimtelijke kwaliteit. Recreanten parkeren bij voorkeur op terreinen in de zogenaamde 2^e linie zoals achter het gemeentehuis. Als zij de auto kunnen parkeren nabij het centrum en vandaar uit kunnen gaan wandelen of fietsen, hen gemakkelijker verleiden ook de horeca en winkels in het centrum van Heeze te bezoeken.	
Wat hebben we daarvoor gedaan?	Werken aan een plan om doorgaand verkeer te stimuleren om de randweg te nemen in plaats van door het centrum te rijden en om de ruimte die daarbij ontstaat in te richten als een prettig verblijfsgebied.	Om het doorgaande verkeer te stimuleren om de randweg te nemen, hebben we in 2024 de Geldropseweg afgewaardeerd van 50 km/u naar 30 km/u. We monitoren de effecten van deze maatregel. Het gelijkwaardig maken van de kruisingen in het centrum is in voorbereiding.
	Zoeken naar meer mogelijkheden voor parkeren in de zogenaamde 2^e linie en leggen daarvoor een of meerdere terreinen aan.	Het is een continue proces om te kijken naar mogelijkheden om te parkeren in de 2^e linie. In december 2024 hebben we verkeersbesluiten genomen voor een proef met blauwe zones in de Kapelstraat en Jan Deckersstraat in 2025.
Wat heeft het gekost?	Relatief kleine no regret maatregelen/ quick wins worden gefinancierd uit het budget wat reeds in de begroting van 2022 is opgenomen voor de herinrichting van de Kapelstraat. Voor de aankoop en inrichting van een of meerdere terreinen is €200.000 beschikbaar.	€ 21.000 algemene kosten aan Kapelstraat Jan Deckersstraat. € 53.000 Geldropseweg

De Bulders	
Wat wilden we bereiken?	Zowel De Bulders als de randweg voorzien in een grote behoefte. Met De Bulders wordt de volkshuisvestelijke taak van de gemeente ingevuld en nu de aanleg van de randweg gereed is kan een reductie op het doorgaande (vracht-) verkeer op de centrumwegen door Heeze bereikt worden. Binnen de Bulders worden uiteindelijk 350 woningen gerealiseerd.

De Bulders		
Wat hebben we daarvoor gedaan?	Het bestemmingsplan De Bulders is onherroepelijk. De ontwikkelaars gaan beginnen met de verkoop (2023) en bouw (2024) van de woningen in Deelgebied 2. Er worden nog enkele vrije kavels uitgegeven. De gemeente trekt de regie naar zich toe in de Bulders door actiever te sturen op de invulling van deelgebied IV.	De bouwactiviteiten binnen de Bulders liepen volledig conform de planning voor zowel deelgebied twee als vier. De raad is en wordt hierover regelmatig geïnformeerd.
Wat heeft het gekost?	De verwerving, de aanleg van de randweg en het bouwen woonrijp maken worden bekostigd uit de grondexploitatie van De Bulders.	Deze grondexploitatie loopt financieel geheel binnen de Bulders Woningbouw BV/CV. Zie paragraaf Verbonden Partijen.

Verkabelen hoogspanning De Nieuwe Hoeven		
Wat wilden we bereiken?	Tijdens de Raad Informatie Bijeenkomst 13 februari 2023 heeft de raad uitgesproken de kosten, opbrengsten en uitwerkingen van de verkabeling hoogspanning in de nieuwe Hoeven verder te willen uitzoeken.	
Wat hebben we daarvoor gedaan?	De hoogspanning zal tussen de masten 114 en 117 onder groenstrook van de Nieuwe hoeven worden gelegd. Door de verkabeling komt er grond vrij voor de verkoop van enkele kavels in de groenstrook. De kavels worden in overleg met een stedenbouwkundige bepaald, na een eerste studie wordt gedacht aan ongeveer 3.000m2 uit te kunnen geven. Na realisatie verkabelen en kavels zal de groenstrook een upgrade krijgen naar park met accenten voor ontmoeting, wandel- en fietsroutes Het voorlopig ontwerp van TenneT voor de verkabeling wordt verwacht in 2026.	Eind 2024 heeft TenneT Heeze-Leende de nieuwe Hoeven de prioritering gegeven en een offerte BO ingediend.
Wat heeft het gekost?	De maximale kosten voor de verkabeling worden op dit moment geraamd op € 975.000 per km (peiljaar 2018). Het tracé onder de groenstrook van de nieuwe Hoeven is ongeveer 1.1 km. Daarnaast komen er kosten bij voor de aanleg van een park en het bouw- en woonrijp maken van de nieuw te realiseren kavels. De cofinanciering zal moeten komen uit de verkoop van de kavels in de groenstrook van De Nieuwe Hoeven. Het proces wordt geleid door TenneT.	In 2024 zijn er geen kosten gemaakt voor dit project.

Centrale As		
Wat wilden we bereiken?	Met een ontsluitingsweg om de kernen heen van de gemeente Heeze-Leende, wordt een significante reductie van verkeer door de kernen bereikt voor zowel Heeze, Leende als Sterksel.	
Wat hebben we daarvoor gedaan?	Met ProRail, Provincie en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wordt als onderdeel van het LVO-programma Aanpak Overwegen naar een integrale studie van het totale spoortracé onderzocht. Tracékeuze Randweg – Poortmannen inclusief spoorwegovergang.	In januari 2024 is door de raad op basis het variantenonderzoek besloten aan te sluiten met een rotonde op de Leenderweg en om (tijdelijk) het spoor te kruisen bij de industrieweg. Daarmee zijn 3 van de 5 varianten afgefallen. Verder zijn de grondeigenaren in beeld gebracht en zijn de eerste gesprekken met hen gevoerd. Met het waterschap en ProRail hebben ook gesprekken plaatsgevonden. Met ProRail onderzoeken we wat de mogelijkheden zijn voor een

Centrale As		
		aangepaste spoorwegovergang ten hoogte van de Industrieweg op de poortmannen. Verder is in het kader van te verkrijgen c0-financiering de centrale as opgenomen in de sub-regionale mobiliteitsagenda en de longlist voor het MMMP.
Wat heeft het gekost?	De gemeenteraad stelt jaarlijks bij een positief saldo van de jaarrekening een werkkrediet beschikbaar ten laste van de bestemmingsreserve 'totaaloplossing verkeersproblematiek'. Hieruit worden de (haalbaarheids-)onderzoeken & ondersteuning betaald in het kader van de totaaloplossing. Mocht dit niet toereikend zijn, dan wordt de gemeenteraad in een separaat voorstel om budget gevraagd. De totaalkosten van de Centrale As gaat de reikwijdte van de gemeente ver te boven. Medewerking en cofinanciering van provincie en rijk zijn onontbeerlijk. Het is de wens van het college om de bestemmingsreserve 'totaaloplossing verkeersproblematiek' de komende jaren in omvang te laten toenemen.	In 2024 is geen budget onttrokken aan de bestemmingsreserve 'totaaloplossing verkeersproblematiek'

Bijdrage verbonden partijen aan doelstellingen gemeente

Verbonden partij	Speerpunt/taak
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)	Vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieu- en aanverwante onderwerpen.
Gemeenschappelijke Regeling Blink	Inzameling afval (restafval, GFT, PMD, papier en glas).

Voor nadere informatie over de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf *Verbonden partijen*.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.0 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Thema		Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil begroting na wijzigingen - rekening
2.1	Wonen en bouwen	1.736	1.943	2.505	2.312	193
2.2	Openbare ruimte	3.057	3.005	2.995	2.997	-3
2.3	Ruimtelijke ordening	460	671	651	613	38
2.4	Milieu	1.120	1.165	1.601	1.239	362
2.5	Afval	1.828	1.517	1.642	1.675	-33
2.6	Water	1.745	2.258	2.258	2.205	52
2.7	Economische zaken	693	248	365	587	-223
2.8	Recreatie en toerisme	1.411	1.421	1.627	1.744	-117
Totaal lasten		12.050	12.228	13.642	13.373	270
2.1	Wonen en bouwen	1.080	569	704	1.003	299
2.2	Openbare ruimte	350	141	274	287	13
2.3	Ruimtelijke ordening	216	42	42	32	-10
2.4	Milieu	278	332	738	434	-304
2.5	Afval	2.046	1.909	1.909	1.900	-10
2.6	Water	2.430	2.890	2.890	2.838	-52
2.7	Economische zaken	289	24	77	162	85
2.8	Recreatie en toerisme	430	364	364	405	41
Totaal baten		7.118	6.273	7.000	7.061	61
Saldo baten en lasten programma 2		-4.932	-5.955	-6.642	-6.311	331
Toevoegingen aan reserves		313	0	2.938	2.997	-59
Onttrekkingen aan reserves		652	145	3.093	2.979	-115
Saldo mutatie reserves		339	145	155	-18	-173
Saldo na bestemming programma 2		-4.593	-5.810	-6.487	-6.330	158

Een toelichting op deze cijfers en de verschillen tussen de begroting (na wijzigingen) en de realisatie (rekening) treft u in de jaarrekening aan bij paragraaf "Toelichting op het overzicht van baten en lasten".

Programma 3: Samen leven en participeren

Producten

Het programma *Samen leven en participeren* omvat de volgende producten:

Product
3.1 Onderwijs
3.2 Jeugd
3.3 Maatschappelijke ondersteuning
3.4 Gezondheid
3.5 Participatie
3.6 Dorpshuizen
3.7 Sport
3.8 Cultuur

Welke ontwikkelingen wilden we realiseren (raadsprogramma)

Samen met inwoners en organisaties ontwikkelden wij een duurzaam leefbare samenleving. Een sociale leefomgeving waarin we ontmoeting stimuleren en ondersteunen en waar iedereen naar vermogen mee kan doen en inwoners betrokken zijn bij elkaar. Daarbij sloten we aan bij wat er speelt en nodig is, en hebben we de creativiteit en de krachten die er in de verschillende dorpskernen of wijken (samenkracht) zijn, benut. We pakten onze rol als verbinder en ondersteuner en nodigden inwoners uit om samen met ons te werken aan leefbare kernen. De rol van de gemeente was aanvullend op dat wat inwoners zelf kunnen.

Daarbij dachten we vanuit kansen en mogelijkheden. Ten aanzien van het bestendigen van de sociale cohesie en levendige kernen wilden we in 2024 de volgende ontwikkelingen realiseren uit het raadsprogramma:

- Versterken van ontmoeting met dorpshuizen en de bibliotheek als spil en ruimte voor en faciliteren van eigen initiatieven van inwoners;
- Borgen/uitbreiden van sportfaciliteiten in Heeze, Leende, Leenderstrip en Sterksel waar jong en oud kunnen bewegen (gezonde leefstijl) en elkaar daarbij kunnen ontmoeten;
- Laagdrempelig signaleren van eenzaamheidsproblematiek;
- Zorgen voor inclusiviteit van mensen met een beperking: toegankelijkheid, gelijkheid, zelfstandigheid (uitvoeren VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap);
- Vastleggen cultuurhistorische en beeldbepalende elementen en dorpsgezichten en controle krijgen over het behoud en instandhouding ervan;
- Versterken van programmering van activiteiten (o.a. in de dorpshuizen) voor jongere doelgroepen;
- Jongerenwerk een definitieve en passende plek geven;
- Aandacht voor een gezonde duurzame leeftijdsopbouw van inwoners in de kernen.

We wilden dat inwoners volwaardig konden deelnemen aan het maatschappelijk leven. Het ontwikkelen, behouden en versterken van de eigen regie stond daarbij altijd centraal. We wilden naar een samenleving waar inwoners verantwoordelijk zijn voor de inrichting van hun leven en het heft in eigen handen nemen. Wanneer een inwoner niet zelf, of met hulp van zijn omgeving of netwerk en algemene voorzieningen kon meedoen, kon hij rekenen op passende ondersteuning en waardering. Als het ging om maatwerk en integraliteit, deden we wat nodig was. We werkten aan een duurzame oplossing en sloten altijd aan bij de mogelijkheden van de inwoner. Onze professionals gaven samen met de inwoner vorm aan de ondersteuning, waarbij de inwoner de regie hield.

Ten aanzien van gezondheid, onderwijs en ontwikkeling wilden we de volgende opgaves realiseren uit het raadsprogramma:

- Zorgdragen voor toegankelijke zorg;
- Waardering (div. uitingsvormen + €) en positionering mantelzorgers;
- Inclusiviteit van inwoners, accenten op doelgroepen:
 - Fysieke en mentale ontwikkeling ouderen;
 - Iedereen kan meedoen (minima); organiseer dat als gemeente.

- Versterken digitale vaardigheden (verschillende doelgroep, verschillende aanpak), voorkomen isolatie en digitale tweedeling;
- Zorgen dat iedereen kan meedoen (deel kan uitmaken van de samenleving ondanks eventuele beperkingen/bijzonderheden);
- Aanpakken van situaties waar kinderen in armoede opgroeien en zorgen dat ze blijven meedoen door een actief monitorende rol aan te nemen en vrijwilligers(organisaties) op dit thema op alle mogelijke wijzen ondersteunen;
- Versterken van de inzet binnen het onderwijs op het hebben van een gezonde leefstijl van kinderen (voldoende beweging, gezonde voeding, etc.);
- Breng de vrijwilligersorganisaties in een goede positie; versterk de effectiviteit en efficiëntie door samenwerking mede gemeente & organiseer vooral ook de eigen kracht van inwoners;
- Jongerenwerk preventiever inzetten, met oog voor mentale ontwikkeling jongeren 13-17jr;
- Kansen zoeken om voortijdige schoolverlaters zich te laten ontwikkelen in sectoren waar de behoefte aan arbeidskrachten groot is, zoals in de zorg of binnen Brainport;
- Versterken van de digitale vaardigheden van ouderen, eventueel door hier jongeren voor te vragen en zo direct de ontmoeting tussen jong en oud te bevorderen;
- Ondersteunen van de ingezette lijn om onderwijsaccommodaties (waaronder de Berkenschutse te verduurzamen en te onderzoeken wat er nodig is om de Dirk Heziusschool, op te knappen, te renoveren of nieuwbouw op een andere locatie;
- Vroegtijdige schoolverlaters worden geholpen om alsnog een goede startkwalificatie te behalen, zodat ze een goede start voor hun zelfstandige leven hebben;
- Ondersteunen en stimuleren van een leven lang leren;
- Aandacht voor laaggeletterdheid bij inwoners.

Reguliere werkzaamheden en bestaand beleid

Uiteraard bleven we onze wettelijke taken, verantwoordelijkheden en vastgestelde beleidsplannen uitvoeren, zoals o.a.: maatwerkvoorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd, leerlingenvervoer, uitvoering participatiewet, inburgering, minimabeleid, subsidies, het ondersteunen van vrijwilligers en organisaties via de Vrijwilligerscentrale. Deze taken staan verder niet expliciet in deze jaarrekening benoemd, maar zijn wel financieel vertaald in deze jaarrekening.

Achtergrond en ontwikkelingen

Vanaf 2024 is het nieuwe beleidsplan Sociaal domein 2024-2027 van kracht. In 2024 hebben we het uitvoeringsplan Sociaal Domein opgesteld. Dit beleidsplan sluit aan bij de doelstellingen uit het raadsprogramma vormt het strategische kader voor de (toekomstige) ontwikkelingen en uitdagingen binnen het sociaal domein.

Zorgdragen voor bestaanszekerheid en werkgelegenheid is een kerntaak van de overheid. De huidige participatiewet, blijkt niet altijd te werken zoals het Kabinet dat graag wil en wordt gezien als complex en gaat bovendien onvoldoende uit van vertrouwen. Door het Kabinet is daarom aangekondigd dat de Participatiewet ingrijpend zal worden gewijzigd, met grote gevolgen voor het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan

In de programmabegroting 2024 hebben wij aangegeven wat we binnen het programma *Samen leven en participeren* willen bereiken en wat we daarvoor gingen doen. In de volgende tabel lichten we per onderdeel toe wat de actuele stand van zaken is. Een algemene indruk: Het strategische beleidsplan Sociaal Domein 2024-2027 is vastgesteld door uw raad en vertaald in een uitvoeringsprogramma met het accent op preventie. Regionaal hebben we een Meerjarenplan Samen voor Jeugd opgesteld met duidelijke opgaven voor de komende jaren. Samen met diverse partners werkten we aan het versterken van de eigen kracht van volwassenen en de opgroei van de jeugdigen in onze gemeente. Ook is de hernieuwde locatie van het jongerenwerk in het Maartenshuis geopend. Eind 2024 is de lokale inclusie agenda alsmede de Woonzorgvisie vastgesteld.

De verordening individuele inkomensvoorslag en de re-integratie verordening zijn vastgesteld en de evaluatie van het huidige minimabeleid is afgerond in 2024.

De verduurzamingsmaatregelen bij dorps huis Valentijn zijn uitgevoerd en het inventarisatiewerk van historische bouwkunst is afgerond. In deze jaarrekening treft u per programma en per onderdeel een beleidsmatige toelichting op de stand van zaken eind 2024.

Naast de thema's en projecten die opgenomen waren voor 2024 hebben we aanvullend de volgende projecten met succes weten af te ronden:

Opvang Oekraïne

In 2024 hebben we de opvanglocatie voor Oekraïense vluchtelingen gerealiseerd en in juni is de locatie geopend. De locatie biedt plaats aan maximaal 150 bewoners, gehuisvest in duurzame woonunits op het landgoed van de Hofstee Stichting. De nadruk lag in 2024 op het creëren van een veilige, stabiele en menswaardige leefomgeving, met aandacht voor integratie, zelfredzaamheid en gemeenschapsvorming.

De opvanglocatie onderscheidt zich door een zero-emissie energievoorziening. Hoewel de voorziening milieuvriendelijk en waardevolle inzichten voor toekomstig duurzaam opvangbeleid oplevert, is deze technisch en financieel uitdagend. De bewoners volgen onderwijs of zijn werkzaam in de omgeving en dragen zelf zorg voor de schoonmaak, tuinonderhoud en organiseren allerlei activiteiten, zoals sportactiviteiten, kerstconcert, Sinterklaasviering en een kledingbeurs. Hierbij zijn de vrijwilligers onmisbaar, die een waardevolle bijdrage hebben geleverd aan dit succes. De opvang is zonder verstoringen van de openbare orde verlopen. Ook de samenwerking met scholen, maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en de gemeenschap is goed gegaan.

Tijdelijke opvang asielzoekers

Van 1 september 2024 tot en met 8 april 2025 zijn 160 asielzoekers gehuisvest aan de Boelakkers. In de opvang van asielzoekers zijn geen verstoringen van de openbare orde geweest. Vanuit de politie en handhaving kwamen enkel goede berichten. Toezicht en beveiliging werd professioneel aangeboden, waarbij korte lijnen met de gemeente aanwezig waren.

Vele vrijwilligers hebben een gevarieerd dagprogramma aangeboden; van voetballen, Nederlandse les, naailessen, handwerken, game avonden en wandelen tot aanbieden catering en BBQ-avonden. De bewoners TGO hebben zeer positief gereageerd op de periode van huisvesting.

Ondanks de korte voorbereidingstijd kunnen we tevreden terugkijken op een goede locatie, prima toezicht en beveiliging en heel veel enthousiaste vrijwilligers, gecoördineerd door Cordaad, die een breed dagprogramma aan hebben geboden.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
3.1 Onderwijs		
Als gemeente betekenisvol zijn voor het onderwijs, passend bij de rol van de gemeente.	• Samen met de onderwijspartners een Lokaal Educatieve Agenda 2024 – 2027 (LEA) opstellen, Hierin stemmen we gezamenlijk af wat we als gemeente kunnen betekenen voor het onderwijs. • Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid, anderstalige leerlingen extra kansen bieden door middel van aanvullende ondersteuning op scholen. • Vanuit het onderwijsachterstandenbeleid voor- en vroegschoolse educatie en een peuterprogramma verzorgen. Ter versterking zetten we twee pilots op: - Inzetten van meeloop-/inloopuren van de jeugdverpleegkundigen bij de kinderopvang. Dit om het contact te verbeteren tussen jeugdverpleegkundigen 0-4 van de GGD en de kinderopvangorganisaties die geen VVE aanbieden. En om de laagdrempeligheid te verhogen zodat	In 2024 is in samenwerking met het onderwijs, kinderopvang, bibliotheek, jongerenwerk en JGZ een meerjarige Lokaal Educatieve Agenda opgesteld. Onze visie ten aanzien van opgroeien en opvoeden (Opgroeikracht) vormt hierbinnen de basis. Heeze-Leende richt zich op de leeftijdsgroepen waar belangrijke overgangsmomenten plaatsvinden: het jonge kind (2-6 jaar) en de jonge puber (10-14 jaar). De gemeente heeft de inzet van een NT2 gespecialiseerde leerkracht op drie basisscholen in de gemeente mede gefinancierd. Deze leerkracht heeft taalondersteuning aan kinderen met een migratieachtergrond verzorgd, zodat zij kansrijk kunnen invoegen in het onderwijs en de maatschappij. Kinderen uit de groepen 1, 2 en 3 kregen minimaal twee keer per week een half uur ondersteuning op het gebied van taalvaardigheid en woordenschat. Kinderen uit de

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	signalen/zorgen eerder besproken worden. - Verkennen of we preventieve logopedische screening bij kinderen in groep 2 kunnen invoeren. Door middel van het inzetten van een preventieve logopedische screening voor de leerlingen in groep 2, kunnen spraak-taal-problemen eerder (h)erkend worden.	groepen 4 tot en met 8 kregen één keer per week begeleiding. Binnen de gemeente wordt voor- en vroegschoolse educatie en een peuterprogramma (voor peuters waarbij ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag) verzorgd. In 2024 hebben 27 peuters een indicatie voor voorschoolse educatie gekregen, 17 maakten ook daadwerkelijk gebruik van het VE-programma. Circa 10 peuters hebben gebruik gemaakt voor het peuterprogramma. In september is de pilot 'inloopuren van de jeugdverpleegkundigen bij de kinderopvang' gestart. De pilot rondom inzet van preventieve logopedische screening is verkend met de GGD en het onderwijs. Gezamenlijk is besloten om geen vervolg te geven aan deze pilot omdat logopedische screening momenteel binnen onze context niet als beste middel wordt gezien om spraak- en taalproblemen voortijdig te voorkomen.
Voorkomen van voortijdig schoolverlaters (vsv) en het bieden van een kansrijke start.	• Uitvoeren van het regionaal uitvoeringsprogramma vsv, zodat vsv'ers alsnog een startkwalificatie halen of op een passende zorg- of arbeidsplek terechtkomen. Onderdeel hierbinnen is dat loopbaanbegeleiders van de 'Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten' (RMC) • Huisbezoeken afleggen bij vsv'ers om waar nodig te begeleiden naar onderwijs of werk.	Gemeente Heeze-Leende heeft deelgenomen aan het regionaal uitvoeringsprogramma vroegtijdig schoolverlaters (VSV), zodat vsv'ers alsnog een startkwalificatie halen of op een passende zorg- of arbeidsplek terechtkomen.
Digitale vaardigheden ouderen/ volwassenen versterken zodat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. En laaggeletterde inwoners ondersteunen zodat zij mee kunnen doen in de samenleving.	• Het verbeteren van digitale vaardigheden en terugdringen van laaggeletterdheid van inwoners door het taalnetwerk Heeze-Leende (Bibliotheek Dommeldal, Cordaad Welzijn,	In 2024 is het Taalhuis officieel gecertificeerd. Het Taalhuis voldoet aan de landelijke normen, onder andere op het gebied van samenwerking, organisatie en de scholing van vrijwilligers. Ook

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	Taalkracht, gemeente Heeze-Leende). - Borgen van dit taalnetwerk en waar mogelijk verder uitbouwen; - De taalpuntcoördinator structureel inzetten, ten behoeve van de aanpak van laaggeletterdheid. • Stimuleren en (mede) mogelijk maken dat diverse lokale organisaties waaronder de KBO, trainingen digitale vaardigheid aanbieden.	heeft de audit input geleverd voor verbeterpunten. Binnen de gemeente werden in 2024 diverse trainingen digitale vaardigheid aangeboden: • Werken met de E-overheid, Klik&Tik, Digi-klas (Bibliotheek Dommeldal). Totaal 71 deelnemers • Digi-café (KBO-Heeze en Vrienden van de Bieb) Daarnaast konden inwoners terecht bij het Formulierspreekuur, Financieel spreekuur en het Informatiepunt Digitale Overheid. Vrijwilligers van het Formulierspreekuur helpen inwoners bijvoorbeeld bij het invullen van (digitale) formulieren, aanvragen van toeslagen of kwijtscheldingen. De vrijwilligers van het Financieel spreekuur helpen met name bij geldzaken. Voor het Formulierspreekuur zijn 58 vragen binnengekomen, via het Financieel spreekuur zijn 107 vragen beantwoord. Bij het informatiepunt digitale overheid zijn 159 vragen beantwoord.
Inwoners blijven zich een leven lang ontwikkelen.	• Ondersteunen en stimuleren van een leven lang leren van doelgroepen waar de gemeente een rol heeft. De bibliotheek heeft hierbinnen een sleutelrol. Het versterken van het bibliotheekprogramma t.b.v. het bevorderen van basisvaardigheden, en het bijdragen aan persoonlijke ontwikkeling • Aanbieden van volwasseneducatie via Taalkracht voor inwoners, die meerderjarig zijn en niet inburgering plichtig, zodat zij hun basisvaardigheden kunnen verbeteren. Regionaal wordt dit vanuit de Wet Educatie Beroepsonderwijs-middelen gefinancierd.	De bibliotheek heeft een groot aanbod waarmee inwoners van alle leeftijden zich kunnen blijven ontwikkelen; denk aan lezingen, boekencollectie, digicafé en Taalhuis. Samen met de bibliotheek en andere partners is gestart met het vormgeven van 'spreekurenplein' in Leende. Streven is dat dit in 2025 wordt geopend. Mensen die Nederlands willen leren lezen, schrijven en praten (bij NT2'ers), konden zich aanmelden voor een taalcursus op het eigen niveau, begeleidt door een docent van Taalkracht. In 2024 hebben 17 inwoners een taalcursus gevolgd en 9 hebben één-op-

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	- Het aanbod van Taalkracht bekender maken onder de inwoners.	één taalondersteuning ontvangen. Circa 25 taalmaatjes zijn ingezet binnen gezinnen van nieuwkomers. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om voorlezen aan kinderen en/of oefenen om het Nederlands te verstaan, te spreken te lezen en schrijven.
Verduurzaming onderwijsaccommodaties.	• Berkenschutse: zie 'Grote Projecten' • Onderzoeken hoe we invulling gaan geven aan een toekomstbestendige huisvesting van de Dirk Heziusschool. • Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor het "Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg" (=IHP).	Eind 2024 is gestart met een haalbaarheidsonderzoek om de Dirk Heziusschool toekomstbesteding te maken. Wij zijn nog niet toegekomen aan het vertalen van het Integrale Huisvesting Plan Onderwijs, Opvang en Zorg (IHP) naar een uitvoeringsprogramma. Wij hebben wel met verschillende schooldirecties en -besturen gesprekken gevoerd over huisvestingsvraagstukken.
Combinatiefunctionarissen breed inzetten in de samenleving.	Op rijksniveau zijn nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt over de inzet van de combinatiefunctionarissen. Als gevolg hiervan mogen de combinatiefunctionarissen na 2026 niet meer ingezet worden in het gymonderwijs. In de periode 2024 tot en met 2026 werken wij in samenspraak met scholen deze ontwikkeling uit en komen met een advies.	In het voorjaar zijn in samenspraak met het onderwijs afspraken gemaakt over de afbouw van inzet van de combinatiefunctionarissen in onderwijstijd.
3.2 Jeugd		
Toegankelijke zorg voor inwoners.	Binnen de jeugdhulpregio Samen voor Jeugd uitvoering geven aan de Hervormingsagenda, Regiovisie en in samenhang met een grotere netwerkorganisatie ook het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming. In 2024 worden regionale en lokale uitvoerings-plannen voor deze landelijke en regionale opgaven opgesteld. Doel van deze meerjarenopgaven is de jeugdzorg en de samenwerking in de keten te verbeteren zodat het jeugdzorgstelsel financieel beheersbaar wordt.	De voorbereidende stappen voor implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd zijn ingezet. Net als de andere jeugdhulpregio's in Nederland heeft Samen voor Jeugd ook een robuustheidsscan ingediend waarna we als regio robuust zijn verklaard. De Hervormingsagenda is vertaald in een Meerjarenplan Samen voor Jeugd met duidelijke opgaven voor de komende jaren: inzet op Reikwijdte (jeugdhulp voor de meest kwetsbare), Integraliteit

Wat wilden we bereiken?		Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
			(Systeemgericht en sector-/domeinoverstijgend), Verblijf (Zo thuis als mogelijk) en inzet op de organisatie (verbeteren van het jeugdzorg systeem). Bestuurlijke besluitvorming volgt nog. In zuidoost Brabant is gestart met het uitrollen van de regionale meer jaren-aanpak HGKM (huiselijk geweld/kindermishandeling), op basis van de visie op gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
		Voor het programma Kansrijke Start organiseren we twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst voor de netwerkpartners zodat zij elkaar weten te vinden en elkaar kennen. Omdat Heeze-Leende een kleine gemeenschap is met weinig kwetsbaren is het effect het grootst om een lerende keten te vormen via deze netwerkbijeenkomsten.	Er is een multidisciplinaire lokale werkgroep kansrijke start gevormd met onder andere vertegenwoordigingen van JGZ, verloskundige, fysiotherapie en huisarts. De werkgroep richt zich op Fit en gezond zwanger.
		Preventieve inzet op gezond en veilig opgroeien van kinderen door via Buurtgezinnen 5 vraaggezinnen te koppelen aan 5 steungezinnen. Ouders van vraaggezinnen worden even ontlast door de kinderen wat extra aandacht te geven in een steungezin.	Er zijn vier geslaagde koppelingen tussen gezinnen tot stand gebracht. Er is in 2024 verder gebouwd aan de bekendheid van Buurtgezinnen in het brede netwerk van professionals, scholen, kinderopvangorganisaties en inwoners.
		- Het digitale echtscheidingsloket uitbreiden met een ouder ondersteuningsmodule ten aanzien van ouderschap na echtscheiding; - Monitoren van de werking van het echtscheidingsloket. Op basis van deze monitoring bepalen of en op welke wijze eventuele bijsturing nodig is.	Het echtscheidingsloket is geïmplementeerd en bestaat uit informatie op de website, een telefonisch spreekuur, een (online) oudertraining en een training voor kinderen. In mei en september is er via de lokale media bekendheid gegeven aan het echtscheidingsloket. In 2024 hebben: 9 inwoners gebruik gemaakt van het telefonisch spreekuur. 5 inwoners gebruik gemaakt van de online oudertraining. 4 kinderen de training voor kinderen in echtscheidingssituaties gevolgd.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		Het aantal spreekuurgesprekken bleef nog achter bij de verwachting.
Inzetten op versterken mentale gezondheid van jongeren.	• Conform beleidsplan sociaal domein 2024-2028 investeren in het kansrijk kunnen opgroeien binnen onze gemeente. • Inzetten op versterking van de sociale basis van jeugdigen en hun ouders/verzorgers, in lijn met Hervormingsagenda jeugd. • Werken ten aanzien van positief opgroeien en opvoeden vanuit een keten van samenwerkende partners in de Opvoed- en Opgroei karavaan. • Stimuleren van het versterken van het eigen netwerk en de context waarin jeugdigen opgroeien. • Via passende preventieve aanpak de mentale en fysieke gezondheid van jongeren versterken in samenwerking met jongerenwerk, het basisonderwijs en het verenigingsleven. Dit is in lijn met de aanpak van het Rijk 'mentale gezondheid van ons allemaal'. • Het versterken van de inlooptmogelijkheden van jongeren in het jongerencentrum.	Onze visie is opvoeden en opgroeien doen we samen. We hebben deze visie vertaald naar OpgroeiKracht waarin we met het netwerk van jeugdgezondheidszorg, sociaal team, bibliotheek, jongerenwerk, basisonderwijs en kinderopvangorganisaties werkten aan het versterken van de opgroeiKracht van de jeugdigen in onze gemeente. Het versterken van de beschermende factoren rondom opgroeien zijn hierbij het uitgangspunt en vertaald naar 4 oplaadstations: mentale kracht, fysieke kracht, sociale kracht en gezinskracht. Hiermee werkten we gezamenlijk aan het versterken van de pedagogische basis. We hebben in 2024 een aantal activiteiten voor jeugdigen en inwoners georganiseerd zoals de maand van de opvoeding waaraan in totaal 350 gezinnen hebben deelgenomen, online ouderavonden van de GGD, een mentaal gezondheid project op een aantal basisscholen. Het brede netwerk van professionals heeft een kennisavond ten aanzien van voorkomen jonge aanwas criminaliteit bijgewoond. In vervolg hierop is gestart met een signaleringsoverleg 18- (veiligheid-jongerenwerk-sociaal team). Binnen RKSv en DOSL werkten we via de Verschilmaker aan een duurzaam vrijwilligersbeleid en sportieve normen en waarden binnen de verenigingen. Om ouderontmoeting te faciliteren zijn we in de bibliotheek in Heeze gestart met een wekelijks ouder-kind cafe voor ouders/opvoeders en hun 0-4 jarigen.

Wat wilden we bereiken?		Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
			Het jongerencentrum had op dinsdag-woensdag- en donderdagmiddag inloop voor 10-14 jaar. Op woensdagavond is de inloop voor 13 jaar en ouder.
		We stimuleren initiatieven vanuit kinderen/jongeren om de directe leefomgeving te versterken.	Inwoners werkten samen met kinderen, jongerenwerk en de samenlevingsopbouwer toe naar realisatie pumptrack in 2025: • Er is een vast groepje inwoners ontstaan dat met ondersteuning van het jongerenwerk en samenlevingsopbouwer binnen het dorp communiceerde over komst van de skatebaan, meegedacht over pumptrack terrein inrichting, skateclinics op de basisschool heeft geregeld. • Samen met buurtbewoners en kinderen van de Tiend werkten we toe naar het optimaliseren van de speeltuin in de Tiend in Heeze.
		Jongerenwerk een definitieve en passende plek geven.	Op 29 mei 2024 is de hernieuwde locatie van het jongerenwerk in het Maartenshuis geopend.
3.3 Maatschappelijke ondersteuning			
Iedereen kan (blijven) meedoen.		Traject om te komen tot lokale inclusieagenda afronden en uitvoering hieraan geven. Met de lokale inclusieagenda borgen we dat mensen met een beperking (fysiek, mentaal (psychisch of verstandelijk) en chronisch zieken kunnen deelnemen aan de samenleving.	Eind 2024 is de lokale inclusie agenda vastgesteld. De lokale inclusieagenda is in samenwerking met de werkgroep toegankelijkheid van de adviesraad sociaal domein, opgesteld.
		Versterken van de mentale en fysieke gezondheid van inwoners, via passende preventieve interventies in samenwerking met maatschappelijke organisaties: • Voor verschillende doelgroepen ontmoeting organiseren gericht op lotgenotencontact, advies en informatie zoals het geheugenhuis, het	In samenwerking met diverse maatschappelijke organisaties zijn voor verschillende doelgroepen ontmoetings-bijeenkomsten georganiseerd, zoals het mantelzorgcafé, het geheugenhuis, praatgroep voor inwoners met psychische problematiek, inloop voor inwoners met GGZ problematiek.

Wat wilden we bereiken?		Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		mantelzorgcafé en Psy-salon (voor inwoners met GGZ-problematiek). Project Maak Rimpels waarin voor de doelgroep senioren het accent op stimuleren van vitaliteit, valpreventie en digitale vaardigheid ligt. Het streven is om in 2024 80 senioren te bereiken.	Deze bijeenkomsten bieden lotgenotencontact, advies en informatie. Sinds de start van Project Maak Rimpels in 2023 hebben 150 ouderen deelgenomen. Ook zijn in onze gemeente 4 zorgzame gemeenschappen ontstaan, waar deelnemers afspraken maken over het doen van onderlinge activiteiten en over onderlinge ondersteuning door op een laagdrempelige manier hulp te vragen en bieden. Uit onafhankelijk onderzoek van Roessingh Research and Development blijkt een effect van minder eenzaamheid, minder vallen en minder huisartsbezoek.
		In samenspraak met stakeholders een woonzorgvisie opstellen op basis van een analyse van de opgaven op het gebied van wonen, zorg en welzijn voor ouderen en andere mensen met een woon- en zorgbehoefte.	Op 14 oktober 2024 is de Woonzorgvisie vastgesteld.
Het voorkomen en verminderen van eenzaamheidsproblematiek.		In het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn acties benoemd over eenzaamheidsproblematiek, zoals: - Het verkennen of een signaalpunt een oplossing biedt voor het vroegtijdig signaleren, herkennen en oppakken van eenzaamheidsproblematiek. Signaalpunt is een instrument dat kan ondersteunen in een breed bereik van inwoners die eenzaam zijn. - Trainingen voor vrijwilligers/professionals voor het herkennen en bespreekbaar maken van signalen van eenzaamheid. We verkennen of trainingen voor inwoners bijdragen aan een oplossing hiervoor.	Uit navraag en op basis van ervaringen uit andere gemeenten blijkt dat de benodigde tijdsinvestering en capaciteit niet in verhouding staan tot het te verwachten effect in vroegtijdig signaleren door met name ondernemers. Daarom is aan deze implementatie vooralsnog geen prioriteit gegeven in 2024. In het kader van het voorkomen van eenzaamheid zijn we gestart met huisbezoeken aan ouderen tussen 80 en 89 jaar in Heeze. Er zijn 86 huisbezoeken uitgevoerd door vrijwilligers, die o.a. getraind zijn om signalen van eenzaamheid te herkennen en bespreekbaar te maken.
Toegankelijke zorg voor inwoners.		Versterken van eigen kracht is een uitgangspunt. De wijze waarop we hier verder invulling aan willen geven, zowel op individueel als collectief niveau, is weergegeven in het beleidsplan 2024-2027.	Door de inzet van het voorliggend veld van het sociaal team en de welzijnsconsulent in Leende zowel op individueel niveau (denk aan laagdrempelig oppakken van casuïstiek) als op collectief niveau zoals koffiedrinken in 't Perron. Ook is er regelmatig overleg en onderlinge

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		afstemming geweest met onze informele zorgstructuren in alle kernen, zoals dorpsondersteuners in Leenderstrijp, de inzet van de Zorgcoöperatie Graaggedaan in Leende, het buurtcontactpersonennetwerk in Sterksel en de St. Maarten Hulpdienst in Heeze.
	Van beschermd wonen naar beschermd thuis. De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen is uitgesteld naar 1 januari 2025. Voor 2024 staat op de agenda: • Opstellen mandaatregeling vanaf 1 januari 2025 beschermd wonen; • Indien nodig aanpassing van de verordening Maatschappelijke ondersteuning en eventueel de beleidsregels, per 1 januari 2025.	Het mandaat-, machtiging- en volmachtbesluit is vastgesteld, geldend vanaf 26 oktober 2024. Als gevolg van uitstel vanuit de overheid met betrekking tot het woonplaatsbeginsel is de verordening in 2024 niet aangepast. Binnen de regio wordt samengewerkt volgens de vastgestelde regiovisie.
	Intensiveren samenwerking huisartsenpraktijken-sociaal team. Gezien het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) worden huisartsen steeds belangrijkere samenwerkingspartners binnen het Sociaal domein. In het kader van het GALA-plan zijn we met twee huisartspraktijken gestart met het concept Welzijn op Recept. In plaats van een medisch recept voor te schrijven, verwijst de huisarts de patiënten door naar het Sociaal team. In 2024 breiden we dit uit naar de andere twee huisartspraktijken.	Het uitvoeringsplan Sociaal Domein is besproken met alle huisartspraktijken. De huisartsen hebben aangegeven waar volgens hen de meeste prioriteit ligt vanuit hun ogen en oren functie. Deze prioriteiten verschillen per huisartsenpraktijk, zoals beweging in de openbare ruimte voor jeugd, het verder uitbouwen van welzijn op recept, en het oppakken van valpreventie. Met deze prioriteiten zijn we aan de slag gegaan in samenwerking met de verschillende huisartsenpraktijken.
	Onafhankelijke clientondersteuners, zowel professionele als vrijwillige, ondersteunen inwoners bij het aanvragen van hulp. In 2024 deze werkwijze evalueren.	De werkwijze is geëvalueerd. Er is gekozen voor continuering van de bestaande werkwijze, waarbij onderlinge samenwerkingsafspraken zijn gemaakt. Twee keer per jaar vindt er afstemming plaats tussen de onafhankelijke cliëntondersteuners en het Sociaal Team
Waardering en positionering van mantelzorgers.	Ondersteuning en facilitering van mantelzorgers, zoals aangegeven in het GALA - plan voor 2024:	In november 2024 is de Adviesnota Mantelzorg vastgesteld. Deze adviesnota is tot stand gekomen in

Wat wilden we bereiken?		Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		- De zichtbaarheid en vindbaarheid van het Steunpunt Mantelzorg verbeteren. - Informatie bieden over de mogelijkheden van ondersteuning met als doel het bereik van mantelzorgers te vergroten. - Onderzoeken van de vraag en behoefte van mantelzorgers naar respijtzorg. Respijtzorg is beschikbaar, maar hier wordt weinig gebruik van gemaakt. Verbeteren van de afstemming tussen bestaande initiatieven zoals mantelzorgcafé, geheugenhuis en psy-salon, zodat deze initiatieven elkaar kunnen versterken.	samenwerking met de GGD en Cordaad Welzijn. In een dialoogsessie met divers partners is gevraagd of zij zich herkenden in de verbeterpunten. De volgende verbetervoorstellen zijn onder meer gedaan: - Implementeer de mantelzorgtest - Doorontwikkelen steunpunt mantelzorg - Aandacht voor jonge mantelzorgers in het programma OpgroeiKracht en opvoedkracht - Pilot gekwalificeerde mantelzorgmakelaar - Realisatie pre-mantelzorgwoningen Het steunpunt Mantelzorg verzorgt de ondersteuning voor mantelzorgers. Hiertoe organiseren zij diverse activiteiten. We merken dat het steunpunt aan zichtbaarheid is toegenomen. O.a. door de samenwerking met het zorgkwartier in Leende, weten meer mensen de weg naar de bijeenkomsten te vinden.
Digitale vaardigheden van inwoners versterken, zodat isolatie en een digitale tweedeling wordt voorkomen		Digitale vaardigheden van ouderen/volwassenen versterken zodat iedereen mee kan blijven doen in de samenleving. Zie thema onderwijs.	Binnen de gemeente werden in 2024 diverse trainingen digitale vaardigheid aangeboden: - Werken met de E-overheid, Klik&Tik, Digi-klas (Bibliotheek Dommeldal). Totaal 71 deelnemers - Digi-café (KBO-Heeze en Vrienden van de Bieb) Zie ook thema onderwijs
3.4 Gezondheid			
Bevorderen en stimuleren van een gezonde leefstijl		In het kader van het preventie- en sportakkoord: Vitaal Heeze-Leende kunnen inwoners en maatschappelijke organisaties subsidie aanvragen voor initiatieven gericht op het stimuleren een gezonde leefstijl.	Er zijn 8 subsidieaanvragen ingediend voor initiatieven gericht op de thema's mentale gezondheid en het tegengaan van eenzaamheid, waaronder de Week van de Ontmoeting. In het kader van deze week hebben in alle kernen activiteiten

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
	Door het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) willen gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant en GGD Brabant-Zuidoost komen tot een regionale samenhangende aanpak op het gebied gezondheid. De regionale aanpak kent voor de periode 2023-2024 een aantal doelstellingen: • Opzetten van een regionale overlegstructuur GALA 2023-2024; • Uitwerken van regionale samenwerking en uitvoeringsafspraken GALA 2023-2024 te weten: ○ Regionale kennisinfrastructuur ○ Evaluatie regionale samenwerking 2023-2024 en opstellen samenwerkingsagenda 2025-2026.	plaatsgevonden, met in totaal 19 activiteiten verspreid over de verschillende kernen en ongeveer 440 deelnemers. Op basis van het vastgestelde regioplan in het kader van het IZA, heeft er met de regiogemeenten onder coördinatie van centrumgemeente Eindhoven, zeer regelmatig overleg plaatsgevonden over de voortgang van het regioplan. De vertaling van regionaal naar lokaal blijft hierbij een aandachtspunt. Ook werden de landelijke ontwikkelingen en de deelname aan het IZA gezamenlijk nauwlettend gevolgd.
Versterken van de inzet binnen het onderwijs op het hebben van een gezonde leefstijl van kinderen (voldoende beweging, gezonde voeding).	Via de GGD monitoren we de gezondheid van onze jeugdigen (zowel binnen als buiten school) en daar waar nodig sluiten we aan met preventieve programma's om gezondheidsachterstanden voor te blijven.	In onze gemeente werd de gezondheid in 2024 gemonitord door het consultatiebureau, gezondheidsonderzoeken en contactmomenten op school, evenals het Rijksvaccinatieprogramma. Voor kwetsbare jeugdigen en gezinnen waren extra contactmomenten met jeugdarts/jeugdverpleegkundige of interventies zoals videohome beschikbaar. Anticiperend op de achteruitgang van motorische ontwikkeling van kinderen is met ingang van schooljaar 2024-2025, gestart met een op maat beweegprogramma op alle zeven basisscholen en op vijf kinderopvanglocaties. Dit programma loopt 3 schooljaren en het doel is een duurzame verankering van beweging in kinderopvang- en basis onderwijstijd.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
3.5 Participatie		
Een inclusieve arbeidsmarkt: iedereen doet mee, naar eigen kracht en kunnen. Eenieder werkt (naar vermogen) en heeft de nodige middelen van bestaan.	Breed offensief geeft de gemeente meer mogelijkheden om arbeidsplaatsen voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren. Wij bieden (financiële) ondersteuning aan inwoners die niet zelfstandig werk kunnen vinden. Kwetsbare jongeren maken een passende (vervolg)stap naar onderwijs, arbeid of dagbesteding.	In 2024 hebben we de doelgroep werkzoekenden van de gemeente in kaart gebracht. Daarnaast hebben we een aanbesteding voorbereid om duurzame kwalitatief en passend aanbod te genereren voor de ontwikkeling van inwoners naar participatie en werk. Daarnaast is Heeze-Leende nog steeds aangesloten bij de arbeidsmarktregio voor de werkgevers- en werkzoekendendienstverlening.
Bestaanszekerheid voor iedereen.	Participatie Verordening en beleidsregels aanpassen waarin we de hoogte van de inkomensvoet gaan bepalen. Met als doel voorkomen dat inwoners met een inkomen net boven het sociaal minimum op geen enkele regeling aanspraak kunnen maken en daardoor lager totaal inkomen hebben dan mensen onder dat sociaal minimum. In het college uitvoeringsprogramma is de Voorzieningen Wijzer opgenomen. Door de inzet van de Voorzieningen Wijzer gaan we het niet-gebruik van voorzieningen tegen. Dit levert gemiddeld € 500 per huishouden op jaarbasis op. Het is daarmee een preventief instrument om armoede te bestrijden.	De verordening individuele inkomensvoet en de re-integratie verordening zijn vastgesteld in 2024. In september 2024 is de evaluatie van het huidige minimaalbeleid afgerond. We hebben dit laten uitvoeren door onderzoeksbureau KWIZ. Dit onderzoek vormt de basis voor het nieuwe beleidsplan dat in 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld. We hebben geconstateerd dat niet altijd maximaal gebruik is gemaakt van de minimaalvoorzieningen. Het vergroten van de toegankelijkheid van de huidige minimaalregelingen wordt opgepakt als onderdeel van het nieuwe beleidsplan.
Iedere nieuwkomer een goede basis bieden zodat er een onafhankelijk toekomstperspectief is.	Uitvoering geven aan de Wet Inburgering. In 2024: • Is het streven om nieuwkomers vroegtijdig in beeld te hebben. Zodoende tijdig starten met het inburgeringstraject om deze binnen de termijn van 3 jaar af te kunnen ronden met als perspectief werk en onafhankelijk zijn van lokale overheid; • De nieuwkomers begeleiden in samenwerking met partners en periodiek monitoren van de voortgang.	Elke inwoner die in 2024 gehuisvest is in Heeze-Leende en inburgeringsplichtig is heeft een aanbod gekregen om in te burgeren. In deze duale trajecten is conform de wet onderwijs en participatie gecombineerd. Dit is gebeurd in afstemming met onze samenwerkingspartners. De wachttijden voor onderwijs waren afgelopen jaar behoorlijk opgelopen, maar hebben we weten terug te dringen door scherp te monitoren en door de creativiteit van de taalscholen om onderwijzers aan te trekken of op te leiden.

Wat wilden we bereiken?	Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
3.6 Dorpshuizen		
Versterken van ontmoeting, met dorpshuizen en de bibliotheek als spil en ruimte voor en faciliteren van eigen initiatieven van inwoners.	• In 2024 is extra geld in de begroting opgenomen om het al aangekondigde tekort van 't Perron op te kunnen vangen. Dit dekken we uit de nog aanwezige gemeentelijke reserve 'dorpshuis Heeze'. • Omdat de Schammert nog over eigen vermogen beschikt, is het voorstel om de reeds aangekondigde tekorten van de Schammert ten laste te laten komen van hun "eigen" vermogen en dus niet op te nemen in de gemeentelijke begroting. Dit alles met een opgave om in 2024 samen met de dorpshuizen tot een plan en begroting voor de lange termijn te komen. • Dorpshuizen op maat faciliteren om aan te zetten tot het kiezen van een duidelijke strategie op basis van de onderzoeken uit 2023. • Behouden bibliotheekvoorzieningen in Heeze, Leende en Sterksel • Voortzetten van de pilot in 't Perron, om het beheer te vereenvoudigen. • Onderzoeken of we het gebouw van 't Perron willen en kunnen aankopen. Een concreet voorstel voor aankoop van 't Perron zal dan separaat aan de raad worden voorgelegd. • In Sterksel is de verduurzaming van Valentijn aan de orde, gecombineerd met de doorontwikkeling van het dorpshuis binnen de gemeenschap. De aanzet tot een programma van eisen samen met het bestuur van Valentijn verder invullen en onderzoeken.	• In 2024 hebben zowel 't Perron alsook de Schammert gebruik gemaakt van liquiditeitssteun. • Met de dorpshuizen zijn gesprekken gevoerd over actuele knelpunten in huisvesting en exploitatie en zijn de eerste aanzetten gedaan om te komen tot de gewenste stappen vanuit het onderzoek uit 2023. Dit proces zal zich nog verder vorm moeten geven. • In 2024 heeft de pilot "huur om niet" 22 gebruikersgroepen binnen 't Perron bediend. • Het traject van de aankoop van 't Perron is lopende. • De verduurzamingsmaatregelen bij dorpshuis Valentijn zijn uitgevoerd. Het resultaat is van energielabel G uitgekomen op energielabel A+
3.7 Sport		
Borgen/uitbreiden van faciliteiten in de kernen waar jong en oud kunnen bewegen (gezonde leefstijl) en elkaar kunnen ontmoeten.	• Verder gaan met de uitvoering van het plan Lambrek. Belangrijk aandachtspunt hierbij is het samenvoegen van de clubgebouwen van RKSv Heeze en de Hockeyclub.	• In samenspraak met RKSv Heeze en de hockeyclub Heeze heeft de procesbegeleider de samenwerking tussen de beide verenigingen verkend en is een programma van

Wat wilden we bereiken?		Wat zouden we daarvoor gaan doen?	Wat hebben we bereikt?
		- In 2024 samen met de sportclubs nader bespreken wat over en weer de verwachtingen zijn ten aanzien van het plan dat is opgesteld voor de Groote Speel in Leende. - Later, dus niet in 2024, toewerken naar een plan voor de Hemelrasten in Sterksel als uitwerking van het accommodatiebeleid. - De wensen van de sportverenigingen inventariseren en op basis daarvan een advies voorbereiden. - Naar verwachting in 2024 starten met de bouw van gymzaal Weibossen.	wensen opgesteld. Dit programma sluit echter nog onvoldoende aan bij de uitgangspunten die eerder door de raad zijn vastgesteld. Daarom is besloten dat onder regie van de gemeente nu een programma van eisen zal worden opgesteld, samen met de beide verenigingen. De kaders die door de gemeenteraad zijn gesteld, zijn bepalend voor dit programma van eisen. - Er is nog geen uitvoering gegeven aan De Groote Speel en de Hemelrasten vanuit het adagium eerst afmaken van lopende projecten. - Wensen en behoeften t.a.v. sportaccommodaties zijn per aanvraag beoordeeld en meegenomen in het investeringsschema en de begroting. - De bouw van gymzaal de Weibossen is in 2024 gestart en in volle gang.
3.8 Cultuur			
Versterken van samenhang, uitstraling en behoud van historische en beeldbepalende elementen, elke kern is uniek.		Vastleggen cultuurhistorische en beeldbepalende elementen en dorpsgezichten en controle krijgen over het behoud en instandhouding ervan.	Er liepen ook in 2024 diverse thema's op dit gebied. Het belangrijkste is dat het inventarisatiewerk van historische bouwkunst is afgerond. In 2024 is ook de visie van het dorpslint Heeze vastgesteld door het college. Bij een wijziging van de omgevingsvisie wordt dit document als bijlage toegevoegd.
Samen met de culturele aanbieders een toegankelijk kunst- en cultuurbeleid formuleren, gericht op verbinden, ontplooiing en samen creëren.		In 2024 uitvoeren van de aanbevelingen van de door de gemeenteraad vastgestelde kunst- en cultuurnota 2023.	Uit de SPUK GALA middelen is een eenmalige extra subsidie verstrekt voor het culturele evenement Kunstsmullen.

Grote projecten

Huisvesting de Berkenschutse		
Wat wilden we bereiken?	Adequate huisvesting voor de Berkenschutse.	
Wat hebben we daarvoor gedaan?	Starten met de 1e fase van de uitvoering van het vernieuwbouwproject van de huisvesting van de Berkenschutse.	Gemeente Heeze-Leende en Kempenhaeghe/De Berkenschutse zijn een samenwerkingsverband aangegaan om dat doel te bereiken. Het voorlopig ontwerp is in 2024 vastgesteld door de stuurgroep.
Wat heeft het gekost?	In 2024 is er een investeringskrediet van 6,8 mln vastgesteld. Daarnaast zijn de kapitaalslasten bijgesteld zodanig dat er nog een aanvullende investeringsruimte ontstaat. Naast de gemeentelijke bijdrage investeert de Berkenschutse zo'n €4 mln. in het project, is er een DUMAVA-subsidie en wordt getracht om rijksbijdragen te verkrijgen om daarmee de verhoogde kapitaalslasten te kunnen dekken.	Het project Passende Leeromgeving De Berkenschutse heeft in 2024 vooral projectvoorbereidings- en ambtelijke kosten gevraagd. Die kosten worden geactiveerd in de project-begroting, die bewaakt wordt door de samenwerkingspartner. Begin 2025 is de subsidie aangevraagd. Inmiddels is voor de regiodeal de subsidie toegekend.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Speerpunt/taak
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)	Publieke gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg en inspecteren kinderopvanglocaties.
Gemeenschappelijke regeling Samenwerking A2-gemeenten (GRSA2)	Werk en inkomen: uitvoering Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten (BUIG).
Ergon - Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven)	Wet sociale werkvoorziening (WSW) en loonkostensubsidies. Regionaal Werkbedrijf en 04-Werkt (participatiebedrijf).

Voor nadere informatie over de verbonden partijen verwijzen wij u naar de paragraaf *Verbonden partijen*.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.0 Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Thema		Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Vershil begroting na wijzigingen - rekening
3.1	Onderwijs	1.846	1.867	2.094	3.450	-1.356
3.2	Jeugd	4.362	4.848	4.973	4.542	432
3.3	Maatschappelijke ondersteuning	4.298	4.593	4.586	4.336	251
3.4	Gezondheid	764	700	836	791	45
3.5	Participatie	5.015	4.380	10.721	12.622	-1.901
3.6	Dorpshuizen	957	1.101	1.064	971	92
3.7	Sport	636	1.114	1.250	1.194	56
3.8	Cultuur	766	641	732	737	-5
Totaal lasten		18.644	19.243	26.256	28.643	-2.387
3.1	Onderwijs	317	368	437	481	45
3.2	Jeugd	37	0	0	20	20
3.3	Maatschappelijke ondersteuning	86	49	96	108	12
3.4	Gezondheid	69	0	85	54	-31
3.5	Participatie	2.473	2.035	9.047	10.464	1.417
3.6	Dorpshuizen	129	114	130	130	0
3.7	Sport	243	130	443	283	-160
3.8	Cultuur	28	5	131	120	-11
Totaal baten		3.382	2.700	10.368	11.660	1.292
Saldo baten en lasten programma 3		-15.262	-16.544	-15.888	-16.983	-1.096
Toevoegingen aan reserves		339	0	1.348	538	810
Onttrekkingen aan reserves		122	453	952	713	-238
Saldo mutatie reserves		-217	453	-396	176	572
Saldo na bestemming programma 3		-15.479	-16.091	-16.284	-16.808	-524

Een toelichting op deze cijfers en de verschillen tussen de begroting (na wijzigingen) en de realisatie (rekening) treft u in de jaarrekening aan bij paragraaf "Toelichting op het overzicht van baten en lasten".

3. Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. We gaan in deze paragraaf in op de lokale heffingen en lichten het kwijtscheldingsbeleid toe. We bieden de belastingverordeningen gelijktijdig met de begroting aan bij de raad.

Er wordt bij de lokale heffingen onderscheid gemaakt tussen zuivere belastingen, heffingen en retributies:

- De zuivere belastingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen en dienen ter uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening, maar ook individuele vormen van dienstverlening zonder een duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting.
- De heffingen dienen ter dekking van de kosten voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. Dat houdt in dat de burger ook moet betalen als hij de dienst niet wenst. Voorbeelden van heffingen zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De opbrengst van de heffingen mag niet meer bedragen dan de kosten die de gemeente hiervoor maakt.
- De retributies zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Voorbeelden hiervan zijn de leges voor paspoort en rijbewijs.

Uitgangspunten (beleid)

De beleidsuitgangspunten met betrekking tot de lokale heffingen zijn:

- Indien mogelijk geen lastenverhoging voor inwoners en bedrijven.

Opbrengstenraming belastingen en heffingen

In het volgende overzicht zijn de belastingopbrengsten en heffingen weergegeven.

Tabel 5.0 Overzicht Gemeentelijke belastingheffingen

Bedragen x € 1.000

Gemeentelijke belastingheffing	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil begroting na wijzigingen - rekening
Onroerendezaakbelastingen (OZB)	4.205	4.444	4.374	4.548	174
Afvalstoffenheffing	1.592	1.669	1.669	1.697	28
Rioolheffing	2.222	2.697	2.697	2.607	-89
Leges	818	585	710	1.108	398
Lijkbezorgingsrechten	39	2	2	3	1
Toeristenbelasting	303	312	312	275	-37
Totaal	9.179	9.709	9.764	10.238	474

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Onroerendezaakbelastingen worden geheven van eigenaren van onroerende woningen en niet-woningen en van gebruikers van onroerende niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking (WOZ: waardering onroerende zaken). Voor het belastingjaar 2024 geldt de waarde van de onroerende zaak per 1 januari 2023.

Bij de berekening van de tarieven is uitgegaan van geschatte waardestijgingen en areaaluitbreiding. Achteraf is gebleken dat de waardestijgingen in 2023 hoger zijn geweest dan verwacht. Hierdoor is de opbrengst hoger dan begroot.

In de volgende tabel volgen de tarieven voor de verschillende categorieën.

Tabel 5.1 Tarieven onroerendezaakbelasting

Tarief	2023	2024
Woningen eigenaren	0,0912%	0,0930%
Niet-woningen gebruikers	0,1649%	0,1714%
Niet-woningen eigenaren	0,1861%	0,1935%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De afvalstoffenheffing is een vergoeding voor de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval. Uitgangspunt bij de bepaling van de tarieven is 100% kostendekkendheid. De opbrengsten mogen op begrotingsbasis niet hoger zijn dan de begrote kosten. Als de daadwerkelijke baten hoger zijn dan de begrote baten, wordt dat verschil in een voorziening afvalstoffen gestopt. Op termijn moet deze voorziening ten goede komen aan de inwoners hetzij door tegenvallers op te vangen hetzij door de afvalstoffenheffing te verlagen dan wel laag te houden.

Tabel 5.2 Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Kosten taakveld 7.3 afval 100%	1.828	1.517	1.642	1.675
Inkomsten taakveld 7.3 afval (excl. Heffingen)	525	241	241	203
Netto kosten taakveld	1.303	1.277	1.401	1.472
Aanvullend toe te rekenen kosten:				
Overhead	89	93	91	95
BTW exploitatie	298	300	326	290
BTW investeringen	0	0	0	0
Totale kosten	1.690	1.670	1.818	1.857
Opbrengst heffing	1.592	1.669	1.669	1.697
Dekking	94%	100%	92%	91%

Zoals is gecommuniceerd bij de slotwijziging zijn de kosten voor de afvalinzameling toegenomen. De hogere inzamelkosten zijn toe te schrijven aan een toename in de loonkosten (Cao's) en de reguliere meegroei op basis van de CBS index. De verwerkingskosten van afval zijn in de praktijk zeer fluïde en sterk afhankelijk van de wereldmarkt aan grondstoffen (papier en kunststoffen). Op de uitkomst van aanbestedingen van afvalverwerkers valt niet te sturen.

Bij de berekening van de tarieven voor deze heffing is gekozen voor tariefdifferentiatie (difftar). Degene die meer afval aanbiedt betaald daarvoor naar rato. Het tarief is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel, het vastrecht, is voor iedereen gelijk. Het tweede deel is variabel. In de volgende tabel zijn de tarieven vermeld. Indien er een opbrengst is dan wordt dit in een voorziening voor afval gestort voor de kosten van komende jaren.

Tabel 5.3 Tarieven Afvalstoffenheffing

Tarief	2023	2024
Vastrecht per maand	€11,00	€11,67
Container van 40 liter restafval per lediging	€5,05	€5,05
Container van 140 liter restafval per lediging	€12,65	€12,65
Container van 240 liter restafval per lediging	€22,75	22,75
Container van 25 liter gft-afval per lediging	€1,90	€1,90
Container van 140 liter gft-afval per lediging	€1,90	€1,90
Container van 240 liter gft-afval per lediging	€3,00	€3,00
Ondergrondse container per lediging	€1,90	€1,90

Rioolheffing

Eigenaren van eigendommen die direct of indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering dragen bij aan de kosten middels de rioolheffing. Met deze inkomsten betalen we de kosten van inzameling en transport van afvalwater en hemelwater. Uitgangspunt bij de bepaling van de rioolheffing is een 100% kostendekkend tarief.

Kosten die direct of indirect te maken hebben met de riolering kunnen via de rioolheffing worden verhaald. De kosten bestaan uit kapitaallasten, de directe en indirecte exploitatiekosten zoals reiniging, inspecties en reparaties. Ook toekomstige uitgaven zoals vervangingen worden bij de bepaling van de te dekken kosten betrokken.

Het Plan Stedelijk Water 2023-2027 (PSW), met voorkeurscenario “klimaatadaptief en robuust”, is met bijbehorend investeringsprogramma op 6 februari 2023 vastgesteld door de gemeenteraad.

Tijdens de raadsvergadering van 6 februari 2023 is besloten om een alternatieve aanpak voor de bepaling van de rioolheffing in beeld te brengen en het tarief van rioolheffing vast te stellen.

Bij de behandeling van de begroting van 2024 is besloten om de bestaande heffingssystematiek te handhaven en deze te optimaliseren. De optimalisatie heeft geresulteerd in meer staffels. In de volgende tabel zijn de tarieven vermeld.

Tabel 5.4 Tarieven Rioolheffingen

Tarief	2023	2024
Tarief bij een waterverbruik van minder dan 50 m3 per jaar	€252,60	€252,60
Tarief bij een waterverbruik van 51 m3 tot 100 m3 per jaar	€252,60	€296,40
Tarief bij een waterverbruik van 101 m3 tot 150 m3 per jaar	€336,00	€375,00
Tarief bij een waterverbruik van 150 m3 tot 200 m3 per jaar	€336,00	€434,52
Tarief bij een waterverbruik van 201 m3 tot 500 m3 per jaar *	€336,00	€477,60

* Indien in een belastingtijdvak meer dan 500 m3 wordt afgevoerd, is boven het in de tabel genoemde verschuldigde bedrag bij een waterverbruik tot 500 m3 een recht verschuldigd van € 39,80 per maand van het belastingtijdvak, voor elke hoeveelheid van 500 m3 of gedeelte daarvan waarmee de hoeveelheid van 500 m3 wordt overschreden.

In de volgende opstelling wordt de begrote kostendekkendheid vergeleken met de gerealiseerde kostendekkendheid.

Tabel 5.5 Kostendekkendheid rioolheffing

Bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid rioolheffing	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Kosten taakveld 7.2 riolering 100%	1.745	2.258	2.258	2.205
Inkomsten taakveld 7.2. riolering (excl. heffingen)	208	194	194	231
Netto kosten taakveld	1.537	2.064	2.064	1.974
Aanvullend toe te rekenen kosten:				
Overhead	244	267	267	273

Kostendekkendheid rioolheffing	Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
BTW exploitatie	122	115	115	109
BTW investeringen	285	282	282	173
Totale kosten	2.188	2.728	2.728	2.529
Opbrengst heffing	2.222	2.697	2.697	2.607
Dekking	102%	99%	99%	103%

De gerealiseerde kostendekking is hoger dan 100%. Dit verschil is voornamelijk toe te schrijven aan minder investeringen en onderzoeken die zijn uitgevoerd.

Leges

Voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het leveren van een dienst worden leges geheven. De legestarieven zijn vastgelegd in de tarieventabel behorende bij de legesverordening. De tarieventabel is in de volgende titels verdeeld:

1. Algemene dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning.
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

Per titel mogen de gezamenlijke baten uit de te heffen leges niet hoger zijn dan de geraamde lasten van alle onder de betreffende titel benoemde activiteiten.

Lijkbezorgingsrechten

Voor het begraven en/of het plaatsen van een urn of een as bus op de algemene gemeentelijke begraafplaats worden lijkbezorgingsrechten geheven. De tarieven zijn vastgelegd in de tarieventabel behorende bij de verordening lijkbezorgingsrechten.

Zoals tabel 5.0 weergeeft hebben wij 3K aan baten voor de lijkbezorgingsrechten ontvangen. De totale lasten voor het onderhouden van de begraafplaatsen betreft 6K.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengsten ten gunste komen aan de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten uit deze belasting mag de gemeente naar eigen inzicht aanwenden.

De toeristenbelasting wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachten tegen een vergoeding in welke vorm dan ook, van personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van de gemeente Heeze-Leende zijn ingeschreven.

Het betreft dus niet alleen toeristen, maar ook personen die o.a. voor hun werk tijdelijk verblijven binnen de gemeente Heeze-Leende. Belastingplichtige is degene die gelegenheid tot verblijf biedt. Deze verhaalt de belasting op degene die verblijf houdt.

Het tarief per persoon per overnachting is in 2024 € 1,50 per overnachting. In afwijking hiervan geldt voor hotels en conferentiecentra een tarief van € 1,60 per overnachting, voor campings € 1,00 per overnachting en voor groepsaccommodaties € 0,85 per persoon per overnachting.

Overzicht lastendruk

De voorgestelde tarieven leiden tot de volgende belastingdruk. In deze berekening zijn alleen die belastingen betrokken die nagenoeg voor iedereen van toepassing zijn (onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing). De heffingen die een specifieke belastingplicht hebben zijn uitgesloten.

Tabel 5.6 Lokale lastendruk

Lokale lastendruk	Realisatie 2023	Primitieve begroting 2024	Realisatie 2024
Afvalstoffenheffing	€208,18	€216,22	€216,22
Rioolheffing (bij een waterverbruik van 101-150 m3)	€336,00	€375,00	€375,00
Onroerendezaakbelasting eigenaar woning	€417,70	€421,29	€444,54
Totaal lastendruk huishouden zonder eigen woning	€544,18	€591,22	€591,22
Totaal lastendruk huishouden met eigen woning	€961,88	€1.012,51	€1.035,76

Aan gegevens in deze tabel kunnen geen rechten worden ontleend.

Toegepaste uitgangspunten bij berekening lokale belastingdruk:

- Afvalstoffenheffing is gebaseerd op gemiddeld 8,8 ledigingen van de Gft-container (140 liter) per jaar en 4,7 keer restafval (140 liter);
- De rioolheffing is op basis van een waterverbruik van 101 tot 150 m3 per jaar;
- De gemiddelde waarde van een woning in Heeze-Leende bedroeg over het jaar 2024 € 478.000. Bij het opstellen van de begroting 2024 werd uitgegaan van een gemiddelde WOZ waarde per woning van € 453.000 (belastingjaar 2024 met als waardpeildatum 01-01-2023 vermeerderd met een geschatte taxatiewaardestijging woningen van 3% en een tarief van 0,0930%). Echter dat was een prognose (omstreeks september bij het opstellen van de begroting) omdat er nog vele controles uitgevoerd moesten worden. De stijging was toch meer dan was voorzien. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een hogere gemiddelde WOZ waarde van € 478.000,00.
- De lastendruk van een 'gemiddeld huishouden' met eigen woning is in 2024 circa 7,68% hoger dan in 2023. Dat wordt vooral veroorzaakt door de stijging van zowel de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de onroerendezaakbelastingen. De lastendruk van een 'gemiddeld huishouden' zonder woning is in 2024 circa 8,64% hoger dan in 2023.

Kwijtscheldingsbeleid

Inwoners met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de invordering van de overige gemeentelijke heffingen wordt geen kwijtschelding verleend. De gemeente hanteert het uitgangspunt dat inwoners met een inkomen van 100% van de bijstandsnorm in aanmerking moeten kunnen komen voor kwijtschelding, tenzij sprake is van een vermogen dat hoger is dan het wettelijke normbedrag.

In 2024 is aan 32 inwoners een geautomatiseerde kwijtschelding verleend. Daarnaast is er aan 14 individuele aanvragers kwijtschelding verleend. Dit bedroeg een totaalbedrag van ca. € 37.335.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de robuustheid en weerbaarheid om nadelige gevolgen van ongedekte risico's financieel op te vangen. Gemeente Heeze-Leende wil op een gestructureerde wijze risico's beheersen en eventuele risico's bewust nemen. Hierbij is de relatie tussen risico's en de mate waarin we in staat zijn om eventuele grote financiële tegenvallers die bij de risico's horen op te vangen van belang. Door een kader te scheppen voor het borgen van een bewust niveau van weerstandsvermogen met risicomanagement wordt beoogd om de bestaande dienstverlening in stand te houden, ook al doet zich een financieel nadeel voor dat door zijn omvang niet kan worden opgevangen door de exploitatie. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De beschikbare weerstandscapaciteit, dat zijn middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (de algemene reserve).
- De benodigde weerstandscapaciteit, als resultante van een inventarisatie van risico's en de vertaling daarvan naar geld.

In hoeverre de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen hangt af van:

- de risico's met mogelijke financiële gevolgen die de gemeente loopt. Deze bepalen het benodigde weerstandsvermogen;
- de middelen die de gemeente vrij kan maken om risico's op te vangen. Deze bepalen de beschikbare weerstandscapaciteit.

In deze paragraaf worden de belangrijkste risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit in beeld gebracht en wordt het weerstandsvermogen van de gemeente bepaald.

Uitgangspunten (beleid)

De risico's worden bij de begroting en de jaarrekening geïnterpreteerd en geactualiseerd. Ook bij de tussentijdse besluitvorming worden de risico's in beeld gebracht en, voor zover er risico's aanwezig zijn, worden deze benoemd en gekwantificeerd. Indien mogelijk worden beheersmaatregelen getroffen. Door al in een vroeg stadium na te denken over de mogelijke risico's van bepaald beleid zijn deze nog te voorkomen of kunnen eventuele ongewenste gevolgen worden beperkt. Risicomanagement is voor de gemeente geen doel op zich, maar is een hulpmiddel bij het bereiken van de gemeentelijke doelen.

De gemeente Heeze-Leende wil een structureel financieel gezonde organisatie zijn. Daarom wordt uitgegaan van een verantwoord financieel beleid als fundament voor een gezond weerstandsvermogen. In de uitvoering worden hierbij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een reëel en structureel sluitende (meerjaren)begroting;
- Onderhoudsvoorzieningen van voldoende omvang;
- Beheerste ontwikkeling van lokale lasten (indien mogelijk geen lastenverhoging voor inwoners en bedrijven);
- De begroting heeft jaarlijks ruimte voor onvoorziene kosten (eenmalig en structureel);
- Een weerstandscapaciteit van voldoende omvang om de risico's op te kunnen vangen.

Risico's

Risicomanagement omhelst het omgaan met alle risico's, ook de risico's die op een andere manier beheerst en afgedekt worden. De risico's die op een andere manier zijn afgedekt zijn niet relevant voor opname in de risicoparagraaf. Hierbij valt te denken aan:

- a. Risico's zonder financiële gevolgen;
- b. Risico's die afgedekt zijn door het instellen van voorzieningen en bestemmingsreserves;
- c. Risico's waarvan de mogelijk financiële gevolgen zijn afgedekt door middel van verzekeringen.

Deze bovenstaande risico's worden niet meegenomen in de risicoparagraaf. Alleen de geïdentificeerde risico's die nog niet zijn afgedekt worden opgenomen in de risicoparagraaf. Voor het opvangen van de kleinere risico's wordt, evenals in voorgaande jaren, een risicobedrag van € 200.000 aangehouden. Meestal is een risico niet goed te kwantificeren of te beheersen en moet deze dus worden 'gedekt' door de weerstandscapaciteit. De schade die zich op enig moment kan openbaren, is niet alleen financieel, maar ook niet-financieel zoals imagoschade. Ook deze

dienen adequaat geadresseerd te worden in de risicoparagraaf. In beide gevallen gaat het hier om de geleden schade op te vangen of te compenseren. Indien beheersmaatregelen goed zijn ingevoerd kan ervoor worden gekozen om het risico te verwijderen uit de risicoparagraaf. De benodigde maatregelen zijn getroffen en de kans op het voordoen van het risico is kleiner geworden.

Overzicht van geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's

Tabel 6.0 Op te vangen risico's

Bedragen x € 1.000

Nr.	Risico	Risico-bedrag Begroting 2024	Risico-bedrag Rekening 2024
1	Garantstelling De Bulders Woningbouw C.V.	1.600	1.600
2	Overige garantstellingen en verstrekte leningen	683	635
3	Rampenbestrijding bij grote rampen	50	50
4	Calamiteiten informatiebeveiliging	300	300
5	Levering van aardgas en elektriciteit	300	300
6	Ontbreken risicoreserve GRSA2	500	359
	Totaal grootste risico's	3.433	3.244
7	Overige risico's	200	200
	Totaal risico's	3.633	3.444
	Correctie voor het tegelijkertijd optreden van risico's	90%	90%
	Totaal op te vangen risico's	3.270	3.099

We gaan ervan uit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen. Om hiervoor te corrigeren berekenen we een percentage van 90% over het totaal berekende risicobedrag. Dat brengt het totaal van de risico's op €3,1 mln.

Toelichting op de geïnventariseerde risico's

1. Garantstellingen Bulders woningbouw C.V.

De gemeente Heeze-Leende staat door het verstrekken van een akte van borgtocht 100% garant voor de leningen die De Bulders Woningbouw C.V. heeft aangetrokken voor de aankoop van de gronden van de gemeente. Hier tegenover heeft de gemeente hypothecaire zekerheid op de gronden ontvangen.

De gemeente Heeze-Leende brengt voor de garantstelling een marktconforme vergoeding van 0,55% in rekening bij De Bulders Woningbouw C.V. Over de aangesproken kredietfaciliteit inclusief aangegane leningen zal de financier rente bij De Bulders Woningbouw C.V. in rekening brengen. Om aan bovenstaande uitvoering te kunnen geven dient de directie van de Bulders Woningbouw C.V. deze rentenota's steeds direct aan de gemeente Heeze-Leende beschikbaar te stellen.

De gemeente Heeze-Leende loopt het risico dat de garantstelling door de bank wordt ingeroepen bij de gemeente. Het gaat in totaal om een garantstelling van maximaal € 16 miljoen kredietfaciliteit. Er is een afnameplicht voor 108 woningen vastgelegd waarmee een redelijke mate van zekerheid van inkomsten is gegarandeerd. Daarnaast is op basis van de residuele benadering de waarde van de gronden bezien en deze ligt in lijn met de financieringsbehoefte. Hierdoor is sprake van een redelijke mate van zekerheid. Het is belangrijk de match te blijven monitoren tussen gronduitgifte en opbrengsten en de omvang/aflossing van de lening zodat het risico voor de gemeenten niet vergroot, maar verkleind in de komende jaren. De grondexploitatie is op dit moment behoorlijk positief. Het is belangrijk om de afzet te blijven monitoren maar vooralsnog is er een kleine kans dat de garantstelling daadwerkelijk ingeroepen zal worden. We achten een kans van 10% reëel, zodat het risico van het daadwerkelijk voordoen ligt op € 1,6 miljoen. Daarbij is rekening gehouden met de zekerheden die zijn gesteld.

2. Overige garantstellingen en verstrekte leningen

De gemeente Heeze-Leende staat nog garant voor een drietal leningen van het Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel waarvan de schuldrest eind 2024 nog € 450.000 bedroeg. Er worden al enige jaren geen nieuwe borgstellingen verstrekt. Er zijn aan deze borgstelling beperkte risico's verbonden, aangezien er een redelijk verschil bestaat tussen de werkelijke waarde van het onroerend goed en de aangegane borgstelling.

Onze gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven en leningen verstrekt om maatschappelijke doeleinden mogelijk te maken. Het risico bestaat dat deze garantstellingen worden aangesproken op het moment dat de organisatie of vereniging/stichting waarvoor de garantstelling is afgegeven niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Ook loopt onze gemeente het risico dat de door haar verstrekte leningen niet kunnen worden terugbetaald. De grootste leningen zijn aan Wocom en stichting HSLnet verstrekt.

Het risico bij de aan Wocom verstrekte leningen met een restschuld op eind 2024 van € 1,2 miljoen is minimaal omdat het door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) gewaarborgde leningen betreft. WSW neemt de betaalverplichtingen voor een lening over wanneer de corporatie (ondanks de voordelige financieringsvoorwaarden) de rente en aflossing op een door WSW geborgde lening niet meer kan betalen. Alleen als WSW deze betaalverplichting niet uit de in de zekerheidsstructuur kan voldoen, moeten rijk en gemeenten bijspringen. WSW is nog nooit aangesproken op de borg en schat het risico van de gemeenten en het Rijk in als zeer klein, of zelfs theoretisch. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) behartigt de belangen van de gemeenten richting WSW.

In het kader van de financiering van de aanleg van een glasvezelnetwerk in zowel de kernen als in het buitengebied zijn er een aantal leningen met een totaal van 7 miljoen verstrekt aan de Stichting HSLnet. De restschuld van deze leningen bedraagt eind 2024 nog € 4,67 miljoen.

Het beheer en onderhoud en een deel van de exploitatie van het netwerk is ondergebracht bij Simac Techniek uit Veldhoven. Simac Techniek staat (nog gedurende een periode van 4 jaar) garant voor het aflossen van het lening deel van 4,8 miljoen tot een restschuld van € 2,5 miljoen. Ook is de exploitatie van het glasvezelnetwerk behoudend van opzet en laat de komende 20 jaar voldoende ruimte voor aflossing van de lening en betaling van de rente. De exploitatie draait probleemloos en er zijn geen signalen dat dit op korte termijn wijzigt.

De omvang van het risico wordt berekend op 10% van de garantstelling/restschulden. Ultimo 2024 is de in totale omvang van garantstellingen en restschulden € 6,3 miljoen. Het financieel risico komt neer op € 0,6 miljoen.

3. Rampenbestrijding bij grote rampen

Een incident of ramp is moeilijk te voorspellen. Wat we wel weten is dat een heide- of bosbrand regelmatig voorkomt. In 2010 heeft er een grote heidebrand plaatsgevonden op de Strabrechtse Heide. Een deel van de kosten van de inzet van de brandweer wordt afgewenteld op de gemeente en is niet te verhalen. Deze kosten kunnen aanzienlijk zijn als zich zo'n ramp voordoet (kan oplopen tot € 500.000). De kans hierop is echter gering (10%). We schatten dit risico daarom op € 50.000.

4. Calamiteiten informatiebeveiliging

De gemeente is het afgelopen decennium steeds meer een informatiebeheerder, -gebruiker en -leverancier geworden. Wij verzamelen, beheren en gebruiken informatie over onze inwoners en ondernemers die van belang is voor onze wettelijke dienstverleningstaken. Wij zijn de beheerder van een groot aantal authentieke basisregistraties en leverancier van betrouwbare en beveiligde informatie naar andere overheden. Informatie beheer is daarmee een van onze kerntaken geworden. Onze inwoners en ondernemers moeten er daarbij vanuit kunnen gaan dat wij met die persoonlijke en vertrouwelijke informatie verantwoordelijk omgaan.

De risico's van informatiebeveiliging door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van onze systemen of datalekken nemen toe en de mogelijke gevolgen ervan worden ernstiger. Heeze-Leende conformeert zich aan de beveiligingsmaatregelen zoals genoemd in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Via de auditverplichting ENSIA legt de gemeente hierover verantwoording af.

5. Levering van aardgas en elektriciteit

Door o.a. de oorlog tussen Rusland en Oekraïne zijn de prijzen voor levering van gas en elektriciteit de laatste jaren fors gestegen. In 2024 zijn de gasprijzen weer gestegen. De energiemarkt blijft gespannen en grillig waardoor elk moment de prijzen weer omhoog kunnen schieten. Ondanks de contracten die hiervoor afgesloten zijn er leveringsrisico's en marktinvoeden die het begroten van kosten voor de levering van gas en elektriciteit lastig maakt, daarom is er een beperkt risico van € 300.000 opgenomen.

6. Ontbreken risicoreserves gemeenschappelijke regelingen (o.a. GRSA2)

Een aantal gemeenschappelijke regelingen hebben geen risicoreserve om mogelijke onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De hoogte van de risico's bij de GRSA2 betreffen € 1.581.875 en middels de verdeelsleutel betreft dit € 359.231 voor de gemeente Heeze-Leende.

7. Overige risico's

Naast bovengenoemde belangrijke risico's heeft onze gemeente ook te maken met andere risico's, zoals renterisico's, bodemverontreiniging, wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen, onvoorziene tegenvallers bij verbonden partijen, ontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds (bijvoorbeeld als gevolg van beleidskeuzes van het nieuwe kabinet) en dergelijke. We zien dat projecten die in het verleden zijn vastgesteld soms meerdere jaren zijn doorgeschoven. Redenen van het uitstel zijn divers van aard. Als gevolg van renteontwikkelingen kan dat een budgettair effect hebben. Deze risico's hebben we niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt een jaarlijks gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 200.000.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van taken op het huidige niveau. Structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. De weerstandscapaciteit van de gemeente Heeze-Leende is als volgt opgebouwd:

Tabel 6.1 Beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2023	Rekening 2024
Algemene reserve	4.947	6.184
Bestemmingsreserves (vrij besteedbaar)	1.541	616
Post onvoorzien	15	0
Rekeningresultaat voor bestemming/begrotingsruimte (positief saldo)	487	-703
Stille reserves	0	0
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	6.990	6.097
Onbenutte belastingcapaciteit	2.606	2.178
Totaal structurele weerstandscapaciteit	2.606	2.178
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	9.596	8.275

Toelichting op de weerstandscapaciteit

Algemene reserve

De algemene reserve is bestemd voor het afdekken van financiële tegenvallers. Naar verwachting bedraagt de reserve eind 2024 € 6.184.000.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden door de raad gevormd en hebben een specifieke bestemming gekregen. Indien de raad nog vrij kan besluiten over de bestemming van de reserve, dan kan dit deel worden ingezet voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Een aantal bestemmingsreserves is specifiek bedoeld om de kapitaallasten van aangegane investeringen af te dekken. De investering loopt en daarmee zijn de middelen niet meer vrij inzetbaar. De ontwikkelingen op 'samen mee naar de A2' en 'Centrumplan Leende' zijn niet meer omkeerbaar. Deze geclaimde middelen nemen we daarom eveneens niet mee bij het bepalen van de her te overwegen en inzetbare middelen.

Post onvoorzien

De post onvoorzien is een buffer voor onvoorziene uitgaven in een jaar. In de exploitatie neemt onze gemeente hiervoor jaarlijks € 30.907 op. Deze post is incidenteel afgeraamd in slotwijziging 2024 gezien wij geen redenen zien om deze in te zetten.

Rekeningresultaat/begrotingsruimte

Het rekeningresultaat is vrij inzetbaar voor de raad. Als de begroting sluit met een positief saldo dan is sprake van begrotingsruimte. In onze begroting wordt deze begrotingsruimte verwerkt op de post begrotingsresultaat. Deze kan ingezet worden voor financiële tegenvallers. De jaarrekening 2024 laat een negatief resultaat zien. Dit komt ten laste van de algemene reserve.

Stille reserves

Als activa zijn gewaardeerd onder de opbrengstwaarde dan is sprake van een stille reserve. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is het van belang dat de activa, waarin een stille reserve besloten ligt, direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze activa ontstaan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gedacht kan worden aan woonhuizen die verhuurd worden, reststroken en bossen. In onze gemeente is geen actueel overzicht beschikbaar van alle aanwezige stille reserves. Het afdekken van risico's door het inzetten van stille reserves brengt mogelijk ongewenste situaties met zich mee. We tellen deze daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Als minimumbedrag voor een maatschappelijk aanvaardbare hoogte van de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt het zogenaamde redelijke peil gehanteerd. De gemeente kan haar belastingcapaciteit verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt uitgegaan van de opbrengsten die gehaald zouden kunnen worden indien de tarieven zouden worden gebaseerd op het in de Financiële verhoudingswet (artikel 12) genoemde redelijke peil. Het bedrag dat de gemeente minder ontvangt dan bij toepassing van het redelijk peil, wordt aangemerkt als de onbenutte belastingcapaciteit. Een vergelijking van de in deze begroting opgenomen belastingopbrengsten met de maximale inkomsten bij toepassing van het redelijk peil levert het volgende resultaat:

Tabel 6.2 Onbenutte belastingcapaciteit

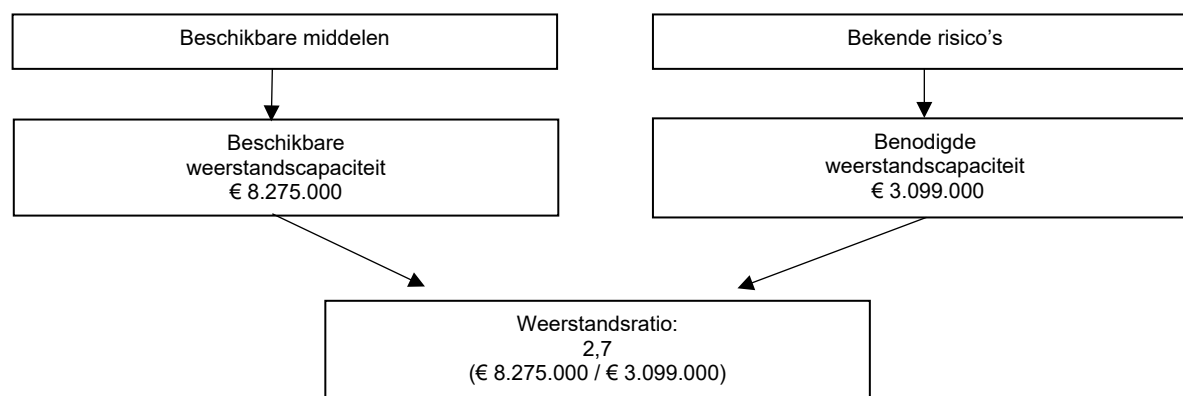
Bedragen x € 1.000

Belastingsoort	Inkomsten 2024	Maximale inkomsten	Onbenutte capaciteit
Onroerendezaakbelastingen	4.548	6.726	2.178
Afvalstoffenheffing	1.697	1.697	0
Rioolheffing	2.607	2.607	0
Totaal	8.852	11.029	2.178

*Het minimaal te hanteren tarief voor toelating tot artikel 12 bedraagt volgens de meicirculaire 2023 0,1614%.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Door onze toezichthouder (de provincie Noord-Brabant) en het Rijk zijn geen normen met betrekking tot het weerstandsvermogen vastgesteld. Wij streven in het kader van een structureel financieel gezonde organisatie naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Dit staat voor een weerstandsvermogen dat ruim voldoende is en wil zeggen dat de weerstandscapaciteit 1,5 keer zo groot is dan de risico's. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, dat ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen.

Tabel 6.3 Waarderingscijfers weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	$x > 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Heeze-Leende is groter dan 2 en daarmee te kwalificeren als uitstekend.

Financiële kengetallen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat op basis van nieuwe verantwoordingsregels vanaf de begroting 2017 vijf financiële kengetallen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

Tabel 6.4 Financiële kengetallen

Kengetal	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Veilige zone	Onveilige zone
1a Netto schuldquote	23%	107%	41%	$< 130\%$	$> 130\%$
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	12%	88%	27%	$< 130\%$	$> 130\%$
2 Solvabiliteitsratio	30%	19%	26%	$> 20\%$	$< 20\%$
3 Grondexploitatie	1%	0%	1%	$< 10\%$	$> 10\%$
4 Structurele exploitatieruimte	0%	-1%	1%	$> 0\%$	$< 0\%$
5 Belastingcapaciteit	102%	110%	110%	$< 100\%$	$> 100\%$

1. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, is bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de verstrekte leningen. Op die manier is duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de verstrekte leningen wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen zijn opgenomen.

Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren voor de netto schuldquote en daarboven de schuld af te bouwen.

Beoordeling 2024

De methodiek voor de berekening in de jaarrekening van het kengetal is in conform de begroting.

In de jaarrekening 2024 is de netto schuldquote 41%. Ten opzichte van 2023 (23%) zijn de schulden relatief meer gestegen ten opzichte van de eigen middelen. Het valt ruimschoots binnen de gestelde criteria

In de gecorrigeerde netto schuldquote is het kengetal voor 2024 27% en voor 2023 12%. De stijging komt doordat er in 2024 relatief meer schulden zijn ten opzichte van de eigen middelen. De berekenmethodiek van de vlottende schulden heeft onze aandacht in aankomende begroting 2026. We gaan het proberen te verminderen door de investeringen qua planning zo realistisch mogelijk te begroten.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Beoordeling 2024

In 2024 zitten wij nog in de veilige zone al zien we een lichte daling ten opzichte van 2023.

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitatie is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde uitgedrukt in een percentage. Onder de woonlasten die de belastingdruk vormen, wordt verstaan de onroerendezaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert ieder jaar deze lasten in de 'Atlas van de lokale lasten'.

Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

Beoordeling kengetallen

De indicatoren en normen zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Als een indicator onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen.

De structurele exploitatieruimte en de solvabiliteit vallen op. Voor wat betreft de structurele exploitatieruimte constateren we dat het verbeteren van onze financiële positie en opbouwen van reserves afhankelijk is van incidentele meevallers. Dit biedt onvoldoende tot geen ruimte voor structurele tegenvallers. Daardoor is ook de solvabiliteit de komende jaren aandachtspunt. Dit kengetal is gevoelig voor het niveau van investeringen waarvoor geleend dient te worden en de kwetsbaarheid wordt mede veroorzaakt door het ontbreken van structurele exploitatieruimte.

Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. De indicator belastingdruk wijkt licht onvoordelig af ten opzichte van het landelijk gemiddelde met peiljaar 2024, echter dit is niet schrikbarend en al helemaal niet afgezet tegen het gemiddelde inkomen en vermogen van huishoudens in onze gemeente. Dit is niet te zien in bovenstaande tabel maar is in vergelijking met het landelijk gemiddelde te traceren naar de rioolheffing. De overige indicatoren verhouden zich goed tot de normen.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Onze gemeente heeft veel openbare ruimte in beheer. In die openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats. Voor al die activiteiten bestaat de openbare ruimte uit de volgende kapitaalgoederen:

- Infrastructuur (wegen, riolering, civieltechnische kunstwerken);
- Voorzieningen (openbaar groen, verlichting, sportfaciliteiten e.d.);
- Gebouwen.

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (openbare ruimte en gebouwen) komt in meerdere programma's van deze begroting terug. Het vormt financieel gezien een aanzienlijk deel van de begroting en is maatschappelijk gezien van groot belang. Voor het goed functioneren van de samenleving is het noodzakelijk dat de gemeente haar eigendommen (kapitaalgoederen) in goede staat onderhoudt. De kapitaalgoederen worden onderhouden op een basisniveau. In samenwerking met betrokken partijen wordt gestreefd naar een aantrekkelijke, duurzame en groene woonomgeving. De kapitaalgoederen worden beheerd op basis van beheerplannen. In deze beheerplannen staat aangegeven wat de doelstellingen zijn en welke activiteiten door de gemeente worden verricht.

We hebben het voornemen om onze kapitaalgoederen en bijbehorende kapitaallasten in 2024 tegen het licht te houden. Hierbij willen we met name onderzoeken of er voldoende middelen beschikbaar zijn voor toekomstige vervangingen van onze huidige kapitaalgoederen.

Wegen

Doelstelling van het wegbeheer is het beheren en onderhouden van de gemeentelijke wegen op het gewenste kwaliteitsniveau binnen de financiële kaders.

Binnen Heeze-Leende is ruim 1,5 miljoen m² aan verharde wegen in beheer. De gemeente wil deze wegen op het afgesproken kwaliteitsniveau B houden. Hierbij is het uitgangspunt dat kapitaalvernietiging en onveilige situaties voorkomen dienen te worden.

Beleidskader

Beleids- en beheer plan wegen 2022-2026

Initiatiefvoorstel over klein onderhoud wegen, fietspaden en trottoirs (kleine ergernissen).

Activiteiten 2024

Om de kwaliteit van het huidige wegennet te monitoren worden, conform het beleids- en beheerplan wegen, elke twee jaar visuele wegininspecties uitgevoerd. In 2023 zijn de wegen geïnspecteerd. Het resultaat daarvan is samen met aanvullende (asfalt-) onderzoeken de basis van het onderhoudsprogramma 2023-2024. Tijdens het onderhoudsprogramma van 2024 zijn diverse onderhoudswerkzaamheden aan onderstaande wegen uitgevoerd:

- Asfaltherstel 't Ven in combinatie met de Hans van Breukelenweg
- Herstraten fietspad Heezerweg in Sterksel;
- Herstraten diverse wegen in de Engelse Tuin;
- Asfaltherstel Peelven;
- Asfaltherstel Schoolstraat Heeze;
- Asfalt herstel de Rul en de Zegge;
- Diverse maanden inzet stratenmaker voor klein onderhoud en herstel voetpaden.

In gezamenlijkheid stellen belangengroepen een lijst met kleine ergernissen op. Daarnaast worden wegen van slechte kwaliteit en waarbij onderhoud niet meer mogelijk is, vervangen.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor wegen en het oplossen van kleine ergernissen wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders. Voor het onderhoud van wegen is een voorziening 'onderhoud wegen' aanwezig. De jaarlijkse kosten voor gewoon onderhoud willen nogal eens fluctueren. Grote fluctuaties door jaren met hoge geplande kosten worden opgevangen door een gedeelte van de kosten te verdelen over de jaren vlak voor en of vlak

na dat planjaar. Kosten voor het actualiseren van het beleidsplan en onderzoeken zijn opgenomen in het beschikbare onderhoudsbudget.

Rehabilitaties en reconstructies vallen binnen de noemer wegbeheer maar vallen buiten het groot onderhoudsprogramma wegen. Voor rehabilitatie, vernieuwen van verhardingen met hetzelfde materiaal en in dezelfde omvang, is met het vaststellen van het beleids- en beheerplan wegen 2022-2026 jaarlijks een investeringsbudget van €400.000 per jaar beschikbaar. Voor grotere, multidisciplinaire vervangingen/projecten en reconstructies dient apart budget beschikbaar te worden gesteld.

Civiele kunstwerken

De gemeente Heeze-Leende heeft 35 civiele kunstwerken in beheer. De gemeente heeft de wettelijke taak om de openbare ruimte in een veilige en bruikbare staat te houden. Civiele kunstwerken zijn belangrijke onderdelen van de openbare ruimte. Zij maken het mogelijk dat barrières zoals watergangen, treinsporen en drukke wegen veilig en eenvoudig gepasseerd kunnen worden. De gemeente wil het areaal van de infrastructurele kunstwerken in goede en veilige staat brengen en behouden.

Beleidskader

Beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027

Activiteiten 2024

In het beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027 is de gewenste kwaliteit vastgelegd met de bijbehorende benodigde financiële middelen. Dit is de basis voor het uit te voeren onderhoud en vervangingen aan en van de bestaande civiele kunstwerken (bruggen). In 2024 is ervoor gekozen om groot onderhoud uit te voeren aan de tunnel onder het spoor welke de Nieuwe Hoeve en de Weibossen met elkaar verbindt. Voor 2024 stonden geen vervangingen op het programma.

Financiering en kosten

Het onderhouds- en vervangingsprogramma civiele kunstwerken wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders zoals opgenomen in het beleidsplan.

Openbare verlichting

In de gemeente staan ruim 4.500 lichtmasten met armaturen. De gemeente wil haar openbare verlichting op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze beheren en onderhouden. We verlichten alleen daar waar het moet zonder dat de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid in gevaar komt.

Beleidskader

Het geactualiseerde Beleidsplan Openbaar verlichting 2024–2028.

Activiteiten 2024

Begin 2024 is het geactualiseerde beleidsplan Openbare verlichting ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Op basis van dit geactualiseerde 'Beleidsplan Openbare verlichting' is het uitvoeringsprogramma voor 2024 en verder bepaald. De volgorde van werken wordt vooral bepaald door de leeftijd van de lichtmasten en armaturen. Daarnaast worden vervangingen van armaturen op termijn bepaald door uitfasering van verouderde lichtbronnen die na einde levensduur niet meer leverbaar zijn. Nieuwe armaturen zijn energie zuinige LED armaturen.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma wordt uitgevoerd volgens de gestelde financiële kaders zoals opgenomen in het beleidsplan. In 2024 is gebleken dat de kosten ver uit de pas lopen als gevolg van exponentieel veel schades aan de openbare verlichting ten opzichte van andere gemeentes.

Riolering

De kapitaalgoederen die onder riolering vallen hebben allen tot doel een bijdrage te leveren aan een doelmatige inzameling en transport van afval- en regenwater dat geproduceerd is binnen de gemeente. Ook dient het riool zo min mogelijk overlast voor de omgeving te veroorzaken en ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater zoveel mogelijk voorkomen.

Beleidskader

Plan Stedelijk Water 2023-2027 is 6 februari 2023 vastgesteld.

Activiteiten 2024

Het gemengd riool van de Averbodeweg in Sterksel is vervangen door een gescheiden rioolstelsel. Het regenwater riool wordt aangesloten op het Sterkselsch Kanaal, zodat het regenwater niet meer hoeft te worden afgevoerd naar de rioolwaterzuivering in Eindhoven.

Uit inspectiebeelden bleek dat het gemengd riool in de Ten Brakeweg van slechte kwaliteit was. Het riool is daarom in 2024 vervangen.

De Oudenmolen is heringericht waarbij het afvalwaterriool is vervangen en het regenwater is afgekoppeld. Het regenwater is afgekoppeld middels wadi's.

Met gemeenten en Waterschap van het samenwerkingsverband Waterportaal Zuidoost Brabant wordt een gezamenlijk pakket maatregelen getroffen onder de naam Kallisto. Hiermee gaan we voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Financiering en kosten

De werkzaamheden aan het rioleringssysteem worden budgetneutraal gefinancierd vanuit de inkomsten van rioolheffing. Op basis van een kostendekkingsplan worden inkomsten en uitgaven in beeld gebracht.

Openbaar groen

Aan de hand van een beeldbestek wordt de gewenste kwaliteit van het groenonderhoud uitgevoerd.

Gewerkt wordt aan het behouden, versterken en optimaliseren van de gemeentelijke boomstructuren.

Beleidskaders

Groenstructuurplan 2022

Bomenvisie 2017-2030

Uitwerkingsplan bomen 2019-2030

Activiteiten 2024

Ergon bedrijven en de eigen buitendienst onderhouden het openbaar groen aan de hand van een beeldbestek (waarin de gewenste kwaliteit is omschreven). Doorlopend dient het voorgenomen onderhoud te voldoen aan de gestelde kwaliteitsnormen. Steekproefsgewijs wordt hierop gecontroleerd en indien nodig wordt er ingegrepen en bijgesteld.

In navolging van 2023 hebben we een nieuwe pilot gestart waarbij we op diverse locaties het maaibeeld hebben aangepast om de biodiversiteit te vergroten in de wijken. In de maand mei hebben we deze gazons helemaal niet gemaaid en nadien hebben wij deze gefaseerd gemaaid. Vanaf Augustus hebben wij op de velden metingen gedaan naar de hoeveelheid insecten en kruiden en de verschillen tussen de gazons en de velden die minder gemaaid zijn in kaart gebracht. De conclusie was dat er veel meer insecten en kruiden aanwezig waren op de velden die minder gemaaid zijn. Dit is voor 2024 een mooi resultaat en daarmee kunnen we verder in 2025.

- Uitvoeren maatregelen snoeiwerkzaamheden bomen
- Uitvoeren maaierwerkzaamheden ten behoeve van onderhoud bermen
- Uitvoeren maatregelen op basis van het 'Uitwerkingsplan bomen'

Financiering en kosten

De kosten voor het groenonderhoud snoeiwerkzaamheden, onderhoud bermen en uitwerkingsplan bomen zijn opgenomen in reguliere budgetten van de begroting.

Bos en natuurterreinen

De nieuw aangenomen Nota bossen- en natuurterreinen Heeze-Leende geeft uiting aan geïntegreerd bosbeheer, waarbij de functies natuur, recreatie en sporadische houtkap moeten leiden tot een gevarieerder beeld. Geïntegreerd bosbeheer gaat zo veel mogelijk uit van natuurlijke processen, waarbij bijvoorbeeld grootschalige ingrepen zoals kaalkap en herplant worden vermeden.

Beleidskader

Bos-nota 2003-2013 tot en met 16 september 2024 Aanbevelingen en functieaccenten Beheerperiode 2015-2025. Tot en met 16 September 2024. Vanaf 17 september 2024 Nota bossen- en natuurterreinen Heeze-Leende 2024-2034.

Activiteiten 2024

Aan de hand van het opgestelde en goedgekeurde werkplan worden de nodige beheer- en onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Het 'Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)' is toegekend. Daarnaast worden er herstelmaatregelen uitgevoerd in het Natura 2000-gebied 'Het Meervan' te Heeze. Ook voor de maatregelen op het Natura 2000 gebied worden de werkzaamheden uitgevoerd conform een vooraf ingediend werkplan.

Financiering en kosten

Een deel van de kosten van onderhoud van bos en natuurterreinen zijn opgenomen in de reguliere budgetten van de begroting middels subsidies. Verder is het streven van de gemeente gericht op een kostendekkend beheer op basis van de jaarlijkse SNL subsidie. De herstelmaatregelen voor de natura 2000gebieden worden betaald uit een beschikbaar gesteld provinciale PAS subsidie (Programma Aanpak Stikstof).

Speelterreinen

In samenspraak met de buurtbewoners wil de gemeente veilige speelplekken creëren en behouden.

Beleidskader

'Nota Spelen in Heeze-Leende'

Activiteiten 2024

Naast het twee keer per jaar inspecteren en de daaruit voortvloeiend herstel- of vervangingswerkzaamheden wordt het herstellen van de ondergronden gecontinueerd. Daarbij gaat het om het reinigen en/of aanvullen van het zand. Renovatie en onderhoud van speelplekken wordt steeds vaker in overleg met omwonenden opgepakt. Het betrekken van burgers bij zaken die spelen in hun directe leefomgeving is een ontwikkeling die omarmd wordt.

In 2024 hebben we in Leende bij het speelterrein aan de Lindenlaan enkele toestellen vervangen en aan het deken de Bruijnplein. Deze toestellen voldeden niet meer aan de wet- en regelgeving. Daarnaast hebben we naar aanleiding van de kijk in de wijk met Wocom samen met het sociaal domein een buurtparticipatie traject doorlopen om de speeltuin aan de Tiend in Heeze te vernieuwen. Dit is tot op heden een succes geweest gezien de speeldruk nu hoger is dan voorheen. Na afloop van dit traject zijn er nog wel enkele leerpunten voor ons als organisatie in beeld gekomen naar aanleiding van feedback van omwonende.

Financiering en kosten

De onderhoudskosten van de speelplekken zijn opgenomen in de reguliere budgetten van de begroting.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente bezit en beheert gemeentelijke gebouwen voor een aantal verschillende functies. Het gemeentehuis en de gemeentewerf zijn werklocaties. De Pompenmaker en de gymzalen zijn er voor bewegingsonderwijs en de breedtesport. De dorpshuizen faciliteren ontmoetingen in de breedste zin.

De gemeente wil deze gemeentelijke panden en objecten in de vastgestelde staat van onderhoud brengen en houden, binnen de financiële kaders.

Beleidskader

Meerjarige onderhoudsplannen en bijbehorende investeringschema.

Activiteiten 2024

In 2024 hebben wij de voorbereidingen van de verduurzaming van de overige 3 gemeentelijke gebouwen afgerond. Het zijn de gemeentewerf/brandweerkazerne, brandweerkazerne Leende en gymzaal Leenderstrijp. Bij de voorbereidingen zijn wij ondersteund vanuit het Ontzorgingsloket van de provincie Brabant. De uitvoering van deze werkzaamheden vinden in de komende jaren plaats. De budgetten zijn daartoe opgenomen in de geactualiseerde DMJOP 2026-2031.

In 2023 zijn de onderhoudswerkzaamheden aan molen st. Victor gestart. In 2024 zou het buitenschilderwerk van de molenromp worden aangepakt. Gezien het tijdstip van afgifte van de betreffende vergunning, was het plannen van de werkzaamheden niet meer mogelijk. Er is een lange droge periode nodig. Het reguliere, planmatig onderhoud is volgens planning van de DMJOP opgepakt en uitgevoerd.

Financiën

Voor de financiering van het onderhoud is de 'voorziening gemeentelijke accommodaties' ingericht. Het doel van de voorziening is om de fluctuerende kosten door de jaren heen te egaliseren en een vaste storting in de begroting op

te nemen. Voor dagelijks- en contractonderhoud zijn bedragen in de exploitatiebegroting opgenomen. Werkzaamheden die gelijktijdig met de verduurzaming van de gebouwen hebben plaats gevonden zijn niet altijd uit de voorziening onttrokken, maar meegenomen in de investering verduurzaming gebouwen. Daardoor zijn er minder onttrekkingen geweest uit de voorziening.

Paragraaf financiering

Algemeen

In de Financiële verordening Heeze-Leende 2023 is opgenomen dat wij jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf Financiering verslag doen van de wijze waarop wij de treasury-activiteiten uitvoeren. Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- de kasgeldlimiet
- de renterisiconorm
- de rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie
- de schulden met een looptijd korter dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de schulden met een looptijd langer dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte
- de rentevisie

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen, beheersen en controleren van de treasury-functie.

In deze paragraaf geven we inzicht in het financieringsbeleid. De belangrijkste taak van de treasury functie is zorgen voor voldoende financiële middelen om de gemeentelijke taken naar behoren uit te kunnen oefenen. Daarbij worden de kosten zo laag mogelijk gehouden en risico's beperkt. De wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) vormt de basis voor het uitvoeren van de treasury functie. Het wettelijk kader is verder uitgewerkt in het treasury statuut. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van de liquiditeiten van de gemeente op korte en lange termijn.

Renteontwikkelingen

De rentetarieven waren afgelopen jaren historisch laag. De verwachting is dat de rentetarieven komende tijd dalen. De ontwikkelingen rond het rentebeleid houden we scherp in de gaten omdat de hoogte van de rente mede bepaalt of we kortlopend of langlopend geld aantrekken als het aantrekken van geld noodzakelijk is.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren betekent dat een gemeenten haar overtollige middelen belegt in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijven gemeenten aangewezen op het bankwezen. Daarom is schatkistbankieren beperkt tot schatkistbeleggen.

Kasgeldlimiet

Ter beperking van renterisico's op de kortlopende schulden moeten gemeenten voldoen aan de kasgeldlimiet. Kortlopende schulden mogen maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bedragen. Uitgaande van een primitieve begrotingstotaal (totaal lasten 2024 excl. dotaties aan reserves) van €43.179.000 bedraagt de kasgeldlimiet in 2024 €3.670.000.

Tabel 7.0 Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet 2024		3.670
Gemiddelde netto vlottende schuld		Ruimte onder kasgeldlimiet
1e kwartaal	1.859	1.811
2e kwartaal	2.884	786
3e kwartaal	256	3.414
4e kwartaal	2.344	1.326

Renterisiconorm

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De leningenportefeuille moet gelijkmatig over de jaren vervallen. De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In de volgende tabel wordt de prognose van het renterisico vergeleken met de renterisiconorm. Naast de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt ook gekeken naar de omvang van de rentedruk van de schulden van de gemeente door dit uit te drukken in de netto schuldquote. Conform BBV is een toelichting op deze netto schuldquote opgenomen in de paragraaf *Weerstandsvormogen en risicobeheersing*.

Tabel 7.0 Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Primitieve begroting 2024	Begroting 2024	Rekening 2024
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	1.960	1.475	1.475	1.475
Renterisico	1.960	1.475	1.475	1.475
Begrotingstotaal (totaal lasten)	42.332	43.177	51.564	55.598
Percentage regeling	0,2	0,2	0,2	0,2
Renterisiconorm	8.466	8.635	10.313	11.120
Ruimte onder renterisiconorm	6.506	7.161	8.838	9.645
Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-

Het renterisico blijft ruim binnen de maximale renterisiconorm. We verwachten dat dit de komende jaren zo blijft.

Renteberekening

Rente is een onderdeel van de kostprijs van een product. Vandaar dat rentelasten toegerekend worden aan producten. In het volgende overzicht geven wij inzicht in de rentelasten over 2024 en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden (exploitatie) wordt toegerekend.

Tabel 7.1 Renteresultaat

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2024	
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		853
Externe rentebaten	-	462
Totaal door te berekenen externe rente		391
Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	-	-16
Rente projectfinanciering toe te rekenen aan betreffende taakveld	-	248
Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar projectfinanciering voor is aangetrokken	+	95
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		254
Rente over eigen vermogen	+	0
Rente over voorzieningen	+	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente (0,80%)		254
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag: 0,80%)	-	267
Renteresultaat op het taakveld treasury	-	13

We berekenen over de reserves en voorzieningen geen rente. Er is projectfinanciering aangetrokken voor:

- Leningen die zijn door verstrekt aan Wocom (woningbouw);
- Leningen die zijn door verstrekt aan Stichting HSLnet (glasvezelnetwerk);
- Centrumplan Leende.

De nacalculatie van het renteresultaat geeft aan dat we € 254.000 aan rente mogen toerekenen aan de taakvelden. In programmabegroting 2024-2029 is een renteomslag van 1,10% vastgesteld op basis van een geschatte boekwaarde op 1-1-2024 van € 32.645.000. Op basis van de jaarstukken 2023 is de werkelijke boekwaarde op 1-1-2024 € 44.394.000. Na aftrek van de projectfinancieringen bedraagt de boekwaarde van de integraal gefinancierde activa € 31.600.000. De toe te rekenen rente op basis van de omslagrente van 1,10% bedraagt dan € 347.600. Op basis van de stellige uitspraak in BBV notitie rente moeten we de toe te rekenen rente corrigeren op basis van de nacalculatie wanneer deze meer dan 25% afwijkt van de voorcalculatie. Gezien de nagecalculeerde toe te rekenen rente aan taakvelden 26,9% afwijkt van de voorcalculatie, zijn wij genoodzaakt de omslagrente van 1,10% te corrigeren naar 0,80%. Na de correctie blijft er een renteresultaat over van € 13.000 wegens afronding van de omslagrentepercentage.

EMU-saldo

Voor landen die deelnemen aan de Europese Monetaire Unie (EMU) gelden Europese begrotingsvoorschriften waaronder de zogenaamde EMU-normen. De EMU-normen stellen limieten aan de overheidsschuld van een land. De jaarlijkse groei van de netto overheidsschuld, ook wel het financieringstekort of EMU-saldo genaamd, mag in een jaar niet meer bedragen dan 3% van de omvang van de economie (bruto binnenlands product).

Ook gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen vallen onder de Nederlandse overheid. De schulden van de gemeenten en de jaarlijkse groei van deze schulden tellen mee in de EMU-schuld en het EMU-saldo van de Nederlandse overheid. Decentrale overheden moeten het EMU-saldo berekenen, zodat op macroniveau het EMU-saldo voor Nederland kan worden bepaald. In de onderstaande overzicht is de werkelijke en de begrote EMU-saldo van 2024 weergegeven.

Tabel 7.2 EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2024	Rekening 2024
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+	-555	-896
Mutatie (im)materiële vaste activa	-	938	2.164
Mutatie voorzieningen	+	-2.060	296
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-116	64
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	0	0
Berekend EMU-saldo		-3.437	-2.828

Hoewel de werkelijke EMU-saldo redelijk in lijn ligt met de met de begroting is het werkelijke EMU-saldo het gevolg van andere oorzaken dan is verwacht bij het opstellen van de primitieve begroting 2024-2027. De exploitatiesaldo vóór de onttrekkingen en dotaties aan reserve is positiever dan verwacht. Dat komt onder ander door de effecten van de algemene uitkering. De werkelijke beginsaldo van de voorzieningen bleken ook hoger te zijn dan verwacht. Dat komt door vertraagde investeringen die we als onttrekkingen verwachten.

In 2024 hebben wij een negatieve EMU-Saldo van € 2.828. Het negatieve saldo is voornamelijk veroorzaakt door de investeringen die in 2024 zijn gerealiseerd. In 2024 zijn er enkele significante investeringen geweest zoals de politiepost Leende, gymzaal Weibossen, aankoop van de voormalige Rafaelschool en verduurzamingen van gemeentelijke accommodaties. Om de uitgaven integraal te financieren is er in 2024 een kasgeldlening aangegaan. Uit het kasgeldlimiet en de renterisiconorm blijkt dat wij nog financieringsruimte hebben.

Paragraaf bedrijfsvoering

Algemeen

In deze paragraaf geven we inzicht in de ontwikkelingen van de gemeentelijke organisatie. Veranderingen in het primaire proces vragen om aanpassingen in de bedrijfsvoering. We passen de bedrijfsvoering continu aan om onze dienstverlening beter te laten aansluiten op de wensen van onze inwoners.

Organisatieontwikkeling gemeente Heeze-Leende

2024 heeft zich gekenmerkt als het jaar van de personele ontwikkelingen. Het afscheid van burgemeester Verhoeven en de komst van burgemeester Heldens, het vertrek van wethouder De Bruijn en de komst van wethouder Sterk, het vertrek van Carolien Klesman en de komst van Tini Smits als gemeentesecretaris en last but not least de werving van de werving en selectie van zowel een griffier als een griffiemedewerker. 2024 is een jaar geweest met een hoog tempo aan

Voorafgaand aan 2024 waren er al een aantal strategische bouwstenen in 2023 vastgesteld. Deze zijn als volgt:

- De bestuurlijke visie is in februari 2023 door de raad vastgesteld;
- De omgevingsvisie is in juni 2023 vastgesteld;
- In het najaar van 2023 is de ambtelijke visie vastgesteld.

Met name het vaststellen van de ambtelijke visie zorgde ervoor dat we in 2024 meer aandacht hebben gehad voor onze medewerkers en de persoonlijke ontwikkeling en de introductie van nieuwe medewerkers. Daarbij horen onderwerpen als binden en boeien maar t.a.v. het onboardingsprogramma blijven we stappen zetten. Goed werkgeverschap staat hoog op de agenda en past ook bij de opgave die er is, namelijk de krapte op de arbeidsmarkt.

Personeel

Het verzuimpercentage van het personeel is in 2024 afgenomen van 7,4% in het 1e kwartaal naar 6,1 % in het 4e kwartaal. Het totaal komt daarmee over 2024 op 6,8%. Dit is een stijging ten opzichte van het jaar 2023 toen het ziekteverzuim gemiddeld lag op 6,1 %. Dit verschil is terug te voeren op een aantal langdurig zieken die zijn voorgevallen in 2024.

Landelijk gezien lag het percentage voor verzuim op 6,5% in 2023. Over het hele jaar gezien zaten we daar 0,3% boven maar tegelijkertijd zien we een dalende trend in de laatste kwartalen van 2024 die zich in 2025 lijkt voort te zetten.

De gemiddelde leeftijd van personeel is stabiel op 54 jaar gebleven en de verdeling tussen mannelijke en vrouwelijke medewerkers is om en nabij de 50% gebleven.

Het personeelbestand is formatief gegroeid van 83 naar 88 FTE. De bezetting daarentegen bleef op diverse onderdelen achter bij de beschikbare capaciteit. We hebben hierbij afwegingen moeten maken voor die posities waar (tijdelijk) geen invulling voor te realiseren was. Daar waar de werkzaamheden geen uitstel konden dulden zijn we overgegaan tot de inhuur van externen.

In onderstaande tabel is een totaaloverzicht opgenomen van de salarissen en inhuur van tijdelijk personeel (excl. Vergoeding van raadsleden). Tevens is aangegeven hoe de personele lasten zijn verdeeld over de programma's.

Tabel 8.0 Salarissen en inhuur

Bedragen x € 1.000

Verdeling naar kostensoort	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Versil begroting - rekening
Salarissen	6.663	8.616	7.857	759
Inhuur	1.518	667	2.017	-1.350
Totaal	8.181	9.283	9.874	-591

Verdeling naar programma:					
1	Dienstverlening en bestuur	2.493	2.449	3.490	-1.041
2	Wonen, bedrijven en recreëren	3.618	4.756	4.048	708
3	Samen leven en participeren	2.070	2.078	2.336	-259
Totaal		8.181	9.283	9.874	-591

Verklaring van het verschil

In de tabel is zichtbaar dat de werkelijke personeelskosten afwijken van de begroting 2024. Dit is een gevolg van de ontwikkelingen in de gemeentelijke arbeidsmarkt. Nog steeds blijkt dat het moeilijk is om de vacatures te vullen met vaste medewerkers en daarmee valt de post salarissen lager uit. Voor de niet gevulde vacatures zijn wij genooddaakt om arbeidskrachten in te huren. Het inhuren van arbeidskrachten zorgt voor hogere lasten, zie inhuur. Daarnaast is er een afwijking ontstaan door een onterechte aframing op de begrote personeelsmiddelen ad € 325k opgenomen in de slotwijziging 2024. Ook is een gedeelte van het verschil via specifieke uitkeringen vanuit het Rijk ontvangen. De aframing heeft een incidenteel karakter en enkel impact op 2024.

Bedrijfsvoering 2024 GRSA2

De paragraaf bedrijfsvoering geeft een toelichting op de onderdelen Bedrijfsvoering en Werk & Inkomen. De GRSA2 voert deze taken uit voor de 70.000 inwoners van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard, als voor haar eigen interne organisatie. Deze paragraaf biedt inzicht in de ontwikkelingen omtrent bedrijfsvoering, gericht op het adequaat uitvoeren en het bieden van een kwalitatieve dienstverlening.

Organisatieontwikkelingen GRSA2

Een belangrijke ontwikkeling is de aanstelling van een nieuwe vaste directeur per 1 februari 2024. Een vaste invulling zorgt voor meer koersvastheid en stabiliteit in de doorontwikkeling van de GRSA2. Naast de directie, zijn ook de managersfuncties ingevuld. Dit zorgt voor een stabiel MT. In 2024 is een fundament gebouwd voor het optimaliseren van de dienstverlening. Dit is in lijn met het bestuursbesluit om de GRSA2 te voorzien van een impuls en te investeren in de toekomst van de organisatie. Het Ontwikkelplan van de GRSA2 gaat hier verdere handen en voeten aan geven.

Personele ontwikkelingen GRSA2

Door het tijdelijk aanstellen van een verzuimcoach en strakke sturing vanuit het MT, is het verzuim fors afgenomen. Van 9,06% in 2023 naar 5,42% in 2024. Dit betekent dat de combinatie van een laag verzuimpercentage, in combinatie met een lage meldingsfrequentie, de GRSA2 als 'gezond bedrijf' kan worden beschouwd. De cijfers geven geen reden tot directe aanpak. Echter is het belangrijk om de cijfers nauwlettend in de gaten te houden en alert te blijven.

Met nieuwe wervingsmethoden hoopt de GRSA2 sneller haar vacatures in te kunnen vullen. Daarnaast wordt gepoogd om hoge inhuurkosten te drukken. De GRSA2 en andere gemeenten worden geconfronteerd met hogere tarieven, waardoor de kosten stijgen. Vacatures op sommige vakgebieden waren moeilijk vervulbaar, denk hierbij aan financiën en IT, met in het bijzonder de vacatures op het gebied van privacy- en informatiebeveiliging. De organisaties lopen risico indien deze vacatures oningevuld blijven.

In 2024 heeft de GRSA2 diverse opleidingen en trainingen gefaciliteerd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inhouse BBV-cursus. Naast dat deze opleidingen een belangrijke bijdrage leveren aan de investering in onze medewerkers, heeft de ontwikkeling van kennis en competenties een positief effect op de kwaliteit van de dienstverlening aan onze klantgemeenten.

Doorontwikkeling dienstverlening

Naast de reguliere dienstverlening, zijn er een aantal ontwikkelingen geweest. Het traject omtrent de jaarrekeningcontroles 2024 is zeer intensief geweest. Dit heeft geleid tot een forse extra capaciteitsvraag voor met name de teams Financiën en Auditing & Control en het tijdelijk aantrekken van externen. De prioriteit lag voornamelijk op het afronden van de accountantscontroles. Ondanks de uitdaging, heeft dit uiteindelijk geleid tot vier goedkeurende verklaringen.

In 2024 zijn er stappen gezet op het gebied van optimaliseren van de P&C, is er een start gemaakt met het implementeren van de aanbevelingen financiële functie BMC en heeft de formatieontwikkeling een plaats gekregen

in het toekomstplan. Om efficiënter de P&C-producten te kunnen samenstellen, wordt Pepperflow geïmplementeerd. Naast dat de kans op het verstrekken van foutieve informatie wordt verkleind, helpt deze applicatie de vier organisaties om de financiële verantwoording naar een hoger niveau te tillen. Tevens is de applicatie Checkpoint aangeschaft. De risico's en bevindingen vanuit team Auditing & Control zijn beter inzichtelijk via deze software. Daarnaast zorgt dit voor een professionaliseringsslag omtrent de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controles.

De producten- en dienstencatalogus (PDC) is een belangrijk document ten aanzien van de afspraken over de dienstverlening die de GRSA2 biedt aan de drie gemeenten. Tijdens de directieraad in maart 2024 is besloten om de actualisatie van de PDC 'on hold' te zetten. De samenwerking wordt vooralsnog gecontinueerd in de huidige vorm. Desondanks wordt er gekeken naar welke diensten we kunnen leveren met de mensen die we hebben. Daar waar dat de dienstverlening onder druk zet, gaan we het gesprek aan.

Om de kwaliteit van onze ICT-dienstverlening te verbeteren, is gestart met het vernieuwen van het ICT-fundament. Dit zorgt voor meer continuïteit, schaalbaarheid en flexibiliteit, passend bij het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Daarnaast zijn in 2024 de budgethoudersregeling en het inkoopbeleid herzien, waarna deze per 1 januari 2025 van kracht zijn.

Informatieveiligheid en privacy

Gemeenten verwerken veel informatie en persoonsgegevens. Deze informatie wordt o.a. gebruikt om besluiten te nemen, beleid op te maken, beschikkingen af te geven, hulp en diensten te verlenen. Het kan vergaande gevolgen hebben als informatie niet juist of niet beschikbaar is of in verkeerde handen terechtkomt. Informatiebeveiliging is het middel om te borgen dat (persoons)gegevens beschermd zijn, systemen en informatie beschikbaar zijn en betrouwbaar zijn. Informatiebeveiliging, wat gaat over de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie, heeft een hoge prioriteit. Informatieveiligheid en privacy zijn van wezenlijk belang voor de (lokale) overheid. In november 2024 is daarom ook besloten om de formatie voor een Privacy Officer op te nemen in de begroting.

Jaarlijks leggen gemeenten verticaal(toezichhouders/ministeries) en horizontaal(gemeenteraad) verantwoording af over informatiebeveiliging. Hiervoor is de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) ontwikkeld. Dit is een zelfevaluatie aangevuld met een externe audit voor de domeinen DigiD en Suwinet. De ENSIA-audit is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Een basisniveau van informatiebeveiliging wat geldt voor alle overheidslagen. Over de resultaten van de ENSIA-zelfevaluatie en IT-audit worden de gemeenteraden jaarlijks via een Raadsinformatiebrief geïnformeerd.

In 2024 is een start gemaakt met een nieuw "Strategisch informatiebeveiligings- en privacy beleid". Daarnaast is in 2024 ingezet op bewustwording, dit is en blijft een continue proces. In 2024 heeft informatiebeveiliging en privacy een vaste plek gekregen in het onboardingsprogramma. In september 2024 is een bewustwordingstool in gebruik genomen. De introductie van de bewustwordingstool is vooraf gegaan door een Phishing-actie. Alle medewerkers ontvangen wekelijks een vraag over informatiebeveiliging, AVG(algemene verordening gegevensbescherming) of privacy. De mens is een belangrijke, maar ook kwetsbare schakel als het gaat over informatiebeveiliging. Daarnaast is in 2024 de verdere doorontwikkeling van het verwerkingsregister opgepakt. Eind 2024 is een ISMS(Information Security Management System)-tooling aangeschaft. In 2024 is deze tool gebruikt voor het intern verantwoorden in het kader van ENSIA over 2024. De inrichting van het ISMS en de tooling die daarvoor wordt gebruikt krijgt in 2025 en 2026 verder vervolg.

W&I

De werkzaamheden van de afdeling Werk & Inkomen volgen grotendeels de landelijke ontwikkelingen en die van de 3 gemeenten. Daarnaast heeft het team Werk & Inkomen zich in 2024 wederom ingezet voor de afhandeling van de energietoeslag, het leefgeld voor Oekraïense vluchtelingen en het financieel ondersteunen van slachtoffers van de kinderopvangtoeslagaffaire. Ook is het uitvoeringsplan schuldhulpverlening gestart en is de evaluatie van het breed minimabeleid & het kader voor de opzet van het minimabeleid (geharmoniseerd) tot stand gekomen. Door het project 'klant in beeld' zijn uitkeringsgerechtigden goed in beeld en zijn nieuwe re-integratietrajecten aanbesteed.

Al met al een bewogen jaar, met diverse uitdagingen op het gebied van bedrijfsvoering. Desondanks heeft de GRSA2 mooie resultaten bereikt en zijn er stappen gezet om de dienstverlening te verbeteren. Het bestuur heeft in november 2024 haar vertrouwen uitgesproken om te investeren in de toekomst van de GRSA2. De organisatie ziet deze ontwikkeling met enthousiasme tegemoet en gaat hier in 2025 verdere invulling aan geven.

Nadere toelichting financiële rechtmatigheid

Met ingang van het jaar 2023 is de gemeente Heeze-Leende verplicht om zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Hiermee legt het College zelfstandig verantwoording af in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

De raad heeft een verantwoordingsgrens vastgesteld waarboven de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 1% van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 433.000.

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en controleverordeningen van onze gemeente. Daarnaast geldt het Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) beleid als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording. Tevens heeft het college van burgemeester en wethouders ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 17.021.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 433.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 14.850.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Per saldo resteert een onrechtmatigheid van € 2.171.000.

De raad heeft met het College afgesproken dat onrechtmatigheden vanaf € 43.300 (rapportagegrens) in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht. Deze toelichting gaat in op de bevindingen van het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium heeft betrekking op de grenzen van de baten en lasten in de door het bestuur geautoriseerde begroting. Het gaat hierbij tevens om de investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand komen.

De uitwerking van het begrotingscriterium in de rechtmatigheidsverantwoording volgt uit de financiële verordening artikel 12. Daarnaast is in 2024 de kadernota rechtmatigheid aangepast met een nadere uitwerking rondom het thema begrotingscriterium. Daarbij wordt het volgende schema gehanteerd:

In de rechtmatigheidsverantwoording worden de volgende afwijkingen verantwoord

Geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen (bedragen x € 1.000)			
Begrotingscriterium	Gesaldeerde onrechtmatige afwijking	Passend binnen vastgesteld beleid	Saldo toe te lichten onrechtmatigheden
1 Overschrijdingen lasten programma's	6.306	4.592	1.714
1.1 Dienstverlening en bestuur	1.704	222	1482
1.2 Wonen, bedrijven en recreëren	0	0	0
1.3 Samen leven en participeren	4.602	4.370	232
2 Overschrijdingen investeringsbudgetten (kredieten)	467	302	165
3 Nog niet door de raad geautoriseerde reservemutaties (via melding, wijziging of vaststelling van verantwoording)	1.061	1.061	0
3.1 Dienstverlening en bestuur	0	0	0
3.2 Wonen, bedrijven en recreëren	101	101	0
3.3 Samen leven en participeren	960	960	0
4 Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling et cetera).	8.895	8.895	0
4.1 Dienstverlening en bestuur	932	932	0
4.2 Wonen, bedrijven en recreëren	3.292	3.292	0
4.3 Samen leven en participeren	4.671	4.671	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	16.729	14.850	1.879
Voorwaardencriterium			
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	292	0	292
Overig: geen bevindingen	0	0	0
Totaal onrechtmatigheden voorwaardencriterium	292	0	292
Misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium			
Geen bevindingen	0	0	0
Totaal onrechtmatigheden misbruik en oneigenlijk gebruik	0	0	0
Totaal van onrechtmatigheden	17.021	14.850	2.171

Overschrijding op de lasten

Uitgangspunt is dat iedere overschrijding qua lasten en investeringen van de begroting (ofwel gevoteerd kredietbedrag) als onrechtmatig wordt beschouwd. De gesaldeerde onrechtmatige afwijking bedraagt ruim € 6,3 miljoen. Daarvan is € 4,6 miljoen acceptabel. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
- Overschrijdingen zijn veroorzaakt door zaken die niet konden zijn meegenomen in tussentijdse rapportages, doordat de informatie te laat is binnengekomen.

Onderschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen en afwijkingen op de baten zijn niet onrechtmatig, mits deze tijdig zijn gemeld. Onder tijdig melden wordt volstaan:

- Dat afwijkingen worden gemeld middels de tussentijdse rapportages, raadsinformatienota's en/of door actieve informatievoorziening college in de raadsvergaderingen.
- Afwijkingen die niet eerder zijn gemeld, worden toegelicht in de jaarrekening. Het melden bij de jaarrekening van het betreffende jaar wordt gezien als tijdig.

De grootste acceptabele overschrijding van de lasten betreft de voorziening van € 1,5 mln. voor de Berkenschutse. Subsidieaanvraag en -toekenning zijn in 2025 gerealiseerd en waren een belangrijke voorwaarde voor het al dan niet doorgaan van de nieuwbouw.

In de onderstaande tabel zijn de overschrijdingen van de lasten uitgesplitst, die niet als acceptabel zijn geoormd:

Bedragen x € 1.000

Product/omschrijving	Afwijking lasten
Kapitaallasten In de slotwijziging zijn de kapitaallasten gesaldeerd beoordeeld en er was voorgesteld om € 391k af te ramen. De verdeling naar de programma's toe gebeurt bij de jaarrekening. Na het alloceren van de afroming naar de programma's bleek dat er € 163k te veel is afgeraamd.	163
Personeel en inhuur derden De verklaring voor de afwijkingen in personeel en inhuurbudget zie paragraaf bedrijfsvoering. De geconstateerde afwijkingen op de personele budgetten hadden middels voorstellen tot begrotingswijzigingen aan de raad ter besluitvorming voorgelegd dienen te worden. Dit is in 2024 niet afdoende gebeurd en daarmee is de overschrijding op programma 1 (in totaal € 919.000) onrechtmatig	919
Bedrijfsvoering GRSA2 De realisatie van de bedrijfsvoering van de GRSA2 is in 2024 hoger dan hetgeen de gemeente Heeze-Leende in de begroting had opgenomen. De oorzaak van deze overschrijding is door de GRSA2 gemeld in bestuursrapportage en jaarrekening. De invloed van de gemelde overschrijding op de begroting van de gemeente Heeze-Leende had middels voorstellen tot begrotingswijzigingen aan de raad ter besluitvorming voorgelegd dienen te worden	400
Overschrijding lasten programma 1	1.482
Participatie De begrote lasten van de Sociale werkvoorziening waren lager dan de gerealiseerde lasten. De begrote lasten hadden middels een voorstel tot begrotingswijziging bijgesteld moeten worden.	232
Overschrijding lasten programma 3	232

Maatregelen baten en lasten

Om de afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde en geautoriseerde begroting te beperken, kennen we gedurende het jaar verschillende momenten waarop de uitputting van de beschikbare budgetten kan worden gemonitord en geanalyseerd. Afgelopen jaar is er alleen een slotwijziging geweest en is de systematiek van budgethoudergesprekken en tussentijdse rapportage door de uitloop van de jaarrekeningcontrole 2023 niet toegepast. Hierdoor is de kans op onrechtmatigheden groter. In de nieuwe financiële verordening 2025 kunnen er gedurende het verslagjaar meerdere tussentijdse rapportages aan de raad worden aangeboden. Minimaal 1 tussentijdse rapportage wordt vóór de behandeling van de begroting van het volgende begrotingsjaar aan de raad aangeboden en vastgesteld.

Daarnaast is er een bepaling opgenomen, waarbij het college aan het einde van het boekjaar een slotwijziging aan kan bieden aan de raad. Met deze slotwijziging verwerkt het college de laatste begrotingswijzigingen boven de € 25.000, welke zich na de tussenrapportage hebben voorgedaan.

Ten tijde van de jaarrekening 2024 en in 2025 is de systematiek van budgethoudergesprekken, tussenstand begroting Raad en het naleven van tussentijdse rapportages opgepakt. Hierdoor is de kans op begrotingsonrechtmatigheden in de toekomst kleiner.

Overschrijding kredieten

Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	Totale Investerin gsbudget (incl. bijdrages)	bijdrages	Realisatie 2024	Realisatie t/m 2024	restant	Afsluiten / handhaven	Besluit	Toelichting
1.3	Voorber. Politiepost Leende (71020000) Grond politiepost Leende (2023) (71020001)	2.308		1.788	2.473	-165		Rv 22.18 2022	Door het terugkoop van Spranken is zijn de bestedingen hoger dan initieel gedacht dat is voorheen gecommuniceerd met uw Raad.
Totaal kredieten Afsluiten		2.308	0	1.788	2.473	-165			

Politiepost Leende (71020000/ 71020001)

Door het terugkoop van Spranken is zijn de bestedingen hoger dan initieel gedacht dat is voorheen gecommuniceerd met uw Raad.

Aankoop Jan Deckersstraat 6 Heeze

Aan het einde van het jaar is aan het college een pand aangekocht voor € 502.000. Deze investering hebben we niet geormerkt als onrechtmatig, omdat er op 17 december 2024 een raadsinformatiebrief is geweest omtrent de aanschaf van de Rafaelschool met de mogelijkheid om bezwaar in te dienen.

Maatregelen kredieten

In de jaarrekening 2024 is een duidelijk kredieten overzicht gepresenteerd met besluitvorming, gevoteerd krediet, gerealiseerde bedragen en restant krediet. Daarnaast is inzichtelijk welke kredieten worden afgesloten en wat de openstaande kredieten zijn.

Het up to date overzicht van de kredieten dient in de toekomst onderdeel te zijn van de tussentijdse rapportage en liquiditeitsoverzichten, zodat we de nieuwe kapitaallasten in de tussentijdse rapportage kunnen verwerken en we beter kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Hierdoor kan het college de raad tijdig informeren en mogelijke wijzigingen op kredieten laten besluiten.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze eisen zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de naleving van de aanbestedingswet en aanbesteding- en inkoopbeleid. Op basis van de spendanalyse 2024 en de bijbehorende inkoopdossiers zijn we tot een afweging gekomen ten aanzien van rechtmatigheid, waarbij de Europese aanbestedingsdrempel als criterium is genomen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag in €	Toelichting
1. Verhelpen van storingen	131	Voor een leverancier voor het verhelpen van storingen voor reparaties, huisaansluitingen en het reinigen en inspecteren van vrijvalriolering is de totale uitgave over de afgelopen 4 jaar € 279.287. Er is sprake van een 1 op 1 gunning, terwijl de grens van Europese aanbesteding is overschreden. In 2024 bedroeg de uitgave € 131.274.
2. Verlichtingswerkzaamheden	161	Voor verlichtingswerkzaamheden is geen (raam)overeenkomst afgesloten. Via offerteaanvragen komen opdrachten tot stand. De totale spend over 4 jaar is boven de Europese aanbestedingsgrens, namelijk €351.272. In 2024 bedroeg de uitgave € 160.505
3. Maatregelen bos- en natuurterreinen	48	Voor onderhouds- en beheermaatregelen bos- en natuurterreinen is geen aanbestedingstraject opgestart. De overeenkomst die voor bosbeheer loopt, is afgesloten tot en met eind 2028 met een contractwaarde van €122.500. De spend over 4 jaar is boven de Europese aanbestedingsgrens, namelijk €232.529. Er is gekozen voor een 1 op 1 gunning vanwege de expertise en oligopolie. In 2024 gaat het om een waarde van €48.081
Totale overschrijding	340	Voorwaardencriterium

Aandachtspunten rondom aanbestedingen in relatie tot rechtmatigheid

Voor inkopen en aanbestedingstrajecten wordt gebruik gemaakt van Bizob. Deze organisatie draagt zorg voor het toepassen van de juiste wijze van contracteren en procedures. Daarnaast is een deel van de bedrijfsvoering ondergebracht bij A2-Samenwerking en valt de inkoop en aanbesteding van Financiën, Control, P&O, Communicatie, Juridische Zaken, Informatiemanagement en Inkoop binnen deze gemeenschappelijke regeling.

Binnen de organisatie komt het voor dat bij bepaalde aanbestedingen aanvankelijk wordt uitgegaan van een opdrachtwaarde onder de Europese drempel. Hierdoor wordt geen gebruik gemaakt van inkooppartner BIZOB. In de praktijk blijkt echter dat de uiteindelijke opdrachtwaarde soms zodanig toeneemt dat de drempel alsnog (bijna) wordt overschreden, wat in enkele gevallen leidt tot onrechtmatigheden.

Om deze risico's te beperken is het volgen van het inkoopbeleid en de voorgeschreven aanbestedingsprocedure essentieel om onrechtmatigheden te voorkomen. Een juiste procedurekeuze begint met het opstellen van een doordachte inkoopstrategie, waarin opdrachtwaarde, marktbenadering en risico's zorgvuldig worden afgewogen. Afwijken van deze werkwijze vergroot de kans op procedurefouten en daarmee op onrechtmatige bestedingen. Door tijdige betrokkenheid, het volgen van het inkoopbeleid en waar mogelijk samen te werken met inkooppartner BIZOB, wordt niet alleen rechtmatigheid geborgd, maar ook transparantie en gelijkheid richting de markt gewaarborgd.

Daarnaast is een zorgvuldige opvolging van Europese aanbestedingen van groot belang. De naleving van de aanbestedingsregels vormt een essentieel onderdeel van rechtmatig handelen. Tegelijkertijd wordt in uitzonderlijke situaties soms afgeweken van de formele procedures om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen en de uitvoerbaarheid binnen de organisatie beheersbaar te houden. Deze keuzes worden met grote zorgvuldigheid afgewogen en vragen om transparantie, waarbij zowel rechtmatigheid als doelmatigheid in balans moeten blijven. In dit kader is blijvende aandacht nodig voor bewustwording, interne advisering en tijdige betrokkenheid van inkoopadviseurs, om inkooptrajecten rechtmatig en werkbaar vorm te geven.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium).

Onder misbruik wordt verstaan:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden wordt geregeld aangeduid met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Misbruik van overheidsregelingen moet echter wel duidelijk worden onderscheiden van fraude waarbij veelal één of meerdere medewerkers van de organisatie betrokken zijn.

Bij Misbruik is altijd sprake van het onrechtmatig gebruiken van een regeling/faciliteit die de overheid biedt. Bij het bestrijden van misbruik passen beheersmaatregelen zoals misbruikpreventie, handhaving, misbruik en fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassen en actualisering wet- en regelgeving.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet. Bij misbruik is wet- en regelgeving niet nageleefd, bij oneigenlijk gebruik is de wet- en regelgeving naar de letter wel nageleefd, maar is afgeweken van de doelstelling van een overheidsregeling.

Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium heeft voornamelijk betrekking op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidies en uitkeringen en gemeentelijke eigendommen en dan bij financiële beheer handelingen. De commissie BBV adviseert een overkoepelend beleidsstuk M&O te maken. Deze bevat naast de filosofie, algemene uitgangspunten en risicoanalyse ook maatregelen ter voorkoming en afdoening.

Controle omtrent M&O is impliciet uitgevoerd. Daaruit is over 2024 geen misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Proces controle Audit en Control

Afgelopen jaar heeft het team audit en controle een aantal processen nader gecontroleerd, het betreft:

1. Inkoop
2. Inkoop en aanbesteding (spendanalyse)
3. Subsidieverstrekingen
4. Gemeentelijke heffingen
5. Personeel en inhuur (personeel, overige inhuur, inhuur via Yacht)
6. Omgevingsvergunningen
7. Werk & Inkomen (review IC-werkzaamheden)
8. Wmo en Jeugd (review IC-werkzaamheden)
9. Algemene uitkeringen

Controles verbonden partijen, wijzigingen crediteurstamgegevens en autorisaties systemen en applicaties worden in 2025 opgeleverd. Uit de bevindingen blijken geen onrechtmatigheden, behoudens hetgeen gemeld is onder het voorwaardencriterium. De aanbevelingen worden opgepakt voor toekomstige procesverbeteringen.

Paragraaf verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle verbonden partijen, de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij, het openbaar belang dat ermee gediend wordt en de financiële gegevens van de verbonden partij, zoals het eigen vermogen, vreemd vermogen en het verwachte rekeningresultaat. Het doel van deze paragraaf is de Raad inzicht te verschaffen.

We hebben de keuze om onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Een verbonden partij wordt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft'.

Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen.

Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden.

In het BBV is dus expliciet geregeld dat een verbonden partij een financieel belang én een bestuurlijk belang vertegenwoordigt. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is geen sprake van een verbonden partij.

Conform het BBV worden de verbonden partijen integraal verantwoord in de programma's. Dit zorgt voor een versterking van inzicht in de bijdrage van de verbonden partij aan de maatschappelijke doelstellingen. De paragraaf verbonden partijen is beleidsarmer geworden. Eventuele risico's ten aanzien van een verbonden partij worden rechtstreeks in deze paragraaf beschreven.

Overzicht van verbonden partijen

In onderstaande tabellen worden alle verbonden partijen behandeld. Voor zover definitieve jaarrekening nog niet beschikbaar zijn, worden conceptcijfers ingevuld, dan wel n.n.b. (nog niet bekend). Alle bedragen zijn in euro's (x 1.000).

Gemeenschappelijke regelingen

Samenwerkingsverband A2 gemeenten	
<i>Visie/doel</i>	Doelstelling van de samenwerking is het verbeteren van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid, het borgen van de continuïteit en vermindering van de kosten.
<i>Taken</i>	De Samenwerking A2 gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van werk en inkomen en bedrijfsvoering.
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud

	van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening en het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.				
Vestigingsplaats	Heeze-Leende				
Financieel belang	23%				
Bijdrage gemeente incl. specials (bedragen x € 1.000)	2023		2024		
	€ 5.778		€ 6.014		
Ontwikkelingen	In de paragraaf bedrijfsvoering van deze jaarrekening wordt uitgebreid ingegaan op wat de GRSA2 in 2024 heeft uitgevoerd, om die reden willen wij u voor de toelichting daarnaartoe verwijzen.				
Risico's	Zoals in de gemeenschappelijke regeling is aangegeven ligt het financieel risico bij de deelnemende gemeenten. Jaarlijks wordt het financieel resultaat van de GRSA2 met de gemeenten verrekend. Via de Berap van de GRSA2 wordt jaarlijks een zo goed mogelijke voorspelling van dit resultaat gegeven, zodat dit bedrag opgenomen kan worden in de P&C cyclus van de deelnemende gemeenten. In 2024 bedroeg het financieel risico voor Heeze-Leende € 54.000.				
Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2024	Eigen vermogen per 31-12-2023	Eigen vermogen per 31-12-2024	Vreemd vermogen per 31-12- 2023	Vreemd vermogen per 31-12- 2024
	- € 427 (negatief)	€ 349	€ 0	€ 5.713	€ 7.351

Metropoolregio Eindhoven (MRE)					
<i>Visie/doel</i>	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven.				
<i>Taken</i>	Strategische bestuurlijke samenwerking op de thema's Wonen & Ruimte, Economie (inclusief uitvoering Stimuleringsfonds en betaalautoriteit Brainport Development NV), Mobiliteit, Energietransitie, Transitie landelijk gebied, (incl. GGA). Het fungeren als archiefbewaarplaats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel. Nazorg van de voormalige stortplaats Gulbergen en ontwikkeling van het Landgoed.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In de hoofdstukken vier e.v. van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening bijstaan door portefeuillehouders overleggen en andere overlegorganen. Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in het Statuut Overlegorganen.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Financieel belang</i>	Het MRE rekent met een inwonerbijdrage voor Metropoolregio Eindhoven en het Regionaal Historisch Centrum (RHCE).				
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2023		2024		
	€ 236		€ 241		

<i>Ontwikkelingen</i>	Algemeen Met het besluit de organisatieonderdelen niet te ontvlechten is in 2024 gestart met het samenvoegen en opnieuw inrichten van de ondersteuning binnen de organisatie. Hiermee wordt op termijn een efficiëncyslag beoogd die nodig is om alle taken uit te kunnen voeren. In 2024 is een kwartiermaker aangesteld om deze herinrichting vorm te geven. Dit project wordt in 2025 verder afgerond. Vanwege de komst van meerdere fondsen naar de Regio is er een toegenomen vraag naar fondsmanagement. In 2024 is daarom besloten hier extra middelen voor vrij te maken en een verzwaring aan te brengen. Er is een extra administratief medewerker geworven en de functies in de financiële kolom zijn herzien en verzwaart. De invulling hiervan zal in 2025 worden afgerond. Dienst Metropoolregio Eindhoven De capaciteitsuitbreiding van de werkorganisatie MRE met 12 fte is in 2024 afgerond op een enkele moeilijk vervulbare functie na. In 2024 is daarnaast een nieuw management gestart. Naar aanleiding van de groei en het niet ontvlechten van de organisatie is een nieuw organisatiemodel ingevoerd met een algemeen directeur met daaronder 3 managers voor de verschillende organisatieonderdelen, MRE, RHC-e en bedrijfsbureau. Met de groei van de organisatie en de werkzaamheden is goed inkopen belangrijker geworden. We komen gemakkelijker aan aanbestedingsgrenzen. Hiervoor zijn workshops georganiseerd om de kennis van aanbesteden in de organisatie te vergroten. In 2024 zijn voorbereidingen getroffen, onder andere door aanbestedingen uit te voeren, om begin 2025 het printerpark en de hardware te vervangen. Dienst Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) Het Programma 2024 is beleidsmatig uitgevoerd volgens planning. Gulbergen Het golfterrein op Landgoed Gulbergen is per 1 maart 2024 in erfpacht uitgegeven aan Libéma, de nieuwe eigenaar van Gulbergen BV. Onderdeel van deze overeenkomst is de verkoop van de opstallen op het golfterrein. Dit resulteert in een desinvestering van € 561.155. Onder aftrek van de boekwaarde levert dit een incidentele opbrengst op van € 2,8 miljoen.				
<i>Risico's</i>	Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2024</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2024</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2024</i>
	€ 318	€ 13.903	€ 20.597	€ 21.121	€ 21.827

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)		
<i>Visie/doel</i>	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).	
<i>Taken</i>	De ODZOB werkt samen met andere organisaties die werkzaam zijn op het gebied van de fysieke leefomgeving. Samen met hen en de deelnemers aan de GR verbeteren we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving: veiliger, gezonder en minder overlast. Om dit doel te bereiken voert de ODZOB VTH-taken uit voor de deelnemers. Ook activiteiten die verwant zijn aan deze VTH-taken (specialismen) voert de omgevingsdienst uit indien provincie of gemeenten daarom verzoeken. De ODZOB opereert daarbij als strategische partner en verlengstuk van de deelnemers. Als uitvoeringsorganisatie staat de ODZOB voor de uitvoering van de door de deelnemers verstrekte opdrachten in de vorm van basistaken, verzoektaken en het collectief programma op het gebied van de fysieke leefomgeving.	
<i>Deelnemende partijen</i>	Gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de Provincie Noord-Brabant.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. In hoofdstuk drie van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld.	
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven	
<i>Financieel belang</i>	1,6 %	
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024
	€ 705	€ 740
<i>Ontwikkelingen</i>	Op 16 januari 2025 hebben Rijk, VNG, IPO, Unie van Waterschappen en Omgevingsdienst NL de Samenwerkingsafspraken ondertekend die ertoe strekken dat opvolging wordt gegeven aan de producten en aanbevelingen die in het Interbestuurlijk Programma Versterking stelsel VTH zijn vastgesteld. Het ministerie van I&W heeft de Tweede Kamer daarnaast toegezegd wetgeving voor te bereiden om die afspraken minder vrijblijvend te maken. Op 19 december 2024 heeft het algemeen bestuur opdracht gegeven om hiervoor concrete voorstellen te doen. Op 19 december 2024 heeft het algemeen bestuur ook ingestemd met de Meerjaren ontwikkelaanpak Dit is de uitwerking van de Meerjarenvisie 2023-2027. Naast de producten en aanbevelingen uit het IBP VTH gaat het om ontwikkelopgaven die moeten leiden tot een kwaliteitsverbetering op de uitvoering van de VTHA inclusief de bedrijfsvoering die daarvoor nodig is. De stikstofproblematiek en alle (juridische) ontwikkelingen daaromtrent hebben invloed gehad op de cijfers 2024. Mogelijke effecten van de recente jurisprudentie voor de uitvoering van de VTH-taken worden in beeld gebracht, het is nog niet helemaal duidelijk welk effect deze ontwikkelingen in 2025 en de jaren daarna hebben.	
<i>Risico's</i>	Ten behoeve van Ontwerpbegroting 2026 en jaarrekening 2024 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's met de grootste potentiële impact € 1.594.000 bedraagt. De	

	algemene reserve van de ODZOB bedraagt per ultimo 2024 € 1.500.000. Dat is minder dan bovenstaande verwachtingswaarde van de risico's. Vandaar dat aan het algemeen bestuur wordt voorgesteld om van het voorlopige resultaat zijnde € 522.317, € 500.000 te storten in de algemene reserve. Hierdoor wordt de algemene reserve aangevuld tot de bovenbandbreedte en lopen de deelnemers minder risico bij een tegenvallend resultaat bij te moeten storten om het weerstandvermogen op pijl te houden.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2024</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2024</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2024</i>
	€ 522	€ 2.481	€ 4.183	€ 7.806	€ 4.907

Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink

Visie/doel	Blink streeft naar duurzaamheid, efficiëntie en effectiviteit bij het uitvoeren van deze taken. Blink wil daarbij de samenwerking met gemeenten versterken door het formaliseren van dienstverlening met DVO's en het investeren in personeel en materieel. Op de lange termijn wil Blink zich ontwikkelen tot een kennisorganisatie die gemeenten voorziet van deskundig advies en ondersteunt bij het ontwikkelen en implementeren van afvalbeleid.				
Taken	Blink is belast met taken op het terrein van de inzameling, sortering commercialiseren en (eind-) verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijk afval, gladheidsbestrijding en reiniging van de openbare ruimte die bij wet aan de gemeenten zijn opgedragen, dan wel voortvloeien uit de aan de gemeenten op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding op het terrein van het milieu, zoals benoemd in de Wet milieubeheer.				
Deelnemende partijen	De gemeenten Helmond, Deurne, Nuenen, Gemert-Bakel, Someren, Asten, Laarbeek, Son en Breugel, Heeze-Leende en de private partij Prezero.				
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één lid per deelnemende gemeente. De leden worden door de raden van de deelnemende gemeenten uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, op aanbeveling van burgemeester en wethouders aangewezen.				
Vestigingsplaats	Helmond				
Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)	2023		2024		
	€ 977		€ 1.074		
Ontwikkelingen	Blink wordt naast uitvoerder meer en meer kennisplatform, initiator en verbinder, projectgenerator en communicator om daarmee de doelstellingen van de gemeenten naar een meer circulaire economie mede vorm te geven.				
Risico's	Blink beschikt zelf niet over een eigen vermogen om niet begrote en onvoorziene kosten te dekken. De opzet van Blink als gemeenschappelijke regeling, is dat risico's opgevangen worden door de deelnemende gemeenten in de jaarlijkse reguliere exploitatie en niet door Blink zelf.				
Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2024	Eigen vermogen per 31-12-2023	Eigen vermogen per 31-12-2024	Vreemd vermogen per 31-12- 2023	Vreemd vermogen per 31-12- 2024
	€ 247	Blink heeft geen reserve(s) en voorzieningen. De deelnemende gemeenten passen een eventueel jaarrekening tekort bij. Voordelige jaarrekening resultaten worden terugbetaald aan de deelnemende gemeenten.		€ 5.273	€ 11.570

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD)		
<i>Visie/doel</i>	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).	
<i>Taken</i>	De dienstverlening van de GGD betreft gezondheid, preventie en snelle interventie. Taken die hieronder vallen zijn: - Infectieziektebestrijding (incl. TBC bestrijding, SOA-bestrijding, reizigerszorg en hygiënezorg) - Medische milieukunde - Bijzondere zorg - Forensische geneeskunde - Toezichthoudende taken (o.a. kinderopvang, tattooshops) - Jeugdgezondheidszorg 0–18 jaar/Rijksvaccinatieprogramma - Onderzoek en beleidsadvisering - Gezondheidsbevordering - Ambulancezorg	
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
<i>Bestuurlijk belang</i>	In het dagelijks en algemeen bestuur van de GGD zijn de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Het algemeen bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het algemeen bestuur. Zowel het DB als het AB vergadert ca 5 keer per jaar.	
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven	
<i>Website</i>	www.ggdbzo.nl	
<i>Financieel belang</i>	De bijdrage aan de GGD bestaat uit een reguliere bijdrage op basis van een tarief per inwoner en een marktconforme tarieven voor de plustaken.	
<i>Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)</i>	2023	2024
	€ 627	€ 652
<i>Ontwikkelingen</i>	De belangrijkste ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft gekregen in 2024 zijn: • De reguliere GGD-taken hebben net als in 2023 in vergelijking tot de jaren daarvoor relatief weinig hinder ondervonden van de effecten van Covid-19. • In grote lijnen kan gesteld worden dat de beoogde resultaten bij de meeste reguliere GGD-diensten (Rijksvaccinatieprogramma, infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding, seksuele gezondheid, epidemiologisch onderzoek, gezondheidsbevordering, medisch-milieukundige zorg, forensische geneeskunde, Bijzondere Zorg, etc) gehaald zijn en soms overtroffen. Zie voor een volledig verslag de jaarrekening van de GGD. • Het programma Generatie Gezond in de jeugdgezondheidszorg, gestart in 2023, is voortgezet in 2024. De volgende stappen zijn gezet: risicogericht uitnodigen, het gebruiken van een taxatie-instrument, een oriëntatie op zorg- en taakdifferentiatie. Het programma loopt tot 2026. • Een rol vervuld bij het IZA en GALA in het ontwikkelen en implementeren van ketenaanpakken, kennisinfrastructuur en monitoring van interventies. • Het programma STORM is in 2024 opgestart en loopt twee jaren (2024/2025). STORM is een samenwerking waarbij scholen, GGD, GGZ en gemeenten signalen van somberheid bij jongeren snel op kunnen pikken en	

	aanpakken. Stimuleert positief zelfbeeld, weerbaarheid en veerkracht onder jongeren. • Vaccinatiecampagne Covid 19: Nieuwe werkwijze met focus op spreiding van vaccinatielocaties en proactief uitnodigen. • Vaccinatiegraad: Percentages variëren van 29% bij 60-65 jarigen tot 66% bij 80-85 jarigen, boven landelijk gemiddelde. • Ambulance zorg: totaal aantal ritten in 2024: 56.648 (6,7% meer dan in 2023). • Implementatie AI-tool bij Meldkamer: Volledig geïmplementeerd in 2024, helpt bij betere spreiding en inzet van ambulances. • Nieuwe ambulancepost in Helmond: Volledig duurzaam gebouwd en in gebruik genomen. • Voorbereidingen voor nieuwe post in Hapert: In gang gezet.				
<i>Risico's</i>	Uit een analyse per verbonden partij komt geen specifieke te duiden risico voort.				
<i>Financiële informatie</i> (bedragen x € 1.000)	<i>Resultaat</i> <i>2024</i>	<i>Eigen</i> <i>vermogen per</i> <i>31-12-2023</i>	<i>Eigen</i> <i>vermogen per</i> <i>31-12-2024</i>	<i>Vreemd</i> <i>vermogen</i> <i>per 31-12-</i> <i>2023</i>	<i>Vreemd</i> <i>vermogen</i> <i>per 31-12-</i> <i>2024</i>
	€ 1.464	€ 6.957	€ 7.746	€ 35.036	€ 29.551

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)					
<i>Visie/doel</i>	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin brandweer, GHOR (bureau Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen) en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.				
<i>Taken</i>	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is verantwoordelijk voor: - het instellen en in stand houden van een brandweerorganisatie; - het instellen en in stand houden van een GHOR-organisatie; - het organiseren van de gemeenschappelijke meldkamer; - het adviseren over het voorkomen van branden, rampen en crises; - het opstellen van een risicoprofiel: een overzicht van de rampen en crises die een reële bedreiging zijn voor onze regio; - het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing; - het aanschaffen en onderhouden van gemeenschappelijk materieel, zoals brandweerwagens.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Eindhoven				
<i>Financieel belang</i>	2%				
<i>Bijdrage gemeente</i> (bedragen x € 1.000)	<table> <tr> <th>2023</th><th>2024</th></tr> <tr> <td>€ 983</td><td>€ 978</td></tr> </table>	2023	2024	€ 983	€ 978
2023	2024				
€ 983	€ 978				
<i>Ontwikkelingen</i>	Belangrijkste ontwikkelingen 2024: - VRBZO constateerde dat zij al enige tijd niet kan voldoen aan eisen en verwachtingen, die aan een veiligheidsregio mogen worden gesteld. De organisatie heeft lange tijd met moeite kunnen en willen voldoen aan deze vereisten en verwachtingen. Er zijn grote zorgen over de bedrijfscontinuïteit, op onderdelen wordt niet of onvoldoende voldaan aan wettelijke vereisten en				

	er is onvoldoende slagkracht voor het uitvoeren van reguliere werkzaamheden. Het gaat hierbij met name om de vakbekwaamheid bij de brandweer, capaciteit bij de brandweer (zowel vrijwillige als beroepskrachten) en om taken op het gebied van ICT in de bedrijfsvoering. Lange tijd is getracht om binnen de bestaande middelen te voldoen aan de minimale vereisten. Maar blijven zoeken naar nog enige ruimte in de begroting is niet langer mogelijk en verantwoord. Deze constatering deelden we met het Algemeen Bestuur en ook met de raden. Via o.a. raadsinformatie bijeenkomsten werden zij over de situatie geïnformeerd. Het bestuur gaf opdracht om het beeld te concretiseren. Deze bestuurlijke opdracht is uitgewerkt, waarvan de 1^e deelopdracht (voldoen aan wet- en regelgeving) door het Algemeen Bestuur is vastgesteld en verwerkt in een begrotingswijziging, welke ter zienswijze is aangeboden aan de raden. - Eind 2022 gaf het Rijk aan dat zij extra BDuR gelden beschikbaar stellen voor veiligheidsregio voor de versterking van het domein van crisisbeheersing en informatiemanagement. Voor VRBZO was dat een extra structureel bedrag van € 1,75 miljoen in 2024. Op basis van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing werken we aan de versteviging van crisisbeheersing en informatiemanagement. Zo hebben we in 2024 diverse nieuwe medewerkers aangenomen op deze vakgebieden. Ook in 2025 gaan we verder met de uitvoering van de landelijke agenda. - In 2024 is het regionaal risicoprofiel in concept opgeleverd en ter zienswijze aan de gemeenteraden voorgelegd. Daarnaast hebben we in diverse trainingen en informatiesessies het nieuwe crisisplan geïmplementeerd. - In oktober 2024 startte Marijke Wilms als nieuwe directeurs bij VRBZO. Vooruitkijken naar 2025 zijn we vooral bezig met de uitvoering van de bestuurlijke deelopdracht 1: het voldoen aan wet- en regelgeving. We moeten hierbij stappen zetten in het orde brengen van de brandweer en bedrijfsvoering.				
<i>Risico's</i>	De omvang van de algemene reserve is onvoldoende t.o.v. het gewenste weerstandsvermogen op basis van de analyse van de risico's. Het is niet reëel dat alle benoemde risico's zich gelijktijdig en in de geraamde omvang voordoen. Daarmee achten we het acceptabel dat niet alle risico's via de algemene reserve zijn afgedekt. Voor de uitvoering van bestuurlijke opdracht om te voldoen aan wet- en regelgeving wordt in 2025 de gemeentelijke bijdrage structureel verhoogd. Om de verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 en 2027 te dempen, doen we in deze jaren een onttrekking uit de algemene reserve. Door deze onttrekkingen loopt de algemene reserve vrijwel leeg in 2027. De algemene reserve gebruiken we ook als weerstandsvermogen voor risico's. Dat betekent dat we t.z.t. mogelijk onvoldoende reserve hebben om onverwachte grote incidentele tegenvallers op te vangen binnen de organisatie.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2024</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2024</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2024</i>
	- € 705 (negatief)	€ 2.251	€ 3.262	€ 29.829	€ 30.215

Ergon – Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (GRWRE)

<i>Visie/doel</i>	Ergonbedrijven is het uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE). De missie van Ergon is 80% van de werkzoekenden die bij Ergon starten, binnen zes maanden aan betaald werk te helpen. Daarbij worden de mensen gestimuleerd om het uiterste uit zichzelf te
-------------------	---

	halen. Dit wordt gerealiseerd door de mensen inzicht te geven in hun eigen mogelijkheden en hen te laten groeien in werk- en vakvaardigheden, met als doel passend werk voor hen te vinden. En als mensen aan het werk zijn, dan worden ze begeleid op inhoudelijk en sociaal vlak. Dit doet Ergon samen met haar partners. Binnen de gemeenschappelijke regeling zijn de volgende rechtspersonen aanwezig: - Stichting Bevordering Werkgelegenheid Sociale Werkvoorziening (BWSW) te Eindhoven; - Stichting Werkgelegenheid Arbeid (WGA). Ergon Holding BV te Eindhoven met een deelneming in Kringloopbedrijf Het Goed Regio Eindhoven BV voor 49%;				
Taken	De GRWRE (Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven) draagt bij aan de gemeentelijke programmaliijn 6 Sociaal Domein: het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een handicap onder aangepaste omstandigheden. De GRWRE voert onder de participatiewet de Wet Sociale Werkvoorziening, de Loonkostensubsidie en Beschut Werken uit. Daarnaast voert de GRWRE andere vormen van gesubsidieerde arbeid en (onderdelen van) re-integratie trajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit. De GRWRE voert deze taken uit voor de deelnemende gemeenten: Eindhoven, Veldhoven, Valkenswaard, Heeze-Leende en Waalre uit. De gemeente Geldrop-Mierlo maakt op basis van een aanwijzingsbesluit op inkoopbasis gebruik van de GRWRE, voor een gedeeltelijke uitvoering van de WSW.				
Deelnemende partijen	De gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie (geen deelnemer).				
Bestuurlijk belang	Het college is met beide wethouders die Sociaal Domein in hun portefeuille hebben vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van Ergon.				
Vestigingsplaats	Eindhoven				
Financieel belang	2%				
Bijdrage gemeente (bedragen x € 1.000)	2023		2024		
	€ 1.453		€ 1.579		
Ontwikkelingen	In 2024 heeft Ergon de samenwerking met partners en gemeenten verder verstevigd. Ze zijn onderdeel van Brainport voor Elkaar, de Stap naar Gezonder en het Huis naar Werk. Daarnaast werken ze nauw samen met o.a. de klantmanagers van de gemeenten, WIJ Eindhoven en het WGT (werkgelegenheidsteam) van de gemeente Eindhoven. In 2024 is een start gemaakt in het kader van 'Durven Doen, Krachtstroom voor onze Koers' met een programma voor leiderschapsontwikkeling. Alle leidinggevenden worden in dit programma meegenomen. Eind 2024 hebben de directieleden alsook de businessunitmanagers en de afdelingshoofden een start gemaakt met hun programma. Ergon is in 2024 gestart met een jaarplan Privacy 2025, een privacybeleid, aanstellen van privacy champions, een datalekkenprocedure en een educatebeleid.				
Risico's	De algemene reserve van Ergon bedraagt voor resultaatbestemming per 31 december 2024 € 8,9 miljoen. Deze reserve dient als weerstandsvermogen om risico's financieel op te vangen. Het bestuur is van mening dat bijstorten op dit moment niet noodzakelijk is, hoewel het weerstandsvermogen van € 13,8 miljoen nog niet wordt gehaald.				
Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2024	Eigen vermogen per 31-12-2023	Eigen vermogen per 31-12-2024	Vreemd vermogen per 31-12- 2023	Vreemd vermogen per 31-12- 2024
	€ 10	€ 12.022	€ 10.415	€ 20.154	€ 20.593

Vennootschappen en coöperaties

De Bulders Woningbouw B.V.					
<i>Visie/doel</i>	De vennootschap heeft als doel het als beherend vennoot deelnemen in en het besturen van De Bulders Woningbouw C.V.				
<i>Taken</i>	Het voorzien in de financieringsbehoefte van De Bulders Woningbouw C.V., het beheren van en beschikken over alle soorten goederen en het stellen van zekerheden. Het sluiten van overeenkomsten en zich voor De Bulders Woningbouw C.V. verbinden.				
<i>Deelnemende partijen</i>	Gemeente Heeze-Leende				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Heeze-Leende is enig aandeelhouder.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Heeze				
<i>Financieel belang</i>	100%				
<i>Ontwikkelingen</i>	n.n.b.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>
	€ 3	€ 144	€ 147	€ 6	€ 18

De Bulders Woningbouw C.V.					
<i>Visie/doel en taken</i>	De Bulders Woningbouw C.V. heeft ten doel de integrale voorbereiding, ontwikkeling en het (doen) realiseren van de aanleg van de Randweg, en de realisatie van woningbouw in drie fasen gelegen in plangebied 'De Bulders'.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De Bulders Woningbouw B.V. als enig beherend vennoot.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De C.V. wordt bestuurd door De Bulders Woningbouw B.V. In de raad van vennoten wordt deelgenomen door de burgemeester van de gemeente Heeze-Leende.				
<i>Vestigingsplaats</i>	Heeze				
<i>Financieel belang</i>	99,2% via Gemeente Heeze-Leende en 0,8% via De Bulders Woningbouw B.V.				
<i>Ontwikkelingen</i>	-				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>
	- € 256	€ 1.726	€ 1.474	€ 8.128	€ 6.216

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	
<i>Visie/doel en taken</i>	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De deelneming kan dan ook als een duurzame belegging worden beschouwd.
<i>Deelnemende partijen</i>	De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies en de Staat der Nederlanden.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder Financiën.
<i>Vestigingsplaats</i>	Den Haag

<i>Financieel belang</i>	De gemeente heeft 10.020 aandelen à € 2,50 BNG in haar bezit die voor de verkrijgingsprijs van € 22.734 onder financiële vaste activa staan gewaardeerd.				
<i>Financiële informatie</i>	<i>Resultaat 2024</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2024</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2024</i>
	€ 294 miljoen	€ 4,7 miljoen	€ 4,8 miljoen	€ 110.819 miljoen	€ 123.614 miljoen

Brabant Water N.V.					
<i>Visie/doel en taken</i>	Brabant Water N.V. is het waterleidingbedrijf voor vrijwel geheel Noord-Brabant. De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.				
<i>Deelnemende partijen</i>	De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.				
<i>Bestuurlijk belang</i>	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is een wethouder.				
<i>Vestigingsplaats</i>	's-Hertogenbosch				
<i>Financieel belang</i>	De gemeente heeft in haar bezit 14.074 aandelen tegen de nominale waarde van € 0,10 per aandeel. Hiermee bezit de gemeente Heeze-Leende 0,50% van de stemmen en bedraagt het aandeel in het vermogen en het dividend tevens 0,50%. Dit bezit staat op de balans onder financiële vaste activa opgenomen tegen de verkrijgingsprijs van € 1.407.				
<i>Financiële informatie (bedragen x € 1.000)</i>	<i>Resultaat 2023</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2022</i>	<i>Eigen vermogen per 31-12-2023</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2022</i>	<i>Vreemd vermogen per 31-12- 2023</i>
	€ 9,2 miljoen	€ 690 miljoen	€ 699,2 miljoen	€ 584,6 miljoen	€ 618,6 miljoen

Stichtingen en verenigingen

Stichting Bureau Inkoop & Aanbestedingen Zuidoost Brabant	
<i>Visie/doel en taken</i>	Het streven binnen de inkooptrajecten naar maximale waarde voor de gemeente of publieke organisatie door het toepassen van maatschappelijk verantwoord inkopen binnen de inkooptrajecten. Dit bestaat uit het toepassen van Social return en Duurzaamheidscriteria en de toegang voor (regionaal) MKB tot overheidsopdrachten. Het streven binnen de gemeenten en haar gelieerde organisaties naar efficiency binnen de inkoopprocessen.
<i>Deelnemende partijen</i>	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het algemeen bestuur van de stichting bestaat uit een tweetal leden per deelnemende gemeente. Uit de leden van het algemeen bestuur is een dagelijks bestuur samengesteld. Dit bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee leden. De stichting kent een algemeen directeur.
<i>Vestigingsplaats</i>	Oirschot
<i>Financieel belang</i>	De entreegelden die als goodwill zijn betaald door gemeenten die later zijn aangesloten, worden tot het eigen vermogen van de stichting gerekend. Deze worden niet eerder dan bij liquidatie van de stichting aan de gemeenten terugbetaald. Het entreegeld voor de gemeente Heeze-Leende bedroeg € 10.833.

Stichting HSLnet	
<i>Visie/doel en taken</i>	Aanleg en in stand houden van een glasvezelnetwerk als nutsvoorziening voor de kernen en het buitengebied van Heeze-Leende.
<i>Deelnemende partijen</i>	Het juridische eigendom van het open glasvezelnetwerk is in handen van de Stichting HSLnet en het economische eigendom is in handen van Coöperatie HSLnet u.a., die is opgericht specifiek voor het beheer en de exploitatie van het netwerk.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente heeft volledige zeggenschap in de Stichting en 1 van de 3 bestuursleden is (statutair) een wethouder van de gemeente Heeze-Leende.
<i>Vestigingsplaats</i>	Heeze-Leende
<i>Financieel belang</i>	In het kader van de financiering van de aanleg van een glasvezelnetwerk is in 2016 een lening van € 5,2 miljoen verstrekt aan de Stichting HSL-net. De lening bedraagt eind 2024 nog € 3.185.000

Natuurgrenspark De Groote Heide		
Visie/doel	De BGTS (Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking) maakt de aanwezige natuur en recreatiemogelijkheden tot economische factoren van betekenis. De organisatie schept werkgelegenheid voor de regio, omdat de natuur van de Groote Heide kan functioneren als spin-off voor verblijfsaccommodaties, horeca en verdienmodellen voor toerisme.	
Taken		
Deelnemende partijen	De gemeenten Heeze-Leende, Pelt (B), Hamont-Achel (B), Cranendonck, Valkenswaard, Eindhoven.	
Bestuurlijk belang	Het college is met een wethouder als vicevoorzitter vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en Natuurgrenspark De Groote Heide.	
Vestigingsplaats	Valkenswaard	
Financieel belang	n.n.b.	
	2023	2024

Bijdrage gemeente Heeze Leende (bedragen x € 1.000)	€ 44			€ 44	
Ontwikkelingen					
Risico's	Het niet-gedekte financiële risico voor gemeente Heeze-Leende bedraagt € 4.400 (op basis van 10% bijdrage 2019, definitieve cijfers 2024 n.n.b.).				
Financiële informatie (bedragen x € 1.000)	Resultaat 2024	Eigen vermogen per 31-12-2023	Eigen vermogen per 31-12-2024	Vreemd vermogen per 31-12-2023	Vreemd vermogen per 31-12-2024
	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Paragraaf grondbeleid

Algemeen

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de in programma 2 *Wonen, bedrijven en recreëren* opgenomen onderwerpen huisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, infrastructuur, recreatie en natuur.

In deze paragraaf nemen wij u mee in de uitgangspunten met betrekking tot het grondbeleid. We laten zien welke grondexploitaties lopen en geven inzicht in de risico's die we lopen.

Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer

Door het tijdig opstellen en actualiseren van de grondexploitaties in eigen beheer worden kosten en opbrengsten in relatie met elkaar gebracht en ontstaat inzicht in de mogelijke financiële risico's. De grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd. De volgende uitgangspunten/parameters zijn gehanteerd bij de actualisatie van de grondexploitaties:

Uitgangspunten/parameters	Rekening 2023	Rekening 2024
Parameter rente	1,7 % over de boekwaarde per 1 januari	1,5 % over de boekwaarde per 1 januari, over 2024 is gerekend met 3,4%
Parameter kostenstijging	5%	5%
Parameter opbrengstenstijging	0%	0%
Percentage voorbereiding en toezicht/algemene kosten	15%	15%
Looptijd van grondexploitaties	maximaal 10 jaar	maximaal 10 jaar

Parameter rente

Het rentepercentage is gewijzigd van 1,7% naar 1,5 % ten opzichte van de uitgangspunten zoals genoemd in de jaarrekening 2023.

Volgens de notitie grondbeleid 2023 van de commissie BBV moet vanaf begrotingsjaar 2025 de algemene omslagrente worden gebruikt voor het toerekenen van rente aan de grondexploitaties. De rente-omslag wordt dan berekend door de netto rentelasten (rentelasten minus rentebaten) te delen door boekwaarde van de vaste activa + voorraad gronden (Bouwgrond in exploitatie) op begin begrotingsjaar, voor zover integraal gefinancierd. Voorheen werd de toegestane toe te rekenen rente in grondexploitaties gebaseerd op de daadwerkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen. Uit narekening op de oude manier blijkt dat de toe te rekenen rente in 2024 3,4% bedraagt. De afwijking met de begrote 1,7% komt doordat er alleen gerekend wordt met de daadwerkelijke betaalde rente aan vreemd vermogen. In 2024 hebben we een hoog bedrag aan kasgeldleningen afgesloten. De rentelasten worden meegenomen in deze berekening en niet de rentebaten. Wanneer de algemene omslagrente wordt gehanteerd in begrotingsjaar 2025 dan wordt uitgegaan van netto rentelasten (rentelasten minus -baten). We verwachten dat deze in lijn ligt met de omslagrente van 1,5% die is opgenomen in de programmabegroting 2025-2028.

Parameter kostenstijging

Voor de korte termijn (2025) wordt een kostenstijging van 3 tot 6 % verwacht, voor de middellange termijn een stijging van 3 tot 6 % en voor de lange termijn een stijging van 2%. Dit is gebaseerd op het rapport 'Outlook grondexploitaties 2025'. Omdat de kosten op korte termijn gemaakt worden, is het percentage gehandhaafd op 5%.

Parameter opbrengstenstijging

Bijna alle (op een kleine reststrook na) nog te verkopen gronden zijn verkocht. De nieuwe grondprijzen zoals opgenomen in de begroting 2025, hebben daarom geen gevolg meer voor de grondexploitaties. Daarom is bij de lopende exploitaties een opbrengstenstijging van 0% aangehouden.

Parameter voorbereiding en toezicht/algemene kosten

Bij de kosten voor voorbereiding en toezicht en de algemene kosten gaan we uit van een gemiddeld jaarlijks percentage van 15%.

Grondprijzen

Bij het vaststellen van de begroting 2025 zijn de grondprijzen gewijzigd. De volgende per 1 januari 2025 geldende grondprijzen zijn zoals hierboven aangegeven niet meer van invloed op de actualisatie van de grondexploitaties.

	Prijs per m2 in 2025 (exclusief BTW)
Kavels voor vrije sectorwoningen	Taxatieprijs met bandbreedte tussen € 275 tot € 489 per m2
Kavels t.b.v. sociale huurwoningen	€ 275
Kavels t.b.v. sociale koopwoningen	Taxatieprijs binnen bandbreedte bij vrije sectorwoningen
Bedrijfsground	Taxatieprijs met bandbreedte tussen € 180 en € 210 per m2

Bouwgrondexploitaties in eigen beheer

De actualisatie van de grondexploitaties leidt tot de volgende prognose per einde van de exploitaties:

Tabel 10.0 Bouwgrondexploitaties in eigen beheer

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Boekwaarde per 31 december 2024	Verwacht resultaat *	Verwacht resultaat vorige actualisatie (juni 2024 t.b.v. begroting 2025)	Verschil verwacht resultaat	Jaar van afsluiting
De Poortmannen, Heeze	1451 V	1.273 V	1.221 V	52 V	2025
De Breedvennen, Leende	381 V	280 V	272 V	8 V	2025
Centrumplan/Schoolstraat Leende	187 V	126 V	125 V	1 V	2025

* Betreft het verwachte totale resultaat vóór tussentijdse winstnemingen.

Tegen de verwachting in konden de grondexploitaties nog niet worden afgesloten omdat het bouw- en woonrijp maken niet in 2024 kon worden afgerond. Deze 3 grondexploitaties lopen daarom nog een jaar langer door. Alle grondexploitaties hebben bij einde looptijd een positief resultaat waarbij het totale resultaat € 60.835 gunstiger is dan bij de vorige actualisatie werd berekend. De belangrijkste reden voor dit gunstigere resultaat is bij de Poortmannen rekening was gehouden met de aanleg van een waterberging. Omdat deze watertechnisch gezien niet nodig blijkt, komen de kosten voor bouw- en woonrijp maken en ook de kosten voor voorbereiding en toezicht aanzienlijk lager uit.

Woningbouwprojecten niet in eigen beheer

Naast een actieve grondexploitatie kan de gemeente in voorkomende gevallen kiezen voor een faciliterend grondbeleid, waarbij sprake kan zijn van kostenverhaal. Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente het particulier mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan het desbetreffende exploitatiegebied kunnen op de particuliere exploitant worden verhaald. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan; ze beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit inspraakprocedures en het vaststellen van het omgevingsplan. Daarnaast wordt het eigendom en beheer van de eventuele openbare ruimte vaak door de gemeente overgenomen. In 2024 waren er geen projecten waarop kostenverhaal van toepassing was.

Risico's grondexploitatie

In het verleden was de gemeente voor het voeren van een goed grondbeleid verplicht om een genormeerde reserve grondexploitatie te vormen. Inmiddels is deze verplichting vervallen. Het is daarom van belang om te bezien met welke risico's we rekening dienen te houden bij het bepalen van het noodzakelijk weerstandsvermogen van de gemeente (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). De resultaten van de grondexploitaties vormen

door het vervallen van de verevening via de reserve grondexploitaties onderdeel van het resultaat van de gemeente Heeze-Leende.

Risico's bij grondexploitaties in eigen beheer

De risico's zijn per grondexploitatie gezien. Binnen de grondexploitaties kan sprake zijn van marktontwikkelingen (vertraging van de afzet als gevolg van gewijzigde woon- en werkbehoeften en conjunctuurontwikkelingen) en specifieke projectrisico's (bestemmingsplan, milieu, flora en fauna, archeologie).

De calculaties van de verwachte eindwaarde van de grondexploitaties zijn met enige voorzichtigheid berekend, maar toch blijven risico's altijd bestaan. Voor de grondexploitaties zijn daarom de risico's gezien en vertaald in een worst case scenario waarin rekening is gehouden met het voordoen van deze risico's. Onderstaand overzicht toont aan dat er bij geen enkele grondexploitatie sprake is van een nadelig resultaat. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen is het daarom niet nodig om hiervoor iets op te nemen als risico (zie paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Tabel 11.1 Verwachte resultaat grondexploitaties in eigen beheer

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Verwacht resultaat	Verwacht resultaat worst case
De Poortmannen, Heeze	1273 V	1259 V
De Breedvennen, Leende	280 V	277 V
Centrumplan/Schoolstraat Leende	126 V	122 V

De Breedvennen, Leende

De grond is inmiddels verkocht en de diverse onderzoeken zijn uitgevoerd. In het worst case scenario is rekening gehouden met een hoger percentage voor kostenstijging (7%) en een jaar later afronden van de bouw- en woonrijp maak werkzaamheden. De risico's zijn klein.

De Poortmannen, Heeze

De grond is inmiddels verkocht en de diverse onderzoeken zijn uitgevoerd. In het worst case scenario is rekening gehouden met een hoger percentage voor kostenstijging (7%) en een jaar later afronden van de bouw- en woonrijp maakwerkzaamheden. Tevens is met een lager rentepercentage (1%) gerekend. De risico's zijn klein.

Centrumplan/Schoolstraat, Leende

De grond is inmiddels verkocht en de diverse onderzoeken zijn uitgevoerd. In het worst case scenario is rekening gehouden met een hoger percentage voor kostenstijging (7%) en een jaar later afronden van de bouw- en woonrijp maakwerkzaamheden. Tevens is met een lager rentepercentage (1%) gerekend. De risico's zijn klein.

Risico's bij grondexploitaties op basis van samenwerking

De Bulders

De Bulders Woningbouw BV/CV is als aparte entiteit verantwoordelijk voor haar eigen risico's. Daarom heeft zij binnen haar eigen grondexploitatie een risicobuffer opgenomen.

Met de levering van de gronden van de gemeente aan de Bulders is een ander risico voor de gemeente ontstaan. De Bulders heeft vreemd vermogen aan moeten trekken voor het kunnen aankopen van de gronden en het starten met bouwrijp maken van de gronden. De gemeente staat 100% garant voor deze lening. Dit risico is benoemd en verwerkt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Winstneming

Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het belangrijk om voorzichtig te zijn. In de nadere uitleg door de commissie BBV is de wijze waarop de tussentijdse winstneming moet worden berekend, vastgelegd. Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De percentage of completion (Poc) methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties die door de gemeente worden uitgevoerd.

Bij toepassing van de Poc-methode wordt voor wat betreft de berekeningsmethodiek en de planinhoudelijke uitgangspunten niet afgeweken van de grondexploitatie of herziening zoals deze tot en met het verslagjaar door het college en/of de raad zijn vastgesteld. De tussentijdse winst wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Indien nog geen gronden zijn verkocht is er dus nog geen sprake van gerealiseerde winst. Maatgevend is de realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie. Bij de berekening van de tussentijdse winst volgens Poc-methode worden de volgende formules gehanteerd:

$$\begin{aligned} \% \text{ kostenrealisatie} \times \% \text{ opbrengstrealisatie} &= \% \text{ Poc} \\ \% \text{ Poc} \times \text{verwachte winst} &= \text{tussentijdse winstneming} \end{aligned}$$

Op de verwachte winst worden de project specifieke risico's becijferd en in mindering gebracht. Bij de gemeente Heeze-Leende hanteren we daarom bij de berekening van de tussentijdse winstneming het verwachte resultaat volgens het worst case scenario.

Vanwege de eenduidigheid en eenvoud worden geen uitzonderingen gemaakt voor het toepassen van de Poc-methode. Dit betekent dat de Poc-methode moet worden gehanteerd voor het bepalen van de tussentijdse winstneming.

Toepassing van de Poc-methode op onze grondexploitaties leidt tot de volgende berekening van de in deze jaarrekening verwerkte tussentijdse winstneming:

Tabel 11.2 Tussentijdse winstneming volgend Poc-methode

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	% kostenrealisatie	% opbrengstenrealisatie	% Poc (A)	Verwacht resultaat worst case (B)	Tussentijdse winstneming 2024 (= A x B)
De Poortmannen, Heeze	98,1	99,9	97,9	1.259	1.232
De Breedvennen, Leende	98,9	100,0	98,9	277	274
Centrumplan/Schoolstraat, Leende	88,4	100,0	88,4	122	108
Totaal					1.614

De tussentijdse winstneming in 2024 leidt tot een positief resultaat van € 59.000 (in 2023 tussentijdse winstneming van € 1.555.000). Tussentijds winstnemen leidt tot een toename van het resultaat vóór bestemming maar betekent ook dat het risico voor de grondexploitaties toeneemt. Immers worden winsten al genomen voordat het project helemaal is afgerond en de werkelijke winst definitief is. Om deze risico's te beperken, is door de raad bepaald de tussentijdse winstneming te storten in de reserve grondexploitaties. De risico's door tussentijdse winstneming worden dan gedekt door deze reserve en het resultaat na bestemming wordt niet beïnvloed door de tussentijdse winstnemingen.

De raad heeft ook bepaald dat *gerealiseerde* winsten op bouwgrondexploitaties toegevoegd worden aan de reserves bovenwijkse voorzieningen en totaaloplossing verkeersproblematiek. Bij tussentijdse winstneming is nog geen sprake van daadwerkelijk gerealiseerde winsten en bestaat het risico dat de werkelijke winsten lager zijn. De

tussentijdse winsten worden in de reserve grondexploitatie gestort. Na afronding van een project en bepaling van de gerealiseerde winst worden deze gerealiseerde winsten toegevoegd aan de reserves bovenwijkse voorzieningen en totaaloplossing verkeersproblematiek.

Paragraaf Wet open Overheid (WOO)

Wat willen we bereiken?

De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel de transparantie van de overheid te vergroten en de toegang tot overheidsinformatie te verbeteren. De wet is bedoeld om burgers en organisaties meer inzicht te geven in het functioneren van de overheid en om de democratische controle te versterken.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat gaan we doen?

De implementatie van de Woo vindt gefaseerd plaats en richt zich op 3 hoofdthema's:

1. actief openbaar maken van informatie;
2. passief openbaar maken van informatie;
3. informatiehuishouding op orde.

Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht overheden om gefaseerd door middel van tranches actief documenten uit de verschillende informatiecategorieën te publiceren. De A2 Samenwerking heeft hier een project voor ingericht.

De gemeente Heeze-Leende voldoet per 1 november 2024 aan de eerste tranche van de Woo. Per 1 november moesten vijf informatiecategorieën verplicht openbaar zijn gemaakt. Dit betekent dat burgers en belanghebbenden vanaf 1 november 2024 toegang hebben tot:

- Wetten en algemeen verbindende voorschriften
- Overige besluiten van algemene strekking
- Organisatie en werkwijze
- Bereikbaarheidsgegevens
- Vergaderstukken van de Staten-Generaal (niet van toepassing voor de gemeente)

In de loop van 2025 zullen ook de informatiecategorieën uit de tranche 2 van de Woo wettelijk verplicht worden. Hierin zijn andere informatiecategorieën opgenomen. Van deze informatiecategorieën voldoen we nu al gedeeltelijk aan de wettelijke verplichting tot actieve openbaarmaking van:

- Jaarplannen en jaarverslagen
- Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken

Passieve openbaarmaking

In het afgelopen jaar zijn er 14 Woo-verzoeken ontvangen. Het aantal Woo-verzoeken laat zich moeilijk voorspellen. De verzoeken vormen in bepaalde gevallen een hoge belasting van inzet, waardoor de termijnen niet altijd gehaald worden. De verwachting is dat naarmate er meer informatie actief openbaar wordt gemaakt, het aantal Woo-verzoeken zal afnemen.

Informatiehuishouding op orde

"Informatiehuishouding" betreft de opslag, het beheer en de verstrekking van gegevens binnen een organisatie. Dit moet goed georganiseerd zijn, zodat iedereen snel toegang heeft tot de benodigde informatie en om de besluitvorming te kunnen verantwoorden.

In het afgelopen jaar hebben we ons gericht op het vergroten van het bewustzijn over een goed georganiseerde informatiehuishouding en de toekomstige verplichte openbaarheid. De eerste stappen zijn gezet om de informatie uit Tranche 1 en 2 goed te ontsluiten.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

Tabel 11.0 Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Programma		Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Vershil begroting na wijzigingen - rekening
Lasten						
1	Dienstverlening en bestuur	12.383	11.706	11.666	13.582	-1.916
2	Wonen, bedrijven en recreëren	12.050	12.228	13.642	13.373	270
3	Samen leven en participeren	18.644	19.243	26.256	28.643	-2.387
Totaal lasten		43.077	43.177	51.564	55.598	-4.034
Baten						
1	Dienstverlening en bestuur	32.999	33.650	35.103	35.981	878
2	Wonen, bedrijven en recreëren	7.118	6.273	7.000	7.061	61
3	Samen leven en participeren	3.382	2.700	10.368	11.660	1.292
Totaal baten		43.499	42.622	52.471	54.702	2.231
Saldo van baten en lasten		422	-555	907	-896	-1.803
Toevoegingen aan reserves						
1	Dienstverlening en bestuur	185	501	570	552	18
2	Wonen, bedrijven en recreëren	313	0	2.938	2.997	-59
3	Samen leven en participeren	339	0	1.348	538	810
Totaal toevoegingen aan reserves		837	501	4.856	4.087	769
Onttrekkingen aan reserves						
1	Dienstverlening en bestuur	127	458	687	589	-99
2	Wonen, bedrijven en recreëren	652	145	3.093	2.979	-115
3	Samen leven en participeren	122	453	952	713	-238
Totaal onttrekkingen aan reserves		901	1.056	4.732	4.281	-452
Saldo mutatie reserves		63	555	-124	194	-338
Saldo na bestemming (resultaat)		485	0	782	-703	-1.485

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van de afwijkingen per programma

In de volgende analyse op programmaniveau worden de afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Programma 1: Dienstverlening en bestuur

Tabel 11.1 Analyse afwijking programma 1

Bedragen x € 1.000

Thema		Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil begroting na wijzigingen - rekening
1.1	Bestuur	1.740	1.594	1.634	1.573	61
1.2	Samenwerking	232	228	228	235	-7
1.3	Openbare orde en veiligheid	1.512	1.614	1.722	1.674	48
1.4	Burgerzaken	770	696	696	942	-246
1.5	Algemene dekkingsmiddelen	260	69	-26	457	-483
1.6	Overhead	7.584	7.426	7.381	8.711	-1.330
1.7	Overige baten en lasten	241	32	0	3	-3
1.8	Vennootschapsbelasting	43	47	32	-13	45
Totaal lasten		12.383	11.706	11.666	13.582	-1.916
1.1	Bestuur	0	0	60	28	-32
1.2	Samenwerking	0	0	0	0	0
1.3	Openbare orde en veiligheid	182	336	226	215	-12
1.4	Burgerzaken	245	173	173	381	208
1.5	Algemene dekkingsmiddelen	32.289	33.113	34.612	35.321	709
1.6	Overhead	142	27	31	11	-20
1.7	Overige baten en lasten	140	0	0	25	25
1.8	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Totaal baten		32.999	33.650	35.103	35.981	878
Saldo baten en lasten programma 1		20.616	21.944	23.437	22.398	-1.038
Toevoegingen aan reserves		185	501	570	552	18
Onttrekkingen aan reserves		127	458	687	589	-99
Saldo mutatie reserves		-58	-43	117	36	-81
Saldo na bestemming programma 1		20.558	21.901	23.553	22.435	-1.119

Afwijkingen

Bedragen x € 1.000

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
1.0 Mutaties reserves programma 1			
Reserve klein materieel Openbare Werken De aanschafwaarde van de werktuigen waren minder dan 10k waardoor het niet kan worden gezien als een investering en is het niet nodig om een dekkingsreserve te vormen om de lasten te dekken. Daarom is er 18k minder toegevoegd aan de reserve klein materieel openbare werken.	-18	-	18
Reserve kwaliteitsimpuls personeel Wegens de financiële situatie in 2024, zie inleiding. Heeft de voorgestelde onttrekking niet plaatsgevonden.	-	-95	-95
Overige verschillen	0	-4	-4
Totaal afwijkingen product 1.0 Mutaties reserves programma 1	-18	-99	-81
1.1 Bestuur			
Uitgeleend personeel De baten van uitgeleend personeel is te hoog geschat bij de slotwijziging.	-	-32	-32
Dotatie pensioenvoorziening De dotatie aan de pensioenvoorziening bleek lager te zijn dan verwacht.	-63	-	63
Overige verschillen	2	-	-2
Totaal afwijkingen product 1.1 Bestuur	-61	-32	29
1.2 Samenwerking			
Overige verschillen	7	-	-7
Totaal afwijkingen product 1.2 Samenwerking	7	-	-7
1.3 Openbare orde en veiligheid			
Integraal veiligheidsbeleid Er zijn minder handhavingsacties ingepland dan voorzien en dus ook minder juridische ondersteuning nodig geweest.	-17	-	17
Leges evenementen Er zijn minder leges m.b.t. evenementen, alcoholwet en overige vergunningen ontvangen.	-	-4	-4
Onderhoudskosten We hebben dit jaar de politiepost gerealiseerd, derhalve was er minder onderhoudskosten gerealiseerd dan geraamd.	-23	-	23
Overige verschillen	-8	-8	-
Totaal afwijkingen product 1.3 Openbare orde en veiligheid	-48	-12	36

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
1.4 Burgerzaken			
Reisdocumenten Piek Bekend is dat er een paspoortpiek is van 2024 - 2029. Er zijn in 2024 toch meer paspoorten aangevraagd dan geraamd op basis van historische cijfers. Meer aanvraag van paspoorten leidt ook tot meer rijksafdrachten.	108	214	106
Personeel en inhuur derden Voor de afwijkingen in personeel en inhuurbudget zie paragraaf bedrijfsvoering.	131	-	-131
Overige verschillen	7	-6	-13
Totaal afwijkingen product 1.4 Burgerzaken	246	208	-38
1.5 Algemene dekkingsmiddelen			
Kapitaallasten In de slotwijziging zijn de kapitaallasten gesaldeerd bekeken en voorgesteld om 391k af te ramen. De verdeling naar de programma's toe gebeurt bij de jaarrekening. Na het alloceren van de aframing naar de programma's bleek dat er 163k te veel is afgeraamd.	498	335	-163
Proceskosten WOZ woningen Door de grote hoeveelheid bezwaarschriften hebben we een meerwerk in de afhandeling en een veel hoger bedrag aan proceskosten uitgekeerd.	10	-	-10
OZB Bij de berekening van de tarieven is uitgegaan van geschatte waardeinstijgingen en areaaluitbreiding. Achteraf is gebleken dat de waardeinstijgingen in 2024 hoger zijn geweest dan verwacht. Hierdoor is de opbrengst hoger dan begroot.	-	174	174
Gemeentefonds Tijdens een interne controle bleek het bedrag van het gemeentefonds bijgesteld te worden en zijn de september en decembercirculaire niet volledig verwerkt in de slotwijziging van 2024. Dit leidt tot een voordeel van 221k in 2024.	-	221	221
Budgettaire neutrale afwijkingen Er zijn enkele verrekeningen van de ontvangen algemene uitkering van voorgaande jaren. Deze zijn begroot als uitgaven maar gerealiseerd als negatieve inkomsten.	-25	-25	-
Overige verschillen	-	4	4

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
<i>Totaal afwijkingen product 1.5 Algemene dekkingsmiddelen</i>	483	709	226
1.6 Overhead			
Overige personeelslasten In 2024 hebben we van een aantal medewerkers afscheid genomen en diverse bestedingen moeten doen voor werving en selectie. Verder zijn wij ook eigenrisicodragers van een aantal (ex)werknemers voor bepaalde sociale uitkeringen. Deze leidde tot een toename in lasten.	12	-	-12
Bedrijfsvoering GRSA2 De bedrijfsvoering van de GRSA2 heeft in 2024 veel vacatures moeten invullen met inhuur. De extra kosten worden doorbelast aan de gemeenten.	400	-	-400
Communicatie Wegens de financiële situatie in 2024, zie inleiding, is er minder besteed aan communicatie-activiteiten.	-28	-	28
Vervoermiddelen/tractie Belastingen en brandstof zijn in prijs gestegen en blijven dit naar alle waarschijnlijkheid doen. Een gedeelte van het wagenpark is in 2024 vervangen, voordat deze vervanging uiteindelijk gerealiseerd was hebben we extra kosten gemaakt op het onderhoud van de oude bedrijfswagens.	19	-	-19
Gemeentehuis Heeze Het gemeentehuis is voorzien van een hybride CV ketel (gas gecombineerd met een luchtwarmtepomp). Hierdoor zijn de kosten voor gebruik van gas naar beneden gegaan, maar de kosten voor elektra omhoog. Een gedeelte van het gebruik van elektriciteit is opgevangen door de zonnepanelen. Echter door het slechte weer en de leeftijd van de panelen (klein vermogen t.o.v. huidige panelen) is de opbrengst lager uitgevallen waardoor er minder kon worden gesaldeerd.	14	-	-14
Schadeclaim Een geraamde schadeclaim aan het gemeentehuis is afgewezen.	-	-20	-20
Accountantscontrole Jaarstukken 2023 Het bedrag van 33k betreft de afrekening met accountantskantoor Flynth voor de controle op de jaarstukken van 2023.	33	-	-33
Personeel en inhuur derden Voor de afwijkingen in personeel en inhuurbudget zie paragraaf bedrijfsvoering.	881	-	-881

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Overige verschillen	-1	-	1
Totaal afwijkingen product 1.6 Overhead	1.330	-20	-1.350
1.7 Overige baten en lasten			
Vrijval nog te betalen btw Wegens verjaring is een nog te betalen btw bedrag afkomstig van jaar 2017 vrijgevallen.	-	13	13
Vervallen verplichtingen Een aantal verplichtingen die als balansposten zijn opgenomen zijn vervallen. Derhalve vallen die posten vrij in de exploitatie.	-	11	11
Overige verschillen	3	1	-2
Totaal afwijkingen product 1.7 Overige baten en lasten	3	25	22
1.8 Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting 2024 De voorlopige aanslag van 2024 blijkt lager te zijn dan eerder geraamd.	-45		45
Overige verschillen	-	-	-
Totaal afwijkingen product 1.8 Vennootschapsbelasting	-45	-	45
Totaal afwijkingen programma 1			
	1.897	779	-1.118

Programma 2: Wonen, bedrijven en recreëren

Tabel 11.2 Analyse afwijking programma 2

Bedragen x € 1.000

Thema		Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Vershil begroting na wijzigingen - rekening
2.1	Wonen en bouwen	1.736	1.943	2.505	2.312	193
2.2	Openbare ruimte	3.057	3.005	2.995	2.997	-3
2.3	Ruimtelijke ordening	460	671	651	613	38
2.4	Milieu	1.120	1.165	1.601	1.239	362
2.5	Afval	1.828	1.517	1.642	1.675	-33
2.6	Water	1.745	2.258	2.258	2.205	52
2.7	Economische zaken	693	248	365	587	-223
2.8	Recreatie en toerisme	1.411	1.421	1.627	1.744	-117
Totaal lasten		12.050	12.228	13.642	13.373	270
2.1	Wonen en bouwen	1.080	569	704	1.003	299
2.2	Openbare ruimte	350	141	274	287	13
2.3	Ruimtelijke ordening	216	42	42	32	-10
2.4	Milieu	278	332	738	434	-304
2.5	Afval	2.046	1.909	1.909	1.900	-10
2.6	Water	2.430	2.890	2.890	2.838	-52
2.7	Economische zaken	289	24	77	162	85
2.8	Recreatie en toerisme	430	364	364	405	41
Totaal baten		7.118	6.273	7.000	7.061	61
Saldo baten en lasten programma 2		-4.932	-5.955	-6.642	-6.311	331
Toevoegingen aan reserves		313	0	2.938	2.997	-59
Onttrekkingen aan reserves		652	145	3.093	2.979	-115
Saldo mutatie reserves		339	145	155	-18	-173
Saldo na bestemming programma 2		-4.593	-5.810	-6.487	-6.330	158

Afwijkingen

Bedragen x € 1.000

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
2.0 Mutaties reserves programma 2			
Reserve tussentijds winstnemingen Grexen De afwijking in lasten betreft de dotatie tussentijdse winstneming van de grondexploitatie in de reserve. Zowel de storting in de reserve als de winst dat wordt verantwoord onder thema 2.7 zijn niet geraamd. Er is dus sprake van budgettaire neutrale afwijkingen.	59	-	-59
Reserve huisvesting Nog niet alle werkzaamheden voor de woningonderzoeken zijn verricht. Daardoor is er 9K minder onttrokken aan de reserve volkshuisvesting.	-	-9	-9
Onttrekking reserve implementatie omgevingswet Zie toelichting bij 2.1 onderdeel "Implementatiebegeleiding Omgevingswet". Door de lagere bestedingen is de onttrekking van deze reserve ook lager.	-	-155	-155
Reserve Centrumplan Leende De investering is nog niet afgesloten waardoor de kapitaallasten nog niet lopen. In de slotwijziging is deze afgeraamd met 48K in programma 2. Echter had het programma 3 moeten zijn.	-	48	48
Overige verschillen	-	1	2
Totaal afwijkingen product 2.0 Mutaties reserves programma 2	59	-115	-173
2.1 Wonen en bouwen			
Vrijval voorbereidingskosten potentiële grondexploitatie De gemaakte voorbereidingskosten voor Ginderover 58 hebben na 5 jaar niet geleid tot een grondexploitatie en moet dus conform de BBV ten laste komen van het exploitatieresultaat.	28	-	-28
De Bulders De uren die worden besteed aan de Bulders declareren wij bij de Bulders. Echter zijn er na de herstructurering minder uren besteed aan de Bulders. Derhalve is er een afwijking in zowel de lasten als de baten. De afwijking in lasten is lager omdat er dit jaar nog afrekeningen zijn voor advies dat is ingewonnen m.b.t. herstructurering van de Bulders.	-	-42	-42
Woningbehoefteonderzoek t.b.v. meerjarige strategie In de kadernota 2024 zijn incidentele middelen gevraagd om de woningbehoefteonderzoeken uit te voeren ten behoeve van de meerjarige strategie. Niet alle onderzoeken zijn op dit moment uitgevoerd.	-17	-	17
Implementatiebegeleiding Omgevingswet Door technische problemen in de plansoftware bleek het niet mogelijk plannen te publiceren, de werkzaamheden rondom de omgevingsplan wijziging ten behoeve van het woningbouwproject Breedvennen heeft daarom vertraging opgelopen.	-68	-	68

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Bouwleges In 2024 zijn er meer aanvragen/opbrengsten per aanvraag in rekening gebracht dan bij het opstellen van de begroting ingeschat was.	-	189	189
Personeel en inhuur derden De afwijkingen in de salarissen en lasten voor inhuur personeel derden is toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering	-219	-	219
Budgettaire neutrale afwijkingen Spuk J94 lokale aanpak isolatie bestedingen zijn lager dan geraamd. We hebben Spuk J210B Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw toegekend gekregen. Zowel de bestedingen als de inkomsten zijn niet geraamd.	147	147	-
Overige verschillen	1	5	4
Totaal afwijkingen product 2.1 Wonen en bouwen	-193	299	492
2.2 Openbare ruimte			
Gladheidsbestrijding Door de relatief zachte winter zijn er minder werkzaamheden nodig geweest voor gladheidsbestrijding.	-39	-	39
Openbare verlichting Binnen de gemeente zijn uitzonderlijk veel schades geregistreerd die niet te koppelen zijn aan het onderhoud waarvoor dit budget bedoeld is. Deze schades ad 71k worden gedeeltelijk gedekt door schadevergoedingen ad 14k. Daarnaast is er een voorsprong ten opzichte van het plan om te verleden. Dit is een gevolg van de keuze om werk met werk te maken. In het Beleidsplan openbare verlichting 2024-2029 is ook gecommuniceerd dat er 14k aan desinvestering zal zijn in 2024 wegens het eerder verleden.	85	14	-71
Degeneratiekosten We hebben nog meer ontvangen aan degeneratiekosten (door kabels en leidingen leggen) dan bekend was bij de slotwijziging.	-	14	14
Bijdrage Bereikbaarheidsagenda De 21 gemeenten van de regio Zuidoost-Brabant hebben in 2016 besloten samen met verschillende betrokken partijen en de Metropoolregio Eindhoven de bereikbaarheid van de regio aan te pakken. Het resultaat van de samenwerking is de regionale Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant.	21	-	-21
Personeel en inhuur derden De afwijkingen in de salarissen en lasten voor inhuur personeel derden is toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering	-56	-	56
Budgettaire neutrale afwijkingen Bestedingen van Spuk J94 lokale aanpak isolatie zijn minder dan geraamd in 2024.	-17	-17	-
Overige verschillen	9	2	-7

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Totaal afwijkingen product 2.2 Openbare ruimte	3	13	10
2.3 Ruimtelijke ordening			
Bestemmingsplannen Er zijn meer leges binnengekomen dan bekend was tijdens de slotwijziging.	-	12	12
Regiodeal natuurpoort de Plaetse Wegens een btw correctie blijken de declarabele uitgaven minder te zijn dan geraamd.	-	-22	-22
Personeel en inhuur derden De afwijkingen in de salarissen en lasten voor inhuur personeel derden is toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering	-31	-	31
Overige verschillen	-7	-	6
Totaal afwijkingen product 2.3 Ruimtelijke ordening	-38	-10	27
2.4 Milieu			
Personeel en inhuur derden De afwijkingen in de salarissen en lasten voor inhuur personeel derden is toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering	-42	-	42
Deelname klimaatportaal De projectkosten voor deelname aan het klimaatportaal blijken in 2024 lager dan geraamd.	-10	-	10
Budgettaire neutrale afwijkingen De bestedingen voor de spuk CDOKE bleken lager te zijn dan geraamd in 2024. Bestedingen van spuk J94 lokale aanpak isolatie zijn onterecht hierop geraamd. Deze horen onder thema 2.2. Verder is de besteding van de spuk E3 sanering verkeerslawaaï lager dan verwacht.	-307	-307	-
Overige verschillen	-3	3	6
Totaal afwijkingen product 2.4 Milieu	-362	-304	58
2.5 Afval			
Afvalinzameling en -verwerking Voor verklaring van de afwijkingen zie paragraaf lokale heffingen.	33	-	-33
Overige inkomsten (Verpact) Het contract met Verpact is in de loop van het jaar opgezegd door VNG en de gemeente, deze is momenteel in onderhandeling. We hebben derhalve in 2024 minder inkomsten gekregen. Deze krijgen we nog in 2025, maar omvang is nog niet bekend.	-	-37	-
Afvalstoffenheffing De afvalstoffenheffing is hoger dan geraamd. Zoals uit tabel 6.2 kostendekkendheid afvalstoffenheffing blijkt zijn we op basis van de huidige afvalstoffenheffing minder dan kostendekkend wanneer er rekening mee is gehouden met overheadkosten en btw over de lasten.	-	28	28

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Overige verschillen	-	-1	-1
Totaal afwijkingen product 2.5 Afval	33	-10	-43
2.6 Water			
Riolering verwerking Voor verklaring van de afwijkingen zie paragraaf lokale heffingen.	-52	37	89
Rioolheffing Voor verklaring van de afwijkingen zie paragraaf lokale heffingen.		-89	-89
Overige verschillen	-	-	-
Totaal afwijkingen product 2.6 Water	-52	-52	-
2.7 Economische zaken			
Gas en electra Er is meer gas- en elektriciteitsverbruik.	11	-	-11
Taxatie t.b.v. verzekeringen Ten behoeve van de verzekeringen voor de bedrijfspanden is er een taxatie van de herbouwwaarde verricht.	13	-	-13
Belastingen De onroerendezaakbelasting en waterschapsbelasting is hoger dan verwacht.	11	-	-
Herbestemmingsonderzoek en herontwerp Het herbestemmingsonderzoek St. Maartenshuis en gymzaal Spoorlaan en het ontwerp voor het gemeentehuisplein is nog niet afgerond. We verwachten deze uitgaven nog te maken en is dus verzocht om het budget te overhevelen naar 2025.	-12	-	12
Grex Poortmannen De afwijkingen zijn toegelicht in paragraaf grondbeleid	5	59	54
Lagere taxatiewaarde aankoop Jan Deckerstraat 6 Het pand aan de Jan Decherstraat 6 is door een externe partij getaxeerd. De getaxeerde waarde van het pand bleek € 200.000 lager te zijn dan de boekwaarde. Conform wet- en regelgeving dient de waarde van het pand gelijkgesteld te worden met de getaxeerde waarde. Dit leidt in 2024 tot een nadeel van € 200.000.	200		-200
Opbrengst overige grondverkoop Er is na de slotwijziging nog tweetal overige grondverkopen geweest.	-	25	25
Overige verschillen	-5	1	6
Totaal afwijkingen product 2.7 Economische zaken	223	85	-138
2.8 Recreatie en toerisme			
Brabantse Dag De gemeenteraad heeft in 2023 een motie aangenomen waarin ze het college oproept om de bouwlocaties van de Brabants Dag in de wijken zoveel mogelijk te handhaven. Voor de Brabantse Dag bouwlocaties zijn met enige regelmaat maatregelen nodig om ze conform aangenomen motie te handhaven in de kern.	11		-11

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Bijvoorbeeld om de veiligheid te garanderen of overlast naar de omgeving toe te beperken. Denk aan maatregelen voor het tegengaan van water- of parkeeroverlast, het plaatsen van geluidsschermen of het verplaatsen van bouwlocaties naar een andere plek in het dorp. Het afgelopen jaar zijn drie wagenbouwplaatsen verplaatst. Dit is meer dan gemiddeld, waardoor de begrote budgetten zijn overschreden.			
Toeristenbelasting Bij de begroting is uitgegaan van een te hoog aantal overnachtingen.	-	-37	-37
Kermis In 2024 zijn de opbrengsten m.b.t. de Kermis lager dan geraamd.	-	-10	-10
Budgettaire neutrale afwijkingen De baten en de bijbehorende bestedingen die worden gedekt uit de subsidie herstelwerkzaamheden Natura 2000 Meervan en SNL subsidie bossen zijn niet geraamd.	95	95	-
<i>Overige verschillen</i>	11	-7	-18
Totaal afwijkingen product 2.8 Recreatie en toerisme	117	41	-76
Totaal afwijkingen programma 2	-211	-53	158

Programma 3: Samenleven en Participeren

Tabel 11.3 Analyse afwijking programma 3

Bedragen x € 1.000

Thema		Rekening 2023	Primitieve Begroting 2024	Begroting 2024 na wijzigingen	Rekening 2024	Verschil begroting na wijzigingen – rekening
3.1	Onderwijs	1.846	1.867	2.094	3.450	-1.356
3.2	Jeugd	4.362	4.848	4.973	4.542	432
3.3	Maatschappelijke ondersteuning	4.298	4.593	4.586	4.336	251
3.4	Gezondheid	764	700	836	791	45
3.5	Participatie	5.015	4.380	10.721	12.622	-1.901
3.6	Dorpshuizen	957	1.101	1.064	971	92
3.7	Sport	636	1.114	1.250	1.194	56
3.8	Cultuur	766	641	732	737	-5
Totaal lasten		18.644	19.243	26.256	28.643	-2.387
3.1	Onderwijs	317	368	437	481	45
3.2	Jeugd	37	0	0	20	20
3.3	Maatschappelijke ondersteuning	86	49	96	108	12
3.4	Gezondheid	69	0	85	54	-31
3.5	Participatie	2.473	2.035	9.047	10.464	1.417
3.6	Dorpshuizen	129	114	130	130	0
3.7	Sport	243	130	443	283	-160
3.8	Cultuur	28	5	131	120	-11
Totaal baten		3.382	2.700	10.368	11.660	1.292
Saldo baten en lasten programma 3		-15.262	-16.544	-15.888	-16.983	-1.096
Toevoegingen aan reserves		339	0	1.348	538	810
Onttrekkingen aan reserves		122	453	952	713	-238
Saldo mutatie reserves		-217	453	-396	176	572
Saldo na bestemming programma 3		-15.479	-16.091	-16.284	-16.808	-524

Afwijkingen

Bedragen x € 1.000

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
3.0 Mutaties reserves programma 3			
Reserve Buig Reserve Buig in 2024 niet benut en geen sprake van toevoeging aan reserve.	-154	-150	4
Reserve locatie Mariahoeve Er was voornemens om units op locatie Mariahoeve te activeren en in de toekomst versneld af te schrijven. Om deze kapitaallasten in de toekomst te dekken is er een dotatie aan de reserve locatie Mariahoeve begroot. De units vallen onder de categorie normvergoeding. In overleg met de accountant is gekozen om afwikkeling van de gehele normvergoeding middels de exploitatie te laten plaatsvinden. Daarmee vervalt activering van de units en noodzaak om een de dotatie aan de reserve locatie Mariahoeve te doen.	- 656	0	656
Reserve Centrumplan Leende Reserve Centrumplan Leende in 2024 niet benut.		-72	-72
Overige verschillen	0	-16	-16
Totaal afwijkingen product 3.0 Mutaties reserves	-810	-238	572
3.1 Onderwijs			
Huisvesting onderwijs We hebben 15k ontvangen als voorschot op de energie afrekening van de gymzaal, welke niet is meegenomen in de begroting. Daarnaast viel de indexering buitenonderhoud hoger uit dan verwacht.		31	31
Afwaardering boekwaarde De Berkenschutse Als gevolg van de aankomende transformatie van De Berkenschutse moeten de resterende boekwaarden van de te verbouwen onderdelen vrijvallen in de exploitatie van boekjaar 2024.	1.488		-1.488
Dirk Heziusschool Eind 2024 is gestart met een haalbaarheidsonderzoek om de Dirk Heziusschool toekomstbesteding te maken. Aangezien dit onderzoek ook nog in 2025 doorloopt, is slechts een deel van de kosten in 2024 geboekt en dient het restant te worden gereserveerd.	-62		62
OAB (Onderwijsachterstandenbeleid) De specifieke uitkering OAB heeft een voordelig afwijking van € 15.000. De definitieve beschikking over 2024 was hoger dan de toekenning.		15	15
Leerlingenvervoer In 2021 maakten 34 kinderen gebruik van leerlingenvervoer, in 2024 55 kinderen. Dit heeft geleid tot een overschrijding met € 23.000.	24	1	-23

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Combinatiefunctionaris onderwijs De specifieke uitkering GALA is ten gunste gekomen voor het inzetten van de sportconsulenten. Dit heeft geleid tot een voordelig effect van € 37.000 baten en € 50.000 lasten.	-50	37	87
Budgettaire neutrale afwijkingen De specifieke uitkering NPO (nationaal programma onderwijs) betreft een budgettaire neutrale afwijking.	-36	-36	0
Overige verschillen	-8	-3	5
Totaal afwijkingen product 3.1 Onderwijs	1356	45	-1312
3.2 Jeugd			
Maatwerkvoorzieningen Jeugd We hebben ten opzichte van 2023 een toename van 7% van het aantal jeugdigen tot 23 jaar met jeugdhulp. In absolute getallen is het aantal cliënten met jeugdhulp ten opzichte van 2023 van 325 unieke cliënten naar 349 unieke cliënten gestegen. Afhankelijk van de aard van de hulpvraag wordt passende ondersteuning ingezet. Hiervoor maken we in de begroting een prognose op basis van voorgaande jaren. In het jaar zelf kan de aard van de ingezette zorg afwijken van hetgeen is ingeschat.	-105	20	125
We zien de aard van de hulpvragen complexer worden. Dit zien we onder andere terug in de ingezette behandeling en begeleiding: de inzet van GGZ zorg is toegenomen in zowel licht, regulier als specialistische GGZ zorg, een toename in het aantal cliënten in landelijke zorg en de ingezette begeleiding om jeugdigen te stimuleren in hun ontwikkeling en gedragsverandering.			
Hervormingsagenda Jeugd implementatie In 2024 hebben we tijdelijke rijksmiddelen ontvangen voor de implementatie van de Hervormingsagenda jeugd. We hebben in 2024 minder uitgegeven dan was begroot.	-320		
De implementatie vereist een meerjarige aanpak. Voorgesteld wordt voor het restant van € 320k een bestemmingsreserve aan te maken ten laste van de algemene reserve.			
Overige verschillen	-7	0	7
Totaal afwijkingen product 3.2 Jeugd	-432	20	452
3.3 Maatschappelijke ondersteuning			
Algemene voorzieningen De onderbesteding is voornamelijk toe te schrijven aan enkele subsidies die lager uitvielen dan geraamd.	-16		16
1e lijnsloket Wmo De Lokale Inclusie Agenda is in december vastgesteld. 2024 stond nog in het teken van het opstellen van de agenda, waardoor er nog geen kosten zijn gemaakt.	-27	7	34

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Begeleiding Wmo Met de nieuwe aanbesteding begeleiding zijn we overgestapt van een vast bedrag per maand per indicatie, naar de nieuwe systematiek van financiering, waarbij concreet de zorginzet wordt geïndiceerd, zodat meer sturing mogelijk is op de zorginzet. Deze inkoopsystematiek (PxQ) pakt gunstig uit. Daarnaast is het beschikbare budget voor innovatie & vernieuwing niet volledig ingezet, vanwege de inzet van de spukmiddelen.	-220		220
Personeel en inhuur derden De afwijkingen in de salarissen en lasten voor inhuur personeel derden wordt toegelicht in paragraaf bedrijfsvoering.	35		-35
Overige verschillen	-23	5	28
Totaal afwijkingen product 3.3 Maatschappelijke ondersteuning	-251	12	263
3.4 Gezondheid			
Budgettair neutrale afwijkingen Vanuit de Rijksregeling GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) hebben we in 2024 middelen ontvangen. Deze middelen hebben een budgettair neutraal effect op de jaarstukken. Wegens het niet benutten van de middelen op de onderdelen 'aanpak overgewicht en valpreventie' heeft dit geresulteerd tot een onderschrijding van € 30.000.	-30	-30	0
Overige verschillen	-15	-1	14
Totaal afwijkingen product 3.4 Gezondheid	-45	-31	14
3.5 Participatie			
Opvang asielzoekers De werkelijke kosten voor de crisisnoodopvang van asielzoekers (CNO) zijn € 168.000 lager dan begroot. Daarnaast hebben we € 28.000 meer middelen ontvangen.	-168	28	196
Opvang vluchtelingen Oekraïne De lasten en baten voor de regeling opvang ontheemden Oekraïne zijn in 2024 hoger uitgevallen dan begroot. Deze afwijking wordt hoofdzakelijk verklaard door de verwerking van de aanschaf van de woonunits, die volledig bekostigd worden vanuit het normbedrag van de regeling opvang ontheemden Oekraïne. Daarnaast zijn de baten hoger dan begroot, door de extra rijksbijdrage via het normbedrag. Het negatief saldo dient in relatie gezien te worden met het wegvallen van de reserve 656k voor kapitaallasten van de aanschaf woonunits.	1.743	1.131	-612
Inburgering De gemeente verzorgt de inburgering van statushouders in het kader van de Wet Inburgering. Het invullen van de taakstelling, als gevolg daarvan de toenemende kosten voor scholing maar ook de kosten van maatschappelijke	51	175	124

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
begeleiding leiden tot hogere kosten dan begroot (een bedrag van € 132 K). Voor de gemaakte kosten (inclusief de reeds begrote kosten) ontvangen wij een vergoeding van het Rijk, voor 2024 een bedrag van € 175K.			
Ondersteuning kinderopvangtoeslagaffaire In opdracht van het Rijk ondersteunen wij gedupeerden in het kader van de kinderopvangtoeslagaffaire. In 2024 heeft van betrokkenen woonachtig in Heeze-Leende niemand een verzoek tot ondersteuning ingediend bij de gemeente.	14	16	2
Uitvoering W&I De bijdrage W&I van gemeente Heeze Leende is iets hoger dan begroot.	23	0	-23
Bijstand Deze post moet in samenhang worden gezien met IOAW/IOAZ en Loonkostensubsidie. Voor de gemaakte kosten ontvangen wij een uitkering (BUIG-uitkering) van het Rijk. Ten opzichte van de bijgesteld begroting zijn de kosten uiteindelijk € 33 K hoger dan begroot en de baten € 5 K hoger. Oorzaak van beide is dat wij in 2023 en 2024 erin slaagden meer cliënten met een loonkostensubsidie aan het werk te hebben dan landelijk het geval was. Deze hogere inzet is beloond met een hogere BUIG-uitkering voor 2024 dan begroot.	33	5	-28
Bijstand zelfstandigen (BBZ) In 2024 is geen beroep gedaan op kredietverlening in het kader van de Bbz (een voordeel van € 52 K) op de kosten. Als gevolg hiervan bestaat er ook geen terugbetalingsplicht (een nadeel van € 53 K).	-52	-53	-1
Bijzondere bijstand De statushouders in het kader van de Wet Inburgering ontvangen een tegemoetkoming in de huisvestingskosten die ze ook weer terug moeten betalen, een bedrag van € 58K. Deze gelden moeten terugbetaald worden aan de gemeente. Daarnaast is in 2024 nog een beroep gedaan op de regeling energietoeslag, een nadeel van € 76K. Op overige componenten van bijzondere bijstand per saldo € 2K minder kosten).	132	58	-74
TOZO In 2024 is nog een vergoeding ontvangen over voorgaande jaren. Dit is niet opgenomen in de begroting en resulteert tot een voordeel van € 54.000 op de baten.		54	54
Participatiebudget/sociale werkvoorziening Deze post is in samenhang te bezien met sociale werkvoorziening omdat de slotwijziging abusievelijk niet goed	122	3	-119

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
verwerkt is in de financiële administratie. Per saldo lagere kosten van € 111 K. In 2024 is het project Klant in Beeld afgerond. Het verbeterde zicht op het cliëntenbestand leidt tot meer gerichte re-integratie-activiteiten in 2025.			
Overige verschillen	3	0	-3
Totaal afwijkingen product 3.5 Participatie	1.901	1.417	484
3.6 Dorpshuizen			
Club- en buurthuizen Het budget professionalisering beheer is in de gemeentebegroting opgenomen als voortvloeisel van het accommodatiebeleid, waarin is vastgesteld dat de dorpshuizen ondersteuning dienen te krijgen op professionalisering beheer. Op dit moment loopt een traject waarbij de gemeente en de dorpshuizen zijn betrokken, gericht op de doorontwikkeling van de drie dorpshuizen. Binnen dit traject worden kosten gemaakt, waardoor dit budget nog wordt aangesproken. De wijze waarop het budget professionalisering beheer in de toekomst wordt ingezet, is onderdeel van de doorontwikkeling en zal bij de besluitvorming in de raad in september 2025 worden betrokken.	-48	0	48
Dorpshuizen Er is liquiditeitssteun aangevraagd, daar zijn we binnen budget gebleven.	-46	0	46
Overige verschillen	2	0	-2
Totaal afwijkingen product 3.6 Dorpshuizen	-92	0	92
3.7 Sport			
Sportaanlegenheden Het ontvangen bedrag btw-compensatie spuk Sport is verdeeld over een aantal verschillende budgetten en kredieten. In de begroting is het volledige bedrag opgenomen en geen rekening gehouden met de geresulteerde verdeling.	-206	-140	66
Gymnastieklokaal Leenderstrip De uitgaven op gas en elektriciteitsverbruik zijn begroot bij gymnastieklokalen Heeze-Leende.	47	-1	-48
Sportaccommodaties Heeze Begin 2025 is vastgesteld dat de indexering van de onderhoudsbijdrage niet correct is toegepast, waarna deze met terugwerkende kracht vanaf 2019 is gecorrigeerd. Aangezien de voorgaande boekjaren reeds waren afgesloten, is de achterstallige indexering vanaf 2019 volledig ten laste gebracht van het boekjaar 2024. Het betreft een correctie van circa € 110.000,-.	53	-3	-56

Product/omschrijving	Afwijking lasten	Afwijking baten	Saldo afwijkingen
Sportcentrum de Pompenmaker De gymzaal en materialen zijn verouderd en dienden vervangen te worden i.v.m. veiligheid en verplichting naar de scholen. Daarnaast staat er een huurbedrag tegenover van het Pumpke. Hier zijn afspraken over gemaakt.	21	-6	-27
Brede regeling combinatiefunctionaris Van de toegekende € 64.000 vanuit het Rijk is € 12.223 niet besteed. Dit betreft een budgettaire neutrale afwijking.	-12	-12	0
Sportpark de Groote Speel De achterstallige indexering vanaf 2019 is volledig ten laste gebracht van het boekjaar 2024. Het betreft een correctie van circa € 110.000,-	44	0	-44
Overige verschillen	-3	2	5
Totaal afwijkingen product 3.7 Sport	-56	-160	-104
3.8 Cultuur			
Muziekscholen Het aantal leerlingen voor muziekonderwijs is lager dan begroot in 2024.	-13	0	13
Monumentenzorg De overschrijding aan lasten wordt met name veroorzaakt door onderhoudskosten aan de molen.	26	31	5
Wegens de doorbelasting van personeel aan derden (baten), resulteert dit tot een voordelig saldo van € 5.000.			
Openbare bibliotheek Biebpunt Leende werd tot en met 2023 op declaratiebasis achteraf betaald. Vanaf 2024 is biebpunt Leende meegenomen in de reguliere bibliotheeksubsidie. Hierdoor zijn in 2024 de kosten van biebpunt geboekt van zowel 2023 als 2024.	2	-42	-44
Overige verschillen	-10	0	10
Totaal afwijkingen product 3.8 Cultuur	5	-11	-16
Totaal afwijkingen programma 3	1577	1.054	-523

Analyse kredieten

In de onderstaande tabellen

Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	Investeringsbudgetten	Investering bijdrages	Bestedingen 2024	Bestedingen t/m 2024	restant	Status	Besluit	Toelichting
2.2	Centrumontwikkeling Heeze tuin 2024 (70032002)	100				100	Afsluiten	PB2024	Investering wordt niet meer uitgevoerd dat is gecommuniceerd in programmabegroting 2025.
1.6	Verduurzaming gemeentehuis 2022 (70040002)	708		119	418	290	Afsluiten	MJOP 2022-2025 + Rv22.02	Gerealiseerd.
2.2	Fietspad Strabrechtse Heide 2022 (72010005)	150		3	12	138	Afsluiten	PB2022	Investering wordt na onderzoek niet meer uitgevoerd.
2.2	Kapelstraat- Jan Deckersstraat 2024 (72010041)	200				200	Afsluiten	PB2024	Geen geschikte locatie gevonden voor parkeren in de 2e linie.
2.2	Ten Brakeweg 2024 (72010046)	55		54	54	1	Afsluiten	Beleids- en beheerplan wegen 2022-2026	Gerealiseerd.
2.2	Verbreiding fietspad Past Thijssenlaan 2023 (72010099)	90			88	2	Afsluiten	PB2023 + Amendement 02	Gerealiseerd.
2.2	Kruispunt Muggenberg (2020) (72100133)	630				630	Afsluiten	PB2020	Bij B2025 is besloten om deze af te sluiten.
2.2	Rijbaan Oudenmolen-Kreijl (2020) (72100134)	283				283	Afsluiten	B2024	Bij B2025 is besloten om deze af te sluiten.
2.2	Rehabiliteren wegen/Somerenseweg 2020 (72100135)	1.100		3	1.019	81	Afsluiten	PB2020	Gerealiseerd. Positief resultaat door gunstige uitvoering.
2.2	Vervangen masten 2024 (72110116)	21		18	18	3	Afsluiten	Beleidsplan openbare verlichting	Gerealiseerd.
2.2	Vervanging armaturen 2024 (72110117)	49		42	42	7	Afsluiten	Beleidsplan openbare verlichting	Gerealiseerd.
3.6	Verduurzaming Pompenmaker 2022 (75020400)	422		2	181	241	Afsluiten	MJOP 2022-2025 + Rv22.02	Gerealiseerd.
3.6	Verduurzaming PV panelen Pompenmaker 2022 (75020401)	784			105	678	Afsluiten	MJOP 2022-2025 + Rv22.02	Gerealiseerd.
3.6	Dak Pompenmaker 2022 groot onderhoud (75020402)	271		3	271	-0	Afsluiten	MJOP 2022-2025 + Rv22.02	Gerealiseerd.
3.7	Hockey Heeze veld 2 (2023) (75020504)	550	85	6	525	25	Afsluiten	Rv23.15	Gerealiseerd. Positief resultaat door gunstige uitvoering.
3.7	Kunstgrasveld DOSL (2023) (75020600)	601	84	68	536	65	Afsluiten	Rv23.14	Gerealiseerd. Positief resultaat door gunstige uitvoering.
	Kunstgrasveld DOSL ondergrond (2023) (75020601)		18	163					
3.6	Valentijn 2021 (76010200)	53		49	53	-0	Afsluiten	PB2021	Gerealiseerd.
3.6	Verduurzaming Valentijn 2022 (76010202)	352	85	174	181	170	Afsluiten	MJOP 2022-2025 + Rv22.02	Gerealiseerd.
3.6	Verduurzaming PV panelen Valentijn 2022 (76010203)	189		121	121	67	Afsluiten	MJOP 2022-2025 + Rv22.02	Gerealiseerd.

Thema	Omschrijving	Investeringsbudgetten	Investering bijdrages	Bestedingen 2024	Bestedingen t/m 2024	restant	Status	Besluit	Toelichting
2.6	Averbodeweg riool (2023) * (77020000)	-473		389	473	-	Afsluiten	PSW 2023-2027 + Rv23.07	Gerealiseerd.
2.6	Meetopstellingen 2024 * (77020006)	22		22	22	0	Afsluiten	PSW 2023-2027 + Rv23.07	Gerealiseerd.
2.2	2e fase Langstraat-Oostrikkerstraat (72100149)	135		8	102	33	Afsluiten	PB2019 + splitsing kredieten	Bij B2025 is besloten om deze af te sluiten.
2.6	Rioolver en reconstructie Langstr-Oostrikkerstr * (77200109)	326			325	1	Afsluiten	PSW 2023-2027 + Rv23.07	Gerealiseerd.
2.7	Aankoop Jan Deckerstraat 6 Heeze	-		302	302	-302	Afsluiten	Cv212919	Aan het einde van het jaar is aan het college een aanbod gedaan om een pand aan te kopen. Het pand is aangekocht.
Totaal kredieten Afsluiten		7.564	272	1.547	4.851	2.713			
2.2	Wegreconstructie Muggenberg (2019) (72100114)	43	82		9	34	Vervallen	PB2019 + JR2023	In B2025 is gevraagd om deze af te sluiten wegens inactiviteit. De reeds gemaakte kosten moeten dan in de exploitatie vallen.
2.2	Deklaag vervanging Muggenberg (2019) (72100115)	121				121	Vervallen	PB2019 + JR2023	In B2025 is gevraagd om deze af te sluiten wegens inactiviteit.
Totaal kredieten Vervallen		164	82	-	9	155			
2.1	Vorbereiding toekomstige grondexpl Ginderover 58 (70310102)	60			39	21	Handhaven	Rv18.49	28k van het gerealiseerd bedrag is vijf jaar oud, volgens de BBV moet dit dan vrijvallen gezien er nog geen grondexploitatie voor is.
1.6	Volkswagen Crafter 2x (70040101)	116		112	107	9	Handhaven	PB2021	Nog niet afgerond wegens BPM.
1.6	Frees Ferrari 2021 (70040102)	10				10	Handhaven	PB2021	Nog niet aangeschaft.
1.6	Volkswagen Crafter 2022 (70040106)	58		55	55	3	Handhaven	PB2022	Nog niet afgerond wegens BPM.
1.3	Voorber. Politiepost Leende (71020000)	2.308		1.788	2.473	-165	Handhaven	Rv 22.18 2022	Bij het openen van het krediet hebben we abusievelijk de onttrekking van de grond aan de grex Breedvenne niet meegenomen.
	Grond politiepost Leende (2023) (71020001)								
2.2	Kapelstraat- Jan Deckersstraat 2022 (72010001)	150		15	15	135	Handhaven	PB2022	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.2	Verharden Ronde Bleek 2022 (72010002)	100		5	11	89	Handhaven	PB2022	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.2	Fietspad Geldropseweg (voorber) 2022 (72010004)	50			13	37	Handhaven	PB2022	In 2025 gaan we hiervan nog bestedingen verrichten voor aankoop gronden Geldropseweg 8-10
2.2	Investeringsbudget wegen 2022 (72010008)	400			253	147	Handhaven	beleids- en beheerplan wegen 2022-2026	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.2	Randweg Heeze-Leenderweg 2023 (72010009)	50				50	Handhaven	PB2022	In 2025 vindt uitvoering plaats.
2.2	Reconstructie Ginderover 2023 (72010010)	1.610		29	59	1.551	Handhaven	PB2024 + JR2023	De verdere uitvoering vindt plaats in 2025/2026.
2.2	Herinrichting Oudenmolen 2023 (72010012)	919	85	185	209	710	Handhaven	PB2022 + Rv23.45 + Collegebesl	Gerealiseerd in 2025.

Thema	Omschrijving	Investeringsbudgetten	Investering bijdrages	Bestedingen 2024	Bestedingen t/m 2024	restant	Status	Besluit	Toelichting
								uit 70093 + Spuk	
2.2	Investeringsbudget wegen (2023) (72010033)	400		112	251	149	Handhaven	beleids- en beheerplan wegen 2022-2026	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.2	Investeringsbudget 2024 (72010034)	400		111	111	289	Handhaven	beleids- en beheerplan wegen 2022-2026	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.2	Wandel-fietsverb. Someren-Sterksel (2024) (72010037)	20		1	1	19	Handhaven	PB2024	De uitvoering vindt later plaats.
2.2	Somerenseweg amfibiegoten 2023 (72010044)	448	448	280	448	-	Handhaven	PB2023 + Rv20.05	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.2	Somerenseweg goten groot wild 2023 (72010045)	248	248	248	248	-	Handhaven	PB2023 + Rv20.05	De uitvoering vindt later plaats.
2.2	Herinrichting Geldropseweg 2024 (72100123)	135	46	53	53	82	Handhaven	Rv24.37	De verdere uitvoering vindt plaats in 2025.
2.2	Rotonde Geldropseweg (2021) (72100125)	800			29	771	Handhaven	PB2021	De verdere uitvoering vindt plaats in 2025.
2.2	Verharden Kloosterlaan (2022) (72100136)	1.200		1	169	1.031	Handhaven	PB2024 + JR2023	Momenteel is een procesverbaal gaande bij de rechtbank. De uitvoering wordt verwacht later plaats te vinden.
2.2	Centrumontwikkeling Heeze 2023 t/m 2025 (72100153)	1.400		5	18	1.382	Handhaven	PB2023 + Amendement 02	Planvorming vindt plaats in 2025, verwacht wordt dat de realisatie in 2026 plaatsvindt.
3.1	Nieuwbouw de Berkenschutse 2022 (74020200)	6.859		31	82	6.777	Handhaven	Rv22.35+PB2022	De verdere uitvoering vindt later plaats.
3.7	Nieuwbouw gymzaal Heeze 2022 (75020000) Tech. installaties gymzaal Heeze 2022 (75020001)	2.749	91	1.169	1.217	1.532	Handhaven	PB2020 + Rv23.76	De verdere uitvoering vindt plaats in 2025.
3.7	Multifunctionele accommodatie Lambrek 2022 (75020501)	762		12	12	750	Handhaven	PB2024	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.8	Skatebaan Leende 2024 (75070501)	100				100	Handhaven	PB2024	De verdere uitvoering vindt plaats in 2025.
3.6	Aanpassing Valentijn 2022 (76010201)	200		51	51	149	Handhaven	PB2022	De verdere uitvoering vindt plaats in 2025.
3.6	CPL Infra 2020 (76170106)	785		3	740	45	Handhaven	PB2021 + JR2023	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.6	Ginderover-Somerenseweg rioolwater 2023 * (77020002)	260	197	3	3	257	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.6	Vrijvervalriolering 2024 * (77020004)	404				404	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De uitvoering vindt later plaats.
2.6	Vervangen gemaal Emmerikstraat 2024 * (77020005)	102		6	6	96	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.6	Rioolvervanging Ten Brakeweg Sterksel 2024 voorber * (77020007)	301	25	148	148	153	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De uitvoering vindt later plaats.

Thema	Omschrijving	Investeringsbudgetten	Investering bijdrages	Bestedingen 2024	Bestedingen t/m 2024	restant	Status	Besluit	Toelichting
2.6	Rioolvervanging Weibossen Heeze 2024 voorber. * (77020008)	100				100	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De uitvoering vindt later plaats.
2.6	Wateroverlastlocaties 2024 voorber. * (77020009)	50		31	31	19	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.6	Oudemolen rioolverlegging 2024 * (77020010)	103	52			103	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De uitvoering vindt later plaats.
2.6	Randvoorzieningen E/M (2020) * (77200113)	409		22	364	45	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	De verdere uitvoering vindt later plaats.
2.6	Oostrikkerdijk/Voorde nw/Annast 2021 * (77200117)	630		203	803	-173	Handhaven	PSW 2023-2027 + Rv23.07	Er loopt discussie over de laatste meer-minderwerk facturen. Project loopt door in 2025
Totaal kredieten handhaven		24.696	1.192	4.678	8.019	16.677			
Totaal		32.424	1.546	6.225	12.879	19.545			

Kredieten per thema

Bedragen x € 1.000

Thema	Handhaven	Investeringsbudget	Realisatie	Restant
1.3	Openbare orde en veiligheid	2.308	2.473	-165
1.6	Overhead	184	162	22
Totaal programma 1		2.492	2.635	-143
2.1	Wonen en bouwen	60	39	21
2.2	Openbare ruimte	8.330	1.887	6.443
2.6	Water	2.359	1.354	1.005
2.8	Recreatie en toerisme	100	0	100
Totaal programma 2		10.849	3.281	7.568
3.1	Onderwijs	6.859	82	6.777
3.6	Dorpshuizen	985	791	194
3.7	Sport	3.511	1.229	2.282
Totaal programma 3		11.355	2.103	9.252
Totaal		24.696	8.019	16.677

Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van het BBV dient een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen te worden. Baten en lasten voortkomende uit éénmalige activiteiten en projecten, afwikkelingsverschillen, onvoorziene inkomsten en uitgaven alsmede (eenmalige) toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidentele baten en lasten beschouwd. Daarnaast worden lasten en baten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen als incidenteel aangemerkt.

De in de jaarrekening opgenomen belangrijkste incidentele baten en lasten (groter dan € 10.000) treft u in het volgende overzicht aan.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Taakveld	Primitieve Begroting 2024*	Realisatie 2024
1. Dienstverlening en bestuur	Totaal incidentele stortingen reserves*	0.10 Mutaties reserves	0	390
	Bijzondere evenementen	0.1 Bestuur	0	30
	Tweejarig pilot integraal veiligheidsbeleid handhaving	1.2 Openbare orde en veiligheid	0	65
	GRSA2 incidentele interne projecten	0.4 Overhead	0	68
	Klein materieel openbare werken	0.4 Overhead	0	13
Totaal incidentele lasten programma 1			0	566
2. Wonen, bedrijven en creëren	Totaal incidentele stortingen reserves*	0.10 Mutaties reserves	0	3.000
	Bijdrage Kallisto-onderzoek	7.2 Riolering	12	0
	Opstellen gebiedsplannen Transitie Landelijk Gebied	8.1 Ruimte en leefomgeving	75	67
	Woningonderzoek	8.3 Wonen en bouwen	15	10
	Openbare verlichting- desinvestering armaturen	2.1 Verkeer en vervoer	0	14
	Invoering omgevingswet	8.3 Wonen en bouwen	80	29
	Streekontwikkeling	8.1 Ruimte en leefomgeving	18	17
	Economische promotie Brabantse dag	3.4 Economische promotie	0	40
	Volkshuisvesting	8.3 Wonen en bouwen	15	0
	Aankoop Jan Deckerstraat 6	3.4 Economische promotie	0	200
Totaal incidentele lasten programma 2			215	3.377
3. Samen leven en participeren	Totaal incidentele stortingen reserves*	0.10 Mutaties reserves	436	85
	Extra subsidie bibliotheek Heeze-Leende	5.6 Media	50	0
	Maatschappelijke begeleiding vluchtelingenwerk	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	28	0
	Aanpak eenzaamheid	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10	0
	NPO middelen inzetten voor sportconsulent	6.4 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	27	27
	Liquiditeitsimpuls dorps huis	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	152	152
	Spuk M16 Oekraïne Opvang ontheemden 2024	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	5.828
	Dotatie voorziening afwaardering mat. vaste activa	4.2 Onderwijshuisvesting	0	1.488
Totaal incidentele lasten programma 3			703	7.580
Totaal saldo incidentele lasten			918	11.523
1. Dienstverlening en bestuur	Totaal incidentele onttrekkingen reserves*	0.10 Mutaties reserves	0	565
	Vrijval btw suppletie 2017	0.8 Overige baten en lasten	0	13
Totaal incidentele baten programma 1			0	578

Programma	Omschrijving	Taakveld	Primitieve Begroting 2024*	Realisatie 2024
2. Wonen, bedrijven en creëren	Totaal incidentele onttrekkingen reserves*	0.10 Mutaties reserves	0	2.859
	Tussentijdse winstneming grex Poortmannen	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	54
	Opbrengst verkopen restgrond	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	53
Totaal incidentele baten programma 2			0	2.966
3. Samen leven en participeren	Totaal incidentele onttrekking reserves*	0.10 Mutaties reserves	994	694
	Spuk M16 Oekraïne Opvang ontheemden 2024	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	5.859
	NPO middelen inzetten voor sportconsulent	6.4 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	27	27
	Locatie buitenjan	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	10
Totaal incidentele baten programma 3			1.021	6.590
Totaal saldo incidentele baten			1.021	10.134
Saldo incidentele baten en lasten			103*	1.389

*het saldo ad 103K wijkt af van boekwerk PB2024-2027 ad -47K omdat de bestedingen m.b.t. BUIG ad 150k niet als incidentele last mag worden genomen volgens de provincie.

Mutaties reserves incidentele baten en lasten

Volgens de BBV notitie structurele en incidentele baten en lasten 2024 zijn alle mutaties reserves in beginsel incidenteel van aard. Alleen bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten zijn een uitzondering op het beginsel. Voor de toelichting op de mutaties reserves zie de toelichtingen op balanspost eigen vermogen.

Programma 1 Dienstverlening en bestuur

Incidentele lasten

Bijzondere evenementen

Er zijn in 2024 incidentele lasten gemaakt voor bijzondere evenementen die het college organiseert. In 2024 is o.a. afscheid genomen van oud burgemeester Verhoeven en is burgemeester Heldens ingewerkt. De bijzondere evenementen resulteren in incidentele lasten van € 30K.

Tweejarig pilot integraal veiligheidsbeleid handhaving

Betreft een 2-jarig pilot om meer in te zetten op handhaving.

GRSA incidentele interne projecten

Voor plaats- en tijdsafhankelijk werken/ICT landschap en WOZ-bezwaren heeft GRSA2 gevraagd om een incidentele bijdrage van 68K. Deze incidentele bestedingen zijn opgenomen conform de begroting van de GRSA2.

Klein materiaal openbaar werken

Betreft de storting en onttrekking aan de reserve klein materieel openbare werken. Gezien dit geen dekkingsreserve is voor kapitaallasten, zijn de stortingen en onttrekkingen incidenteel van aard. Voor het doel van deze reserve zie toelichting bij de reserves.

Incidentele baten

Vrijval btw-suppletie 2017

Betreft een vrijgevalten btw-bedrag afkomstig van jaar 2017 die wij aan de belastingdienst moesten betalen. Echter is deze door de belastingdienst als verjaard verklaard en mochten wij deze laten vrijvallen.

Programma 2 Wonen, bedrijven en creëren

Incidentele lasten

Bijdrage Kallisto-onderzoek

Er zijn incidentele bestedingen voor Kalisto onderzoek van waterschap De Dommel geraamd in twee jaren. Echter zijn deze onderzoeken nog niet gerealiseerd.

Opstellen gebiedsplannen Transitie Landelijk Gebied

De functionaris die in de tijdelijkheid is ingehuurd voor het gebiedsplan 'Transitie Landelijk Gebied' is als incidentele last geraamd. Deze lasten zijn voor 2 jaren geraamd. Van de geraamde 75K is 67K gerealiseerd in 2024.

Woningonderzoek

Voor het opstellen van een meerjarige strategie is het nodig om een woningbehoefte onderzoek te laten verrichten. Deze eenmalige kosten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve volkshuisvesting. Van de geraamde lasten en onttrekking reserve van 15K is 9K gerealiseerd in 2024.

Openbare verlichting-desinvestering armaturen

Wegens het verleden van de openbare verlichting worden de armaturen vroegtijdig buitengebruikstelling gesteld en vervangen door led armaturen. In het openbare verlichtingsplan is gecommuniceerd dat het verleden gefaseerd gebeurt. De vroegtijdig vervangen armaturen in 2024 hebben nog een resterende waarde van 14K. De resterende waarde moet afgeboekt worden gezien deze niet meer gebruikt kunnen worden.

Invoering omgevingswet

Voor de implementatie van de omgevingswet hebben wij in 2024 29K aan lasten gemaakt bovenop de structurele taak. Deze lasten zijn incidenteel van aard en worden ook gedekt uit de bestemmingsreserve implementatie omgevingswet.

Streekontwikkeling

Voor deelname aan Stimuleringsregeling Landschap (STILA) en Ervenplus is een bedrag van 17K gerealiseerd die tevens wordt gedekt uit de reserve streekontwikkeling.

Economische promotie Brabantse dag

Convenant met de Brabantse dag voor een periode van 4 jaar. Na deze periode vervalt deze activiteit of wordt gekozen voor een andere organisatievorm. De lasten hebben derhalve een incidenteel karakter.

Volkshuisvesting

Wegens extra onderzoeken voor volkshuisvesting en woningbouw is er een bedrag geraamd van 15K. Echter zijn er geen extra onderzoeken gerealiseerd in 2024.

Aankoop Jan Deckerstraat 6

De aanschafwaarde van het pand aan Jan Deckerstraat 6 waar de voormalige Rafaelschool is gevestigd is 200k hoger dan de taxatiewaarde. Er is dus sprake van 200k aan incidentele lasten die rechtstreeks worden genomen in de exploitatie.

Incidentele baten

Tussentijdse winstneming grex Poortmannen

Winstnemingen van grondexploitaties zijn incidenteel van aard gezien deze baten maar eenmalig worden gemaakt.

Opbrengst verkopen restgrond

Opbrengsten van restgrond zijn incidenteel van aard gezien deze baten maar eenmalig worden gemaakt.

Programma 3 Samen leven en participeren

Incidentele lasten

Totaal incidentele stortingen reserves

Op groepaccommodatie de Buitenjan in Veldhoven vindt regionale opvang van statushouders plaats tot 1 januari 2026. De gemeente Heeze-Leende draagt hier jaarlijks aan bij. Het resterende deel wordt opgenomen in een reserve zodat het voor komende jaren beschikbaar is.

Extra subsidie bibliotheek Heeze-Leende

Een twee jarige subsidie is geraamd voor de bibliotheek in het geval er geen dekking komt uit de algemene reserve. Echter is dit niet nodig geweest, derhalve is de bijbehorende onttrekking uit de algemene reserve van 50k ook in de slotwijziging 2024 eruit gehaald.

Maatschappelijke begeleiding vluchtelingenwerk

Er zijn geen incidentele kosten gerealiseerd t.b.v. maatschappelijke begeleiding vluchtelingenwerk.

Aanpak eenzaamheid

De werkelijke lasten die tot aanpak eenzaamheid behoren bezitten een structureel karakter.

NPO-middelen inzetten voor sportconsulent

De incidentele inhuur van een sportconsulent is bekostigd vanuit de specifieke uitkering NPO.

Liquiditeitsimpuls dorpshuis

De dorpshuizen ontvingen in 2024 eenmalige liquiditeitssteun. Dit is gedekt uit de reserve dorpshuis Heeze.

Spuk M16 Oekraïne Opvang ontheemden 2024

De gemeente Heeze-Leende kon in 2024 een opvanglocatie bieden aan de Oekraïense vluchtelingen die voor de oorlog zijn gevlucht. De kosten die hiermee gepaard gaan, worden vergoed door het Rijk via een specifieke uitkering.

Dotatie voorziening afwaardering materiële vaste activa

In 2025 is er een subsidie toegekend voor De Berkenschutse. Hiermee is verbouwing definitief en als gevolg van de aankomende transformatie van De Berkenschutse hebben we een voorziening opgenomen voor de resterende boekwaarden per 31-12-2024 die de transformatie betreffen. In 2025 zal deze voorziening vrijvallen in de exploitatie en zal er een daadwerkelijke afwaardering van de boekwaarde volgen. De voorziening is als onderdeel van de materiële vaste activa gepresenteerd.

Incidentele baten

Spuk M16 Oekraïne Opvang ontheemden 2024

De kosten worden in de vorm van vastgestelde normbedragen, vergoed middels een door het Rijk beschikbaar gestelde specifieke uitkering.

NPO-middelen inzetten voor sportconsulent

Het betreft een specifieke uitkering vanuit het Rijk waarbij we middelen vanuit het Rijk hebben ontvangen en incidenteel konden inzetten voor het inhuren van een sportconsulent.

Locatie buitenjan

Er is een tijdelijke bijdrage aan de gemeente Veldhoven voor opvang (Buitenjan) conform regio-afspraken.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekking reserves

Op grond van het BBV dient een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen te worden. Dit betreft mutaties waarbij jaarlijks een bepaald bedrag ten gunste of ten laste van de exploitaties komt. Deze mutaties worden niet als incidenteel aangemerkt. De in de jaarrekening opgenomen structurele mutaties in de reserves treft u in het volgende overzicht aan.

Volgens de BBV notitie structurele en incidentele baten en lasten 2024 zijn alle mutaties reserves in beginsel incidenteel van aard. Alleen bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten zijn een uitzondering op het beginsel. Voor de toelichting op de mutaties reserves zie de toelichtingen op balanspost eigen vermogen.

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Begroting 2024	Realisatie 2024
1 Dienstverlening en bestuur	Dekkingsreserve Renault Masters	65	162
Totaal structurele stortingen reserve programma 1		65	162
Totaal structurele stortingen reserves		65	162
1 Dienstverlening en bestuur	Reserve Pick-up voertuig 2021 (kpl)	5	5
	Reserve Volkswagen 2018 (kpl)	5	5
	Reserve Massey 2024 (kpl)	0	6
	Reserve Compacttractor (kpl)	3	3
	Reserve Actiewagen buiten 2017 (kpl)	2	2
	Reserve Actiewagen binnen 2017 (kpl)	1	1
	Reserve Skoda 2019 (kpl)	2	2
Totaal structurele mutaties reserve programma 1		18	23
2 Wonen, bedrijven en creëren	Reserve Oude dijk strijperdijk (kpl)	10	10
	Reserve De Plaetse (kpl)	6	6
	Reserve SpoorIn-Schoolstraat (kpl)	5	3
	Reserve Strijperpad (kpl)	1	1
	Reserve Schoolstraat groen (kpl)	2	1
Totaal structurele mutaties reserve programma 2		24	20
3 Samen leven en participeren	Reserve Klimaatinstallaties pompenmakers (kpl)	18	17
	Reserve Hekwerk de Groote Speel (kpl)	2	2
	Reserve Klemsysteem Hockey Heeze(kpl)	1	1
Totaal structurele onttrekkingen reserve programma 3		21	20
Totaal structurele onttrekkingen reserves		63	63
Saldo structurele mutaties reserves		-2	-99

Een overzicht van alle mutaties in de reserves treft u aan in de toelichting op de balans.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording volgt het model van de Commissie BBV¹.

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 27 januari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op +/- €433.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 17.021.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 433.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 14.850.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen²:

¹ Dit betreft de modeltekst van de Commissie BVV (Kadernota rechtmatigheid 2024, d.d. oktober 2024).

² De afwijkingen (fouten en/of onduidelijkheden als gedefinieerd in de notitie rechtmatigheidsverantwoording) worden alleen in de rechtmatigheidsverantwoording vermeld indien de door de raad gestelde verantwoordingsgrens voor rechtmatigheid is overschreden. Op basis van afspraken tussen het college van burgemeester en wethouders en de raad kunnen afwijkingen die lager zijn dan de verantwoordingsgrens in de paragraaf Bedrijfsvoering worden vermeld.

Geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen (bedragen x € 1.000)		Gesaldeerde onrecht-matige afwijking	Passend binnen vastgesteld beleid	Saldo toe te lichten onrecht- matigheden
Begrotingscriterium				
1	Overschrijdingen lasten programma's	6.306	4.592	1.714
1.1	Dienstverlening en bestuur	1.704	222	1482
1.2	Wonen, bedrijven en recreëren	0	0	0
1.3	Samen leven en participeren	4.602	4.370	232
2	Overschrijdingen investeringsbudgetten (kredieten)	467	302	165
3	Nog niet door de raad geautoriseerde reservemutaties (via melding, wijziging of vaststelling van verantwoording)	1.061	1.061	0
3.1	Dienstverlening en bestuur	0	0	0
3.2	Wonen, bedrijven en recreëren	101	101	0
3.3	Samen leven en participeren	960	960	0
4	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling et cetera).	8.895	8.895	0
4.1	Dienstverlening en bestuur	932	932	0
4.2	Wonen, bedrijven en recreëren	3.292	3.292	0
4.3	Samen leven en participeren	4.671	4.671	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		16.729	14.850	1.879
Voorwaardencriterium				
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		292	0	292
Overig: geen bevindingen		0	0	0
Totaal onrechtmatigheden voorwaardencriterium		292	0	292
Misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium				
Geen bevindingen		0	0	0
Totaal onrechtmatigheden misbruik en oneigenlijk gebruik		0	0	0
Totaal van onrechtmatigheden		17.021	14.850	2.171

In de rechtmatigheidsverantwoording worden verschillen toegelicht, die boven de grens van € 433.000 liggen. Hierbij wordt verwezen naar tabel 8.0 Salarissen en inhuur in de paragraaf bedrijfsvoering.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Balans

Tabel 12.0 Balans

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3	4
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	11	39
Totaal immateriële vaste activa	14	43
<u>Materiële vaste activa</u>		
Investeringen met economisch nut	26.508	24.986
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	655	757
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	9.190	8.417
Totaal materiële vaste activa	36.353	34.160
<u>Financiële vaste activa</u>		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.042	2.051
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.229	1.362
Leningen aan deelnemingen	-	-
Overige langlopende geldleningen	6.531	6.778
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal financiële vaste activa	9.802	10.191
Totaal vaste activa	46.169	44.394
Vlottende activa		
<u>Voorraden</u>		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-405	-474
Gereed product en handelsgoederen	-5	0
Totaal voorraden	-410	-474
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Vorderingen op openbare lichamen	4.437	3.895
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.413	3.983
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	598	382
Overige vorderingen	925	837
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.373	9.097
<u>Liquide Middelen</u>	105	104
<u>Overlopende activa</u>		
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar:		
Te ontvangen bedragen van het Rijk	1.509	861
Te ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	884	208
Overige overlopende activa	3.735	1.659
Totaal overlopende activa	6.128	2.728
Totaal vlottende activa	15.197	11.455
Totaal activa	61.366	55.849

Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	6.184	4.947
Bestemmingsreserves	10.394	11.333
Gerealiseerd resultaat	-703	487
Totaal eigen vermogen	15.875	16.767
 <i>Voorzieningen</i>	 7.211	 6.915
 <i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	14.491	15.832
Onderhandse leningen van openbare lichamen	1.300	1.300
Door derden belegde gelden	1.229	1.361
Waarborgsommen	74	26
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	17.093	18.519
Totaal vaste passiva	40.179	42.201
Vlottende passiva		
 <i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Overige kasgeldleningen	13.000	5.000
Overige schulden	2.911	3.865
Totaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	15.911	8.865
 <i>Overlopende passiva</i>		
<i>De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar:</i>		
De ontvangen bedragen van het Rijk	2.600	2.155
De ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	731	90
Overige overlopende passiva	1.946	2.538
Totaal overlopende passiva	5.276	4.783
Totaal vlottende passiva	21.187	13.648
Totaal passiva	61.366	55.849

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening gemeente Heeze-Leende 2023, waarin door de gemeenteraad op 30 oktober 2023 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie. Ten aanzien van het component aangaande de accresmededeling wordt deze opgenomen conform de in verslagjaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgend boekjaar.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - o Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 30 oktober 2023 door de raad is vastgesteld;
 - o Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
 - o Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - o Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 433.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - o Een rapporteringstolerantie van 10% zijnde +/- € 43.300 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven.

Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief zijn onder de volgende voorwaarden geactiveerd:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen.
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast.
- Het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereert.
- De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, zijn betrouwbaar vast te stellen.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden volledig afgeschreven in maximaal vijf jaar.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, dan wel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut > € 10.000 worden conform de financiële verordening geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven. Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en

hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening 2023, zoals laatstelijk vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering d.d. 30 oktober 2023. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire afschrijvingsmethode en starten in het eerste boekjaar na gereedkomen of verwerving van het actief. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingstermijnen, zoals ook vastgelegd in de *financiële verordening*, die vastgesteld zijn door de gemeenteraad d.d. 30 oktober 2023, zijn van toepassing:

- Gronden en terreinen n.v.t.
- Woonruimten 40 jaar
- Gebouwen 40 jaar
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken, waaronder:
 - o riolering (aanleg, bouwkundig, elektromechanisch en gemalen) 60 jaar
- Vervoermiddelen 10 jaar
- Machines, apparaten en installaties
- Overige materiële vaste activa, waaronder:
 - o inventarissen 10 jaar
- (Het gebruiksrecht voor onbepaalde duur op) Software is als afzonderlijk actief opgenomen onder de materiële vaste activa als investering met economisch nut.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Voorraden

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra deze bekend zijn. De voorziening wordt gewaardeerd op *nominale/contante* waarde. Indien gewaardeerd op contante waarde: De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (Commissie BBV Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2023): 2%).

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Onder de nog te ontvangen bedragen zijn de gemaakte voorbereidingskosten voor faciliterende exploitatieplannen of nog te sluiten anterieure overeenkomsten als 'nog te verrekenen kosten' opgenomen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. de kosten moeten passen binnen de kostensoortenlijst Wro/Bro; en
2. de kosten mogen maximaal 5 jaar als overige nog te ontvangen bedragen blijven staan; na maximaal 5 jaar moet het kostenverhaal zijn gerealiseerd dan wel dienen de kosten te worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
3. er is een besluit door de raad of het college genomen tot het maken van voorbereidingskosten voor faciliterend grondbeleid in een aangewezen gebied voor het ontwikkelen van het exploitatieplan of tot het sluiten van een anterieure overeenkomst.

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhoud)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Vaste schulden, met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

Tabel 12.1 Immateriële vaste activa

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investerings	Desinvesteringen / Afboeking	Afschrijvingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Boekwaarde per 31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	39	0	28	0	0	11
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	4	0	0	1	0	3
Totaal	43	0	28	1	0	14

De desinvestering van 28K betreft de voorbereidingskosten voor de potentiële grondexploitatie Ginderover die zijn opgenomen vóór 2019. Conform stellige uitspraken in zowel notitie grondbeleid 2023 en 2019 mogen voorbereidingskosten voor potentiële grondexploitaties voor maximaal 5 jaar worden geactiveerd onder immateriële vaste activa. Wanneer er na 5 jaren nog geen grondexploitaties is gevormd, dan moeten deze afgeboekt worden ten laste van het jaarresultaat.

Materiële vaste activa

Tabel 12.2 Investerings met een economisch nut

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investerings	Desinvesteringe n / Afboeking	Afschrijvingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen	2.896	0	0	7	0	2.890
Bedrijfsgebouwen	21.537	4.019	200	795	86	24.475
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	49	0	0	9	0	40
Vervoermiddelen	176	162	0	23	0	314
Machines, apparaten en installaties	291	0	0	47	0	244
Overige materiële vaste activa	37	0	0	3	0	33
Totaal	24.986	4.181	200	885	86	27.996

Voorziening afwaardering materiële vaste activa	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2024
Bedrijfsgebouwen	-	-1.488
Totaal		-1.488

	31-12-2023	31-12-2024
Saldo vaste activa investeringen met een economisch nut inclusief voorziening	24.986	26.508

In 2025 is er een subsidie toegekend voor De Berkenschutse. Hiermee is verbouwing definitief en als gevolg van de aankomende transformatie van De Berkenschutse hebben we een voorziening van € 1,488 miljoen opgenomen

voor de resterende boekwaarden per 31-12-2024 die de transformatie betreffen. In 2025 zal deze voorziening vrijvallen in de exploitatie en zal er een daadwerkelijke afwaardering van de boekwaarde volgen. De voorziening is als onderdeel van de materiële vaste activa gepresenteerd.

De aangekochte voormalige Rafaelschool gelegen aan Jan deckerstraat 6 betrof € 500.000. De afwaardering van €200.000 was nodig, omdat de taxatiewaarde lager is dan de aankoopwaarde.

Tabel 12.3 Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investerings	Desinvesteringen / Afboeking	Afschrijvingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Boekwaarde per 31-12-2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	757	905	0	141	866	655
Overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal	757	905	0	141	866	655

Tabel 12.4 Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investerings	Desinvesteringen / Afboeking	Afschrijvingen	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen	3	0	0	3	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.866	793	14	290	-357	8.713
Machines, apparaten en installaties	275	0	0	25	0	250
Overige materiële vaste activa	273	0	0	45	0	227
Totaal	8.417	793	14	363	-357	9.190

De desinvestering van 14K betreft de vervroegde vervanging van de armaturen wegens het verleden. De armaturen worden buitengebruik gesteld en kunnen niet meer gebruikt worden. Dit is conform het Beleidsplan Openbare Verlichting 2024-2029 (Rv24.18) dat op 22 april 2024 is vastgesteld.

De bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief is in 2024 -357K. De negatieve bijdrage wordt veroorzaakt door correcties van bijdragen van in totaal -506K die in 2023 zijn genomen terwijl de bestedingen nog niet hebben plaatsgevonden. Deze bijdragen zijn gealloceerd naar vooruit ontvangen bedragen van het Rijk onder de overlopende passiva. Pas wanneer de bestedingen hebben plaatsgevonden worden de bijdragen in mindering gebracht op de activa. Naast deze correcties hebben wij bijdragen ontvangen in 2024 van 149K die ook zijn besteed.

Financiële vaste activa

Tabel 12.5 Financiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 31-12-2023	Investeringen	Desinvesteringen / Afboeking	Aflossingen	Boekwaarde per 31-12-2024
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	2.051	9	18	-	2.042
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.362	-	-	133	1.229
Leningen aan deelnemingen	-	-	-	-	-
Overige langlopende leningen	6.778	290	-	537	6.531
Overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	-	-	-	-	-
Totaal	10.191	299	18	670	9.802

In 2023 is de Heeze Bulders BV opgeheven. De desinvestering en investering bij "Kapitaalverstrekking aan deelneming" betreffen effecten van de verwerking van deze opheffing. De overige langlopende leningen bestaan uit de verstrekte leningen aan de Stichting HSLnet en leningen SVN.

Vlottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Tabel 12.6 Voorraden

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Bouwgronden in exploitatie (na tussentijdse winstneming/verliesvoorziening)	-405	-474
Gereed product en handelsgoederen	-5	-
Totaal	-410	-474

De post gereed product en handelsgoederen betreft de voorraden eigen verklaringen rijbewijzen.

Voor het tussentijds verantwoorden van winst is het noodzakelijk dat voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat moet op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Overeenkomstig de betreffende notitie van de commissie BBV wordt de methode 'percentage of completion' gehanteerd. Rekening wordt gehouden met de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie ten opzichte van de geraamde totale kosten en opbrengsten en eventuele risico's.

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie gedurende het jaar 2024 wordt in het volgende overzicht weergegeven:

Tabel 12.7 Verloopoverzicht boekwaarde Bouwgronden in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Complex	Boekwaarde per 31-12-2023	Vermeerderingen	Verminderen	Boekwaarde per 31-12-2024 vóór winstneming 2024	Afsluiting/winstneming/voorziening 2024	Boekwaarde per 31-12-2024
De Poortmannen, Heeze	-277	4	-	-273	54	-218
De Breedvennen, Leende	-119	8	-	-111	4	-108
Centrumplan/Schoolstraat, Leende	-78	-2	-	-80	0	-79
Totaal	-474	11	0	-464	59	-405

De in totaliteit geraamde nog te maken kosten, geraamde nog te ontvangen opbrengsten en het geraamd eindresultaat voor bouwgronden in exploitatie bedragen:

Tabel 12.8 Geraamde resultaat Bouwgronden in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Complex	Boekwaarde per 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat nominaal	Geraamd resultaat contante waarde (disconto 2%)
De Poortmannen, Heeze	-218	193	15	1.274	1.248
De Breedvennen, Leende	-108	101	-	275	274
Centrumplan/Schoolstraat, Leende	-79	61	-	125	124
Totaal	-405	355	15	1674	1646

Uitzettingen (met een rente typische looptijd korter dan één jaar)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	3.895	4.437
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
Rekening-courantverhouding met het Rijk	3.983	3.413
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	382	598
Overige vorderingen	837	925
Totaal	9.097	9.373

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald. Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijksschatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. De drempel is nooit lager dan € 1.000.000. De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden. In het besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen dat in de toelichting bij de balans gerapporteerd moet worden over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal.

Het drempelbedrag is in 2024 niet overschreden.

Tabel 12.9 Benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Bedragen x € 1.000

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	102	105	100	102
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	898	895	900	898
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	43.179			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	43.179			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.		Drempelbedrag	1000		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	9.246	9.510	9.210	9.360
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	102	105	100	102

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de kas- en banksaldi per 31-12-2024.

Tabel 12.10 Liquide middelen

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Kassaldi	4	3
Banksaldi	101	101
Totaal	105	104

Overlopende activa

De overlopende activa kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 12.11 Verloopoverzicht overlopende activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Vrijval	Saldo 31-12-2024
Te ontvangen bedragen van het Rijk					
Rijk subsidie raildempers schermen spoor SiSa	500				500
Rijk uitvoeringssubsidie (gevel) geluidaanpassingen spoor SiSa	8				8
SPUK M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne 2023 SiSa	353		353		-
SPUK M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne 2024 SiSa		1.001			1.001
Totaal Rijk	861	1.001	353	0	1.509
Te ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen					
Subsidie Provincie Noord-Brabant Herstelmaatregelen Natura 2000 Meervren 2021-2023	8	7	12	3	-
Subsidie Provincie Noord-Brabant Herstelmaatregelen Natura 2000 Meervren 2024-2026	-	71	61		10
Nog te ontvangen Gemeente Eindhoven jeugdzorgplus	185		185		-
Subsidie Provincie Noord-Brabant Project VUP	15		15		-
Nog te ontvangen bedragen openbare lichamen	-	874			874
Totaal Overige Nederlandse overheidslichamen	208	952	273	3	884
Totaal	1.069	1.953	626	3	2.393

Tabel 12.12 Overige overlopende activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Overige		
Vooruitbetaalde bedragen	721	3.144
Nog te ontvangen bedragen	938	591
Totaal Overig	1.659	3.735

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het nog te bestemmen resultaat. In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve.

Tabel 12.13 Reserves

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2023	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Aanwending ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31-12-2024
Algemene reserve	4.947	245	5.192	1.302	310		6.184
Bestemmingsreserves:							
Reserve Mobiliteitsplan buitenwegen (fietspaden)	116	-	116	-	-		116
Reserve Streekontwikkeling/ Landschapsprojecten	114	-	114	-	18		96
Reserve Gemeentelijke monumenten	103	-	103	-	-		103
Reserve Nieuwbouw/ renovatie onderwijs	93	-	93	-	-		93
Reserve Bibliotheek rijks subsidie	103	-	103	-	-		103
Reserve Digitalisering bouw- en milieuvergunningen	60	-	60	-	60		0
Reserve Dorpshuis Heeze	152	-	152	16	152		16
Reserve Duurzaamheid 2020	206	-	206	-	-		206
Reserve HSLnet buffer	87	-	87	-	-		87
Reserve Garantstelling De Bulders	313	-	313	-	313		-
Reserve Goede Doelen	11	-	11	-	11		-
Reserve Buig	312	-	312	-	-		312
Reserve Corona compensatie	422	-	422	-	422		-
Reserve Onderhoud sportvelden	30	-	30	-	30		-
Reserve renovatie hockeyveld	-	-	-	48	-		48
Reserve Kwaliteitsimpuls personeel	162	-	162	-	-		162
Reserve Ontwikkeling organisatie	250	-	250	-	-		250
Reserve HNG	1	-	1	-	1		-
Reserve Afvalkosten	57	-	57	-	15		42
Reserve de Poortmannen tussentijdse winstneming	1.178	-	1.178	54	1.178		54
Reserve de Breedvennen tussentijdse winstneming	270	-	270	4	270		4
Reserve Domein Sterksel Averbodeweg tussentijdse winstneming	59	-	59	-	59		-
Reserve Totaaloplossing verkeersproblematiek	2.459	-	2.459	1.278	-		3.738
Reserve CP Schoolstraat Leende tussentijdse winstneming	107	-	107	0	107		0
Reserve Marijkeplein Leende tussentijdse winstneming	28	-	28	-	28		-
Reserve Volkshuisvesting	45	-	45	-	10		35
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	929	-	929	-	929		-
Reserve Implementatie Omgevingswet	-	87	87	207	29		265
Reserve Buitenjan	-	-	-	21	-		21
Reserve MRE-bijdrage Randweg A2	-	155	155	929	-		1.084
Reserve samen naar de A2	1.281	-	1.281	-	-		1.281

	Saldo 31-12-2023	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Saldo 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Aanwending ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31-12-2024
Reserve (klein) materieel Openbare Werken	253	-	253	65	175		142
Dekkingsreserves t.b.v. afschrijvingslasten							
Reserve Centrumplan Leende	835	-	835	-	-		835
Reserve Locatie Mariahoeve							
Reserve klemsysteem hockey Heeze (kpl)	12	-	12			1	11
Reserve veld 2 hockey Heeze (kpl)	339	-	339			-	339
Reserve vervangen bruggen Oude Dijk/Strijperdijk (kpl)	100	-	100			10	91
Reserve herinrichting Spoorlaan-Schoolstraat (kapitaallst)	218	-	218			-	218
Reserve verharding en verlichting langzaam verkeer Kloosterv	100	-	100		100		-
Reserve openbaar groen Spoorlaan-Schoolstr (kplst)	26	-	26			4	22
Reserve Strijperpad (kpl)	29	-	29			1	28
Reserve fietspad Plaetse-Boschlaan (kpl)	67	-	67			6	62
Reserve hekwerk Groote Speel Leende (kpl)	24	-	24			2	22
Reserve klimaatinstallatie Pompenmaker (kpl)	203	-	203			17	187
Reserve Renault Zoe tbv kapitaallasten	2	-	2	-	-		2
Reserve zoutstrooiers tbv kapitaallasten	3	-	3	-	-		3
Reserve aktiewagen binnen de bebouwde kom (kpl)	6	-	6			1	5
Reserve aktiewagen buiten de bebouwde kom (kpl)	8	-	8			2	7
Reserve Volkswagen (kpl)	21	-	21			5	16
Reserve Skoda (kpl)	20	-	20			2	18
Pick-up voertuig 2021 (kpl)	38	-	38			5	33
Massey Ferguson 2023 TDJ-23-2	56	-	56			6	50
John Deere compacttrekker 2023 T-27-FNL	26	-	26			3	24
Dekkingsreserve kpl Renault Masters	-	-	-	162	-		162
Totaal bestemmingsreserves	11.333	242	11.579	2.785	3.908	63	10.394
Nog te bestemmen resultaat				-703			-703
Totaal	16.280	487	16.767	3.384	4.218	63	15.875

Nadere toelichting op de reserves

Algemene reserve	
Doel	De algemene reserve dient als buffer van rekeningtekorten en als algemeen weerstandsvermogen.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 hebben de volgende dotaties aan de algemene reserve plaatsgevonden: • Resultaatbestemming jaarrekening 2023: bij de jaarstukken 2023 is besloten om de budgetten voor onderzoeken Dirk Heziusschool ad 70K, uitbreiding Triangel ad 19K, verplaatsing wagenbouwersgroep Ge Wit t Oit Noit Nie (GWONN) ad 70K en kosten voor Flexwoningen Breedvennen 86K te overhevelen naar 2024. Dus is er een dotatie van in totaal 245K. (Rv.24.35) • In de slotwijziging is besloten om de reserve digitalisering bouw-en milieuvergunning met een saldo van 60K af te sluiten. Deze is gedoteerd aan de algemene reserve. (Rv24.63) • In PB2025-2028 is besloten om in 2024 een aantal reserves af te sluiten en het saldo van deze reserves ter grootte van €1.241K te doteren aan de algemene reserve. In 2024 hebben de volgende onttrekkingen aan de algemene reserve plaatsgevonden: • € 245K aan budgetoverhevelingen uit Jaarstukken 2023. (Rv.24.35) • € 65K onttrekking conform amendement van PB2024-2027 versterken toezicht en handhaving. (Rv.23.65)

Reserve Mobiliteitsplan buitenwegen (fietspaden)	
Doel	Doel van deze reserve is om fietsroutes aan te pakken en het instellen 60 km/uur gebieden op de buitenwegen van Leende en Leenderstrijp.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Streekontwikkeling/ Landschapsprojecten	
Doel	Bekostiging van plannen in het buitengebied. Op 4 december 2018 is door de raad besloten voor de periode 2019-2022 € 80.000 ter beschikking te stellen uit deze reserve voor landschapsprojecten.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2024-2027 is besloten om € 18.000 te onttrekken voor Natuurgrenspark. (Rv.23.65) Deze is ook conform de begroting onttrokken gezien de gerealiseerd besteding voor Natuurgrenspark meer is dan € 18.000.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve gemeentelijke monumenten	
Doel	Jaarlijks worden de toegekende bijdragen voor onderhoud aan particuliere monumenten aan deze reserve onttrokken.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2024-2027 is een jaarlijkse onttrekking van € 8.000 begroot. (Rv.23.65) Echter zijn er in 2024 geen aanvragen geweest voor onderhoud aan particuliere monumenten, derhalve geen mutaties.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve nieuwbouw/renovatie onderwijs

Doel	In 2014 is de voorziening onderhoud schoolgebouwen vrijgevalen. Als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is vervolgens besloten tot het oprichten van deze reserve. De gemeente Heeze-Leende blijft wettelijk nog verantwoordelijk voor een aantal zaken in het primair onderwijs, (nieuw)bouw en verzekeringen.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve bibliotheek rijkssubsidie

Doel	Deze reserve is gevormd bij jaarrekening 2021 ten behoeve van toekomstige exploitatietekorten tot 2030.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve digitalisering milieu- en bouwvergunningen

Doel	Deze reserve heeft als doel inhuur met betrekking tot de digitalisering te bekostigen. In 2018 is een begin gemaakt met het scannen van de vergunningen en zijn deze stukken via het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) digitaal toegankelijk geworden.
Toelichting mutaties 2024	In 2019 is de eerste helft van de aanwezige papieren bouwdoSSIers Heeze gescand en uit de slotwijziging van 2024 blijkt dat deze reserve niet meer nodig is. Om deze reden is besloten om de reserve digitalisering bouw-en milieuvergunning met een saldo van 60K af te sluiten. Deze is gedoteerd aan de algemene reserve. (Rv24.63)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve dorps huis Heeze

Doel	Op 1 december 2006 is d'n Toversnest te Heeze aan Stichting Wooninc. verkocht voor een bedrag van € 5.300.900. Uit de verkoopprijs onder aftrek van gemaakte verkoop- en overige kosten en minus inhaalafschrijvingen in verband met desinvestering is deze reserve gevormd. De raad heeft immers besloten om op basis van inschrijving d'n Toversnest te verkopen om hiermee middelen te genereren voor de realisatie van een nieuw dorps huis te Heeze.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is € 152.000 aan deze reserve onttrokken (Rv.23.65). Daarnaast is er conform de slotwijziging 2024€ 16.000 gedoteerd (Rv24.63).
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve duurzaamheid 2020

Doel	In 2019 zijn vanuit de decembercirculaire middelen voor klimaatmiddelen (warmtetransitie), energieloket en wijkaanpak beschikbaar gesteld waarbij de bestedingsplannen pas in 2020 werden opgesteld. In 2021 en 2022 geldt dezelfde werkwijze.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve HSL buffer	
Doel	HSLnet heeft leningsfaciliteiten aangetrokken met garantstelling door de gemeente Heeze-Leende. Bij raadsbesluit 11 april 2011 is besloten de premie-inkomsten garantstelling te bestemmen voor verglazing van het buitengebied. In december 2016 is besloten tot revitalisering van het HSLnet, waarbij de middelen deels uit deze reserve zijn geput. Dit heeft geleid tot een herfinanciering in februari 2017. De reserve blijft daarmee tot op heden beschikbaar voor de verglazing van het buitengebied. In 2018 werd er aanspraak op deze reserve gedaan voor aansluitingen in het buitengebied.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve garantstelling De Bulders	
Doel	De reserve is gevormd naar aanleiding van de garantstelling door de gemeente voor de leningen die De Bulders woningbouw C.V. heeft aangetrokken ten behoeve van de aankoop van de gronden van de gemeente. De gemeente Heeze-Leende brengt voor de garantstelling een marktconforme vergoeding van 0,55% in rekening bij De Bulders Woningbouw C.V. De in rekening gebracht premie wordt gestort in de reserve garantstelling De Bulders.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om het bedrag van de reserve toe te voegen aan de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve Goede doelen	
Doel	Het doel van deze reserve is de opbrengst van textielinzameling beschikbaar te stellen aan goede doelen voor de jaren 2016-2017 en 2018. In 2018 is besloten niet meer te storten.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om het bedrag van de reserve toe te voegen aan de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve Buig	
Doel	Het doel van deze reserve is om de toekomstige hogere uitgaven te dekken. Gevormd naar aanleiding van jaarrekening 2020.
Toelichting mutaties 2024	In PB2024-2027 is geraamd om €150.000 in 2024 te onttrekken. (Rv.23.65) In de Slotwijziging 2024 is besloten om een voordelig resultaat van € 154.000 met betrekking tot BUIG-gerelateerde posten te doteren aan deze reserve (Rv24.63). Echter bleek er aan het eind van het jaar geen resultaat te zijn uit de BUIG gerelateerde posten. Er zijn dus geen mutaties in 2024.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Corona	
Doel	Het doel van deze reserve is om toekomstige lasten met betrekking tot Corona te dekken.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om het bedrag van de reserve toe te voegen aan de algemene reserve. (Rv24.53).
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve onderhoud sportvelden	
Doel	Op 26 januari 2018 heeft de raad besloten om de privatisering van de buitensportvelden te verlengen. Derhalve dient deze reserve in stand te worden gehouden voor de eventuele gevolgen van herijking en om nieuwe wensen te kunnen faciliteren. Ontwikkelingen op het gebied van onderhoud sportvelden zijn aanleiding tot handhaven van de reserve. De kosten van ongediertebestrijding, met name larvenbestrijding en verduurzaming van het onderhoud leiden tot hogere kosten. Daarom is het wijsheid om een buffer in stand te houden.
Toelichting mutaties 2024	In PB2025-2028 is besloten deze reserve te sluiten en over te hevelen naar de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve kwaliteitsimpuls personeel	
Doel	Reserve gevormd voor organisatieontwikkeling en daarmee begeleiden en ontwikkelen van personeel en voor het oplossen van eventuele fricties. In 2019 is het college door de raad gemandateerd om deze reserve in te zetten.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties in 2024. Er is begroot om een bedrag van € 95.000 te onttrekken, echter was dit niet nodig en heeft de onttrekking ook niet plaatsgevonden.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve ontwikkeling organisatie	
Doel	De gemeentelijke organisatie is in ontwikkeling en staat op diverse vlakken voor grote uitdagingen. Om deze te kunnen ondervangen is bij de jaarrekening 2021 besloten een reserve te vormen.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties in 2024. In PB2025-2028 is besloten deze reserve te sluiten en over te hevelen naar de reserve kwaliteitsimpuls personeel. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve HNG	
Doel	De jaarlijkse annuïteit ontvangst uit de depotbelegging uit hoofde van de verkoop aandelen HNG werd als dividenduitkering via de exploitatie verantwoord. In 2014 heeft de accountant voorgeschreven dat voor de resterende periode deze depotbelegging als vordering onder de Financiële Vaste Activa moest worden gepresenteerd. De regeling Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten (HNG) is opgeheven. Inzake de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten om met dit eenmalig administratief voordeel een bestemmingsreserve te vormen.
Toelichting mutaties 2024	In PB2025-2028 is besloten deze reserve te sluiten en over te hevelen naar de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve afvalkosten	
Doel	Reserve is bij de jaarrekening 2021 gevormd om toekomstige stijgingen van kosten voor energie op te vangen. Via een amendement is de dotatie verhoogd. Het doel van de reserve is gewijzigd naar "demping van stijging van kosten voor afvalverwerking en opvang van realisatie verschillen tussen heffingen en ledigingen van afvalverwerking".
Toelichting mutaties 2024	Confrom PB2024-2027 is er € 15.000 onttrokken van deze reserve ter dekking van de hogere afvallasten. (Rv.23.65)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve de Poortmannen tussentijdse winstneming	
Doel	Op basis van de verslaggevingsrichtlijnen moet bij de grondexploitatie De Poortmannen worden overgegaan tot tussentijdse winstneming. Omdat de winst nog niet definitief is, wordt deze tussentijdse winstneming gestort in een reserve. In de paragraaf <i>Grondbeleid</i> is dit nader toegelicht.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is de tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie De Poortmannen geactualiseerd. Hieruit blijkt dat deze reserve met €54.252 moet worden verhoogd. In PB2025-2028 is besloten om een bedrag van €1.178.224 van deze reserve over te hevelen naar de reserve Totaaloplossing verkeersproblematiek. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve de Breedvennen tussentijdse winstneming	
Doel	Op basis van de verslaggevingsrichtlijnen moet bij de grondexploitatie De Breedvennen worden overgegaan tot tussentijdse winstneming. Omdat de winst nog niet definitief is, wordt deze tussentijdse winstneming gestort in een reserve. In de paragraaf <i>Grondbeleid</i> is dit nader toegelicht. In PB2025-2028 is besloten om deze reserve over te hevelen naar de algemene reserve wanneer de grondexploitatie is afgesloten. (Rv24.53)
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is de tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie Breedvennen geactualiseerd. Hieruit blijkt dat deze reserve met €3.841 moet worden verhoogd. In PB2025-2028 is besloten om een bedrag van €269.943 van deze reserve over te hevelen naar de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Domein Sterksel Averbodeweg tussentijdse winstneming

Doel	Op basis van de verslaggevingsrichtlijnen moet bij deze grondexploitatie worden overgegaan tot tussentijdse winstneming. Omdat de winst nog niet definitief is, wordt deze tussentijdse winstneming gestort in een reserve. In de paragraaf <i>Grondbeleid</i> is dit nader toegelicht.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om het bedrag van de opgeheven reserve toe te voegen aan de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek

Doel	Oplossen verkeersproblematiek in de kernen.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 hebben er geen verkeersonderzoeken plaatsgevonden. In PB2025-2028 is besloten om een bedrag van €1.278.224 van diverse reserves over te hevelen naar deze reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Centrumplan Schoolstraat Leende tussentijdse winstneming

Doel	Op basis van de verslaggevingsrichtlijnen moet bij deze grondexploitatie worden overgegaan tot tussentijdse winstneming. Omdat de winst nog niet definitief is, wordt deze tussentijdse winstneming gestort in een reserve. In de paragraaf <i>Grondbeleid</i> is dit nader toegelicht.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is de tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie Centrumplan Leende geactualiseerd. Hieruit blijkt dat deze reserve met € 491,- moet worden verhoogd. In PB2025-2028 is besloten om een bedrag van €107.066 van deze reserve over te hevelen naar algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Marijkeplein Leende tussentijdse winstneming

Doel	Op basis van de verslaggevingsrichtlijnen moet bij deze grondexploitatie worden overgegaan tot tussentijdse winstneming. Omdat de winst nog niet definitief is, wordt deze tussentijdse winstneming gestort in een reserve. In de paragraaf <i>Grondbeleid</i> is dit nader toegelicht.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om het bedrag van de opgeheven reserve toe te voegen aan de algemene reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve Volkshuisvesting

Doel	Bij de jaarrekening 2020 is deze reserve gevormd uit de opbrengsten uit speculatiebeding.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2024-2027 (Rv.23.65) is besloten om €15.000 te onttrekken uit deze reserve voor een woningbehoefte onderzoek. Echter zijn nog niet alle activiteiten afgerond en is er in 2024 een bedrag van € 9.685 besteed. Er is dus alleen € 9.685 onttrokken van deze reserve.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Doel	De reserve is bedoeld voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen. Dit zijn voorzieningen die een zodanig karakter hebben dat meerdere wijken hiervan nut hebben. Bij het vaststellen van de begroting 2020 is besloten de reserve bovenwijkse voorzieningen in te zetten ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen in 2020 in flankerende maatregelen voor de Muggenberg. In 2021 is deze reserve omgezet in een reserve ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om deze reserve toe te voegen aan de reserve MRE-bijdrage Randweg A2. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve Implementatie Omgevingswet

Doel	De reserve is gevormd in de jaarstukken 2023. (Rv.24.35). De reserve is bedoeld om de komende jaren de invoeren van de omgevingswet ter verrichten op basis van een plan van aanpak en het mandaat wordt neergelegd bij het college. De structurele kosten lopen via de exploitatie. De onttrekkingen zijn bedoeld voor de incidentele lasten die zich voordoen.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 bedragen de incidentele lasten wegens de invoering van de omgevingswet €28.733.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Buitenjan

Doel	Een taakmutatie voor opvang asielzoekers is eerder ontvangen, welke we willen inzetten voor de bijdrage aan Buitenjan in 2025 en 2026.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is conform de slotwijziging € 21.000 gedoteerd aan deze reserve. (Rv24.63)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve MRE-bijdrage Randweg A2

Doel	De reserve is gevormd in de jaarstukken 2023. (Rv.24.35) Deze reserve is bedoeld voor het pakket kortetermijnmaatregelen A2 Randweg Eindhoven en richt zich op de vraagzijde van de mobiliteit (zoals mijden, spreiden en duurzaam rijden in de werkgeversbenadering) en maatregelen die zijn gericht op de aanbodzijde (zoals aanleg van fietsroutes, hubs en infrastructuurmaatregelen voor het verbeteren van de doorstroming). Het mandaat wordt neergelegd bij het college.
Toelichting mutaties 2024	In programmabegroting 2025-2028 is besloten om het saldo van reserve bovenwijkse voorzieningen over te hevelen naar deze reserve. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Samen naar de A2	
Doel	Oplossen verkeersproblematiek in de kernen. Op 12 december 2016 heeft de raad besloten om gedurende 25 jaar jaarlijks maximaal € 51.240 te besteden voor Samen naar de A2. In totaal € 1.281.000.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 zijn hiervoor geen kosten gemaakt welke uit de reserve gedekt dienden te worden.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve (klein) materieel openbare werken	
Doel	Via de exploitatiebegroting wordt jaarlijks op basis van het vervangingsschema een bedrag aan deze reserve toegevoegd. Volgens de verordening worden activa van minder dan € 10.000 niet geactiveerd. Uitgaven betreffende de vervanging van materieel van openbare werken beneden dit bedrag worden gedekt uit deze reserve. Aanschaf van materieel /voertuigen > € 10.000 worden via sub reserves in 10 jaar afgeschreven.
Toelichting mutaties 2024	In PB2024-2027 is een dotatie van € 501.000 en een onttrekking van € 457.000 geraamd (Rv23.65). In slotwijziging 2024 is zowel de dotatie als onttrekking verminderd met € 256.000 (Rv 24.63). Er is dus een dotatie van € 245.000 en een onttrekking van € 201.000 geraamd in 2024. In 2024 is conform PB2024-2027 € 65.000 gedoteerd aan deze reserve. In 2024 is in totaal € 13.127 aan onttrekkingen gerealiseerd voor de aanschaf van materialen onder € 10.000. Verder is er €162.037 onttrokken voor de aanschaf van 3 Renault Masters om de dekkingsreserve kpl Renault Masters te vormen. Wanneer de dekkings(sub)reserve wordt meegenomen dan is de dotatie in totaal € 227.037, dus €17.963 minder gedoteerd dan geraamd. Dat komt omdat er eerder werktuigen zijn geraamd die goedkoper zijn uitgevallen. Gezien de aanschafwaarde per werktuig minder dan €10.000 is, wordt daar geen dekkingsreserves voor gevormd maar wel onttrokken aan deze reserve. De onttrekking is door goedkopere werktuigen en verschuiving van een investering naar 2025 ook €25.836 minder.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Dekkingsreserves

Deze reserves zijn ingesteld ter dekking van de kapitaallasten. De jaarlijkse afschrijvingen worden uit deze reserves onttrokken.

Reserve centrumplan Leende (kpl)	
Doel	Deze reserve is in 2006 gevormd om samen met Wooninc., Wocom en Wonen Weert de herontwikkeling centrum Leende en bouw schoolwoningen te realiseren. Per 1 juli 2015 is de nieuwe Woningwet in werking getreden waarin geregeld is dat corporaties terug moeten keren naar hun kerntaak: het bouwen, verhuren en beheren van sociale huurwoningen. De samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en woningcorporaties is ontbonden. Op 3 juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten om gronden in het centrum aan te kopen en om zelf te investeren in de nieuwe multifunctionele accommodatie. Een te betalen bedrag aan schadeloosstelling en het exploitatieresultaat incl. lasten van de investering zuiveren we de eerste jaren aan vanuit de reserve.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is een bedrag van €72.000 geraamd aan onttrekking (Rv.23.65). Met de slotwijziging is deze onttrekking afgeraamd met € 48.000. De investering bleek niet afgerond te kunnen worden waardoor ook het resterend bedrag van de geraamde onttrekking niet is gerealiseerd.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Locatie Mariahoeve (kpl)

Doel	Er was voornemens om units op locatie Mariahoeve te activeren en in de toekomst versneld af te schrijven. Om deze kapitaallasten in de toekomst te dekken is er een dotatie aan de reserve locatie Mariahoeve begroot. De units vallen onder de categorie normvergoeding. In overleg met de accountant is gekozen om afwikkeling van de gehele normvergoeding middels de exploitatie te laten plaatsvinden. Daarmee vervalt activering van de units en noodzaak om een de dotatie aan de reserve locatie Mariahoeve te doen.
Toelichting mutaties 2024	In de slotwijziging 2024 is besloten om € 656.000 te doteren aan deze reserve (Rv24.63). Echter heeft er geen mutatie plaatsgevonden in 2024.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Klemsysteem hockey Heeze (kpl)

Doel	Betreft dekkingsreserve voor de afschrijvingslasten van de klemsysteem hockey Heeze die in gebruik is genomen in 2019 met een afschrijvingsduur van 15 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad €1.089.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve veld 2 hockey Heeze (kpl)

Doel	Betreft dekkingsreserve voor de afschrijvingslasten van de investering inzake renovatie van veld 2 die in gebruik is genomen in 2024 met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	In slotwijziging 2024 zijn de afschrijvingslasten van € 7.000 geraamd (Rv24.63), echter starten de kapitaallasten pas in 2025. Deze zijn dus niet in 2024 gerealiseerd.
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve vervangen bruggen Oude Dijk/Strijperdijk (kpl)

Doel	Opvangen van de jaarlijkse afschrijving voortkomende uit de investering inzake vervanging van de bruggen Oude Dijk/Strijperdijk die in gebruik is genomen in 2017 met een afschrijvingsduur van 20 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 9.726
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve herinrichting Schoolstraat-Spoorlaan (kpl)

Doel	Opvangen van de jaarlijkse afschrijving voortkomende uit de investering Schoolstraat-Spoorlaan die in gebruik is genomen in 2019 met een afschrijvingsduur van 50 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 3.022
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve verharding en verlichting Kloostervelden

Doel	Verharding en verlichting langzaam verkeersroute Kloostervelden via de Ten Brakeweg.
------	--

Toelichting mutaties 2024	In 2024 zijn er geen kosten gemaakt. Deze reserve is bestemd voor dekking van de toekomstige kapitaallasten. In programmabegroting 2025-2028 is besloten om deze reserve over te hevelen naar reserve totaaloplossing verkeersproblematiek. (Rv24.53)
Handhaven of opheffen?	Opgeheven

Reserve openbaar groen Schoolstraat-Spoorlaan (kpl)

Doel	Opvangen van de jaarlijkse afschrijving voortkomende uit de investering openbaar groen Schoolstraat-Spoorlaan die in gebruik is genomen in 2019 met een afschrijvingsduur van 20 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 1.020
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Strijperpad (kpl)

Doel	Deze reserve dient ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten inzake de verbreding van het Strijperpad die in gebruik is genomen in 2017 met een afschrijvingsduur van 50 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 1.681
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve fietspad de Plaetse-Boschlaan (kpl)

Doel	Opvangen van de jaarlijkse afschrijving voortkomende uit de investering inzake de aanleg van fietspad de Plaetse-Boschlaan die in gebruik is genomen in 2018 met een afschrijvingsduur van 15 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 6.509
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve hekwerk de Groote Speel (kpl)

Doel	Opvangen kapitaallasten hekwerk de Groote Speel die in gebruik is genomen in 2020 met een afschrijvingsduur van 15 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 1.994
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve klimaatinstallatie de Pompenmaker (kpl)

Doel	Opvangen kapitaallasten klimaatinstallatie de Pompenmaker die in gebruik is genomen in 2019 met een afschrijvingsduur van 15 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 16.667
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Renault Zoe (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De Renault Zoë is in 2013 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties. De activa is al volledig afgeschreven in 2023.
Handhaven of opheffen?	Opheffen

Reserve Zoutstrooiers (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De zoutstrooiers zijn in 2013 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties. De activa is al volledig afgeschreven in 2023.
Handhaven of opheffen?	Opheffen

Reserve actiewagen binnen de bebouwde kom (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De actiewagen is in 2018 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 1.155
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve actiewagen buiten de bebouwde kom (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De actiewagen is in 2018 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 1.562
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Volkswagen (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De wagen is in 2018 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 5.283
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Skoda (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De wagen is in 2019 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 1.825

Handhaven of opheffen?	Handhaven
------------------------	-----------

Reserve Pick-up voertuig 2021 (kpl)

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De pick-up voertuig is in 2021 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 5.142
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve Massey Ferguson 2023 TDJ-32-2

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De tractor is in 2023 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 5.584
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Reserve John Deere compacttrekker 2023 T-27-NL

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. De compacttrekker is in 2023 in gebruik genomen met een afschrijvingsduur van 10 jaar.
Toelichting mutaties 2024	Afschrijvingslasten ad € 2.636
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Dekkingsreserve kpl Renault Masters

Doel	Betreft een subreserve gevormd uit de reserve klein materieel openbare werken gezien het een vervangingsinvestering bedraagt van > € 10.000. In 2024 zijn de 3 voertuigen aangeschaft maar er worden nog bestedingen in 2025 gedaan.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties
Handhaven of opheffen?	Handhaven

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen wordt in het volgende overzicht weergegeven:

Tabel 12.14 Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2023	Toevoeging en	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2024
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Pensioen wethouders	1.739	171	-	-	1.909
Wachtgeld wethouders	140	-	-	89	50
Bovenwettelijk verlof	152	15	-	-	167
Regeling vervroegd uitreden (RVU)	39	20	-	22	37
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.070	206	-	111	2.163
Onderhoudsegalisatievoorzieningen					
Onderhoud wegen	895	821	-	1.010	705
Onderhoud bruggen	67	45	-	36	76
Gemeentelijke accommodaties	1.784	208	-	61	1.931
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.746	1.074	-	1.107	2.712
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting					
Riolering	2.021	1.273	-	1.036	2.258
AED's	5	-	-	5	-
Demping afvalheffing	76	-	-	-	76
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	2.102	1.273	-	1.041	2.334
Totaal	6.917	2.593	-	2.259	7.209

Nadere toelichting op de voorzieningen

Voorziening pensioen wethouders	
Doel	Voor de pensioenopbouw van bestuurders is de laatste jaren een verzekering afgesloten. Voor de bestuurders waarvoor geen (volledige) verzekering kan worden afgesloten is deze voorziening gevormd. Met ingang van 2020 wordt de pensioenvoorziening berekend volgens nFTK (nieuw Financieel toetsingskader) grondslagen. Deze grondslagen houden nauwkeuriger rekening met de leeftijd en levensverwachting dan de methode van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (Bzk).
Toelichting mutaties 2024	Volgens de berekening op basis van de nFTK methode die we hebben ontvangen van Proambt zijn we volgens de BBV verplicht om een saldo van €1.909.815 in de voorziening te hebben. We hebben in 2024 dus 171K gedoteerd aan deze voorziening.

Voorziening wachtgeld wethouders	
Doel	Opvangen wachtgeldverplichting
Toelichting mutaties 2024	De onttrekking bedroeg in 2024 € 88.661.

Voorziening bovenwettelijk verlof	
Doel	Gevormd naar aanleiding van de jaarrekening 2022 om toekomstig bovenwettelijk verlof op te vangen.
Toelichting mutaties 2024	De toevoeging bedroeg in 2024 € 15.420.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	
Doel	Regeling eerder stoppen met werken 2024-2028
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is conform slotwijziging 2024 (Rv24.63) 20K gedoteerd aan deze voorziening. In 2024 hebben wij 22K uitgekeerd wegens de regeling vervroegde uittreding.

Voorziening onderhoud wegen	
Doel	De voorziening dient om de kosten van onderhoud wegen te egaliseren. De jaarlijkse dotatie en de per jaar uit te voeren werkzaamheden liggen vast in het Beheer en beleidsplan wegen 2022-2026 vastgesteld in het college op 13 december 2021.
Toelichting mutaties 2024	De storting in de voorziening bedroeg conform de begroting € 820.804. De onttrekking in 2024, in totaal € 1.010.000, heeft betrekking op de in 2024 uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden.

Voorziening onderhoud bruggen	
Doel	De voorziening dient om de kosten van onderhoud bruggen te egaliseren. De jaarlijkse dotatie en de per jaar uit te voeren werkzaamheden liggen vast in het Beheer en beleidsplan civiele kunstwerken 2023-2027.
Toelichting mutaties 2024	De storting in de voorziening bedroeg conform begroting 2024-2027 en beleidsplan civiele kunstwerken 2023-2027 €45.083. De onttrekking in 2024, in totaal € 36.000, heeft betrekking op de in 2024 uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden.

Voorziening gemeentelijke accommodaties	
Doel	Het betreft hier een voorziening voor groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties en gebouwen. Via de exploitatiebegroting vinden ten laste van de betreffende accommodaties/gebouwen jaarlijks stortingen in de voorziening plaats. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht. De jaarlijkse dotatie en de per jaar uit te voeren werkzaamheden liggen vast in de Meerjarige onderhoudsplannen en bijbehorende investeringsschema's.
Toelichting mutaties 2024	De storting in de voorziening bedroeg conform de begroting € 208.289. De onttrekking vanwege onderhoud bedroeg in 2024 € 61.000.

Voorziening riolering	
Doel	In de raadsvergadering van 6-2-2023 is het Plan Stedelijk Water 2023-2027 vastgesteld. In dit plan wordt de invulling gegeven aan de verplichting vanuit de Wet Milieubeheer (artikel 4.22) om riool-en watertaken vast te leggen. Door middel van de rioolheffing wordt de voorziening op peil gehouden om jaarlijks de investeringen te kunnen financieren. Voor toekomstige investeringen wordt tijdig begonnen met verhogen tarieven.
Toelichting mutaties 2024	De storting in de voorziening bedroeg conform de begroting € 1.273.240. De totale aanwending in 2024 is €822.620. Deze heeft betrekking op de in 2024 uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden Daarnaast is er nog een aanwending van € 213.479. Dit heeft betrekking op een onttrekking conform artikel 44.2 BBV.

Voorziening AED's	
Doel	Uit ontvangen bedragen is de voorziening AED's gevormd. Ten laste van deze voorziening kunnen onder andere kosten voor onderhoud AED's worden gebracht. Vanaf 2014 is besloten niet meer in de voorziening te storten.
Toelichting mutaties 2024	In 2024 is er € 4.829 onttrokken aan deze voorziening.

Voorziening demping afvalheffing	
Doel	Gevormd bij de jaarrekening 2022 om de te verwachten naheffing van Attero te voldoen.
Toelichting mutaties 2024	Geen mutaties.

Vaste schulden met looptijd langer dan één jaar

In het volgende overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2024.

Tabel 12.15 Verloopoverzicht vaste schulden

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2023	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2024
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	15.832	0	1.342	14.491
Onderhandse leningen van openbare lichamen	1.300	0	0	1.300
Door derden belegde gelden	1.362	0	133	1.228
Waarborgsommen	26	48	0	74
Totaal	18.520	48	1.475	17.092

De totale rentelast voor het jaar 2024 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt €437.116 (2023: €481.353).

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Tabel 12.16 Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Overige kasgeldleningen	5.000	13.000
Overige schulden	3.865	2.911
Totaal	8.865	15.911

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen vooruit ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 12.17 Overlopende passiva

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2023	Verschuldigd / vooruitontvangen bedrag	Betaald / Besteed	Vrijval	Saldo 31-12-2024
Rijk:					
E84 SU stim. verkeersveiligheidsmaatreg 2022-2023	131	-	131	-	-
D14 SU Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	171	-	100	-	71
H8 SU Lokaal sportakkoord	7	-	2	-	5
Brimsubsidie (taakveld5.5)	26	-	-	-	26
G10 SU Wet Inburgering 2021	191	170	5	-	356
G13 SU Onderwijsroute	15	-	2	-	13
Rijk uitvsubs gevelmreg Dorpstr Leende (wel SiSa)	40	-	-9	-	49
E3.100151 Rijk vbt geluids Oostr/Langstr SiSa	333	-	68	-	265
Rijk vbt subs geluids B-lijst/eindmel (g SiSa)	102	-	-	-	102
J55 SU verlagen energierekening	184	-	70	-	114
Afrekening BBZ SZW	1	-	-	-	1
Afrekening BBZ/Tozo SZW	250	-	86	-	164
C94: Spuk lokale aanpak isolatie	280	577	112	-	745
C209 SU Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen	85	-	85	-	-
SiSa regeling klimaat en energiebeleid (CDOKE) 2023	263	29	273	-	19
H31 SU NEAS noodfonds energie amateursportver	9	-	9	-	-
SU Gezond en Actief Leven Akkoord - SPUK GALA	68	222	167	-	123
D23 SU Lokale bibliotheekvoorziening	-	151	-	-	151
F28/K28 SU reg klimaat & energiebeleid (CDOKE) 2024	-	355	-	-	355
C210B Regeling flexibele inzet woningbouw	-	75	35	-	40
Totaal Rijk:	2.156	1.579	1.136	-	2.600
Overige Nederlandse overheden:					
Prov Samen mee nr A2 (taakveld 2.1)	35	-	35	-	-
Prov subs amfibiepassage Somerenseweg	50	376	82	-	344
Bijdrage WS Dommel uitvoer. agenda klim.adap.	-	45	-	-	45
E44B SU Eindhov. Tijd. Impul. Klimaatadapt. 21_27	-	321	-	-	321
Prov Ruimte voor Ruimte bijdrage (taakveld 2.1)	-	21	-	-	21
Subsidie Bulders deelgebied 4	5	-	5	-	-
Totaal overige Nederlandse overheden	90	763	122	-	731
Totaal	2.246	2.342	1.258	-	3.330

Tabel 12.18 Overlopende passiva

	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Nog te betalen bedragen	2.458	1.241
Vooruitontvangen bedragen	40	154
Crowdfunding IVN amfibiepassage Somerenseweg	-	72
Subsidie Brabants Landschap Somerenseweg	-	248
Nto GRSA2	40	-
Overige overlopende passiva	-	231
Totaal overige overlopende passiva	2.538	1.946

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Gegarandeerde geldleningen en faciliteiten

De gemeente is achtervang voor door WSW geborgde leningen die zijn aangegaan door woningcorporaties die in de gemeente Heeze-Leende actief zijn. Het aandeel in het schuldrestant waar de achtervang betrekking op heeft bedroeg op 31 december 2024 € 31,864 miljoen.

Voor De Bulders Woningbouw C.V. heeft de gemeente een kredietfaciliteit bij de BNG gegarandeerd van maximaal € 16 miljoen. Een specificatie is opgenomen in de bijlagen.

Overzicht langlopende contracten

De langlopende contracten waaruit belangrijke financiële verplichtingen (resterende contractwaarde groter dan € 10.000) volgen, zijn in het volgende overzicht opgenomen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Datum start contract	Einddatum contract	Totaal contractwaarde	Per 31-12-2024 resterende contractwaarde
Lease interieurbeplanting	16-3-2018	1-3-2023	17	0
Huur De Spinner	1-1-2013	1-1-2053	11.793	8.250
Huur Kindcentrum De Parel	1-1-2013	1-1-2053	1.064	798

Gebeurtenissen na balansdatum

Geen bijzonderheden.

WNT

WNT-verantwoording 2024 gemeente Heeze-Leende

De WNT is van toepassing op gemeente Heeze-Leende. Het voor gemeente Heeze-Leende toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 223.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Gegevens 2024			
bedragen x € 1	P. Hertog	C.G. Klesman-Nacken	M.C.I. Smits
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 t/m 27/10	28/10 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	116.622	98.726	23.503
Beloningen betaalbaar op termijn	12.320	18.012	3142
Subtotaal	128.942	116.738	26.644
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.00	190.790	42.210
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	128.942	116.738	26.644
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023			
bedragen x € 1	P. Hertog	C.G. Klesman-Nacken	
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.651	108.572	
Beloningen betaalbaar op termijn	21.712	18.710	
Subtotaal	130.612	127.282	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	
Bezoldiging	130.612	127.282	

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt. Niet van toepassing in 2024 voor de gemeente Heeze-Leende.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bijlagen

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Met de herziening van de BBV zijn er nieuwe taakvelden ingesteld om gemeenten onderling beter te kunnen vergelijken. De programma-indeling is daarvoor minder goed geschikt omdat iedere gemeente vrij is in de keuze en benaming van programma's. Daarom maakt een uniform overzicht van lasten en baten per taakveld voortaan ook onderdeel uit van de gemeentelijke jaarrekening.

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2024 na wijzigingen								Realisatie 2024									
Taakveld BBV		Totaal Begroting na wijziging 2024			1. Dienstverlening en Bestuur		2. Wonen, Bedrijven en Recreëren		3. Samen leven en Participeren		Totaal realisatie 2024			1. Dienstverlening en Bestuur		2. Wonen, Bedrijven en Recreëren		3. Samen leven en Participeren	
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten		Lasten	Baten
0 - Bestuur en ondersteuning		15.667	-39.642	-23.975	10.505	-35.562	3.032	-3.128	1.348	-952	16.334	-40.079	-23.744	12.455	-36.352	3.342	-3.014	538	-713
0.1	Bestuur	1.862	-60	1.802	1.862	-60	0	0	0	0	1.808	-28	1.780	1.808	-28	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	4.856	-4.732	124	570	-687	2.938	-3.093	1.348	-952	4.087	-4.281	-194	552	-589	2.997	-2.979	538	-713
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	782	0	782	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzak en	686	-171	515	686	-171	0	0	0	0	936	-378	559	936	-378	0	0	0	0
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	93	-35	58	0	0	93	-35	0	0	345	-35	310	0	0	345	-35	0	0
0.4	Overhead	7.381	-31	7.350	7.381	-31	0	0	0	0	8.711	-11	8.700	8.711	-11	0	0	0	0
0.5	Treasury	-80	-101	-181	-80	-101	0	0	0	0	419	-437	-19	419	-437	0	0	0	0
0.61	OZB woningen	28	-3.155	-3.126	28	-3.155	0	0	0	0	38	-3.185	-3.147	38	-3.185	0	0	0	0
0.62	OZB niet-woningen	0	-1.220	-1.220	0	-1.220	0	0	0	0	0	-1.363	-1.363	0	-1.363	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	0	-11	-11	0	-11	0	0	0	0	0	-14	-14	0	-14	0	0	0	0
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	25	-30.126	-30.101	25	-30.126	0	0	0	0	0	-30.322	-30.322	0	-30.322	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	-25	-22	3	-25	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	32	0	32	32	0	0	0	0	0	-13	0	-13	-13	0	0	0	0	0
1 - Veiligheid		1.722	-226	1.495	1.722	-226	0	0	0	0	1.674	-215	1.459	1.674	-215	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.161	-173	988	1.161	-173	0	0	0	0	1.159	-166	993	1.159	-166	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	560	-53	507	560	-53	0	0	0	0	515	-48	466	515	-48	0	0	0	0
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat		2.839	-274	2.566	0	0	2.839	-274	0	0	2.829	-287	2.542	0	0	2.829	-287	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	2.823	-274	2.549	0	0	2.823	-274	0	0	2.813	-287	2.526	0	0	2.813	-287	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	16	0	16	0	0	16	0	0	0	15	0	15	0	0	15	0	0	0
3 - Economie		719	-387	332	0	0	719	-387	0	0	738	-425	313	0	0	738	-425	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	132	0	132	0	0	132	0	0	0	152	0	152	0	0	152	0	0	0
3.2	Fysiske bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	-59	-54	0	0	4	-59	0	0

		Begroting 2024 na wijzigingen									Realisatie 2024								
Taakveld BBV		Totaal Begroting na wijziging 2024			1. Dienstverlening en Bestuur		2. Wonen, Bedrijven en Recreëren		3. Samen leven en Participeren		Totaal realisatie 2024			1. Dienstverlening en Bestuur		2. Wonen, Bedrijven en Recreëren		3. Samen leven en Participeren	
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	140	-42	97	0	0	140	-42	0	0	115	-68	47	0	0	115	-68	0	0
3.4	Economische promotie	447	-345	103	0	0	447	-345	0	0	466	-298	169	0	0	466	-298	0	0
4 - Onderwijs		2.030	-433	1.597	0	0	0	0	2.030	-433	3.396	-480	2.917	0	0	0	0	3.396	-480
4.2	Onderwijs huisvesting	953	-87	866	0	0	0	0	953	-87	2.502	-118	2.383	0	0	0	0	2.502	-118
4.3	Onderwijs beleid en leerlingzaken	1.076	-346	731	0	0	0	0	1.076	-346	895	-361	533	0	0	0	0	895	-361
5 - Sport, cultuur en recreatie		3.310	-586	2.723	0	0	1.335	-20	1.975	-567	3.370	-503	2.867	0	0	1.446	-108	1.924	-396
5.1	Sportbeleid en activering	364	-306	58	0	0	0	0	364	-306	140	-151	-10	0	0	0	0	140	-151
5.2	Sportaccommodaties	879	-130	749	0	0	0	0	879	-130	1.047	-125	922	0	0	0	0	1.047	-125
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	130	0	130	0	0	0	0	130	0	117	0	117	0	0	0	0	117	0
5.4	Musea	70	0	70	0	0	0	0	70	0	61	0	61	0	0	0	0	61	0
5.5	Cultureel erfgoed	97	-5	92	0	0	0	0	97	-5	123	-35	87	0	0	0	0	123	-35
5.6	Media	435	-126	309	0	0	0	0	435	-126	437	-84	352	0	0	0	0	437	-84
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.335	-20	1.315	0	0	1.335	-20	0	0	1.446	-108	1.338	0	0	1.446	-108	0	0
6 - Sociaal Domein		21.422	-9.291	12.132	0	0	0	0	21.422	-9.291	22.539	-10.738	11.801	0	0	0	0	22.539	-10.738
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.942	-7.255	687	0	0	0	0	7.942	-7.255	9.440	-8.586	854	0	0	0	0	9.440	-8.586
6.2	Toegang en eerstelijns voorzieningen	3.068	0	3.068	0	0	0	0	3.068	0	2.642	-43	2.599	0	0	0	0	2.642	-43
6.3	Inkomensregelingen	2.899	-1.988	911	0	0	0	0	2.899	-1.988	3.035	-2.051	984	0	0	0	0	3.035	-2.051
6.4	WSW en beschut werk	914	0	914	0	0	0	0	914	0	1.146	0	1.146	0	0	0	0	1.146	0
6.5	Arbeidsparticipatie	344	0	344	0	0	0	0	344	0	234	-3	230	0	0	0	0	234	-3
6.6	Maatwerk voorzieningen (WMO)	612	-3	609	0	0	0	0	612	-3	603	-4	599	0	0	0	0	603	-4
6.71	Maatwerk dienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71 a	Hulp bij het huishouden (WMO)	1.267	0	1.267	0	0	0	0	1.267	0	1.262	0	1.262	0	0	0	0	1.262	0
6.71 b	Begeleiding (WMO)	801	0	801	0	0	0	0	801	0	581	0	581	0	0	0	0	581	0
6.71 c	Dagbesteding (WMO)	400	0	400	0	0	0	0	400	0	390	0	390	0	0	0	0	390	0
6.71 d	Overige maatwerk arrangementen (WMO)	242	-46	196	0	0	0	0	242	-46	290	-50	241	0	0	0	0	290	-50
6.72	Maatwerk dienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72 a	Jeugdhulp begeleiding	902	0	902	0	0	0	0	902	0	776	0	776	0	0	0	0	776	0
6.72 b	Jeugdhulp behandeling	749	0	749	0	0	0	0	749	0	545	0	545	0	0	0	0	545	0

		Begroting 2024 na wijzigingen									Realisatie 2024								
Taakveld BBV		Totaal Begroting na wijziging 2024			1. Dienstverlening en Bestuur		2. Wonen, Bedrijven en Recreëren		3. Samen leven en Participeren		Totaal realisatie 2024			1. Dienstverlening en Bestuur		2. Wonen, Bedrijven en Recreëren		3. Samen leven en Participeren	
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten		Lasten	Baten
6.72 c	Jeugdhulp dagbesteding	18	0	18	0	0	0	0	18	0	61	0	61	0	0	0	0	61	0
6.73 a	Pleegzorg	89	0	89	0	0	0	0	89	0	60	0	60	0	0	0	0	60	0
6.73 c	Jeugdhulp met verblijf overig	299	0	299	0	0	0	0	299	0	360	0	360	0	0	0	0	360	0
6.74 a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	232	0	232	0	0	0	0	232	0	509	0	509	0	0	0	0	509	0
6.74 b	Jeugdhulp crisis/LTA/ GGZ-verblijf	390	0	390	0	0	0	0	390	0	458	0	458	0	0	0	0	458	0
6.74 c	Gesloten plaatsing	125	0	125	0	0	0	0	125	0	44	0	44	0	0	0	0	44	0
6.82 a	Jeugdbescherming	100	0	100	0	0	0	0	100	0	77	0	77	0	0	0	0	77	0
6.82 b	Jeugdrechtsspraak	31	0	31	0	0	0	0	31	0	24	0	24	0	0	0	0	24	0
7 - Volksgezondheid en milieu		6.340	-5.618	723	9.875	-1.801	5.501	-5.538	829	-78	5.909	-5.221	687	6	-3	5.119	-5.172	783	-46
7.1	Volksgezondheid	829	-78	751	0	0	0	0	829	-78	783	-46	737	0	0	0	0	783	-46
7.2	Riolering	2.258	-2.890	-633	0	0	2.258	-2.890	0	0	2.205	-2.838	-633	0	0	2.205	-2.838	0	0
7.3	Afval	1.642	-1.909	-267	0	0	1.642	-1.909	0	0	1.675	-1.900	-225	0	0	1.675	-1.900	0	0
7.4	Milieubehaer	1.601	-738	863	0	0	1.601	-738	0	0	1.239	-434	805	0	0	1.239	-434	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	10	-2	8	10	-2	0	0	0	0	6	-3	3	6	-3	0	0	0	0
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		3.155	-747	2.408	0	0	3.155	-747	0	0	2.896	-1.035	1.861	0	0	2.896	-1.035	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	661	-42	619	0	0	661	-42	0	0	613	-30	583	0	0	613	-30	0	0
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	107	-77	30	0	0	107	-77	0	0	107	-54	53	0	0	107	-54	0	0
8.3	Wonen en bouwen	2.386	-627	1.759	0	0	2.386	-627	0	0	2.176	-950	1.225	0	0	2.176	-950	0	0
Totaal		57.203	-57.203	0	12.236	-35.790	16.581	-10.093	27.603	-11.320	59.685	-58.982	703	14.135	-36.569	16.370	-10.040	29.181	-12.373

Staat van gewaarborgde geldleningen en gegarandeerde faciliteiten

Gegarandeerde geldleningen

Bedragen x € 1

Nr. geldlening geldgever	Naam financieringsinstelling	Garantie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	WSW nr	Percentage dekking gemeente Heeze-Leende	Verdeelsleutel WSW achtervang	Achtervang voor/na 1 aug 2021	Naam van de geldnemer	Stortingsdatum	Einddatum	Rente %	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restant toegerekend bedrag per 31 dec 2024
70450	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25833		100%	voor	woCom	01-09-87	01-11-31	4,66	2.026.000	708.000
70463	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25834		100%	voor	woCom	01-09-87	01-03-33	3,27	1.371.000	521.000
40.101616	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	38150	50%	100%	voor	woCom	01-08-08	31-07-48	4,56	22.400.000	22.400.000
40.101613	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	38153	50%	100%	voor	woCom	01-08-07	01-08-47	4,52	3.600.000	3.600.000
WOL.035	Nederlandse Gemeenten	ja	NRV2062		12,1%	na	woCom	obligo			5.859.000	710.000
10031267	Nederlandse Waterschapsbank	ja	60255		12,1%	na	woCom	21-12-21	21-12-61	4,86	2.718.000	330.000
40.117482	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63005		12,1%	na	woCom	20-09-24	20-09-69	3,003	10.000.000	1.212.000
40.110090	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63039		12,1%	na	woCom	28-09-15	28-09-45	1,75	1.000.000	91.000
40.105369.2	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63259		12,1%	na	woCom	01-07-10	01-07-25	4,01	25.000.000	303.000
40.117811	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63256		12,1%	na	woCom	23-02-24	23-12-71	2,685	15.000.000	1.819.000
	Nederlandse Waterschapsbank	ja	NRV1042		0,7%	na	Wooninc	obligo			16.513.000	114.000
10031291	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	60359		0,7%	na	Wooninc	21-12-21	21-12-61	4,86	4.413.000	31.000
40.115374	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	60583		0,7%	na	Wooninc	18-01-22	19-01-54	0,792	6.000.000	42.000
40.114969	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	60682		0,7%	na	Wooninc	26-08-21	26-08-31	0,089	10.000.000	69.000
40.115522	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	60693		0,7%	na	Wooninc	28-03-22	01-04-70	0,834	10.000.000	69.000
40.116055	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	61369		0,7%	na	Wooninc	01-12-22	03-12-63	2,561	10.000.000	69.000
40.116056	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	61370		0,7%	na	Wooninc	01-12-22	01-12-65	2,515	10.830.000	75.000
40.116057	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	61371		0,7%	na	Wooninc	01-12-22	01-12-67	2,473	11.000.000	76.000
2-31758	Nederlandse Waterschapsbank	ja	61404		0,7%	na	Wooninc	02-01-23	28-04-32		10.000.000	69.000
40.116490	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	61785		0,7%	na	Wooninc	03-07-23	03-07-73	2,984	7.000.000	48.000
40.116740	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	62047		0,7%	na	Wooninc	23-10-23	24-10-72	3,397	6.000.000	42.000
40.116797	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	62133		0,7%	na	Wooninc	23-01-24	23-01-64	3,274	10.000.000	69.000
1-40189	Nederlandse Waterschapsbank	ja	62134		0,7%	na	Wooninc	23-11-23	23-11-28	3,24	10.000.000	69.000
40.117132	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	62516		0,7%	na	Wooninc	21-03-24	21-03-74	2,899	10.000.000	69.000
40.117131	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	62517		0,7%	na	Wooninc	21-03-24	21-03-34	3,064	10.000.000	69.000
1-40364	Nederlandse Waterschapsbank	ja	62728		0,7%	na	Wooninc	30-05-24	30-05-69	3,001	10.000.000	69.000

Nr. geldlening geldgever	Naam financieringsinstelling	Garantie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	WSW nr	Percentage dekking gemeente Heeze-Leende	Verdeelsleutel WSW achtervang	Achternavoor/na 1 aug 2021	Naam van de geldnemer	Stortingsdatum	Einddatum	Rente %	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restant toegerekend bedrag per 31 dec 2024
40.117427	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	62903		0,7%	na	Wooninc	22-08-24	20-08-66	3,042	7.500.000	52.000
40.117426	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	62905		0,7%	na	Wooninc	25-07-24	25-07-68	3,019	7.500.000	52.000
40.117577	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63067		0,7%	na	Wooninc	24-09-24	24-09-32	2,797	12.500.000	87.000
40.105369.1	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63079		0,7%	na	Wooninc	01-07-10	01-07-25	4,01	25.000.000	21.000
40.117747	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63314		0,7%	na	Wooninc	23-01-25	23-01-75		10.000.000	69.000
40117746	Bank Nederlandse Gemeenten	ja	63315		0,7%	na	Wooninc	18-12-24	18-12-35	2,757	10.000.000	69.000
33.093.000												
Onder aftrek van door de gemeente Heeze-Leende aangegane en 1 op 1 doorverstrekte leningen												
70450	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25833				woCom	01-09-87	01-11-31	4,66	2.026.000	708.000
70463	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25834				woCom	01-09-87	01-03-33	3,27	1.371.000	521.000
31.864.000												

Gegarandeerde kredietfaciliteiten

Bedragen x € 1

Nummer geldlening geldgever	Naam van de financieringsinstelling	Direct gegarandeerde faciliteiten	Naam van de geldnemer	Datum tekening garantstelling	Einddatum	Trekking op akte van borgtocht in de vorm van	Getrokken eind van het dienstjaar
A013368	Bank Nederlandse Gemeenten	16.000.000	De Bulders Woningbouw C.V.	19-12-17	01-01-27	Rekening-Courant Vaste geldlening	0 0 0

Verantwoording specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)	
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			0	0	Nee	Nee	Nee	
			Reeks 1	Reeks 1				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				
			Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06	Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07				
			€0	€0				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			Aard controle R Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13
			€ 0	€ 00	€ 0	€ 0	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: B2/14	Indicator: B2/15	Indicator: B2/16	Indicator: B2/17	Indicator: B2/18	Indicator: B2/19
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	

			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22	Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24	
							€142.618	
BZ K	C6 2	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZ K	C9 2	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 15.560	€ 0	2	159	35	
OC W	D8	Onderwijsachterstanden beleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/04 Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D8/06
			€ 112.341	€ 29.147	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		

			Aard controle n.v.t.	Bedrag Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Bedrag Aard controle R		
			Indicator: D8/07	Indicator: D8/08	Indicator: D8/09	Indicator: D8/10		
		1						
		2						
		100						
OC W	D1 4	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03			
			€ 100.235	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoordig (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07		
			€ 0	€ 171.335	€ 71.101	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11		
			1					
			2					
10								
OC W	D2 3	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/r eferentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t Indicator: D23/06
			7027366	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte	€ 68.850	€ 151.150	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte	€ 68.850

		2		bibliotheekvoorzien eng				bibliotheekvoorzien g	
		100							
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07						
		1	Nee						
		2							
		100							
len W	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinform atie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06	
	1		BSV/22/00151	€ 74.550	€ 0	€ 0	-€ 25.562	€ 0	
	2		lenW/BSK- 2019/107061	€ 0	€ 0	€ 0	-€ 17.156	€ 0	
	3		lenW/BSK-2019/91259	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	4		lenW/BSK-2019/91263	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	5		lenW/BSK- 2021/191895	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsi nformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwor ding (Ja/Nee)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12		
	1		BSV/22/00151	€ 131.319	€ 0	€ 0		Nee	
	2		lenW/BSK- 2019/107061	€ 235.881	€ 0	€ 0		Ja	
	3		lenW/BSK-2019/91259	€ 412.596	€ 0	€ 0		Nee	
	4		lenW/BSK-2019/91263	€ 2.754.245	€ 338.496	€ 406.315		Nee	
	5		lenW/BSK- 2021/191895	€ 43.225	€ 0	€ 0		Ja	
len W	E4 4B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021– 2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinform atie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnum mer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	

			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
		1	060772 Gemeente Eindhoven Kopie CBS(code)	IENW/BSK-2023/375806 Kopie beschikingsnummer	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
		1	060772 Gemeente Eindhoven Kopie CBS(code)	IENW/BSK-2023/375806 Kopie beschikingsnummer	Nee Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
len W	E8 4	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 238.000	€ 261.000	€ 261.000	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
		2	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h/aantal in meters	Nee	800			
		2	344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h/aantal in meters	Nee	220			
SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R

			Indicator: G2/01	Indicator: G2/02	Indicator: G2/03	Indicator: G2/04	Indicator: G2/05	Indicator: G2/06
			€ 1.589.256	€ 24.207	€ 30.106	€ 0	€ 48.500	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G2/07	Indicator: G2/08	Indicator: G2/09	Indicator: G2/10	Indicator: G2/11	Indicator: G2/12
			€ 7.805	€ 601	€ 0	€ 309.209	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2	Aard controle n.v.t.				
			Indicator: G2/13	Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZ W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicator: G3/01	Indicator: G3/02	Indicator: G3/03	Indicator: G3/04	Indicator: G3/05	Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZ W	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
	1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 39.510	€ 1.002
	2		Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 7.508	€ 326
	3		Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.351	€ 121
	4		Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	5		Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	6		Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.369	€ 1.449
			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
	1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
	2		Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
	3		Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0		Ja		
	4		Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
	5		Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
	6		Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	

			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
				Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0		
SZ W	G1 0	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente				
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 173.319	€ 0	Ja			
SZ W	G1 2	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
			Gemeente	Gemeente				

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZ W	G1 3	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 1.800	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
V W S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 124.739	€ 350.794				
		Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden Aard controle R Indicator: H4/07	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
V W S	H1 2	1 2 3 4 5 6 7 Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onderhoud en investering MDJOP € 321 Aanleg sportvelden € 51.548 Nieuwe gymzaal € 254.693 Onderhoud klein € 10.759 Onderhoud klein € 1.229 Dienstverlening derden € 20.841 Gas/water/electra verbruik € 11.403	€ 321 € 51.548 € 254.693 € 10.759 € 1.229 € 20.841 € 11.403	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 1.567	€ 27.167	Ja			

V W S	H3 0	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
	1		Lokaal Sportakkoord	€ 9.360	€ 6.152	€ 12.602	Ja	Nee
	2		Brede regeling combinatiefuncties	€ 64.437	€ 52.214	€ 106.294	Ja	Nee
	3		Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 14.399	€ 14.550	€ 26.070	Ja	Nee
	4		Kansrijke Start	€ 11.519	€ 11.490	€ 20.090	Ja	Nee
	5		Mentale Gezondheid	€ 3.600	€ 4.608	€ 8.640	Ja	Nee
	6		Aanpak overgewicht en obesitas	€ 12.599	€ 0	€ 0	N.v.t.	Nee
	7		Valpreventie	€ 34.198	€ 16.387	€ 42.073	Ja	Nee
	8		Leefomgeving	€ 7.200	€ 7.200	€ 7.200	Ja	Nee
	9		OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 1.800	€ 0	€ 0	N.v.t.	Nee
	10		Versterken sociale basis	€ 25.919	€ 26.148	€ 47.173	Ja	Nee
	11		Mantelzorg	€ 7.200	€ 7.200	€ 12.980	Ja	Nee
	12		Eén tegen eenzaamheid	€ 7.200	€ 7.000	€ 11.749	Ja	Nee
	13		Welzijn op recept	€ 6.840	€ 6.840	€ 10.008	Ja	Nee
	14		Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 1.800	€ 1.875	€ 3.675	Ja	Nee
	15		Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 5.256	€ 4.864	€ 4.864	Ja	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07					
			Nee					
V W S	H3 5B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
	1		060772 Gemeente Eindhoven	€ 0				
VR O	J41 B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/01	Aard controle R Indicator: J41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/03	Aard controle R Indicator: J41B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/06
	1		030010 Provincie Noord-Brabant	€ 0	€ 13.280	€ 0	0	1

			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/09			
			030010 Provincie Noord-Brabant	110	Ja			
VR O	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparen de voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			23	€ 13.520	€ 114.272	3	€ 1.304	€ 11.043
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			3.020	€ 48.526	€ 48.526			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			1	1	0	25	25	0

VR O	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle D1	Aard controle D1	Aard controle R	Aard controle R	
			Indicator: J94/01	Indicator: J94/02	Indicator: J94/03	Indicator: J94/04	Indicator: J94/05	Indicator: J94/06	
			1	LAI23-03524645	€ 12.377	4	1	0	€ 3.544
			2	LAI24-03726580	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparen de isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoord ding (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.				
		Indicator: J94/07	Indicator: J94/08	Indicator: J94/09					
VR O	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	1	€ 0	€ 8.833	Nee			
			2	€ 0	€ 0	Nee			
			Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	
			Indicator: J209/01	Indicator: J209/02	Indicator: J209/03	Indicator: J209/04	Indicator: J209/05	Indicator: J209/06	
			RHA2023-03498406.	flexwoningen zwartepad Leende	€ 170.215	€ 170.215	€ 0	10	
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoord ing (Ja/Nee)		
Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle R.	Aard controle n.v.t.					
		Indicator: J209/07	Indicator: J209/08	Indicator: J209/09	Indicator: J209/10	Indicator: J209/11			
1	flexwoningen zwartepad Leende	10	Ja	Nee	Ja				

VR O	J21 0B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Sisa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Aard controle R Indicator: J210B/02	Aard controle R Indicator: J210B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06
	1		030010 Provincie Noord-Brabant	€ 35.015	€ 0	1	32	Nee
KG G	K2 8	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 191.374	€ 68.822	€ 12.306	€ 332.213	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					
Ae nM	M1 6	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 2.071.743	€ 1.032.033		€ 2.551.687	€ 89.575	€ 118.110
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11
			€ 0	€ 2.852	€ 0	€ 5.866.000	€ 5.866.000	

Berekening financiële kengetallen

Bedragen x €1.000

1a Netto schuldquote

(Tabel 12.0, en tabel 11.0)

	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
A. Vaste schulden	18.519	17.019	17.093
B. Netto vlottende schuld	8.865	34.735	15.911
C. Overlopende passiva	4.783	2.723	5.276
D. Financiële activa exclusief uitgeleende gelden	10.191	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar	9.097	6.528	9.373
F. Liquide middelen	104	82	105
G. Overlopende activa	2.728	2.133	6.128
H. Totale baten	43.499	42.624	54.702
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	23%	107%	41%

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

(Tabel 12.0, en tabel 11.0)

A. Vaste schulden	13.713	17.019	17.093
B. Netto vlottende schuld	8.865	34.735	15.911
C. Overlopende passiva	4.783	2.723	5.276
D. Financiële activa	10.191	8.236	7.760
E. Uitzettingen < 1 jaar	9.097	6.528	9.373
F. Liquide middelen	104	82	105
G. Overlopende activa	2.728	2.133	6.128
H. Totale baten	43.499	42.624	54.702
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	12%	88%	27%

2. Solvabiliteitsratio

(Tabel 12.0, en tabel 11.0)

A. Eigen vermogen	16.767	13.554	15.875
B. Balanstotaal	55.849	71.720	61.367
Solvabiliteit (A/B) x 100%	30%	19%	26%

3. Grondexploitatie

(tabel 11.0 en basis tabellen 8.0 e.v.)

A. Bouwgronden in exploitatie	474	-	405
B. Totale baten	43.499	42.624	54.702
Grondexploitatie (A/C) x 100%	1%	0%	1%

4. Structurele exploitatieruimte

A. Totale structurele lasten	41.203	42.109	44.075
B. Totale structurele baten	41.057	41.601	44.567
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	65	65	162
D. Totale structurele onttrekkingen uit de reserves	62	63	63
E. Totaal baten	43.499	42.624	54.702

Structurele exploitatieruimte $((B-A)+D-C)/E \times 100\%$	0%	-1%	1%
--	-----------	------------	-----------

5. Belastingcapaciteit

A. OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	418	421	445
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	336	395	375
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	208	216	216
D. Eventuele heffingskorting	0	0	0
<i>E. Totale woonlasten voor gezin (A+B+C-D)</i>	962	1.032	1.036
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin	942	940	942

Belastingcapaciteit $(E/F) \times 100\%$	102%	110%	110%
--	-------------	-------------	-------------

Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2019 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. De meeste van deze indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl, onder het dashboard "Besluit Begroting en Verantwoording". Dit geldt niet voor de beleidsindicatoren op het gebied van bedrijfsvoering. Hiervoor is geen landelijke bron beschikbaar. Deze indicatoren zijn gebaseerd op eigen gemeentelijke informatie. In deze bijlage worden de beleidsindicatoren gepresenteerd.

Tabel 13.0 Beleidsindicatoren

Omschrijving beleidsindicator	Eenheid	Heeze-Leende			Nederland 2024
		Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,8	5,7	5,7	n.n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,9	5,9	5,6	n.n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	445			
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	25,3%	11,08%	25,2%	n.n.b.
Overhead	% van totale lasten	17%			
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	8	7	5	9
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	1,2	1,2	0,9	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1,8	1,7	2,4	4,3
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	0,9	0,9	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,2	4,4	3,9	5,9
Functiemenging	%	49,1%	49,5%	n.n.b.	n.n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	216,7	225	259	217
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2,9	2,5	n.n.b.	n.n.b.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	6,0	6,0	n.n.b.	n.n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,6%	0,7%	n.n.b.	n.n.b.
Niet-sporters	%	39,6% (2022)	40,0%	39,6% (2022)	46,4% (2022)
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	683,2	700,0	n.n.b.	n.n.b.
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	1%	1%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2%	2%	n.n.b.	n.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	73,2%	73,5%	73,7%	73,2%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22-jarigen	-	-	n.n.b.	2% (2023)
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	94,3	93,4	93,3	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	60,3 (2022)	50,0	HC.	197,7 (2022)
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	12,9%	12,0%	11,6%	11,5%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,4%	0,3%	0,3%	0,9%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,12%	0,3%	0,18%	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	560	550	500	650
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	66	64	n.n.b.	150 (2023)
Hernieuwbare elektriciteit	%	30,6% (2022)	40%	n.n.b.	41,1% (2022)
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	458	475	478	379

Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	19,7	20	11,7	9,1 (2023)
Demografische druk	%	82,3%	82,2%	82,2%	70,4%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	924	990	996	860 (2023)
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	1082	1120	1144	942 (2023)

* De functiemenging index weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Controleverklaring accountant